

БАЙГАЛЬ ОРЧИН АЯЛАЛ ЖУУЛЧЛАЛЫН ЯМНЫ 2022 ОНЫ ГҮЙЦЭТГЭЛИЙН ТАЙЛАН

Д/Д	Зорилт дугаар	Засгийн газрын үйл ажиллагааны хөтөлбөрт тусгагдсан зорилт	Төсөв (сая.төг.)	Шалгур үзүүлэлт	Суурь төвшин	Зорилтот тувшин Сүүлийн хагас жил	Хариуцаа х нэгж	Хүрсэн тувшин буюу хэрэгжилт /хүрээгүй бол тайлбар/	Гүйцэтгэлийн хувь
Нэг. Бодлогын баримт бичигт тусгагдсан зорилт									
"Алсын хараа 2050" 4.3.15, Засгийн газрын үйл ажиллагааны хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх төлөвлөгөөний 3.3.15, Агаар орчны бохирдлыг бууруулах үндэсний хөтөлбөрийн 4.2.17.									
Зорилт 1									
		Тэр, хувийн хөвшлийн туншлэлд тулгуурласан, байгаль орчинд ээлтэй, хүлээмжийн хий багатай ногон төслийд санхүүжилтийг нэмэгдүүлнэ.	ОУБ	Нэмж тодорхойлсон бүтээгдэхүүний нэр төрөл, тоо Зээлд хамрагдах бүтээгдэхүүн, технологийн жагсаалт, шалгур үзүүлэлтийг танилцуулах сургалт	2021 онд 25 төрлийн зээлийн бүтээгдэхүүн, 4 салбарын судалгаа хийгдсэн	Ногоон зээлд хамрагдах бүтээгдэхүүн, шалгур үзүүлэлтийг танилцуулах сургалтыг 3 банкны ажилчдад зохион байгуулсан байна.	ОББҮХ ИЦТХ	Байгаль орчинд ээлтэй, ногон тодотголтой бүтээгдэхүүн худалдан авахад нь зориулж иргэд, аж ахуйн нэгжид хөнгөлөлтэй зээл олголтыг 2022 оноос эрчимжүүлэх ажлыг зохион байгуулсан. Орчны бохирдлыг бууруулах, ногон төслийн хөтөлбөрийг дэмжих, "Тэрбум мод" үндэсний хөдөлгөвийн эрчимжүүлэх зорилгоор бүтээгдэхүүн хөгжүүлэлт хийж, 2021 оныхтой харьцуулахад ногон зээлд хамрагдах бүтээгдэхүүний тоог 9-өөр нэмэгдүүлж нийт 34 бүтээгдэхүүн болгосон. Бүтээгдэхүүн бурд шалгур үзүүлэлтийг шинэчлэн боловсруулж. Төрийн банк, Хаан банк, Хасбанктай 2022 оны 04-р сард гэрээг шинэчлэн байгуулсан. Ногоон зээлийг дэмжих чиглэлээр 2022 онд 1.7 тэрбум төгрөгийн зээлийн хүүгийн зардлыг хөнгөлж татаасын эх үүсвэрэй төслийн иргэн, аж ахуйн нэгжид жилийн 3-8 хувийн хүйтэй ногон зээл олгож байна. 2022 оны 10-р сарын 31-ний өдрийн байдлаар нийт 320 иргэн, аж ахуйн нэгж ногон зээлд хамрагдан. "Цэвэр технологи-Эрүүл орчин" уриан дор 2022 оны 10-р сарын 8, 9-ний өдрүүдэд зохион байгуулагдсан ногон технологийн үзэсгэлэнгийн уеэр Хаан банк, Хас банк, Төрийн банкны ажилчдад ногон зээлд шинээр хамрагдан бүтээгдэхүүн, шалгур үзүүлэлтийг танилцуулах сургалт зохион байгуулсан.	
1	1.1	Ногоон зээлийн хүүний хөнгөлөлтийг санхүүжүүлэх ажлыг эрчимжүүлэх	1700 ОББҮХ	Ногоон зээлийн хүүний хөнгөлөлтийг санхүүжүүлэх бүтээгдэхүүн, технологийн жагсаалт, шалгур үзүүлэлтийг боловсруулсан эсэх. Ногоон зээлд хамрагдах бүтээгдэхүүн, технологийн жагсаалт, шалгур үзүүлэлтийг танилцуулах сургалт зохион байгуулсан эсэх, 3 банктай гэрээ байгуулсан эсэх	2021 онд 25 төрлийн зээлийн бүтээгдэхүүн	Ногоон зээлд хамрагдах бүтээгдэхүүн, шалгур үзүүлэлтийг танилцуулах сургалтыг 3-ос доошгүй банкны ажилчдад зохион байгуулсан байна. Гэрээний хэрэгжилтийг хангуулсан байна.	ОББҮХ НХБТТ ОБЭГ ИЦТХ	1. Байгаль орчинд ээлтэй, ногон тодотголтой бүтээгдэхүүн худалдан авахад нь зориулж иргэд, аж ахуйн нэгжид хөнгөлөлтэй зээл олголтыг 2022 оноос эрчимжүүлэх ажлыг зохион байгуулсан. Орчны бохирдлыг бууруулах, ногон төслийн хөтөлбөрийг дэмжих, "Тэрбум мод" үндэсний хөдөлгөвийн эрчимжүүлэх зорилгоор бүтээгдэхүүн хөгжүүлэлт хийж, 2021 оныхтой харьцуулахад ногон зээлд хамрагдах бүтээгдэхүүний тоог 9-өөр нэмэгдүүлж нийт 34 бүтээгдэхүүн болгосон. Бүтээгдэхүүн бурт шалгур үзүүлэлтийг шинэчлэн боловсруулж. Төрийн банк, Хаан банк, Хасбанктай 2022 оны 04-р сард гэрээг шинэчлэн байгуулсан. Ногоон зээлийг дэмжих чиглэлээр 2022 онд 1.7 тэрбум төгрөгийн зээлийн хүүгийн зардлыг хөнгөлж татаасын эх үүсвэрэй төслийн иргэн, аж ахуйн нэгжид жилийн 3-8 хувийн хүйтэй ногон зээл олгож байна. 2022 оны 10-р сарын 31-ний өдрийн байдлаар нийт 320 иргэн, аж ахуйн нэгж ногон зээлд хамрагдан. "Цэвэр технологи-Эрүүл орчин" уриан дор 2022 оны 10-р сарын 8, 9-ний өдрүүдэд зохион байгуулагдсан ногон технологийн үзэсгэлэнгийн уеэр Хаан банк, Хас банк, Төрийн банкны ажилчдад ногон зээлд шинээр хамрагдан бүтээгдэхүүн, шалгур үзүүлэлтийг танилцуулах сургалт зохион байгуулсан. 2. Байгаль орчин, аялал жуулчлалын салбарт хэрэгжүүлж байгаа "Монголын унаган байгалийн хүлцэл, тогтолцожтыг хангах нь" төслийн хүрээнд байгаль орчны бичил эзэл, "Биологийн олон янз байдал ба үр амьсгалын өөрчлөлтэд дасан зохиох нь" төслийн хүрээнд орчны бусийн эргэлтийн сангийн зээл олгож ажлын бодлогын удирдамжаар ханган ажиллаж, 2022 онд нийт 400 гаруй иргэн, аж ахуйн нэгж хөнгөлөлтэй зээлд хамрагдан.	100
2	1.2	Ногоон санхүүгийн бүтээгдэхүүн хөгжүүлэх судалгааны ажлыг Монголын тогтвортой санхүүгийн холбоотой хамтран зохион байгуулах	ОУБ	Ногоон санхүүгийн бүтээгдэхүүн хөгжүүлэх боломжтой судалгаа хийгдсэн салбарын тоо	2021 онд 4 салбарын судалгаа хийгдсэн	Ногоон санхүүгийн бүтээгдэхүүн хөгжүүлэх судалгааны ажлыг 1 салбарт гүйцэтгэсэн байна.	НХБТТ	Тогтвортой санхүүжилтийг дэмжих, ногон бүтээгдэхүүн хөгжүүлэх чиглэлээр судалгаа хийх "Бэлэн байдлын дэмжэг"-ийн хүрээнд ТоС холбоотой хамтран эрчим хүчиний салбарт хийж, эрчим хүчиний хэмнэлтэй байшигийн төслийг дараагийн шатанд бүтээгдэхүүн болгон хөгжүүлэх судалгааны ажлыг гүйцэтгэсэн. Түүнчлэн жандарийн мэдэрмжлэгтэй санхүүгийн салбартыг хөгжүүлэх сургууль, сургалт чиглэлгааны ажлыг тус зохион байгуулсан. НҮБ-ын Хөгжлийн хөтөлбөр, ТоС холбоотой хамтран төслийн хүрээнд боловсруулсан "Тогтвортой хөгжлийн зорилтой нийцсэн таксономи" баримт бичигт холбогдох саналыг тусгаж, хамтран ажилласан.	100
3	1.3	Ногоон зээлийн бүтээгдэхүүн бий болгоход дэмжлэг үзүүлж, зээлийн хүүгийн зардлыг хөнгөлж татаас олгох	1,700.00	Цахилгаан халаагуур, дулаалгын материал, эко ариун цэврийн байгууламж, стандартын шаардлага хангасан зуух, ариун цэврийн байгууламж, ойж аж ахуйг дэмжих тоног төхөөрөмж зэрэг шаардлагатай бараа бүтээгдэхүүн худалдан авах хөнгөлөлтийг зээлийн хүүний татаас олгосон байна.	Цахилгаан халаагуур, дулаалгын материал, эко ариун цэврийн байгууламж, стандартын шаардлага хангасан зуух, ариун цэврийн байгууламж, ойж аж ахуйг дэмжих тоног төхөөрөмж зэрэг шаардлагатай бараа бүтээгдэхүүн худалдан авах хөнгөлөлтийг зээлийн хүүний татаас олгосон.	Нийт зээлийн 40-еес доошгүй хувийг орон нутгийн иргэдэд олгосон байна.	НХБТТ ОББҮХ	Байгаль орчинд ээлтэй, ногон тодотголтой бүтээгдэхүүн худалдан авахад нь зориулж иргэд, аж ахуйн нэгжид хөнгөлөлтэй зээл олголтыг 2022 оноос эрчимжүүлэх ажлыг зохион байгуулсан. Орчны бохирдлыг бууруулах, ногон төслийн хөтөлбөрийг дэмжих, "Тэрбум мод" үндэсний хөдөлгөвийн эрчимжүүлэх зорилгоор бүтээгдэхүүн хөгжүүлэлт хийж, 2021 оныхтой харьцуулахад ногон зээлд хамрагдах бүтээгдэхүүний тоог 9-өөр нэмэгдүүлж нийт 34 бүтээгдэхүүн болгосон. Бүтээгдэхүүн бурт шалгур үзүүлэлтийг шинэчлэн боловсруулж. Төрийн банк, Хаан банк, Хасбанктай 2022 оны 04-р дутгаар сард гэрээг шинэчлэн байгуулсан. Ногоон зээлийг дэмжих чиглэлээр 2022 онд 1.7 тэрбум төгрөгийн зээлийн хүүгийн зардлыг хөнгөлж татаасын эх үүсвэрэй төслийн иргэн, аж ахуйн нэгжид жилийн 3-8 хувийн хүйтэй ногон зээл олгож байна. 2022 оны 10-р сарын 31-ний өдрийн байдлаар нийт 320 иргэн, аж ахуйн нэгж ногон зээлд хамрагдан.	100

БОАЖ-ны салбарын Стратеги төлөвлөгөөний зорилт 26. Төреөс аялал жуулчлалыг хөгжүүлэх бодлогын хүрээнд "Тогтвортой аялал жуулчлалыг хөгжүүлэх" төслийн төслийн хэрэгжүүлж, орон нутгийн иргэд, аж ахуйн нэгжийн орлогыг нэмэгдүүлэх. "Алсын хараа 2050" 6.1.8,

Зорилт 2	Төрөөс аялал жуулчлалыг хөгжүүлэх бодлогын хүрээнд "Тогтвортой аялал жуулчлалыг хөгжүүлэх төсөл-1"-ийг Хөвсгөл, Хэнтий, "Тогтвортой аялал жуулчлалыг хөгжүүлэх төсөл-2"-ийг Баян-Өлгий, Увс, Ховд зэрэг аймагт хэрэгжүүлж, орон нутгийн иргэд, аж ахуйн нэгжийн орлогыг нэмэгдүүлнэ.	35,900.0 АХБ хөнгөлөл лтгэй зээл	"Тогтвортой аялал жуулчлалыг хөгжүүлэх төсөл I"-ийн хүрээнд хийдэх бүтэн байгуулалтын ажлыг 50%-д хүргэж, төсөл II-ийн зураг, төсөв батлагдаж, төсөл III-ийн ТЭЗҮ батлагдсан эсэх	"Тогтвортой аялал жуулчлалыг хөгжүүлэх төсөл I"-ийн хэрэгжилт 10 хувьд хүрсэн, төсөл II-ийн ТЭЗҮ батлагдаж, төсөл III-ийн суурь судалгаа хийгдсэн.	"Тогтвортой аялал жуулчлалыг хөгжүүлэх төсөл I"-ийн хүрээнд хийдэх бүтэн байгуулалтын ажлыг 50%-д хүргэж, төсөл II-ийн зураг, төсөв батлагдаж, төсөл III-ийн ТЭЗҮ батлагдсан байна.	АЖБЗГ	Монгол Улсын Ерөнхий сайдын 2022 оны 7 дугаар сарын 19-ний өдрийн 106 дугаар захирамжаар "Тогтвортой аялал жуулчлалыг хөгжүүлэх төсөл II"-ыг санхүүжүүлэхэд зориулсан Монгол Улс, Азийн Хөгжлийн Банк хоорондын зээлийн хэлэлцэрт гарын усг зурах эрхийг Сангийн сайд Б.Жавхланц олгосон ба БОАЖ-ын сайдын 2022 оны 10 дугаар сарын 05-ны өдрийн 01/5748 тоотоо Азийн Хөгжлийн банктай байгуулах зээлийн хэлэлцэрийг УИХ-аар сөрхөрүүлж баттуулах хусалтыйг Сангийн сайдад хүргүүлсэн. Энэхүү зээлийн хэлэлцэр 2022 оны 11 дүгээр сарын 07-ны өдөр батлагдсан. Зураг, төсөв батлагдсан.	
4	2.1 "Тогтвортой аялал жуулчлалыг хөгжүүлэх төсөл-1"-ийг Хөвсгөл, Хэнтий аймагт хэрэгжүүлэх	32,900.0 АХБ хөнгөлөл лтгэй зээл	Бүтэн байгуулалтын ажлыг эхлүүлсэн эсэх	Тогтвортой аялал жуулчлалыг хөгжүүлэх төсөл I-ийн хүрээнд хийдэх бүтэн байгуулалтын ажлыг 50%-д хүргсэн байна.	Тогтвортой аялал жуулчлалыг хөгжүүлэх төсөл I-ийн хүрээнд хийдэх бүтэн байгуулалтын ажлыг 50%-д хүргсэн байна.	АЖБЗГ	1."Тогтвортой аялал жуулчлалыг хөгжүүлэх төсөл I"-ийг Хөвсгөл, Хэнтий аймгуудад хэрэгжүүлэх хүрээнд 1. Хөвсгөл аймагт 3 чиглэлийн 37.9 км авто зам, 7 автогсоолын барилгын ажлын гүйцэтгэгэр "Бэзжин Юхи-Констракшин Групп" ХХК-тай гарз байгуулсан. Авто зам, зогсоолын ажлын нийт гүйцэтгэл 22% тай байна. 2.Хөвсгөл нутрын БЦГ-т 15 км явган болон морин аяллын хиймийн тохижилтын зураг төсөл боловсруулагдан. 3.Хөвсгөл аймгийн Хатгал тосгон, Ханх сум, Хэнтий аймгийн Дадал суманд хатуу хог хаягдлын ландшил байгууламжийн барилгын ажлын гүйцэтгэх гарз "Билгүүн-Од" ХХК болон "Хамжилзүй" ХХК-ийн туншлэлтийг байгуулж ажлыг эхлүүлсэн. Барилга угсралтын ажил Дадал суманд 72 хувьтай, Хатгал тосгонд 80 хувьтай хийдэж байна. 4.Хөвсгөл аймгийн Хатгал тосгон, Ханх суманд Бахир ус цвэрэлэх байгууламжийн барилгын ажил гүйцэтгэх гарз "Хаанзаа" ХХК-тай байгуулж ажлыг эхлүүлсэн. Барилга угсралтын ажил Хатгал тосгонд 95 хувьтай хийдэж байна. 5.Хөвсгөлийн УТХГ-ын "Хамгаалалтын захиргаа/ жуулчлын мэдээлэлийн төв"-ийн барилгын зураг төсөл боловсруулах ажил 70 хувьтай хийдэж байна. 6.Ханх сумын Ерөнхий төвлөвлөгөөний боловсруулах ажил 95 хувьин гүйцэтгэлтийг буюу төвлөвлөгөөг засласан аймгийн ИТХ-аар 09-р сарын 29-ний өдөр баттуулсан. 7.Хэнтий аймгийн Дадал суманд баригдах "Чингис хаан" АХК-ын шинчилсэн концепциян нег бөрэлдэхүүн хэсэг болох "А8-ЧАХК-ын Мэдээллийн төвийн барилга, орчны тохижилт, бохир ус цвэрэлэх байгууламжийн зураг төсөл боловсруулах, барилга угсралт, бараа нийтийн эхийн ажил"-ыг нэг багц тендер болгох талаар БОАЖ-ын АХБ-тай зөвшүүлсэн, ТББ-ыг боловсруулж, АХБ-аар хянуулан тендер зарлах зөвхөөрлийг 09-р сарын 30-ны өдөр авсан. 2022 оны 10 дугаар сарын 01-нд тендер зарлагдад гүйцэтгэгчийн сонгон шалгаруулсан. Одоогийн байлаад зураг төсвийн ажилдаа орж байна. 8.Төслийн бүйрэгийн 7 санад үндэслэн 4-н ажил гүйцэтгэх гарз байгуулсан бөгөөд ажлын гүйцэтгэл 57.5 хувьтай хийдэж байна. 9.Дадал сумын аялал жуулчлалын төвлөвлөгөөийг боловсруулж дуусган 08-р сарын 29-нд Дадал сумын ИТХ-аар баттуулсан. 10.ХНБЦГ-ын Менежментийн төвлөвлөгөө 2014-2018 онд хэрэгжсэн эмхих менхемжтний төвлөвлөгөөний үр ашигт байдлын унэлгээнээс тайллангийн хамт боловсруулж дуусган 07-р сарын 05-ны өдөр БОАЖ-ын ТХБНГУ-аар хэлэлцүүлж баттуулсан. 11.Хөвсгөл нутрын хамгаалах зргүүлийн 2 завь худалдах авах төнөөрөй зарлах, сонгон шалгаруулалт хохион байгуулж, АХБ-наас ягсан зөвшүүлэлийн дагуу 09-р сарын 13-ны өдөр гарз байгуулалт хохион байгуулж ажил хийдэж байна. 12.Хэнтий болон Хөвсгөл аймагт төслийн нийт хэрэгжилт 44%-ийн гүйцэтгэлтийг байна. Хөвсгөл аймаг 4, Хэнтий аймагт 2 бүтэн байгуулалтын ажил хийдэж байна. Бүтэн байгуулалтын ажил 50% байна	100
5	2.2 "Тогтвортой аялал жуулчлалыг хөгжүүлэх төсөл-II"-ийг Баян-Өлгий, Увс, Ховд аймагт хэрэгжүүлэх	1,000.0 АХБ хөнгөлөл лтгэй зээл	Төслийг эхлүүлсэн эсэх	Тогтвортой аялал жуулчлалыг хөгжүүлэх төсөл II-ийн ТЭЗҮ боловсруулагдаж, батлагдсан.	Төсөл II-ийн хүрээнд хийдэх бүтэн байгуулалтын ажлуудын зураг төслийн баттуулсан байна.	АЖБЗГ	Монгол Улсын Ерөнхий сайдын 2022 оны 7 дугаар сарын 19-ний өдрийн 106 дугаар захирамжаар "Тогтвортой аялал жуулчлалыг хөгжүүлэх төсөл II"-ыг санхүүжүүлэхэд зориулсан Монгол Улс, Азийн Хөгжлийн Банк хоорондын зээлийн хэлэлцэрт гарын усг зурах эрхийг Сангийн сайд Б.Жавхланц олгосон ба БОАЖ-ын сайдын 2022 оны 10 дугаар сарын 05-ны өдрийн 01/5748 тоотоо Азийн Хөгжлийн банктай байгуулах зээлийн хэлэлцэрийг УИХ-аар сөрхүүлж баттуулах хусалтыйг Сангийн сайдад хүргүүлсэн. Энэхүү зээлийн хэлэлцэр 2022 оны 11 дүгээр сарын 07-ны өдөр батлагдсан. Зураг, төсөв батлагдсан	70
6	2.3 "Тогтвортой аялал жуулчлалыг хөгжүүлэх төсөл"-ийг Архангай, Өвөрхангай аймагт хэрэгжүүлэх	2,000.0 Гадаад ын зээл, туслаам ж	Төслийн ТЭЗҮ-г баттуулсан эсэх	Төслийн суурь судалгаа хийгдсэн.	Төслийн ТЭЗҮ-г баттуулсан байна.	АЖБЗГ	Тогтвортой аялал жуулчлалыг хөгжүүлэх зорилтын хүрээнд "Тогтвортой аялал жуулчлалыг хөгжүүлэх төсөл III"-ийг Архангай, Өвөрхангай аймагт хэрэгжүүлэх санаалас Азийн хөгжлийн банканд илэрхийлээд байгаа. Төслийг хөгжүүлэхэд шаардлагах аялал жуулчлалын нөхцөл байдал, хөгжлийн чиг хандлагыг тодорхойлох суурь судалгааг Японы ЖАЙКА-тай хамтран Архангай, Өвөрхангай аймгудын аялал жуулчлалын зорилтот чиглэлүүдийг хамруулан хийгээд байна. Судалгааны хүрээнд аялал жуулчлалын нөвөц, хүний нөвөцийн нөхцөл байдал, статистик болон хууль эрх зүйн орчны судалгаа хийгдэж, БОАЖ-ын сайд, болон холбогдох газарт тайланг хүлээлгэн ягсан.	0
БОАЖ-ын салбарын Стратеги төвлөвлөгөөний зорилт 27. Түүхэн аялал жуулчлалын "Чингис хаан цогцолбор"-ын ажлуудыг цогц байдаар дуусгаж, Монголын нууц төвчноо дурсгалт газруудыг хамгаалах, олон улсад сурталчлан таниулах, дэд бүтцээр								
Зорилт 3	Түүхэн аялал жуулчлалыг хөгжүүлэх ажлын хүрээнд "Мянганы суут хүн Чингис хаан цогцолбор"-ын ажлуудыг дурсгалт газруудыг хамгаалах, олон улсад сурталчлан таниулах, дэд бүтцээр хийгээд байгуулахаа	7,706.4 УТХО	"Шихихутаг-Их засаг" цогцолбор, "Их хуралдай" цогцолборыг ашиглалтад оруулсан эсэх. "Монголын нууц төвчоо" цогцолборын 225 га талбайд их бүрэн гадна тохижилтын ажлыг хийгээд төвлөвлөгөөний дагуу хийгдсэн.	Цогцолборын барилгын болон тохижилтын ажил төвлөвлөгөөний дагуу хийгдсэн.	"Шихихутаг-Их засаг" цогцолбор, "Их хуралдай" цогцолборыг ашиглалтад оруулсан байна. "Монголын нууц төвчоо" цогцолборын 225 га талбайд их бүрэн гадна тохижилтын ажлыг хийгээд төвлөвлөгөөний дагуу хийгдсэн.	АЖБЗГ	Хэнтий Норовлин сумын "Шихихутаг-Их засаг" цогцолборын ажлын хүрээнд дараах 5 багц ажлууд хийгдэж байна. Барилга угсралтын ажил-75%. Гадна цахилгаан гүйцэтгэл-100%, Гадна шугам сүлжээний ажил-100%, Гадна тохижилтын ажил-65%. Барилгын дотор интерье-30% тус гүйцэтгэл, тус тусдаа гэрээтэй эдгэр 5 багц ажлууд нийтдээ дундажаар 70%-ийн гүйцэтгэлээг ургажилж байна. Их засаг Шихихутаг цогцолборын үндэснээс барилга угсралтын ажил гүйцэтгэх гарзэг "ЭЛ СИ БИ" ХХК-тай 2019.07.18-2022.11.30-ны хооронд 1,847.9 сая төгрөгийн хийгээр хийгээд байгуулсан. Нийт 1365.1 сая төгрөгийн санхүүжилтийг олгосон. Барилга угсралтын ажил-75%.	70
7	3.1 Хэнтий аймгийн Норовлин суманд "Шихихутаг-Их засаг" цогцолбор байгуулах	650.0 УТХО	"Шихихутаг-Их засаг" цогцолборыг ашиглалтад оруулсан эсэх	Цогцолборын барилгын болон тохижилтын ажил төвлөвлөгөөний дагуу хийгдсэн.	"Шихихутаг-Их засаг" цогцолборыг ашиглалтад оруулсан байна.	АЖБЗГ	Хэнтий Норовлин сумын "Шихихутаг-Их засаг" цогцолборын ажлын хүрээнд дараах 5 багц ажлууд хийгдэж байна. Барилга угсралтын ажил-75%. Гадна цахилгаан гүйцэтгэл-100%, Гадна шугам сүлжээний ажил-100%, Гадна тохижилтын ажил-65%. Барилгын дотор интерье-30% тус гүйцэтгэл, тус тусдаа гэрээтэй эдгэр 5 багц ажлууд нийтдээ дундажаар 70%-ийн гүйцэтгэлээг ургажилж байна. Их засаг Шихихутаг цогцолборын үндэснээс барилга угсралтын ажил гүйцэтгэх гарзэг "ЭЛ СИ БИ" ХХК-тай 2019.07.18-2022.11.30-ны хооронд 1,847.9 сая төгрөгийн хийгээр хийгээд байгуулсан. Нийт 1365.1 сая төгрөгийн санхүүжилтийг олгосон. Барилга угсралтын ажил-75%.	

8	3.2	Хэнтий аймгийн Дэлгэрхaan суманд "Монголын нууц товчоо" цогцолбор байгуулах	886.8 УТХО	Цогцолборын 225 га талбайд иж бүрэн гадна тохижилтын ажлыг хийж гүйцэтгэсэн эсэх	Цогцолборын барилгын болон тохижилтын ажил төлөвлөгөөний дагуу хийгдсэн.	Цогцолборын 225 га талбайд иж бүрэн гадна тохижилтын ажлыг хийж гүйцэтгэсэн байна.	АЖБЗГ Хэнтий аймгийн Дэлгэрхан суманд баригдаж байгаа "Монголын нууц товчоо" цогцолборын барилын үндсэн тэмер арагт бүтэц, гадна метал фасад-60% шилэн фасад-65% хийгдсэн. Барилга угсралтын алхаар хийгдэх дотор ханын ажил хийдэзгэгүйгээш шалтгаалан дотор интерьерийн ажил барилын талбайд эхлээгүй УБ хотод дах урлангийн байранд бэлдэцүүд хийдэж эхэлсэн. Монголын нууц товчоо цогцолборын үндсэн барилга угсралтын ажил гүйцэтгэх гарз гАОАЖХ Хасы мегаватт ХХК-тай 2020.05.18-2022.11.10-ны хооронда 1,583.6 сая төгрөгөөр хийхээр байгуулсан. Нийт 1,000.0 сая төгрөгийн санхүүжилтийг олгосон. Гадна тохижилтийн ажлын талаар . Монголын нууц товчоо цогцолборын гадна тохижилт, интерьер, халсаалт салхивч, холбоо ажил гүйцэтгэх гарзэг ДИ ЭС ТИ ХХК-тай 2022.10.17-2023.08.31-нд хийхээр 566.5 сая төгрөгөөр байгуулсан. Гадна тохижилтын цахилгаан хангамж 04/10 кВа-ийн КТП угсралт ажил 100% хийгдсэн. Гадна тохижилтын газар широоны болон ногоон байгууламжийн ажлыг 70% тай хийгдсэн.
9	3.3	Хэнтий аймгийн Норовлин суманд "Шихихутаг-Их засаг" цогцолборын интерьер, гадна шугам сүлжээний ажил хийх	1,142.8 УТХО	Цогцолборын интерьер, гадна шугам сүлжээний ажил төлөвлөгөөний дагуу хийгдсэн эсэх	Цогцолборын барилгын болон тохижилтын ажил төлөвлөгөөний дагуу хийгдсэн.	Цогцолборын интерьер, гадна шугам сүлжээний ажил төлөвлөгөөний дагуу хийгдсэн байна.	АЖБЗГ Норовлин сумын "Шихихутаг-Их засаг" цогцолборын гадна цахилгааны ажил гүйцэтгэх гарзэг Хэнтий аймаг "Хөх ёндер уул" ХХК-тай 2020-2021 онд хийх 290.7 сая төгрөгийн санхүүжилтийг бүрэн олгож, комисс хүлээн авсан. Их засаг Шихихутаг цогцолборын тохижилтын ажил гүйцэтгэх гарзэг Хэнтий аймаг "ЭЛ СИ БИ" ХХК-тай 2021.07.26-ны өдөр 980.9 сая төгрөгөөр байгуулж, ажил хийдэж байгаа. Их засаг Шихихутаг цогцолборын гадна цахилгааны ажил гүйцэтгэх гарзэг Хэнтий аймаг Хөх ёндер уул ХХК-тай 2020-2021 онд хийх 290.7 сая төгрөгийн санхүүжилтийг бүрэн олгож, комисс хүлээн авсан. Цахилгааны гүйцэтгэл-100%, Гадна шугам сүлжээний ажил-100%, Барилын дотор интерьер-30% тус тус гүйцэтглэлтэй.
10	3.4	"Их хуралдай" цогцолборын барилгын зоорийн ажил, гадна тохижилт, шугам сүлжээний ажлыг хийх /Хэнтий, Биндэр сум/	1,976.8 УТХО	"Их хуралдай" цогцолборыг ашиглалтад оруулсан эсэх	Цогцолборын барилгын болон тохижилтын ажил төлөвлөгөөний дагуу хийгдсэн.	"Их хуралдай" цогцолборыг ашиглалтад оруулсан байна.	АЖБЗГ Хэнтий аймгийн Засаг даргын Тамгын газраас худалдан авах ажиллагааг зохион байгуулсан ба гадна тохижилтын ажлыг Нутгийн баруун мод ХХК, зоорийн ажлыг Мөнх өргөө ХХК тус тус хариуцан ажил гүйцэтгэх гарзэг байгуулан ажиллах байна. Их хуралдай цогцолборын ажлын гүйцэтгэл: 1. Газар тэшиглэсэн 90% 2. Картограммын ажил буюу 3200м3 шороо зеэх ажил 70% 3. 78ш гарлийн шон цугтах ажил 100% дууссан 4. Гадна гаралтуулэг монтажийн ажил 90% 5. Худаг гаргах ажил 100% 6. Худаг, харуулжин байр-70% 7. Гаралтуулжин ажил 80% 8. Гадна хацаа барих ажил 90% тус тус хийгдээд байна . Гадна тохижилтын ажлаас бохирин септик, гэрийн буурь, суурь, бродор суулгах, боржин чулуунуу ажлууд хийдэзгүй байна . Зоорийн ажлын тааз, ханын засвар барилгааны сүмьль, ариун цэврийн эрөөний шал, ханын плита, заал, коридорын хэсгийн плитан шал, цинх усралт, нэвтрүүлэх систем, телефон, кабелийн төлөвлөгөөний шугамын ажлууд, дотор цэвэр, бохир усны болон цахилгааны шугам сүлжээ, тоноглогтуул, агааруулалтын ажлууд дууссан ба гадна бодирхос шалтгаалсан дотор бохирлын холбогт хузалгэдэг байна . Зоорийн ажлаас будлайн бохирлын холбогт, заал, коридор АЦӨрөөнөөс бусад шалны ажил, бусад жижиг засал, гоёлын ажлууд дуттуу байна. Гадна чулуун хавтан, цоколин цонхны хаалт дулааны улиралд хийгдэн. • Их хуралдаа цогцолборын зоорийн ажил гүйцэтгэх гарзэг Хэнтий аймаг Мөнх-Өргөө ХХК-тай 2022.07.09-ний өдөр 529.5 сая төгрөгөөр байгуулж, ажил хийгдэж байгаа, гарзэний хугацаа 2022.09.30-ний өдөр дууссан аймаг гарзэг одоогоор сунгайагүй байгаа. • Их хуралдаа цогцолборын гадна тохижилт, шугам сүлжээ гүйцэтгэх гарзэг Хэнтий аймаг Нутгийн баруун мод ХХК-тай 2022.09.06-ний өдөр 1,445.6 сая төгрөгөөр байгуулж, ажил хийгдэж байгаа, 289.4 сая төгрөгийн санхүүжилтийг олгосон. "Их хуралдай" цогцолборын барилын ажлыг эримийкуулэх зорилгоор тус яамны ажлын хэсэг 2022 оны 10 дугаар сарын 24, 25-ны өдөр болон 2022 оны 11 дугаар сарын 10-ны өдөр газар дээр нь ажилласан.
11	3.5	"Монголын нууц товчоо" цогцолборын барилгын интерьер, гадна тохижилт, гадна шугам сүлжээний ажлыг хийх /Хэнтий, Дэлгэрхан сум/	2,700.0 УТХО	Цогцолборын интерьер, гадна шугам сүлжээний ажил төлөвлөгөөний дагуу хийгдсэн эсэх	Цогцолборын барилгын болон тохижилтын ажил төлөвлөгөөний дагуу хийгдсэн.	Цогцолборын интерьер, гадна шугам сүлжээний ажил төлөвлөгөөний дагуу хийгдсэн байна.	АЖБЗГ Монголын нууц товчоо цогцолборын интерьер, халаалт салхивч, холбоо ажил гүйцэтгэх 566.5 сая төгрөгийн гарзэг Хэнтий аймаг нь ДИ ЭС ТИ ХХК-тай 2022.10.17-2023.08.31-нд байгуулсан. Гэрээ байгуулсан өдрөөс тус компаний УБ хотод дах урлангийн байранд интерьерийн бэлдэцүүд хийдэж эхэлсэн. Гадна цахилгааны шугам сүлжээний ханамж 04/10 кВа-ийн КТП угсралт ажил 100% дуусч комисс ажилласан. Мен гадна тохижилтын газар широо, ногоон байгууламжийн ажил 2022 оны 6-10 сард хийгдсэн.
12	3.6	"Шихихутаг нууц товчоо" цогцолборын тохижилтын ажлыг хийх /Хэнтий, Норовлин сум/	350.0 УТХО	Цогцолборын тохижилтын ажил төлөвлөгөөний дагуу хийгдсэн эсэх	Цогцолборын барилгын болон тохижилтын ажил төлөвлөгөөний дагуу хийгдсэн.	Цогцолборын тохижилтын ажил төлөвлөгөөний дагуу хийгдсэн байна.	АЖБЗГ Барилын ажлууд нийтдээ дундажаар 70%-ийн гүйцэтгэлтэй үргэлжилж байна. Их засаг Шихихутаг цогцолборын тохижилтын ажил гүйцэтгэх гарзэг Хэнтий аймаг "ЭЛ СИ БИ" ХХК-тай 2021.07.26-ны өдөр 980.9 сая төгрөгөөр байгуулж, ажил хийдэж байна. Гадна тохижилтын ажил-70%. Цогцолборын гадна инженерийн шугам сүлжээний ажил болон тохижилтын талбайн широон нягтуулалт, тэшиглэгээ бүрэн дуусч газардуулга, явган замын хашлага суулгах ажил хийгдсэн.
Зорилт 4		Зорилт 3. Манзуширын түүхэн дурсгалт газрыг түшиглэн соёл, шашин, аялал жуулчлалын олон улсын цогцолбор байгуулах ажлыг хэлүүлнэ	-	Шаардлагатай төсвийг шийдвэрлүүлэхэд арга хэмжээ авч хэрэгжүүлсэн эсэх	ТЭЗҮ-ийн хүрээнд тохижилтын ажлыг эхлүүлсэн.	Орон нутагтай хамтран шаардлагатай төслийг шийдвэрлүүлэх арга хэмжээ хэрэгжүүлсэн байна.	АЖБЗГ
13	4.1.	Төв аймгийн Манзуширын хийд орчмын шашин, туух, соблын аялал жуулчлалын цогцолбор байгуулахаад шаардлагадах төсвийг шийдвэрлүүлэх арга хэмжээ авч хэрэгжүүлэх	-	Шаардлагатай төсвийг шийдвэрлүүлэхэд арга хэмжээ авч хэрэгжүүлсэн эсэх	ТЭЗҮ-ийн хүрээнд тохижилтын ажлыг эхлүүлсэн.	Орон нутагтай хамтран шаардлагатай төслийг шийдвэрлүүлэх арга хэмжээ хэрэгжүүлсэн байна.	АЖБЗГ 2022 оны 5 дугаар 10-ны өдөр хуралдан Эдийн засгийн байгын хуралд Улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтад Манзуширын хийдийн цогцолборын улсын төсвийн хийгдэх ажилд 42 тэрбум төгрөгийг тусган санхүүжүүлэх санал хүргүүлсэн.

БОАЖ-ЫН САЛБАРЫН СТРАТЕГИ ТӨЛӨҮЛӨГӨӨНИЙ ЗОРЛУУ 25. Аялал жуулчлалын хөгжлийн бодлого, эрх зүйн орчныг боловсруулж болгох, узтасгалд эхүүн, умчилгээний чанар, стандартын санжруулж, борлогдех чадварын дээшшуулж, жуулчдын төв нутгийн салбарт хүргүүлж.

Зорилт 5	Аялал жуулчлалын бүтээгдэхүүн, үйлчилгээ, чанар, стандартыг сайжруулж, ерсөндөх чадварыг дээшлүүлэн, иргэд, жуулчдын тогт нэг саяд хүргэн.		Стратеги төлөвлөгөөг хэрэгжүүлж, хууль батлагдаж, 5-10 байршилд тур зогсох үйлчилгээний цогцолбор баригдсан эсэх	Аялал жуулчлалыг сэргээх стратеги боловсруулагдаж аж, хуулийн төслийн үзэл баримтлал батлагдаж, 1 тур зогсох үйлчилгээний цогцолбор байгуулгасан.	Стратеги төлөвлөгөөг хэрэгжин, хууль батлагдаж, 5-10 байршилд тур зогсох үйлчилгээний цогцолбор баригдсан байна.	АЖБЗГ	
14	5.1	Цар тахлын дараа аялал жуулчлалын салбарыг сэргээх стратеги төлөвлөгөө хэрэгжүүлэх	Стратеги төлөвлөгөө хэрэгжжик эхэлсэн эсэх	Аялал жуулчлалын салбарыг сэргээх стратеги төлөвлөгөө боловсруулж эхэлсэн.	Стратеги төлөвлөгөө төлөвлөгөөний дагуу хэрэгжсэн байна.	АЖБЗГ	БОАЖ-ын сайдын тушаалаар байгуулгасан "Аялал жуулчлалын салбарыг сэргээх стратеги төлөвлөгөө боловсруулах ажлын эсэг" 2022-2024 оны стратеги төлөвлөгөөний төслийг боловсруулж Сайдын дэргэдэх мэргэжийн зөвлөлийн хурлаар хэлэлцүүлж баттууллаа. Стратеги төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэх зорилгоор холбогдох арга хэмжээг авч эхэлсэн. Үнд: Мен 2022 оны 2 дугаар сарын 14-нд Монгол Улсын Засгийн газраас "Өндөржүүлсэн бэлэн байдлын зэргийг цүцах тухай" шийдвэрлийн гарган олон улсад нээлттэй ус болохоо зарласан тул бэлтгэл ажлыг хангаж ажиллаа. Монгол Улсын Засгийн газраас 2023, 2024 оны Монголд зочлох жил болгон зарласантай холбогдуулан "Монгол Улсын аялал жуулчлалын стратеги төлөвлөгөө"-г 8 зорилт 28 дэд зорилттойгоор боловсруулсан ба Ерөнхий сайдын дэргэд байгуулгасан Аялал жуулчлалын үндэсний хорооны хуралдаанд танилцуулхаар бэлдэх байна. Монгол Улсын зорин ирж аялсан Солонгос жуулчидын тоо 50 мингад хүрсэн ба энэ оны 2 сарын 14-ний өдөр хил нээснээс хойших 7 сарын хугацаанд Монгол улсад ирсэн жуулчидын тоо 240 мингад хүрч эдийн засагт 307 сая амдолларын орлогго ороод байна. Монгол Улсын Засгийн газрын 2022 оны 5 дугаар сарын 4-ний өдрийн 178 дугаар тогтооолбор БНСУ-ын иргэд 2022 оны 6-р сарын 1-нээс 2024 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийг хүртэл манай улсад 90 хоногийн хүртэл хугацаанд визгүй зорчихор болсон. Япон Улсын агаарын тээврийн Жапан Эйрлайнс ХХК-ийн борлуулалт хариуцсан гүйцэтгэх захирал Накано Хошико Монгол Улсад ажлын айлал хийсэн бөгөөд Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайд Б.Бат-Эрдэнэ, Зам, тээврийн хөгжлийн сайд С.Бямбацогт наартай уулзах, 2023 оны 6 дугаар сарын Японы JAL онгоц нисгэхээр тохирсон нь агаарын тээврийн томоохон ажлын эхлэл боллоо.
15	5.2	Аялал жуулчлалын тухай хуулийн шинэчилсэн найруулын төслийг боловсруулж, баттуулах	Аялал жуулчлалын тухай хуулийн шинэчилсэн найруулга батлагдсан эсэх	Хуулийн төслийн үзэл баримтлал батлагдсан.	Аялал жуулчлалын тухай хуулийн шинэчилсэн найруулын үзэл баримтлалыг боловсруулж баттуулан хуулийн шинэчилсэн найруулын төслийг Засгийн газрын хуралдаанаар хэлэлцүүлж, УИХ-д өргөн барьсан байна.	АЖБЗГ	Аялал жуулчлалын тухай хуулийн шинэчилсэн найруулын төсөл боловсруулах суурин судалгаа"-г хийх зөвлөх үйлчилгээний гүйцэтгэчтэй хамтран ажиллас. Ажлын хэсгийн бүрзэлжүүнийн Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайдын 2022 оны 3 дугаар сарын 3-ны өдрийн А/56 дугаар тушаалаар байгуулсан. Ажлын хэсэг Аялал жуулчлалын тухай хуулийн тогтоомжийг боловсруунгуй болгох хэрэгцээ шаардлагыг тодорхойлох чиглэлээр салбарын оролцогчдыг хамруулсан цуврал 7 хэлэлцүүлгийг 2022 оны 3 дугаар сарын 4-25-ны өдриүүдэд зохион байгууллаа. Хэлэлцүүлэгт цахимаар 224, танхимаар 146 салбарын оролцогчид оролцлоо. Аялал жуулчлалын тухай хуулийн төслийг шинэчилсэн боловсруулах "Зөвлөх үйлчилгээний гүйцэтгэг"-ийг сонгон шалгаруулж АЖХТөвөөс 2022. 06.06-ны өдөр 22/055 дугаартай гэрээ байгуулсан. БОАЖ-ын сайдын 2022 оны А/192 дугаар тушаалаар Аялал жуулчлалын тухай хуулийн төслийг шинэчилсэн боловсруулах ажлын хэсэг байгуулгасан. Ажлын хэсэг зөвлөх багууда хамтран хэлэлцүүлэхээ гарсан санал, зөвлөмжийг тусгасан хуулийн үзэл баримтлалыг төслийт ХЭДХ-ийн яаманд хургуулж, хуулийн төслийг 10 дугаар сарын 20-ны өдөр олон нийтэд хэлэлцүүлэхээ 2022 оны 11 дүгээр сарын 17-ны өдрийн 01/6765 тоот албан бичгээр Засгийн газрын гишүүдээс санал авсан. Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайдын 2022 оны 11 дүгээр сарын 22-ны өдрийн 01/6836 тоот албан бичгээр ЗГХЭГ-т хургуулж 2022 оны 11 дүгээр сарын 23-ны өдрийн Засгийн газрын хуралдаанд хэлэлцүүлж, УИХ-д өргөн барихаар болсон.
Зорилт 6	Монголын нүүдлийн соёлын онцлогт тохирсон үндэсний шинэлэг, сор бутээл, брэнд бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх, аялал жуулчлалыг дэмжин.	100.0 АЖХ тоо	Зохион байгуулсан зөвт арга хэмжээний	Улсын хэмжээнд аялал жуулчлалын 10 зөвт арга хэмжээг зохион байгуулахад дэмжилгэ үзүүлсэн. /2021 он/	Шалгуурын дагуу 5-аас доошгүй зөвт арга хэмжээг зохион байгуулсан байна.	АЖБЗГ	

16	6.1.	Монголын нүүдлийн сэйлын онцлогт тохиирсон үндэсний шинэлэг, сор бүтээл, брэнд бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэж, аялал жуулчлалыг дэмжих хүрээнд байгаль, түүх, сэйлын аялал жуулчлалын зөвтөн агаа хэмжээндийн тогтолцоог хийж, цар хувьт өргөжүүсэн байна.	90.0 АЖХ	Зохион байгуулсан зөвтөн агаа хэмжээндийн тоо	Улсын хэмжээнд аялал жуулчлалын 10 зөвтөн агаа хэмжээг зохион байгуулахад дэмжлагч узүүлслэн /2021 он/	Эзент агаа хэмжээг зохион байгуулахад дэмжлагч узүүлэлтийг тодорхойлж, 5-аас доошгүй зөвтөн агаа хэмжээг зохион байгуулсан байна.	АЖБЗГ	Байгаль, түүх, сэйлын аялал жуулчлалын зөвтөн агаа хэмжээндийн хүрээнд Монголын уулчдын үндэсний холбооноос 2 жил тутамд уулсын спортоор хичээллэгч, сонирхогчдын дунд Баян-Өлгий аймгийн Улаанхус, Цэнгэл суманд Алттай таван бодг Байгалийн цогцолбор газарт "Альпиниад-2022" их наадам, "Бүргэдийн баар", Хөвсгөл аймагт "Хөх сувд" мөсний баар, "Цагаантүүдийн баар, Булган аймгийн Орхон сумын "Өрмийн цагаан нур"-ын эрэгт "Айргийн баар" агаа хэмжээ. Ховд аймгийн Мест суманд Засхин түмний ес сэйлын сурталчилсан "Тонжоо" наадам, Өмнөговь аймагт "Тэмзэний баар", "Элсэн манхны баар", Төв аймагт "Хониний наадам", "Төр түмний цангэл" баар наадам, Улаанбаатар хотод "Дээлтэй монгол" наадам, "Хүрээ цам" даншиг наадам, "Нүүдэлжил Монгол" наадам, "Наадам нийт" агаа хэмжээ. Плэй тайм агаа хэмжээ. Өвөрхангай аймагт "Сарлагийн баар", "Монгол эгслийн уулчлалын баар", "Монголын уулчлалыт биет бус ве сэйлын дэмбэз наадгай", "Адууны ве сэйлын баар", спорт аялал жуулчлалыг дэмжисэн "UU спорт фестиваль", "Хаадын хаан - Чингис хаан" НҮБ-ийн төлөөлөгчдөд зориулсан морин шоу узуулбар. Үндэсний их баар наадам эрэгт орон нутгийн болон улсын чанартай агаа хэмжээнд давхардсан тоогоор гадаад, дотоодын нийт хагас сая хүн узсан бол зөвхөн гадаадын жуулчдын зөвтөн агаа хэмжээг зорин ирснээр дотоодын эдийн засагт оруулах мөнгөн дун 200 тэрбум орчим байна. 10-12 сарын хооронд орон нутгүүдад "Талын түмэн адтуу 2022". Их эзэн Чингис хааны мэдэлжлийн 860 жилийн ойд зориулсан "Зүүн бусийн аялал жуулчлалын агаа хэмжээ, зөвтөн агаа хэмжээг Хэнтий аймгийн Засаг даргын Тамгын газартай хамтарч зохион байгуулав. Одоогийн байдлаар 24 зөвтөн зохион байгуулахаад байна. Төсөв хэмжээний тогтооолор зөвтөнэд зарцуулагдах төсвийн танах 10 зөвтөнэд зориулж 90 сая төгрөг зарцуулхаар батлагдсан. МУ-ын ЗГ-ас 2023 оныг "Монголд зочлох жил" болгон зарласанай холбогдуулан маркетингийн бэлтгэл ажил болгох УБ хотод Сүхбаатарын талбай дээр 12 дугаар сарын 1-12 дугаар сарын 31 - ийг хүртэл "Хайлхгүй" / Green fest-2022/ зөвтөн агаа хэмжээг зохион байгуулж байна.
БОАЖ-ын салбарын Стратеги төлөвлөгөөний зорилт 28. Баян-Өлгий, Увс, Ховд, Өвөрхангай, Архангай, Баянхонгор, Өмнөговь, Дорнод, Завхан аймгуудад аялал жуулчлалын дэд бүтцийг хөгжүүлж, отголох цэг, авто зам дагуу үйлчилгээний цогцолборуудыг байгууна.								
Зорилт 7		Баян-Өлгий, Увс, Ховд, Өвөрхангай, Архангай, Баянхонгор, Өмнөговь, Дорнод, Завхан аймгуудад аялал жуулчлалын дэд бүтцийг хөгжүүлж, отголох цэг, авто зам дагуу үйлчилгээний цогцолборуудыг байгууна. Говийн бүсийн аялал жуулчлалыг хөгжүүлн.	61,053.5 Концесс УТХО, хувийн хэвшлийн хөрөнгө оруулалт	10 байршилд түр зогсох үйлчилгээний цогцолбор, 17 байршилд отголох цэг байгуулж, MARS-V академийн бүтээн байгуулалтын ажил эхэлсэн эсэх	1 байршилд түр зогсох үйлчилгээний цогцолбор, 5 байршилд отголох цэг барьж, ТЭЗҮ боловсруулсан.	10 байршилд түр зогсох үйлчилгээний цогцолбор, 17 байршилд отголох цэг байгуулсан байна. MARS-V теслийн байгуулалтын ажил эхэлн.	АЖБЗГ	
17	7.1.	Олон улс, улсын чанартай авто замын дагуу үйлчилгээний цогцолбор, талбай 100 км тутамд барьж байгуулах ажлыг ЗТХЯ-тай хамтран зохион байгуулах	18,000.0 концесс, тэр хувийн хэвшлийн түншэл	Шинээр байгуулсан үйлчилгээний цогцолборын тоо	Булган аймагт 1 гол чиглэлийн зам дагуу үйлчилгээний цогцолбор байгуулагдсан.	10 байршилд түр буудаллах үйлчилгээний цогцолбор баригдсан байна.	АЖБЗГ ИЦТХ	Зам, тээврийн хөгжлийн сайд, Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайд нарын 2021 оны A/267, A/143 дугаар тушаалаар Аялал жуулчлалын гол чиглэлийн авто зам дагуу түр буудаллах цэг, үйлчилгээний цогцолбор байгуулах байршилын жагсаалт, аялал жуулчлалын гол чиглэлийн авто зам дагуу түр буудаллах цэг, үйлчилгээний цогцолбор байгуулах байршилын чадлыг судалж, санал боловсруулан шийдвэрлүүлжсэн хэсгийн бурзладхуунийн байгуулсан. Дараах түр буудаллах үйлчилгээний цогцолборын барих ах аюхийн ногжууд шалгарав: 2022 оны 4 дугаар сарын 21-ны өдөр Архангай аймаг, Цэнхэр суманд Заянгайгаар ХХК, Увс аймаг, Зүүнхангай суманд Драгон холднинг ХХК, Хэнтий аймаг/Жаргалтхан суманд Иксунод тур ХХК, Цэнхэрмандад суманд Баян дойт ХХК үйлчилгээний цогцолбор байгуулах гэрээг байгуулсан.
18	7.2.	Жуулчид голлон зорих байгаль, түүх, сэйлын өв бүхий газруудад ариун цэврийн газар, авто зогсоол бүхий отголох цэгүүдийг байгуулах	1,700.0 УТХО	17 байршилд отголох цэг байгуулсан эсэх	6 байршилд отголох цэг барьж байгуулсан.	17 байршилд отголох цэг байгуулсан байна.	АЖБЗГ	БОАЖСайдын 2022 оны 02 дугаар сарын 14-ний өдрийн A/29 дүгээр "Хөрөнгө оруулалтын эрх шилжүүлэх" тухай тушаалаар Аймгийн Засаг дарга нарт шилжүүлсан. Ариун цэврийн газар авто зогсоол бүхий отголох цэгийн жишиг техникин тодорхойлолтад 2022 оны 02 дугаар сарын 21-ны өдөр баттуулсан. 17-н отголох цэгээс 10 байршилд гэрээ Аялал жуулчлалын холбогтой хамтран аж ахуйн ногжууд өөрийн хөрөнгөөр үйлчилгээний цогцолбор байгуулж, менежментийг хариуцан ажиллахаар болов
19	7.3.	Монголын говьд шинжлэх ухаан, тусгай сонирхлын аялал жуулчлалын MARS-V теслийн хэрэгжүүлэх	41,353.5 Гадаад дотоодын ХО	ТЭЗҮ боловсруулж, батлуулан, бүтээн байгуулалтын ажлыг эхлүүлсэн эсэх	ТЭЗҮ боловсруулсан	MARS-V академийн бүтээн байгуулалтын ажил эхэлн.	АЖБЗГ	2022 оны 8 дугаар сарын 22-ны өдрийн МУ-ын Ерөнхий сайдын 119-р захиралмийн дагуу Шадар сайд С.Амарсайханаав ахлуулсан ажлыг хэсгэг байгуулагдсан ба 2022 оны 9-р сарын 7-нд уг ажлын хэсгэг хуралдаж MARS-V теслийг хэрэгжүүлэхэд бодлого хохион байгуулалтын дэмжлагч узүүлэлтэй ажлыг хэсгийн төлөвлөгөөг баталсан. БОАЖ-ын аас теслийг хэрэгжүүлэхэд зориулж 1058 га, ашиглалтад зориулалтад 6 га газрыг ТХНУГ-ын харьяа газарт олгосан ба теслийг хэрэгжүүлэхэд 9 газрыг сонгон төлөвлөх болбогдох аймгуудаас газрын зөвхөн төлөвлөхийг авсан. Уг газруудад хэрэгжүүлэх теслийн урдчилсан ТЭЗҮ, БОНБҮнэлгээг БОАЖ-ын 2022 оны 2-р сард баталсан байна. Дээр 9 газрын нэг дээр буюу Өмнөговь аймгийн Гурван тэс сумын Нэмэхтийн хонгиг газргүй газарт "Сургалтын баазын загвар төв"-ийг байгуулахаар ажиллаж байна. Загвар төв баригдсаны дараа хөрөнгө оруулах олон улсын баирхалтад хэлэлцэх ба үндэснээ теслийн эзэлслэдэх түүнийг дагасан ТЭЗҮ-г баттуулахаар MARS-V теслийг нэгж ажиллахаар байна. Мен дэд бүтээгдүүг газарт түр отголох цэг, жуулчад зориулсан мэдээллийн төв, ховор амьтдын болон шувуу сонирхогчдын парк, палентологийн үйл явцын газар дээр нь харах төв байгуулах, түүх шашны дурсгалт газарт тулгуурласан аялал жуулчлалын маршурут гаргах, ялангуяа зориулсан сансрын аялалын төрлийд тухайлбал хүчин төрөгийн баг зүргээд аялах, сансарт хөөрхөн мэдрэх төрүүлэх газар нь хадгалах талаар судалгаа явуулах зэрэг асуудлыг MAPS-V теслийн багттай хамтран шийдвэрлэхээр ажиллаж байна
БОАЖ-ын салбарын Стратеги төлөвлөгөөний зорилт 25. Аялал жуулчлалын хөгжлийн бодлого, эрх зүйн орчныг боловсронгуй болгож, бүтээгдэхүүн, үйлчилгээний чанар, стандартыг сайжруулж, өрсөлдөх чадварыг дээшлүүлэн, жуулчдын тоог нэг сайд хүргэнэ. "Алсын								
Зорилт 8		Хил орчмын аялал жуулчлалыг дэмжих, жуулчдын тоог нэмэгдүүлн.	60.0 АЖХ	Сайд нарын уулзалтад оролцож, агаа хэмжээ зохион байгуулсан эсэх	Сайд нарын VI хурал зохион байгуулсан. МУ-ын виз оргох хурам шинчилгэсэн.	Гурван улсын сайд нарын уулзалтад оролцож, визийн шинчилгэсэн журмыг таниулах ажлыг зохион байгуулсан байна.	АЖБЗГ	

20	8.1	"Цайны зам" хил дамнасан аялал жуулчлалын төсөл хэрэгжүүлэх, Монгол, Орос, Хятад гурван улсын аялал жуулчлалын сайд нарын хурлыг зохион байгуулах.		Сайд нарын уулзалтад оролцсон эсэх	Гурван улсын аялал жуулчлалын сайд нарын IV уулзалтыг цахимаар зохион байгуулсан.	Монгол, Орос, Хятад гурван улсын аялал жуулчлалын сайд нарын VII хуралд оролцсон байна.	АЖБ3Г	Хил орчмын аялал жуулчлалыг дэмжиж, жуулчдын тоог нэмэгдүүлэх зорилтын хүрээнд 2022.04.26-ны өдөр ОХУ-ын Бүгд Найрамдах Буриад улсын сайд Чирипов Даба-Жалсан Шагшиевич, Буриад Улсын аялал жуулчлалын сайд А.Д. Дорживтаяр уулзалт зохион байгуулж 2 улсын дотоодын аялал жуулчлалын 30 тур компанийн төлөөлүгүүд туршлага судлах болон цаашид хамтран ажилласан чиглэлээр санал солилцож, Монгол, Буриад хөөр улсын хамтарсан аялал жуулчлалын бүтэзгэдэхүүн бий болгох, ОХУ-ын дотоодын жуулчдыг тедийгүй цаашид Азийн бодас орнуудас ирэх жуулчдын ургаслыг байгаль нуурьн аялалаар дамжуулан Монгол улс руу татах мөн Байгаль нур, Хөвсгөл нур чиглэлийн маршуудыг хөгжүүлж, бодит ажил хийхээр төлөвлөсөн, Монгол, Орос, Хятад Улсуудын аялал жуулчлалын сайд, нарын 7 дугаар хуралдааны цахимаар зохион байгуулах тухай БНХАУ-ын Собэл. Аялал жуулчлалын сайдыаа ирүүлсэн хүслэгийг хүлээн авч "Их цайны зам"-ийн аялал жуулчлалын сайдын 2022.11.22-ны өдрийн 01/6838 тоот албан бичгээр санал хүргүүлсэн. Гурван улсын аялал жуулчлалын сайд нарын 7 дугаар хурлыг 2023 оны 1 дүгээр улиралд багтааж хийн	70
21	8.2.	ЮНЕСКО-ийн Дэлхийн өвд "Цайны зам"-ыг бүртгүүлэх ажлын суурь судалгаа хийх.	20 0 АЖХ3	Судалгаа хийгдсэн эсэх	-	Судалгаа хийгдсэн байна.	АЖБ3Г	Төрийн нарийн бичгийн даргын 2022 оны 5 дугаар сарын 24-ны А/183 Хөрөнгө гаргах тушаалыг үндэслэн Монголын аялал жуулчлалын холбоо ТББ-тай 2022 оны 05 дугаар сарын 25-ны 22/116 дугаартай гэрээ байгуулсан. ЮНЕСКО-ийн Дэлхийн өвд "Цайны зам"-ыг бүртгүүлэх суурь судалгааны ажлын даалгавар, судалгааны агуулга, бутц, дизайн боловсруулж баттуулсан. Монголын аялал жуулчлалын холбоо ТББ 30 сая төгрөгөөр үр ажлыг гүйцэтгэж 2022 оны 9-р сарын 16-нд тайлан хулаэлгэн өгсэн.	100
22	8.3	Хил орчмын аялал жуулчлалыг хөгжүүлэх хүрээнд визийн шинэчлэгдсэн журмыг таниулах ажлыг орон нутагт зохион байгуулах	40.0 АЖХ	Арга хэмжээ зохион байгуулсан эсэх	МҮ-ЫН ВИЗ ОЛОХ ЖУРАМ ШИНЭЧЛЭГДСЭН.	Визний шинэчлэгдсэн журмыг орон нутагт таниулах ажил зохион байгуулсан байна.	АЖБ3Г ИЦТХ	Хил орчмын аялал жуулчлалыг хөгжүүлэхийг холбоотой Монгол Улсын виз олгох журам шинэчлэгдэх хил орчмын жуулчлад 72 цагийн виз олгох эрх зүйн таатай орчин бурдзанд байна. Монгол Улсын Засгийн газрын 2021 оны 192 дугаар тогтоогоор "Монгол Улсын виз олгох журам" шинэчлэгдэн визийн ангиллууд нэмэгдэж, дипломат, хөөрөнгө оруулж, хөдөлмөр эрэлж, суралцаж, гэр бүл, чагаач, хувийн шинэчлэгдэхийн 64 ангиллаар виз олгохкоор тогтолцон. Уг шинэчлэгдсэн журмыг Монгол Улсад аялал жуулчлалын зорилгоор ирж байгаа хил орчмын жуулчлалыг олгох эрхийн визийг 3 хүртэл хоног /72 цаг/ байхаар тогтоосон. Хилийн боомт дээр цахимаар виз олгох болгох дээрх журмын хэрэгжлийг хангас зорилгоор ОХУ, Хятад улстай хамтарсан мэдээлэл : сурталчилгааны цогц ажлыг хэрэгжүүлэх тухай асуудлыг Засгийн газрын хуралдааны 5 дугаар сарын 4, 11-ний өдрийн хуралдааны тэмдэглэлд тусган шийдвэрлүүлсэн.	70
Зорилт 9		"Цахим Монгол" арга хэмжээний хүрээнд аялал жуулчлалын салбарын технологийн дэвшил нэвтрүүлж, гадаад сурталчилгааг өргөжүүлэх	237,798.2 АЖХ	Үлдэгдэл төлбөрийн асуудал шийдвэгдэн, цахим платформын идэвхжсэн эсэх	mongolia travel цахим платформ бий болгосон.	Цахим платформыг идэвхжүүлж, мэдээллийг шинэчлэн, сурталчилгааг нэмэгдүүлж, хандалтын тоог 20-иос доошгүй хувиар нэмэгдүүлсэн байна.	АЖБ3Г		
23	9.1	Аялал жуулчлалын салбарын цахим платформын үйл ажиллагааг идэвхжүүлэх нэхцэлийг бурдуулэх	207,798.2 АЖХ3	Үлдэгдэл төлбөрийн асуудлыг шийдвэрлэсэн эсэх	mongolia travel цахим платформ бий болгосон.	Цахим платформыг идэвхжүүлж, мэдээллийг шинэчлэн, сурталчилгааг нэмэгдүүлж, хандалтын тоог 20-иос доошгүй хувиар нэмэгдүүлсэн байна.	АЖБ3Г	Аялал жуулчлалын "www.mongolia travel" цахим платформын өр төлбөрийн асуудал, уг төлбөрийг 2022 оны аялал жуулчлалын хөтөлбөрийн үйл ажиллагааны зардлаас санхүүжүүлэх эсэх асуудлыг судлан танилцуулах ажлын хэсгийн /БОАЖК-ын ТНБД-ын 2022.03.29-ний өдрийн А/97 дугаар тушаал/ дунгэлтийг үндэслэн 2019, 2020, 2021 оны өр төлбөр болох 72 мянган амдолларыг аялал жуулчлалын хөтөлбөрийн зардлаас гаргаж, www.mongolia travel цахим платформын дэмжийн эрхийг Монгол Улс өөр дээрээ шилжүүлэн авч гэрээг дуусгавар болгох ТНБД-ын 2022.04.20-ны өдрийн А/135 дугаартай тушаал гарч, холбогдох материалын хамт Сангийн яаманд хүргүүлж төлбөрийг телсэн.	50
24	9.2.	Аялал жуулчлалын цахим платформын мэдээллийг шинэчлэн хөгжүүлэх	30.0 АЖХ3	Цахим платформ идэвхжсэн эсэх	-	Цахим платформ идэвхжсэн байна.	АЖБ3Г	Цахим платформ хөгжүүлэлтийг хийлгэн хүлээн авах ажлыг зохион байгуулик байна. 2022.06.21-ний өдөр гадаадын 6 хэл дээр Монгол Улсын сурталчлан таниулах дижитал сэтгүүлийг цахим платформ болгон улсад сурталчлах ажлыг МАЖХ ТББ-тай хамтран 100 зондыг урьж зохион байгуулав. Япон Улсын Жата ОУ-ын үзэсгэлэн, Францын соёлын өврүүдтэй арга хэмжээнд 60 сан төгрөгийн дэмжилгээ үзүүлж оролцлоо. 2022 оны 05-ны өдөр Монгол Улсыг гадаадад сурталчлах mongoliantravel.guide цахим платформ нээлтээ хийж, уг цахим платформыг олон нийтэд сурталчлах зорилгоор Монгол Улсад сугааг элчин сайд, төлөөлгөжин газарт албан бичиг явуулсан. Байгаль орчин, албан жуулчлалын яам. Соёлын яам, Гадаад харицлааны яам хамтаран Монголын соёлын өврүүд олон улсын үзэсгэлэн Бүгд Найрамдах Франц Улсын Парис хотод 9 дугаар сарын 20-23-ны өдруудад зохион байгуулсан "JATA-2022" олон улсын аялал жуулчлалын үзэсгэлэн Япон улсын Токио хотод 2022 оны 09 сарын 22-25ны өдруудад зохиогдсон тус арга хэмжээнд АЖХ харицуулсан ажиллаж, БОАЖК, НАЖГазар, МИАТ ТӨХХ хамтран оролцож дэмжин ажилласан.	90
БОАЖК-ын салбарын Стратеги төлөвлөгөөний зорилт 25. Аялал жуулчлалын хөгжлийн бодлого, эрх зүйн орчныг боловсронгуй болгож, бутээгдэхүүн, үйлчилгээний чанар, стандартыг сайжруулж, өрсөлдөх чадварыг дээшшуулэн, жуулчдын тоог нэг саяд хүргэнэ. "Алсын									
Зорилт 10		Аялал жуулчлалын сургалтын төв байгуулж, салбарын чадварлаг хүний неецийг бурдуулж,	5005.0 БНСУ буцалтгүүр туслаамж АЖХ	Барилгын ажлыг эхлүүлж, захиалагчийн хяналт тавьсан эсэх	Сургалт үйлдвэрэлэлийн төвийн барилгын газрын зөвшөөрөл олгогдсон.	Барилгын ажлыг эхлүүлсэн байна.	АЖБ3Г		
25	10.1	БНСУ-ын Аялал жуулчлалын байгууллагын буцалтгүүр тусламжаар баригдах сургалтын төвийн барилгын ажлыг эхлүүлэх	5,000.0 БНСУ буцалтгүүр туслаамж	Барилгын ажлыг эхлүүлсэн эсэх	ТЭЗҮ боловсруулж, батлуулсан.	БНСУ-ын Аялал жуулчлалын байгууллагын буцалтгүүр тусламжаар баригдах сургалтын төвийн барилгын ажлыг эхлүүлсэн байна.	АЖБ3Г	Аялал жуулчлалын мэргэжлийн сургалт үйлдвэрэлэлийн төв байгуулах хүрээнд: 1. Байгаль орчинд нөлөөлж байдлын нарийвчилсан үнэлгээ хийж. 2. Газрын инженер геологийн дунгэлт гаргуулах. 3. Барилгын дэвсгэр зураг боловсруулж. 4. Архитектур төлөвлөлтийн даалгавар авах. 5. Сургалтын төвд цэвэр, боксир, шоронд холбогдох асуудлыг шийдвэрлэх. 6. ТЭЗҮ, зураг, төсвийн Нийслэлийн Хот байгуулж, хөгжлийн газраар баттуулах эхийг гүйцэтгэх барилгын зураг төслийг Барилгын хөгжлийн төв ТӨҮГ-аар магадлангаар оруулж батлуулав БНСУ-д 2022 оны 04 дүгээр сарын 8-ны өдөр Барилгын ажлыг гүйцэтгэх зөвлөх сонгон шалгаруулж төслийг барилгын зураг БНСУ-ын Чөн Үк Корпораци шалгарч гэрээг байгуулж батлуулав 2022 оны 09 дүгээр сарын 09-ны өдөр Барилгын зураг Аялал жуулчлалын байгууллагын дарга нар оролцож нээлтийн арга хэмжээ зохион байгуулсан. Барилгын ажлыг эхлүүлсэн бол 9 дүгээр сарын 26-ны өдөр БОАЖК-ын сайд, БНСУ-ын Элчин сайдын нарийн бичгийн дарга болон КТО байгууллагын дарга нар оролцож нээлтийн арга хэмжээ зохион байгуулсан. Барилгын ажлыг төлөвлөгөөгөөр 2023 оны 10 дугаар сард ашиглалтад орно.	50

26	10.2	БНСУ-ын Засгийн газрын буцалтгүй тусламжаар баригдах сургалтын төвийн захиалагчийн хяналтыг үе шат бүрт тогтолцох хэрэгжүүлэх	5.0 АЖХЗ	Захиалагчийн хяналт тавьсан эсэх	Сургалтын төвийн барилгын ажилд захиалагчийн хяналт тавьсан байна. Барилгын ажлыг 80 хувьд хүргэсэн байна.	АЖБЭГ	Барилын хөгжлийн төвтэй захиалагчийн хяналтыг гэрээ байгуулан ажлыг эхлүүлсэн. Захиалагчийн явцын хяналтыг хэрэгжүүлж байна.	50	
БОАЖ-ын салбарын Стратеги төлөвлөгөөний зорилт 14. Салбарын хүний нөөцийн хөгжлийн бодлого, тэргүүлэх чиглэлийг тодорхойлж, хүний нөөцийн эрэлт, хэрэгцээний судалгаа хийх. Засгийн газрын үйл ажиллагааны хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх төлөвлөгөөний 4.2.5.									
	Зорилт 11	Төрийн албаны унэт зүйл, зарчим, манлайллыг өдөр тутмын үйл ажиллагаанд даа хэрэгжүүлэх талаар сургалт, сурталчилганы хөтөлбөрийн хэрэгжилтийг хангаж ажиллана.		Хэрэгжилтийн хувиар	Төрийн нарийн бичгийн дарын 2020 оны А/164 дүгээр тушаалаар "Хүний нөөцийн хөгжлийн хөтөлбөр" батлагдсан.	2022 оны төлөвлөгөөний хэрэгжилтийг хангаж ажилласан байна.	ТЗҮГ	Төрийн албан хаагчийн сургалтын хөтөлбөрийг шинэчлэн боловсруулж, ТНБД-ын 2022 оны А/185 дугаар тушаалаар батлуулан, хэрэгжилтийг хангаж ажиллаж байна. Засгийн газрын 2019 оны 33 дугаар тогтоолоор батлагдсан Төрийн захиалгааны болон үйлчилгээний албан хаагчийн ёс зүйн дүрмийн дагуу Төрийн нарийн бичгийн дарын 2022 оны 01 сарын 31-ны өдрийн А/17 дугаар тушаалаар Ес зүйн зөвлөлийн бүрэлдэхүүний шинэчлэн томилж албаахуулсан. Төрийн Албаны зөвлөлөөс төрийн албан хаагчад зориулан долоо хоног бүр сохион байгуулдаг 7:4:10 сургалтад яамны албан хаагчдыг тухай бүр хамрагдаж хөвшисэн. Энэ онд ТАЗ, АТГ, ХНХЯ болон бусад байгууллагатай хамтран таним болон цахимаар зохион байгуулсан 15-аас дээш удаагийн сургалтад албан хаагчид хамрагдсан. Удирдлагын Академиас зохион байгуулсан Альянс хараа-2050, "Шинэ сэргэлтийн бодлого" сургалтад яамны 67 албан хаагчийг 2022 оны 09 дүгээр сарын 23, 24-ний өдүрүүдэд хамруулав. Албан хаагчдын сургалт, мэдлэг боловсролыг дээшшуулэх хүрээнд 2022 онд 36 албан хаагчийг Удирдлагын Академийн бодлогоюу хугацаанд сургалтад хамруулж, албан хаагчдыг шатлан дэвшүүлж, дэмжих зорилгоор төрийн албан хаагчийн дунд болон ахлах, эрхэлсэн тушмызлийн багц сургалтад 15 албан хаагчийг хамруулхаар нэр хүргүүлсэн. ТАЗ, Сингапурын Их сургуультай хамтарсан Төрийн бодлогын болино хугацааны сургалтад 1 албан хаагчийг оролцуулав. Олон улсын сургалтад цахимаар оролцох боломжийг хангаж 2 албан хаагчид сарын чөлөө олгов. Зэрэг дэв шинээр болон ахуулах болзол хангасан яамны 37 албан хаагчдын мэдээллийг ТАЗ-ийн Байгаль орчин, албан жуулчлалын яамны дэргэдэх салбар зөвлөлөөр хэлэлцүүлэв. Албан хаагчдыг зруул мэндийн үрдүүлийн үзлэгдэл 2022 оны 01 дүгээр сарын 15-17-ны өдүрүүдэд хамруулав. 2021 оны гүйцэтгэлийн тайлангаар 80-аас дээш хувийн үзүүлэлтэй дүгнэгдсэн 10 албан хаагчийн цалингийн шатланыг ашиуулж. Мөн 2022 оны эхийн хагас жилийн үнэлгэээр А.Б дүгнэгдсэн 74 албан хаагчад урамшуулал, ажилтан Б.Батчимэгт түлээ нүүрний хөнгөлжилж 500.0 төгрөг, шинээр хүхээдээ болсон 3, ар гэрийн ганигдал гарсан 5 ажилтанд дотоод журамж заасны дагуу буцалтад тусламж олгуулсан. Яамны албан хаагчад олгодог унаа, хоолны хөнгөлөлтийг 8000 төгрөгөөр нэмэгдүүлж. ТНБД-ын 2022 оны А/502 дугаар тушаалаар батлуулав.	100
27	11.1.	Төрийн албаны унэт зүйл, зарчим, манлайллыг өдөр тутмын үйл ажиллагаанд даа хэрэгжүүлэх талаар сургалт, сурталчилганы хөтөлбөрийн хэрэгжилтийг хангаж ажиллана.	2.8 ХБОБУ Х 5.2 ХБОСШ	Хэрэгжилтийн хувиар	Төрийн нарийн бичгийн дарын 2020 оны А/164 дүгээр тушаалаар "Хүний нөөцийн хөгжлийн хөтөлбөр" батлагдсан.	2022 оны төлөвлөгөөний хэрэгжилтийг хангаж ажилласан байна.	ТЗҮГ	Төрийн албан хаагчийн ажиллах нөхцөл, нийгмийн баталгаа хангах хөтөлбөр, сургалтын хөтөлбөрийг шинэчлэн боловсруулж, ТНБД-ын 2022 оны А/185 дугаар тушаалаар, Байгаль орчин, аялал жуулчлалын салбарын хүний нөөцийн бодлогын хөтөлбөрийг БОАЖС-ын 2022 оны А/533 дугаар тушаалаар батлуулав Албан хаагчдын сургалт, мэдлэг боловсролыг дээшшуулэх хүрээнд 2022 онд 36 албан хаагчийг Удирдлагын Академийн бодлогоюу хугацаанд сургалтад хамруулж, албан хаагчдыг шатлан дэвшүүлж, дэмжих зорилгоор төрийн албан хаагчийн дунд болон ахлах, эрхэлсэн тушмызлийн багц сургалтад 15 албан хаагчийг хамруулхаар нэр хүргүүлсэн. ТАЗ, Сингапурын Их сургуультай хамтарсан Төрийн бодлогын болино хугацааны сургалтад 1 албан хаагчийг оролцуулав. Олон улсын сургалтад цахимаар оролцох боломжийг хангаж 2 албан хаагчид сарын чөлөө олгов. Зэрэг дэв шинээр болон ахуулах болзол хангасан яамны 37 албан хаагчдын мэдээллийг ТАЗ-ийн Байгаль орчин, албан жуулчлалын яамны дэргэдэх салбар зөвлөлөөр хэлэлцүүлэв. Албан хаагчдыг зруул мэндийн үрдүүлийн үзлэг 2022 оны 01 дүгээр сарын 15-17-ны өдүрүүдэд хамруулав. 2021 оны гүйцэтгэлийн тайлангаар 80-аас дээш хувийн үзүүлэлтэй дүгнэгдсэн 10 албан хаагчийн цалингийн шатланыг ашиуулж. Мөн 2022 оны эхийн хагас жилийн үнэлгэээр А.Б дүгнэгдсэн 74 албан хаагчад урамшуулал, ажилтан Б.Батчимэгт түлээ нүүрний хөнгөлжилж 500.0 төгрөг, шинээр хүхээдээ болсон 3, ар гэрийн ганигдал гарсан 5 ажилтанд дотоод журамж заасны дагуу буцалтад тусламж олгуулсан. Яамны албан хаагчад олгодог унаа, хоолны хөнгөлөлтийг 8000 төгрөгөөр нэмэгдүүлж. ТНБД-ын 2022 оны А/502 дугаар тушаалаар батлуулав.	100
28	11.2.	Төрийн албаны салбар зөвлөлийн үйл ажиллагааг зохион байгуулах, хүний нөөцийн удирдлагын манлайлал, хүний нөөцийн мэдээллийн сангийн бүрдүүлэлт, ХАСХОМ, ХАСУМ	10,0 БОУАС	Хэрэгжилтийн хувиар Хэвлэсэн үзмэлэх, тэмдэг, хавтас, хавчуурын тоо	Хүний нөөцийн удирдлагын манлайлал ил тод байдлыг, хүний нөөцийн мэдээллийн сангийн бүрдүүлэлт, ХАСХОМ, ХАСУМ-ыг хуулийн хугацаанд бүрдүүлэлт, ХАСХОМ, ХАСУМ -ыг тухай бүр бүрдүүлсэн байна. 2020 - 2021 онд 680 албан хаагчид олгосон.	Төрийн албаны салбар зөвлөлийн үйл ажиллагааг зохион байгуулж, хүний нөөцийн удирдлагын манлайлал, хүний нөөцийн мэдээллийн сангийн бүрдүүлэлт, ХАСХОМ, ХАСУМ -ыг тухай бүр бүрдүүлсэн байна.	ТЗҮГ	Төрийн албаны зөвлөлийн 2022 оны 271 дүгээр тогтоолоор Төрийн албаны зөвлөлийн Байгаль орчин, аялал жуулчлалын ламмын дэргэдэх салбар зөвлөлийг 9 хүний бүрэлдэхүүнтэй шинэчлэн байгуулсан. Салбар зөвлөл 2022 онд 4 даагийн хуралдаан зохион байгуулсан. Яам болон харьва байгууллагын удирдах болон гүйцэтгэх албан тушаалах 72 орон тоонд сонгон шалгаруулж зарлах шалгаруулалтад хүргүүлсэнээс 64 албан тушаалаан сүл орон тоонд 152 иргэн бүртгүүлж, сонгон шалгаруулалтыг 2022 оны 06 дугаар сарын 07, 15, 11 дүгээр сарын 23,30-ны өдүрүүдэд зохион байгуулж. Сонгон шалгаруулах комиссын дүгнэлтийн дагуу сүл орон тоонд 54 иргэний нэр давшишүүлж, холбогдуулж байгууллагудаад уламжлав. Нийтийн албаны томилогдохоор нэр давшишүүлж 104 албан хаагчийн үрдүүлийн мэдүүлийг тухай бүрд цахим бүртээдэд баталгаажуулсан томилогдсон 101 албан хаагчийн ХАСХОМ-ын тайлант хянан баталгаажуулсан. 2021 онд яам болон харьва байгууллагын 208 албан хаагчийн ХАСХОМ-ын тайлант хугацаанд нь гаргүүлж, тайлант 2022 оны 03/1057-р албан бичгээр АТГ-т хүргүүлж. Яамны 121 албан хаагчийн мэдээллийг хүний нөөцийн цахим системд шинэчлэн оруулж, 2022 оны 02-21-нд ТАЗ-д тайлант илгээсэн. Яаманд шинээр томилогдсон 58, ширгийн болон эгүүлэн дотор цахим системд тухай бүр оруулж хөвшисэн.	100
29	11.4.	Байгаль хамгаалагчдын нийгмийн хамгаалал, ажиллах нөхцөл, сургалтын жишиг хөтөлбөрийг боловсруулах	ОУБ /WWF/	Батлагдсан хөтөлбөр	Байгаль хамгаалагчдын сургалтын хөтөлбөрийг 2013 онд батлан хэрэгжүүлсан.	Байгаль хамгаалагчдын нийгмийн хамгаалал, ажиллах нөхцөл, сургалтын жишиг хөтөлбөрийг батлж, 33 хамгаалалтын захиалгааны хөтөлбөр батлагдсан байна.	ТХБНГ	Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайдын 2022 оны А/451 дүгээр тушаалаар Байгаль хамгаалагчдын сургалт, ажиллах нөхцөл, нийгмийн баталгааны хөтөлбөрийг баталсан	100
30	11.5.	Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайдын нэрэмжитийн "Шилдэг байгаль хамгаалагч" ажил мэргэжлийн уралдааныг зохион байгуулах.	ОУБ /WWF/ тесел /KFW/	Зохион байгуулсан уралдааны тоо	Байгаль орчин, албан жуулчлалын сайдын нэрэмжитийн "Лусын эзэл" болзоот уралдаан 2015 онос хойш зогсноги байдалд хүрсэн.	Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайдын нэрэмжитийн "Шилдэг байгаль хамгаалагч" ажил мэргэжлийн уралдааныг зохион байгуулж, шалгаруулсан байна.	ТХБНГ ТЗҮГ	Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайдын нэрэмжитийн "Шилдэг байгаль хамгаалагч" ажил мэргэжлийн уралдааныг зохион байгуулж, шалгаруулсан байна.	50

31	11.6.	Улсын тусгай хамгаалалттай газар нутгийн байгаль хамгаалагчийн ажлын байрны зургийг шинчилэн зураг төсөл боловсруулж, батлуулах	Төсөл /KFW/	Боловсруулж, батлуулсан зураг төслийн тоо	Улсын тусгай хамгаалалттай газар нутгийн байгаль хамгаалагчийн байрны батлагдсан зураг төсөл байдал ч олон улсын жишигт нийцэгүй	Улсын тусгай хамгаалалттай газар нутгийн байгаль хамгаалагчийн ажлын байрны зишиг зураг төслийг батлуулсан байна.	ТХБНҮГ	Байгаль хамгаалагчийн байр болон хөдөлгөөнт хяналтын постны барилын ажлын зураг, төсөв боловсруулах талаар уулзалтыг 2022 оны 07 дугаар сарын 01-ний өдөр холбогдох талуудыг байгуулан хэлэлцүүлэг зохион байгуулж. Биологийн олон янз байдлын хамгаалах, ур амьсгалын өөрчлөлтөд дасан зохицох нь төслийн наажид Байгаль орчин, аялал жуулчлалын яамны Тусгай хамгаалалттай бус нутгийн удирдлагын газраас зохион 2022 оны 08 дугаар сарын 18-ны едрийн 09/4585 дугаартай албан бичгээр ажлын даалгаварт тавих шаардлагыг хүргүүлсэн. Тус төслийн хурээнд 2017 онд Улсын тусгай хамгаалалттай газар нутгийн 46 байгаль хамгаалагчийн байрны зураг төслийг боловсруулсан "Бадмаараг төсөл" ХХК нь тус зураг төслийг шинчилэн боловсруулахаас татгалсан учир шинээр гүйцэтгэх сонгон шалгаруулж, төсөвт өртгийг нэмэгдүүлэх шаардлага гарч, уг ажлыг төслийн 2023 оны үйл ажиллагааны төвлөвлөгөөнд тусгасан байна.	30	
БОАЖ-ЫН САЛБАРЫН СТРАТЕГИ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ЗОРИЛТ 18. УЛААНБААТАР ХОТЫН АГААРЫН БОХИРДЛЫГ 80 ХУВЬ ХУРТГАЛ БУУРУУЛЖ, БУСАД ТОМООХОН ХОТ, СУУРИН ГАЗРЫН АГААРЫН БОХИРДЛЫН АСУУДЛЫГ ҮЕ ШАТТАЙГААР ШИЙДВЭРЛЭНЭ. "АЛСЫН ХАРАА 2050" 2.5.7, 2.5.8, 6.2.4, 6.2.8, 9.2.13,										
Зорилт 12		Улаанбаатар хотын агаарын бохирдлыг 80 хувь хуртгат бууруулж, бусад томоохон хот, суурин газрын агаарын бохирдлын асуудлыг үе шаттайгаар шийдвэрлэнэ.	30,874.3 ОББҮХ	Агаар, орчны бохирдлын бууруулах чадгын хөтөлбөрийн хэрэгжилтийн хувь, РМ 2.5 тоосонцын агууламж, РМ10 тоосонцын агууламжийн бууралтын хэмжээ	Улаанбаатар хотын агаар дахь РМ2.5 тоосонцын агууламж 44 мкг/м3, РМ10 тоосонцын агууламж 89 мкг/м3	Улаанбаатар хотын агаар дахь РМ2.5 тоосонцын агууламжийг 41 мкг/м3, РМ10 тоосонцын агууламжийг 83 мкг/м3-д хүргэсэн байна.	ОББҮХ ХБОБНУ Г НХБТГ			
32	12.1.	Улаанбаатар хот болон томоохон суурин газруудад хэрэглэх шатахууны чанарыг Евро-5 стандартад нийцүүлэх эрхээний орчныг бурдуулж	-	Хуулийн төслийн үзэл баримтлал батлуулсан эсэх, холбодго хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах хуулийн төслийг зээслэн боловсруулсан эсэх	Засгийн газрын 2021.12.08-ний өдрийн хуралдааны 62 дугаар тэмдэглэл	Хуулийн төслийн үзэл баримтлалыг батлуулж, хуулийн төсөвд холбогдох судалгааг хийж, Хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай төслийг зээслэн боловсруулж, Засгийн газрын хуралдаанаар хэлэлцүүлэн дэмжүүлж, УИХ-д өргөн мэдүүлсэн байна.	ХБОБНУ Г ХХ	Монгол Улсын Засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн нэгж, түүний удирдлагын тухай хуулийн шинчилсэн нийтуулгатай бусад хууль тогтоомжийг нийцүүлэх зорилгоор Агаарын тухай хуулийн 16 дугаар зүйл нь 16.1.6 дэд "Монгол Улсын стандарттаар тогтоосон экологийн хамгийн эндэг ангиллас дооши ангилын автобензин, дизел зуслалт түүхийн эндэг хүргэсэн байршил" тухай, мөн хуулийн 6 дугаар зүйл нь 6.1.5-д энэ хуулийн 16 дугаар зүйлд заасны хэрэгжүүлэх талаар холбогдох шийдвэрийг гаргах эрхийг Засгийн газарт олгосон зохицуулалтыг УИХ-ын чуулганы 2022.04.22-ны өдрийн нэгдсэн хуралдаанаар	70	
33	12.3.	Аймаг, нийслэлийн агаарын чанарыг сайжруулах бусийг шинчилэн тогтоох, бусад мөрдөх журамд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах	-	Хамтарсан тушаал, захирамж	2021 оны А/600-А/1058 дугаар хамтарсан тушаал, захирамж	Агаарын чанарыг сайжруулах бус, бусад мөрдөх журмыг шинчилэн батлуулсан байна	ХБОБНУ Г	Цахилгаан тэжээлт болон шингэрүүлсэн хийгээр ажилладг автомашинд ногдуулах онцгой албан татварын хэмжээг наасижтаас хамааруулан үйлдвэрлэгдсэн оноос хойших хугацаа 0-3 жил "0" хувь, 4-6 жил "10" хувь, 7-9 жил "25" хувь, 10 ба түүнээс дээш жил "50" хувь байхар тогтооюн төслөв боловсруулан 2022.04.12-ны өдрийн 01/1913 дугаартай албан бичгээр Засгийн газрын гишүүдээс санал авч нэгтгэн Засгийн газрын Хэргээний газарт хуругын боловч уг асуудлыг Сангийн сайдын эрхлэх асуудлын хурээнд Засгийн газрын хуралд танилцуулалтад нь зүйтэй гэсэн чиглэгээсн. Үүний дагуу Сангийн сайдад уг асуудлыг Засгийн газрын хуралд хэлэлцүүлж өгөхийг хүссэн албан бичиг хургуулсан боловч Сангийн сайдадаа төсөвийн жилийн дундуур аливаа татвар хураамжийг бууруулах боломжийг гэдэг хариулт ирүүлсан болно.	50	
34	12.4	Агаар бохирдуулах эх үүсвэр тус бүрээс агаарыг ялгарах бохирдуулагч бодисын хаягдлын тооцоо судалгааг хийж, агаарын бохирдолд эзлэх хувийг тодорхойлон үр дүнг Засгийн газрын хуралдаанд танилцуулах	Гадаадын эзэл, туслаамж	Засгийн газрын хуралдааны тэмдэглэл	Засгийн газрын 2021.12.08-ний өдрийн хуралдааны 62 дугаар тэмдэглэл	Судалгааны үр дүнг ЗГ-ын хуралдаанд танилцуулсан байна	ХБОБНУ Г НХБТГ	Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайд болон Нийслэлийн Засаг дарга бөгөөд Улаанбаатар хотын Захирагч, Архангай,Өвөрхангай, Завхан, Говь-Алтай, Говьсумбэр, Эмнэговь, Дундговь, Орхон, Дархан-Уул, Увс, Баян-Өлгий, Хэнтий, Дорнод, аймгийн Засаг дарга наартай хамтарсан тушаал, захирамжийг баттуулж захирагааны хэм хэмжээний актын улсын нэгдсэн бүртгэлд бүртгүүлсэн.	50	
35	12.5.	Хот, суурин газрын дулааны хангамж, шугам сүлжэг өргөтөх, шинээр дулааны эх үүсвэр барих ажлыг үе шатт хэрэгжүүлэх, нүүрсний хэрэглээ, хаягдлыг бууруулахад чиглэсэн технологийн шинчилэл хийх хурээнд аймгуудын нам дараалтын зууханд утас шүүгээр сууринуулж ялгаралтыг 20% хуртэл хэмжээгээр бууруулсан байна.	3,300.0 ОББҮХ	Утааны ялгарлын хэмжээ	Дархан-Уул, Орхон, Баянхонгор,Өвөрхангай, Дундговь аймгудын нам дараалтын уурын зуухнуудын яндада шинээр утас шүүгээр сууринуулж ялгаралтыг 20% хуртэл хэмжээгээр бууруулсан байна.		ОББҮХ	Агаар бохирдуулах эх үүсвэр тус бүрээс агаарыг ялгарах бохирдуулагч бодисын хаягдлын тооцоо судалгааг 2020 оны байдлаар тодорхойлох ажлыг Японы олон улсын хамтын ажиллагааны байгууллагын JICA-ийн шугамаар хэрэгжиж буй Улаанбаатар хотын агаарын бохирдлыг бууруулах хяналтын чадавхыг бэхжүүлэх төслийн хурээнд хийж гүйцэтгэсэн бөгөөд судалгааны үр дүнг холбогдох байгууллагуудад танилцуулсан дараа Засгийн газрын хуралдаанд танилцуулахад төвлөнөн ажиллах байна. ОББҮХ-ын даргин 2022 оны А/07 тоот тушаалаар Дархан-Уул аймгийн 2, Орхон аймгийн 2, Дундговь аймгийн 10, нийт 14 байршилд нам дараалтын зуухны янданд утас шүүгээр сууринуулж ажил гүйцэтгэж чиглэхэд сонгон шалгаруулж худалдан авах ажиллагааг хохон байгуулж гүйцэтгэгчийг гэрээ байгуулсан бөгөөд Дархан-Уул, Дундговь аймгийд сууринуулж дууссан. Орхон аймгийн сууринуулах ажил ваягадж эхэлсэн. Баянхонгор аймгийн нам дараалтын зууханд утас шүүгээр сууринуулах ажлын хурээнд ОББҮХ-ын даргин 2022 оны А/17 дугаар тушаалаад дагуу тус аймгийн Засаг даргад, эрх шилжүүлэх захиргааны гэрээ байгуулсан бөгөөд байгуулж гүйцэтгэл 70%.	50	
36	12.6.	6 аймгийн зорилтот булагийн 6600 айл өрхүүдэд угаарын хий мэдрэгч, 6600 угаарын хийн мэдрэлэл дамикуулагч төхөөрөмж сууринуулж, хяналтын сүлжээ бий болгох	988.7 ОББҮХ	Сууринуулсан автомат харуулын тоо	Аймгийн төвүүдэд 26 цэгт №2, SO2 үзүүлэлтээр тодорхойлж байна.	Өвөрхангай, Баянхонгор, Дархан-Уул, Хөвсгөл, Орхон, Дундговь аймгудын зорилтот булагийн айл өрхүүдэд угаарын хий мэдрэгч, угаарын мэдрэлэл дамикуулагч хяналтын сүлжээ бий болгосон байна.	ОББҮХ	Арга хэмжээний хурээнд Нийслэлийн Налайх дүүргийн 7226 айл өрхдөн бүрэн сууринуулж дууссан. Өвөрхангай, Баянхонгор, Дархан-Уул, Хөвсгөл, Орхон, Дундговь аймгудын зорилтот булагийн нийт 6600 айл өрхүүдэд сууринуулах угаарын хий мэдрэгч, угаарын мэдрэлэл дамикуулагч болон баттерей Монгол Улсад бүрэн ирсэн, угсралтын шатанд хэрэгжиж байна.	70	
37	12.7.	Нийслэлийн Автотээврийн хэрэгслээс ялгарах бохирдуулагч бодисын хэмжээ бууруулах	237.9 ОББҮХ	Тээврийн хэрэгслээс ялгарах агаар бохирдуулагч бодисын хэмжээ	-	Нийслэлийн Автотээврийн хэрэгслээс ялгарах бохирдуулагч бодисын хэмжээ бууруулахын тулд сүүлийн үеийн дэвшилтэд технологийн навтруулсан эз ялгарах бохирдуулагч бодисын хэмжээг 50 хуртэл хувиар бууруулсан байна.	ОББҮХ	Арга хэмжээний хурээнд техникийн тодорхойлолтод заасны дагуу гүйцэтгэг чь Ирланд улсын "Ди Эм Ди Сейлс" ХХК-иас 1 литрийн савлагатай 4550 ширхэг түвшний нэмэлт бутзэдхүүний худалдан авч, Монгол Улсын гаалийн хяналтын бүсээс бутзэдхүүний хүлээн авч, нэвтрүүлэх туршилт хийгдэж байна.	50	

38	12.8.	Улаанбаатар хотын агаарын чанарыг сайкруулах бусад байрлаж буй төвлөрсөн дулаан хангамжид холбогдох боломжгүй цэцэрлэг, сургууль, төрийн байгууллагын халаалтын зуух, нам дараалтын зуухыг эрчим хүчиний хэмнэлттэй цахилгаан халаагуур, хийн зуухаар солих	2,700.0 ОББҮХ	Хийн болон цахилгаан халаалтад шилжүүлсэн сургууль, цэцэрлэг, төрийн байгууллагын тоо	2021 онд нийт 6 сургууль, цэцэрлэгийг хийн болон цахилгаан халаалтад шилжүүлсэн.	Улаанбаатар хотын агаарын чанарыг сайкруулах бусад байрлаж буй төвлөрсөн дулаан хангамжид холбогдох боломжгүй цэцэрлэг, сургууль, төрийн байгууллагын халаалтын зуух, нам дараалтын зуухыг эрчим хүчиний хэмнэлттэй цахилгаан халаагуур, солих ажлын гүйцэтгэгчээр "Минкзанд" ХХК шалгарч, ажил гүйцэтгэхэд гэрээ байгуулсан бөгөөд Хан-Уул дүүргийн 165 дугаар цэцэрлэгийн 1 дугаар байр, 59 дугаар сургууль, Налайх дүүргийн 187 дугаар цэцэрлэг, 123 дугаар цэцэрлэгийн 2 дугаар байр, 123 дугаар цэцэрлэгийн 3 дугаар байр, Баянзүрх дүүргийн 79 дугаар сургуулийн 4 дугаар байр, Сүхбаатар дүүргийн 130 дугаар цэцэрлэг, 166 дугаар цэцэрлэгүүддэд гэрээнд дагуу хэрэгжилт 100 хувьд хүрсэн.	ОББҮХ	ОББҮХ-ны дарын 2022 оны А/05 дугаар тушаалаа байгуулгасан Үнэлгээний хороо худалдан авах ажиллагааг зохион байгуулсан. Тендерийр 2022 оны 4 дугаар сарын 1-ний өдөр нээн унзлж, багц-2 буюу Улаанбаатар хотын агаарын чанарыг сайкруулах бусад байрлаж буй төвлөрсөн дулаан хангамжид холбогдох боломжгүй цэцэрлэг, сургууль, төрийн байгууллагын халаалтын зуух, нам дараалтын зуухыг эрчим хүчиний хэмнэлттэй цахилгаан халаагуур, солих ажлын гүйцэтгэгчээр "Минкзанд" ХХК шалгарч, ажил гүйцэтгэхэд гэрээ байгуулсан бөгөөд Хан-Уул дүүргийн 165 дугаар цэцэрлэгийн 1 дугаар байр, 59 дугаар сургууль, Налайх дүүргийн 187 дугаар цэцэрлэг, 123 дугаар цэцэрлэгийн 2 дугаар байр, 123 дугаар цэцэрлэгийн 3 дугаар байр, Баянзүрх дүүргийн 79 дугаар сургуулийн 4 дугаар байр, Сүхбаатар дүүргийн 130 дугаар цэцэрлэг, 166 дугаар цэцэрлэгүүддэд гэрээнд дагуу хэрэгжилт 100 хувьд хүрсэн.	100
39	12.9.	Аймгийн төв, 10000-аас дээш хүн амтай томоохон төв сурин чанарын иж бүрэн автомат суурин харуул суурин харуулж агаарын чанарын хяналтын службээнд холбох	4.000.0 ОББҮХ	Сууринуулсан автомат харуулын тоо	Аймгийн төвүүдэд 26 цэгт №О2, SO2 үзүүлэлтээр тодорхойлж байна.	Орхон, Дундговь, Дархан, Эвэрхангай аймгүүдийг агаар дахь PM2.5 нарийн ширхэгт тоосонцор, PM10 том ширхэгт тоосонцор, NO2 азотын давхар исэл, SO2 хүхэрлэг хий, CO нутргүүр төгрөгийн дуттуу исэл, O3 озоны агууламжийг шүүрхай байдлаар тасралтгүй хянах боломж бурдсан байна	ОББҮХ ЦУОШГ	Аймгийн төв, 10000-аас дээш хүн амтай томоохон төв сурин чанарын иж бүрэн автомат суурин харуул сууринуулж агаарын чанарын хяналтын службээнд холбо агаарын хэмжээний хүрээнд 2 багц бүхий худалдан авах ажиллагааг зохион байгуулсан бөгөөд Чөлөөнийгээний төвийн тасралтгүй ажиллагааг гаргаснаар дахин зарлаж, гүйцэтгэгчийн сонгог шалгаруулсан боловч дахин гомдол гаргаснаар дахин зарлаж, гүйцэтгэгчийн сонгог шалгаруулсан боловч дахин гомдол гаргаснаар худалдан авах ажиллагааг хүчингүй болсон.	30
40	12.1	Улаанбаатар хотын агаарын чанарын мэдээллийг иргэд, олон нийтэд түгээх лед дэлгээцийн сэлбэг хэрэгсэл худалдааж авах, 6 Аймгуудад тоосонцор хэмжигч зөвхөрийн багаж худалдааж авах,	404.95 ОББҮХ	PM2.5 нарийн ширхэгт тоосонцор, PM10 том ширхэгт тоосонцорын агууламжийг хянах боломж бурдсан аймгийн тоо	-	Улаанбаатар хотод буй агаарын чанарын мэдээллийг иргэд, олон нийтэд түгээх гадна орчинд байрлуулсан лед дэлгээнд шаардлагатай 25 ширхэг тэжээлийн блок, 150 ширхэг лед гэрэл, 4 ширхэг төв процессорыг шинчилж, нэмэлт цахилгааны болон кабелийн утсыг сольж хэвийн тасралтгүй ажиллагааг хангасан байна. Завхан, Ховд, Эмнеговь, Хөвсгөл, Архангай, Төв аймгуудад агаар дахь PM2.5 нарийн ширхэгт тоосонцор, PM10 том ширхэгт тоосонцорын агууламжийг хянах боломж бурдсан байна.	ОББҮХ ЦУОШГ	Агаар хэмжээний хүрээнд Улаанбаатар хотод буй агаарын чанарын мэдээллийг иргэд, олон нийтэд түгээх гадна орчинд байрлуулсан лед дэлгээнд шаардлагатай 25 ширхэг тэжээлийн блок, 150 ширхэг лед гэрэл, 4 ширхэг төв процессорыг шинчилж, нэмэлт цахилгааны болон кабелийн утсыг сольж хэвийн тасралтгүй ажиллагааг хангасан байна. Түүчинэн Завхан, Баянхонгор, Эмнеговь, Хөвсгөл, Архангай, Төв аймгуудад агаар дахь PM2.5 нарийн ширхэгт тоосонцор, PM10 том ширхэгт тоосонцорын агууламжийг хянах боломж бурдсан байна.	70
41	12.11	Улаанбаатар хотод ажиллаж буй агаарын чанарын автомат суурин харуул шаардлагатай анализатор, сэлбэг хэрэгсэл худалдааж авах,	695.0 ОББҮХ	Шаардлагатай сэлбэг хэрэгслээр хангаж, хэвийн тасралтгүй ажиллагааг хангасан агаарын чанарын автомат суурин харуул харуулын станцын тоо	-	УБ-1, УБ-2, УБ-3, УБ-4, УБ-5, УБ-7, УБ-8, УБ-11, УБ-12, УБ-13 агаарын чанарын автомат суурин харуул харуулыдгээ шаардлагатай сэлбэг хэрэгслийг хангаж, хэвийн тасралтгүй ажиллагааг хангасан байна.	ОББҮХ ЦУОШГ	Агаар хэмжээний хүрээнд Нийслэл дэх УБ-1, УБ-2, УБ-3, УБ-4, УБ-5, УБ-7, УБ-8, УБ-11, УБ-12, УБ-13 агаарын чанарын автомат суурин харуул харуул харуулыдгээ шаардлагатай сэлбэг хэрэгслийг нийлүүлж, хэвийн тасралтгүй ўйл ажиллагааг хангасан.	100
42	12.12.	Стандартын шаардлагад нийцэгүй шатахууны импортод хяналт тавих	200.0 ОББҮХ	Евро-5 стандартад нийцсэн шатахууны эзлэх хувь	-	Евро-5 стандартын шаардлага хангасан туслын шатахуун импортлож байгаа эсхээд үнэлэлт, дүгнэлт ижтэжилгээс лабораторийн шинжилгээ хийжд шаардлагатай стандарт усмал, урвалж бодис, хий, сэлбэг хэрэгслэл худалдан авч хяналт хэрэгжүүлэх нөхцлийг хангасан байна.	ОББҮХ	Худалдан авах ажиллагааг нийт 4 удаа зарласан боловч үнийн санал ирээгүй тул ОББҮХ-ны 2022 оны 22/19 дүгээр тогтооюур төлөвлөгөөнөөс хассан болно.	0
43	12.13.	Түүхий нуурсийг хоригло шийдвэрийг хэрэгжүүлэх хүрээнд Агаарын чанарыг сайжруулах бусад хяналт шалгант хийх мөн агаарын чанарын хэмжилтийн багаж худалдан авахад дэмжлэг үзүүлэх	974.0 ОББҮХ	ЗГ-ын 2018 оны Түүхий нуурсийг хоригло тухай 62 дугаар тогтооолын хэрэгжилт	-	Цагдаагийн Ерөнхий газрын Нийтийн хэв журмыг хамгаалах, олон нийтийн аюулгүй байдлыг хангах албаны гэмт хэрэг, зөвлөөс урьдчилсан сэргийлэх тахижид шаардлагатай хэвлэл мэдээллийн хэрэгслэл, техник тоног төхөөрөмж авах, угсаарын хийн хордлого болон бусад гэмт хэрэг, зөвлөөс урьдчилсан сэргийлэх агаар хэмжээг тасралтгүй зохион байгуулах зардлаад дэмжлэг үзүүлэх, шаардлагатай багаж хэрэгслэлээр хангагдсан байна.	ОББҮХ	Цагдаагийн Ерөнхий газрын Нийтийн хэв журмыг хамгаалах, олон нийтийн аюулгүй байдлыг хангах албаны гэмт хэрэг, зөвлөөс урьдчилсан сэргийлэх тахижид шаардлагатай хэвлэл мэдээллийн хэрэгслэл, техник тоног төхөөрөмж авах, угсаарын хийн хордлого болон бусад гэмт хэрэг, зөвлөөс урьдчилсан сэргийлэх агаар хэмжээг тасралтгүй зохион байгуулах зардлаад дэмжлэг үзүүлэх, шаардлагатай багаж хэрэгслэлээр хангагдсан байна.	90

44	12.14.	Шадар сайдын 2021 оны 142 тоот тушаал, БОАЖ-ын сайдын 2022 оны А/01 тоот тушаалын дагуу нэгдсэн хяналт шалгалт хийх зардал	5.32 ОББҮХ	Хяналт шалгалтын дүн, тоон мэдээ	-	Агаарын чанарыг сайжруулах бусад агаар бохирduулagч зonхиiloх эх үүsвэрүүdэd хяналт шalgaltaat хийgдсэн bайna.	ОББҮХ	Монгол Улсын Шадар сайдын 2021 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн 142 дугаар тушаалаар Нийслэлийн Агаарын чанарыг сайжруулах бусийн хэмжээнд буй агаар бохирduулagч зonхиiloх эх үүsвэрүүd, tулshиний chanart хяnalat, shalgaltaat hий Aжlyн hэses gэbsi gэbsi baijuulagdsan. Tushaalyin 2 dugaar havrslaltaar batlagdsan Ajlyn hэsesgii gүyçetgэh үrgiyig ajlyn hэsesgэet orson baijuulaggud Ulaanbaatar hotyin ZAA, NAOBTG, NMXT, Niysseliyin Tsagdaagiin gasar, Niysseliyin Nyitiin tzavriin gasar. Standard, hemzhil zuiyngazar, ShUA, Tavan tolgoi tushuuy HHK, ATUT, UUHYA, Uul ururhaj, gasryn tosny tev laboratori, EMYA, Nemutgch үrgiyin daguu hariuucan avch, xanalt shalgaltaan ajlyg zoхион baijuulalag zonhiiloх эх үүsвэрүүd, tulshiniy chanart hийsэн xanalt, shalgaltaan ajlyng taniliцуulj, tailang Niysseliyin Agaa, orchny bohirdoltoj temzcih gазар gazar bolovsruulan, OBBUX-nы Ajlyn albanda iruulsan. Men Ulaanbaatar hotyin RM10 toosoncyin tarhaltyin 24 czagiin zuraglal hийnzsэр duugnelt, medezelliig OBBUX-ny 2022 oны 8 dugaar xuraldaan bolon ZG-yn 2022 oны 10 dugaar saryn 26-ny өdriyin xuraldaanaar tuts tuts taniilcuulsan.	100
45	12.15.	Агаарын ургсл дахь утааны хөдлөл зүйг тодорхойлох судалгаа хийх	13.5 ОББҮХ	Судалгааны дүн	-	Агаарын ургсл дахь утааны хөдлөл зүйг тодорхойлох судалгаа хийгдсэн байна.	ОББҮХ		0
46	12.16.	Хөрс, Хог хаягдал, Усны бохирдлын зураглалыг тодорхойлох судалгаа хийх	12.0 ОББҮХ	Зураглалын дүн шинжилгээ	-	Хөрс, Хог хаягдал, Усны бохирдлын зураглалыг тодорхойлох судалгаа хийгдсэн байна.	ОББҮХ		0
47	12.17.	Шаардлагын хангасан сайжруулсан тулшиний үйлдвэрлэлд дэмжлэг үзүүлэх	8.000.0 ОББҮХ	Сайжруулсан тулшиний үйлдвэрийн тоо	1 аймгийн нүүрсний ордыг тушиглан сайжруулсан сайжруулсан тулшиний үйлдвэр	Дундговь аймгийн Тэвшийн говийн хүрэн нүүрсний орд, Завхан аймгийн Тосонцэнгэл сум, Эвэрхангай аймгийн Арвайхэр сум, Дархан-Уул аймгийн Шарын гол суманд сайжруулсан тулшил тулшиний үйлдвэрэрийн хүчин чадлыг өргтөх, шинээр барих үйлдвэрүүдэд дэмжлэг үзүүлж, гэр хорооллын айл өргхийг стандартын шаардлагын хангасан сайжруулсан тулшээр бүрэн хангасан байна.	ОББҮХ	Арга хэмжэнийн хүрээнд Завхан аймгийн Тосонцэнгэл суманд байрлах Могоян голын нүүрсний уурхай, Эвэрхангай аймгийн Арвайхэр суман дахь Баянзэгийн нүүрсний уурхай, Дархан-Уул аймгийн Шарын гол суман дахь Шарын голын нүүрсний уурхай түшигэл байгуулсан шахмал түүшиний үйлдвэрийн хүчин чадлыг өргтөх, шинээр баригдах үйлдвэрүүдэд дэмжлэг үзүүлж, гэр хорооллын айл өргхийг стандартын шаардлагын хангасан сайжруулсан тулшил тулшиний үйлдвэрэрийн барилга угсралтын ажлыг гүйцэтгэх "Монголийн интэрнэшил каулифайд инженеринг" ХХК-тай байгуулж, Эвэрхангай аймгийн Засаг даргын Тамын газар Тосонцэнгэл сумын сайжруулсан шахмал түүшиний үйлдвэрийн барилга угсралтын ажлыг гүйцэтгэж, Засаг даргын Тамын газар Баянзэгийн сайжруулсан шахмал түүшиний үйлдвэрийн барилга угзуулсан тулшил тулшиний үйлдвэрийн барилга угсралтын ажлын гүйцэтгэгчийн сонгон шалгаруулах худалдан авах ажиллагаа амжилтгүй болсон байна.	30
48	12.18.	Сайжруулсан тулшиний зүүн бусийн үйлдвэрийн үйл ажиллагаанд дэмжлэг үзүүлэх	2,193.0 ОББҮХ	"Таван толгой тулш" төрийн өмчийт компанийн салбар үйлдвэрийн үйл ажиллагаанд дэмжлэг үзүүлэх зэсэх бүрдүүлсэн зэсэх	Баруун, зүүн бусийн тулшиний үйлдвэр	Сайжруулсан тулшиний үйлдвэрэлийн технологийн шинчилгээд болон тулшиний асуултын технологийг сайжруулах. Тавантолгойн баяжуулсан кохжих нүүрсний дээжийг шахмал тулшиний түүшилт хийж ажлын санхүүкуулэхэд дэмжлэг үзүүлсэн байна.	ОББҮХ	Сайжруулсан шахмал тулшиний үйлдвэрэлийн технологийн шинчилэл хийхтэй холбогдуулан шахмал тулшиний лабораторийн түүшилт хийж ажлын хэмжэнийн хүрээнд ХБНГУ-ын Фрайбергийн Уул уурхай, технологийн их сургуулийн дэргэдэх "Атна" компанийт гэрээ байгуулж, Эрдэнэс Тавантолгой" ХК-ийн нүүрсний дээжийг тус компанийн лаборатори руу илгээж, холбогдох технологийг гаргуулах түүшилтэн ажлыг эхлүүлсэн бөгөөд ОББҮХ-ны дэргэдэх Эрдэнэтийн зөвлөлийн пишүүн Шинжлэх Ухаан Технологийн Их Сургуулийн зөвлөх, доктор профессор Д.Баяр хариуцан, ХБНГУ-д ажиллаж байна. Мен ОББҮХ-ны 2022 оны 22/19 дүгээр тогтооолын дагуу эвэлжилтийг бэлтгэлтэй ажлыг хангас хүрээнд сайжруулсан шахмал тулшиний агуулахад дэмжлэг үзүүлэх зорилгоор 1,5 тэрбум төгрөгийн дун бүхий гэрээг Нийслэлийн Засаг даргын Тамын газартай байгуулан, сайжруулсан шахмал тулш нөөцлих агуулахыг бүрдүүлэн ажилласан бөгөөд нийт 120 минган тонн тулш нөөцлиөд байна.	70
49	12.19.	Агаарын бохирдлын бууруулах чиглэлээр хэрэгжүүлэх судалгааны ажилд дэмжлэг үзүүлэх	200.0 ОББҮХ	Агаарын бохирдлын бууруулах чиглэлээр хэрэгжүүлэх тэргүүлэх чиглэлийн судалгааны ажилд дэмжлэг үзүүлсэн байна.	Судалгааны ажлын жагсаалт гаргасан	Эрдэм шинжилгээний ажлыг зохион байгуулсан байна.	ОББҮХ	ОББҮХ-ны 2022 оны 22/19 дүгээр тогтооолоор төлөвлөгөөнөөс хасагдах, өөрчлөлт орсон	0
50	12.20.	Хүн, амьтны эрүүл мэнд болон байгаль орчинд нелөөлөх байдлын судалгааг Тэв аймгийн Сэргэлэн сумын 1 дүгээр багийн нутаг дэвсгэрт орших хүчин чөргийн ангийн байршилд хийх	20.0 ОББҮХ	Байгаль орчинд нелөөлөх байдлын судалгааны тайлан	БХБСайдын 2022 оны 07 дүгээр тогтолцоогийн 1 дагуар тушаалаар байгууллагдсан ажлын хэсгийн шийдвэр	Төв аймгийн Сэргэлэн сумын 1 дүгээр багийн нутаг дэвсгэрт орших хүчин чөргийн ангийн байршилд хий Ажлын нелөөлөх байдлын судалгааг хийгдсэн байна.	ХБОНЫ Г ОББҮХ	Барилга хот байгуулалтын сайдын 2021 оны 01 дүгээр сарын 20-ны өдрийн 07 дугаар тушаалаар "Аюултай хог хаягдлын төвлөрсөн байгууламжийг барих газрын байршилыг тогтоох, судалгаа, дүгнэлт гаргах, санал боловсруулж" үргэж бүхий ажлын хэсгээс Төв аймгийн Сэргэлэн сум 7 дугаар зөрleg /30 га/ байршилыг Газрын тухай хууль, хог хаягдлын тухай хууль болон бусад хууль, тогтоомжийн нийцүүлэн 28 төрлийн шалгур үзүүлэлтээр тогтоосон. Уг байршилд хийн, амьтны эрүүл мэнд болон байгаль орчинд нелөөлөх байдлын тогтолцоогийн 1 дагуар тушаалаар, хийх зөвлөхүүдийнгээс Тэв аймгийн Сэргэлэн сумын 1 дүгээр тогтолцоогийн 1 дагуар тушаалаар байгуулж, ОББҮХ/2022-01 дугаартай гэрээг байгуулж ажлыг гүйцэтгүүлсэн. Гэрээнд дагуу эцсийн тайлангаа 2022 оны 05 дугаар сарын 15-нд ОББҮХороонд хургуулсан. 2022 оны 07 дугаар сарын 22-ны өдөр ОББҮХорооны хуулаар хэзэлчилж, БОНЬ-ын хурдчилсан судалгаа зүсний байгдаар хүлээлгэн өгсөн. Орчны бохирдлыг бууруулах Үндэсний хорооноос санхүүжилт 100 хувь олгогдсон.	100
51	12.21.	Байгаль орчныг хамгаалах, нөхөн сэргээх тесэл, агаар хэмжээг хэрэгжүүлэх	184,2 БОУАС	Орон нутагт 6-аас доошгүй тесэл, агаар хэмжээг хэрэгжүүлсэн зэсэх	Байгаль орчныг хамгаалах, нөхөн сэргээх (мод тарих, булгийн эхийг хашиж хамгаалах гэх мэт) 17 тесэл орон нутагт хэрэгжүүлсэн	Орон нутагт 6-аас доошгүй тесэл, агаар хэмжээг хэрэгжүүлсэн байна	Байгаль орчныг хамгаалах, нөхөн сэргээх чиглэлийн төслийдийн саналыг хүлээн авч, БОАЖСайдын 2021 оны А/257 дугаар тушаалаар байгууллагдсан "Тесэл, агаар хэмжээ сонгон шалгаруулах ажлын хэсэг" 2022 оны 05 дугаар сарын 19-ний өдөр, 09 дүгээр сарын 16-ны өдөрүүдэд тус тус хуралдаж, 148,0 сая төгрөгийн 9 төслийг сонгон шалгаруулж, орон нутгүүдад хэрэгжүүлсэн. Үрдчилгаа санхүүжилт 90,4 хувь төгрөгийг олгосон.	100	

52	12.22.	Байгаль орчны шинжилгээний төв лабораторийн барилын ажлыг эхлүүлсэн байна.	Гадаадын, зээл тусламж	МУ, БНСУ-ын Засгийн газар хороондын хэлэлцээрийн хурзэнд баригдах лабораторийн барилын зураг төсвийг боловсруулах зөвлөх багийг сонгон шалгаруулсан эсэх.	ТЭЗҮ батлагдсан	Лабораторийн барилгын зураг төсвийг боловсруулах зөвлөх багийг сонгон шалгаруулсан байна. Лабораторийн багаж, тоног төхөөрөмжийн техникийн тодорхойлолтын төслийг боловсруулсан байна.	НХБТГ ХБОБНУГ ОББҮХ	"Байгаль орчны шинжилгээний төв лаборатори (БОШТЛ)-ийн чадавхыг сайжруулах" төслийн зөвлөх ўлчилгээ узуулэх олон улсын тендэр шалгаруулалт 1 дүгээр ёш шатны унэлгэг хийж, тайлант БОАЖЯ-ны 2022 оны 04/2950 тоот албан бичгээр БНСУ-ын Эксим банканд хүргүүлсан. Төслийн зөвлөх ўлчилгээ узуулжээг соног шалгаруулалт тендерийн баримт бичгийн төслийг баттуулхаар БОАЖЯ-ны 2022 оны 04/5330 тоот албан бичгээр Эксим банканд хүргүүлсан. Тендерийн баримт бичгийг хянасан тухай Ref.No.:МОН-21/22-2994 тоот албан бичгээр БНСУ-ын Эксим банкнаас 2022 оны 11-р сарын 14-ийн өдөр ирүүлсан. Зөвлөх ўлчилгээ узуулжээг нэгдүгээр үз шатанд шалгарсан 2 консорциумд тендерийн баримт бичгийг хүргүүлж ажилласан. Эксим банкны "Худалдан авах ажиллагын журам" ын дагуу тендерийн баримт бичгийг хүргүүлсээс хойж 90 хоногийн дотор тендерийн материалын хувьзан авах бөгөөд 2023 оны 02-р сарын 01-ний өдрийн дотор зөвлөх ўлчилгээ узуулж гүйцэтгэгчийн эцэслэн сонгон шалгаруулсан байна. БОШТЛ-ийн тоног төхөөрөмжийн техникийн тодорхойлолтын төслийг боловсруулсан.	50
БОАЖ-ын салбарын Стратеги төлөвлөгөөний зорилт 4. Усны неецийг бохирдол, хомстлоос сэргийлэх нэгдсэн менежментийг хэрэгжүүлж, баталгаат ундны усаар хангасан хүн амьг 85 хувьд хүргэнэ. "Алсын хараа 2050" 6.3.13, Монгол Улсыг 2021-2025 онд хөгжүүлэх таван									
Зорилт 13		Усны неецийг бохирдол, хомстлоос сэргийлэх нэгдсэн менежментийг хэрэгжүүлж, баталгаат ундны усаар хангасан хүн амьг 85 хувьд хүргэнэ.		Хүн амьын ус хангамжийн эх үүсвэрийн неецийг тогтоох хайгуул, судалгаа хийгдсэн хот, суурин газрын тоо	4 сумын төвийн эх хангамжийн эх үүсвэрийн неецийг 1 сумын төвд тогтоосон тогтоосон.	ҮБЗГ			
53	13.1.	Хот, суурин газрын хүн амьын ус хангамжийн эх үүсвэрийн неецийг тогтоох хайгуул, судалгааны ажлыг зохион байгуулах	240,0. УТХО	Хайгуул, судалгааны ажлын тайланг хулээн авч, усны неецийг баттуулсан сумын төвийн тоо	2021 онд Еверхангай аймгийн Хайрхандулаан, Багануурын төвийн эх хангамжийн эх үүсвэрийн хайгуул хийгдэн.	Дорноговь Дэлгэрэх сумын төвийн эх хангамжийн эх үүсвэрийн неецийг тогтоосон байна.	УБЗГ	Дорноговь аймгийн Дэлгэрэх сумын төвийн хүн амьын унд ахуйн ус хангамжийн зориулалттай газрын доорх усны хайгуул судалгааны ажлыг бүрэн хийж дууссан бөгөөд ажлын гүйцэтглийн тайлант хулээн авч 2022 оны 11 дүгээр сарын 29-ны өдрийн зөвлөлийн хурлаар хэлэлцүүлж, баттуулсан.	70
54	13.2.	Гидрогеологийн дунд масштабын зураглалын ажлыг өргөжүүлж, усны неецийн тархалтыг тогтоох ажлыг зохион байгуулах	550,0 УТХО	Зураглалын ажил хийгдсэн эсэх	Монгол орны газар нутгийн 14%-г хамарсан.	Гидрогеологийн дунд масштабайт зураглалыг Монгол орны газар нутгийн 16%-д хүргэсэн байна.	УБЗГ	2022 онд Гидрогеологийн дунд масштаб зураглал хийсэн газар нутгийн хэмжээг 0.5 хувьар нэмэгдүүлж, (14.8% байныг) 15.3 хувьд хүргэх зорилтын хурээнд Дорноговь аймгийн Дэлгэрэх, Өргөн сум, Сүхбаатар аймгийн Баяндэлгэр Уулбаян, Халлан, Түвшинширээ, Асгал, Онгон, Баруун-Үрт сумдын нутгат зураглалын ажлыг хийж гүйцэтгэсэн бөгөөд тайлант 2022 оны 11 дүгээр сарын 29-ны өдрийн Усны неецийн зөвлөлийн хурлаар хэлэлцүүлж, баттуулсан.	70
55	13.3.	Хөвсгөл нуурын экосистемийн бохирдлын эрдээлийг судалгaa хийж, нуурт живсэн машин төхийн татааж гаргах ажлыг олон улсын байгууллагуудтай хамтран зохион байгуулах	Гадаадын зээл тусламж	Нуурт живсэн тээврийн хэрэгслийн байршилыг нарийвчлан тогтоосон байдал	Байршилыг тогтоосон 10 тээврийн хэрэгслэл	Нуурын гүний зурглал, судалгаа хийж, нуурт живсэн тээврийн хэрэгслийн байршилыг тогтоох ажлыг 3 бүсэд хийнэ, 10 -аас баагай тээврийн хэрэгслийг татааж гаргана.	УБЗГ	Монгол улсын Ерөнхийлгэчийн ивээл доор "Хөвсгөл нуурыг хамгаалах үндэсний чуулган"-ыг 2022 оны 02 дугаар сарын 24, 25-ны өдөр зохион байгуулсан. Тус чуулганаас 4 ундсан чиглэлээр нийт 26 арга хэмжээг хэрэгжүүлэх зөвлөмж гаргасан. Хөвсгөл нуурыг хамгаалах, бокирдлын буруулах зорилгоор нуурт живсэн машин, төхийн илрүүлах суурь судалгаа хийж, татааж гаргах ажлыг эрэлзэлгүй зохион байгуулах талаар нарийвчлсан төлөвлөгөө гаргаж ажиллах чи. үргэлж бүхий Монгол Улсын Ерөнхий сайдын 2020 оны 117 дугаар захираамжаар байгуулгадсан ажлыг хэсгийн хурлыг 2022 оны 4, 5, 7, 11 дүгээр саруудад тус тус зохион байгуулсан. Хурлын шийдвэрлийн дагуу Япон улстай уг асуудлаар хамтарч ажиллас төлөвлөгөө боловсруулж, Батлан хамгаалахын Сайд Г Сайханбаярт хүргүүлсэн. БОАЖЯ Япон улсын "Ниппон салвайж" компанийн удирдлагуудтай тохиолцон тус компани судалгааны ажлын төлөвлөгөө Араки Ватару Монгол улсад 5 дугаар сарын 27-ост 06 дугаар сарын 01-ны өдрүүдэд ажиллаж үрьдчилсан таандан судалгаа хийж, Хөвсгөл нууранд живсэн машин, төхийн гаргах зорилгоор Онгцогийн байдалын ерөнхий газраас 10000 га-д машин, төхийн хэрэгслийн тандалт судалгаа гэрээгээр хэрэгжүүлж, 5 машин төхийн хэрэгслийн байршилыг тогтоо, татаан гаргах төлөвлөгөө ШУТИС-ын багш наартай хамтран боловсруулж, 2022 оны 11 дүгээр сарын 18-ны өдөр ажлыг хэсгэтийн танилцуулсан.	70
56	13.4.	Говь хээрийн бүс болон жуулчид олоноор очдог газрууд, бэлчээрийн ачналыг ихтэй газруудад булаг шандны эхийг хамгаалах, тохиуулах ажлыг зохион байгуулах	200,0 ОНТ, гадаадын зээл тусламж	Хамгаалсан булаг, шандын тоо	Өссөн дунгэрээр 2980 булаг шандны эхийг хамгаалах, тохиуулсан.	Гэрээний биелэлтийг хангуулж, 100-аас доошгүй булаг шандны эхийг хамгаалах тохиуулсан байна.	УБЗГ	2022 оны улсын хэмжээнд 188 булаг шандыг хамгаалсан.	100
57	13.5.	Газрын доорх усны хяналт-шинжилгээний цооног брөмдэх, мониторингийн тоног төхөөрөмж сууринуулан газрын доорх усны хяналт-шинжилгээний сүлжээнд холбоно.	411,5. сайдын багц.	Сулжээг өргөжүүлж, шинээр байгуулсан хяналт-шинжилгээний цэгийн тоо	309 цооног бүхий газрын сулжээг 10 цооногоор нэмэгдүүлж, байнгын ажиллагааг хангаж, мэдээллийг оруулсан байна.	Газрын доорх усны нэгдсэн сулжээг 10 мониторингийн цэгийг 2022 онд Өмнөговь аймгийн Ноён суманд 2, Баяндалай суманд 1, Дорноговь аймгийн Сайхандуулан суманд 2, Мандах суманд 2, Өргөн суманд 1 цооног нийт 10 мониторингийн цооногоор сулжээг өргөтгэж 319-д хүргэсэн.	УБЗГ	Газрын доорх усны түвшин, температур, цахилгаан дамжуулах чанар, агаарын даралтыг 6 цаг тутам хянаж, буртձад 309 мониторингийн хяналт-шинжилгээний цэгийг 2022 онд Өмнөговь аймгийн Ноён суманд 2, Баяндалай суманд 1, Дорноговь аймгийн Сайхандуулан суманд 2, Мандах суманд 2, Өргөн суманд 1 цооног нийт 10 мониторингийн цооногоор сулжээг өргөтгэж 319-д хүргэсэн.	70
Зорилт 14		Гэр хороолол болон аялан жуулчалын бүсэд "Эко жорлон" арга хэмжээг хэрэгжүүлж, хөрний бохирдлыг бууруулна.	ОНТ, хувийн хэвшлийн хөрөнгө	Улаанбаатар хот болон төв суурин газарт стандартын шаардлага хангуулсан нүхэн жорлонгийн тоо	Улаанбаатар хот болон төв суурин газрын 2000-аас доошгүй жорлонг үе шаттайгаар стандартын шаардлага хангуулсан нийцүүлсэн байна.	Улаанбаатар хот болон төв суурин газрын 2000-аас доошгүй жорлонг үе шаттайгаар стандартын шаардлага хангуулсан нийцүүлсэн байна.	ОББҮХ ИЦХ		
58	14.1.	Гэр хорооллын нүхэн жорлонг үе шаттайгаар стандартын шаардлагад нийцүүлэхтэй холбоотой бодлогын удирдамжаар хангах	4,500,0 ОББҮХ	Улаанбаатар хот болон төв суурин газарт стандартын шаардлага хангуулсан нүхэн жорлонгийн тоо	Улаанбаатар хот болон төв суурин газрын 2000 нүхэн жорлонг үе шаттайгаар стандартын шаардлага хангуулсан нийцүүлсэн байна.	Нийслэлийн Чингэлтэй, Сүхбаатар, Баянзүрх дүүргэ, Орхон аймгийн гэр хорооллын 2000 нүхэн жорлонг үе шаттайгаар стандартын шаардлага хангуулсан нийцүүлсэн байна.	ОББҮХ	2022 онд нийт 2000 айлын нүхэн жорлонг стандартын шаардлагад нийцүүлэх ажил бүрэн хийгдсэн. Багц-1 буюу Улаанбаатар хотын СБД, ЧД, БЗД-ийн гар хорооллын 2000 ширхэг нүхэн жорлонг шинэчилэх ажилд "Улс тuyaарах" ХХК шалгарч гэрээ байгуулсан. 2022 оны 11 дүгээр сарын 28-ны өдрийн байдааэр 1000 нүхэн жорлонгийн нүхжүүлэх ухаан, ул болон кольцог бүрэн сууринуулсан байна. Агаархуулант болон бүхээг сууринуулант хийдэж эхэлсэн ба 1000 ширхэг стандартын жорлонг айл өрхүүдэд 2022 оны 12 сарын 15-нд хүзүүлжээг өгнө. Багц-2 буюу Орхон аймгийн Баян-Өндөр сумын 1000 ширхэг нүхэн жорлонг шинэчилэх ажилд "Н Эй Би" ХХК шалгарч гэрээ байгуулсан. 2022 оны 11 дүгээр сарын 28-ны өдрийн байдааэр 1000 нүхэн жорлонгийн нүхжүүлэх ухаан, ул болон кольцог бүрэн сууринуулсан байна. Агаархуулант болон бүхээг сууринуулант хийдэж эхэлсэн ба 1000 ширхэг стандартын жорлонг айл өрхүүдэд 2022 оны 12 сарын 15-нд хүзүүлжээг өгнө.	70

Зорилт 16	Ойн хөнөөлт шавжийн голомттой ойн санд тэмцлийн ахил явуулж, ойг түймрээс урьдчилан сэргийлэх, хамгаалах менежментийг сайкруулж хөмсөл, доройтгыг бууруулж, ойн төлөв байдлыг тогтмол үзүүлнэ.	1512.3 OX	Говь-алтай аймгийн ой зохион байгуулалтын хэзрийн хэмжилт, судалгааны ажил хийгдсэн эсэх, 10 м өргөн, 200 км урт зурvas шинээр байгуулах, 300 км урт зурваст арчилгаа хийсэн эсэх, 1805 га талбайд ойн арчилгаа хийсэн эсэх	39.9 мян.га хөнөөлт шавжийн голомттой тэмцсэн талбай, 10-30м өргөн 500км түймрээс хамгаалах широон зурvas зурvas, 20 га талбайд арчилгааны отголот, Өмнөговь аймгийн 1,200.0 мян.га д зохион байгуулалтын хэзрийн хэмжилт, судалгааны ажлын тайллан, зургийг боловсруулсан.	25 мян.га талбайд хөнөөлт шавжтай тэмцэх ажил хийж, түймрээс хамгаалах 10 м өргөн, 100 км урт зурvas шинээр байгуулах, 300 км урт зурваст арчилгаа явуулж, Говь-алтай аймгийн 1,600.0 мян.га талбайд явагдах хэзрийн хэмжилт, судалгааны болон хяналтын тооллого дууссан байна.	ОБЗГ	Улсын төсвийн хөрөнгөөр ойн хөнөөлт шавжтай тэмцэх ажлыг агаарын хөлөг ашиглан Хөвсгөл аймгийн Жаргалант, Галт суманд 6.0 мян.га талбайд, механик аргаар Цагаан-Үр, Чандмань-Өндөр, Эрдэнэбулагн сумдын ойн санд 25.0 мян.га талбайд, орон нутгийн төсвийн хөрөнгөөр 10 аймаг, Нийслэлийн ногоон бусийн ой, Богдхан уулын ДЦГ-ын ойн санд 48.0 мян.га талбайд, аж ахуйн нэгж, байгууллагын хөрөнгөөр 3.0 мянган га талбайд нийт 82.0 мянган га талбайд Улсын хэмжээнд зохион байгуулж ажилласан. Байгаль орчин, аялал жуулчлалын яам, Хил хамгаалах ерөнхий газрын хооронд байгуулсан "Хамтран ажиллах гэрээ"-ний дагуу хилийн хэсэгт хил дамнасан ой, хэзрийн түймрээс хамгаалах широон зурvas шинээр байгуулах ажлыг Дорнод, Хэнтий, Сэлэнгэ, Увс, Завхан, Дорноговь аймгийн нутагт 187.6 км, дээрх аймгуудад мэн хуучин зурvas сэргээх ажлыг 782.2 км зайд хийж гүйцэтгэсэн.	
62	16.1.	Ойн хөнөөлт шавж, өвчиний судалгааны ажлыг зохион байгуулж болдого зохицуулалтаар хангах	76 OX	Талбайн хэмжээ, га	1000.0 га талбайд судалгааны ажлыг хийсэн байна.	500.0 мян.га талбайд судалгааны ажлыг хийсэн байна.	ОБЗГ	Ойн хөнөөлт шавжийн тархалтыг тогтоо судалгааны ажлыг 16 аймаг, 109 сум, Улаанбаатар хотын ногоон бус, Богдхан уулын ДЦГ-ын ойн сангийн 2.2 сая га талбайд хамраулан "Ойн судалгаа, хөгжлийн төв" УТГУУ-ын судалгаачид хийж гүйцэтгэсэн. Судалгаагаар наач, шилмүүсийн 5 зүйлийн хөнөөлт шавжийн голомт байгааг тогтоож, үүнээс Шилмүүс хүйлагч. Якобсоны төвлүүрч эрэзвэхийн хөнөөлийн голомт 737.1 мян.га талбайд үүсэж ойн санд их хэмжээний хохирол үүрчилж байна.
63	16.2.	Ойн хөнөөлт шавж шавжтай тэмцэх ажлыг удирдлага зохицуулалтаар хангаж ажиллас	252.7 OX	Талбайн хэмжээ, га	39.9 мян.га	25.0 мян.га талбайд хөнөөлт шавжтай тэмцэх ажил хийсэн байна.	ОБЗГ	Улсын төсвийн хөрөнгөөр ойн хөнөөлт шавжтай тэмцэх ажлыг агаарын хөлөг ашиглан Хөвсгөл аймгийн Жаргалант, Галт суманд 6.0 мян.га талбайд, механик аргаар Цагаан-Үр, Чандмань-Өндөр, Эрдэнэбулагн сумдын ойн санд 25.0 мян.га талбайд, орон нутгийн төсвийн хөрөнгөөр 10 аймаг, Нийслэлийн ногоон бусийн ой, Богдхан уулын ДЦГ-ын ойн санд 48.0 мян.га талбайд, аж ахуйн нэгж, байгууллагын хөрөнгөөр 3.0 мянган га талбайд нийт 82.0 мянган га талбайд Улсын хэмжээнд зохион байгуулж ажилласан.
64	16.3.	Хил дамнасан түймрээс хамгаалах широон зурvas байгуулах	100 OX	Широон зурvasын хэмжээ	10 м өргөн, 100 км урт зурvas шинээр байгуулах, 300 км урт зурваст арчилгаа хийгдсэн	10 м өргөн, 100 км урт зурvas шинээр байгуулах, 300 км урт зурваст арчилгаа хийгдсэн	ОБЗГ	Байгаль орчин, аялал жуулчлалын яам, Хил хамгаалах ерөнхий газрын хооронд байгуулсан "Хамтран ажиллах гэрээ"-ний дагуу хилийн хасагт хил дамнасан ой, хэзрийн түймрээс хамгаалах широон зурvas шинээр байгуулах ажлыг Дорнод, Хэнтий, Сэлэнгэ, Увс, Завхан, Дорноговь аймгийн нутагт 187.6 км, дээрх аймгуудад хуучин зурvas сэргээх ажлыг 782.2 км зайд хийж гүйцэтгэсэн.
65	16.5.	Говь-Алтай аймгийн ойн сангийн 1.6 сая га талбайд явагдах ой зохион байгуулалтын хэзрийн хэмжилт, тооллогло, хяналтын ажлыг удирдлага, зохицуулалтаар хангаж ажиллас	600 OX	1600.0 мян.га	1200.0 мян.га /Өмнөговь аймагт зохион байгуулалт хийгдсэн/	Хэзрийн хэмжилт, судалгааны болон хяналтын тооллогын ажил дууссан байна.	ОБЗГ	Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайдын "Ойжуулалтын хөтөлбөрийн зардлын хувাарль батлах, эрх шилжүүлэх тухай" 2022 оны А/166 дугаар тушаалаар Говь-Алтай аймгийн заган ой бүхий сумдын ой зохион байгуулалтын ажлын зардлын хуваарийг төвлөвөн баталсан. Тус ажлын гүйцэтгэгчийн сонгон шалгаруулалт унзэгээний хороог Төрийн нарийн бичгийн даргын 2022 оны А/184 дугаар тушаалаар байгуулж, төнөрдийн ажлыг зохион байгуулан, тус төнөрдийн ажлын гүйцэтгэгчийн сонгон шалгаруулж, ажлыг гүйцэтгэх гэрээ байгуулан, ой зохион байгуулалтын судалгааны ажлын 1664.8 мянган га талбайд хийсэн. Төрийн нарийн бичгийн даргын 2022 оны 11 дүгэр сарын 25-ны өдрийн А/540 дугаар тушаалаар байгуулалтадан Ойжуулалтын хөтөлбөрийн хүрээнд улсын төсвийн хөрөнгөөр хийгдсэн ажлуудын гүйцэтгэлийг хүлээн авах ажлын хасаг тус ажлын гүйцэтгэлийг актаар хүлээн авав
66	16.6.	Өмнөговь аймгийн ойн сангийн 1200.0 мян.га талбайд 2021 онд хийгдсэн ой зохион байгуулалтын ажлын тайлан зургийг Ойн неецийн мэргэжлийн зөвлөлийр хэлэлцүүлэн баталгаажуулсан байна	10 OX	Ой зохион байгуулалтын ажлын тайлан зургийг Ойн неецийн мэргэжлийн зөвлөлийр хэлэлцүүлэн баталгаажуулсан байна	1149.5 га	-	ОБЗГ	Өмнөговь аймгийн ой бүхий сумдын 1200.0 мян.га талбайд 2021 онд хийгдсэн ой зохион байгуулалтын ажлын материал боловсруулалтын ажлын тайлан, төслийн хийгдэж дууссан. Бүтэц зохион байгуулалтын өөрчлөлтэй холбоотойгоор Ой зохион байгуулалтын зургалийн ажил цахуацааны хувьд хоцогдолтой явагдаж байна. Мэн Ойн газар байгуулалтадан холбоотой Ой зохион байгуулалтын зургалийн шинчлэн байгуулах шаадлагатай болсон тул 2023 оны 1 дүгэр үлиралд багтаан хэлэлцүүлж, баттуулна.
67	16.7.	Ойн хөнөөлт шавж Сибирийн хүр эрэзвэхийн хүрэнцэрт сонгомол ўлчилгээтий бактерийг өсгөөрөрхөх, багаж, тоног төхөөрөмжийн өргөтгөлтөхийн хийх	300 OX	1 иж бурдэл багаж		Гэрээг дүгнэж, тоног төхөөрөмжийг хүлээн авсан байна.	ОБЗГ	Ойн хөнөөлт шавж Сибирийн хүр эрэзвэхийн хүрэнцэрт сонгомол ўлчилгээтий бактерийг өсгөөрөх төхөөрөмжийг худалдан авах төндөрт "Мед Монгол" ХХК-шалгарсан. Тус аж ахуйн нэгж гэрээний дагуу 200л багтаемтай, автомот ажиллагаатай иж будал бүхий BIOF-S200L маркын биопрессор ферментер багажийг нийлүүлсэн бөгөөд ажлын хэсгээр хэлэлцэн хүлээн авсан.
Зорилт 17	Цэлжилтийг сааруулах эзлний нүүлтээс хамгаалах, хамгаалалтын зурvas байгуулах зэрэг арга хэмжээг 200-ас доошгүй га талбайд авч хэрэгжүүлнэ.	370.0 ГДБЦХ	Хамгаалалтын арга хэмжээ авсан талбай /га-аар/	Цэлжилтийг сааруулах хамгаалалтын арга хэмжээг 200 га талбайд хэрэгжүүлсэн.	200-ас доошгүй га талбайд цэлжилтийг сааруулах, хамгаалалтын арга хэмжээний ажлын үр дүнг хүлээн авсан байна.	ХБОБНУ Г		

68	17.1.	Дорнговь, Дундговь, Баянхонгор. Эверхангай. Хэнтй аймгуудад цөлжилтийг сааруулах элсний нүүлтээс хамгаалах, хамгаалалтын зураас байгуулах, байгалийн ашигт ургамлыг тарималжуулах, доройтсон балчээрийн байгалийн аяасар нехэн сэргээх ажлыг хэрэгжүүлэх ажлыг зохион байгуулах	370.0 ГДБЦТХ	Сайдын тушаал Батлагдан ажлын даалгавар Гэрээ дүгнэсэн акт	Цөлжилтийг сааруулах хамгаалалтын арга хэмжээг Ховд, Баянхонгор, Говь-Алтай, Дорнговь, Говьсүмбэр, Өмнөговь аймагт нийт 200 га талбайд хэрэгжүүлсэн.	Дорнговь, Дундговь, Баянхонгор, Эверхангай, Хэнтй аймарт 79 га хамгаалалтын зураас байгуулах ажлын үр дүнг хянаж, хэмжээг авсан байна.	ХБОБНУГ	Цөлжилтийн нэн хүчтэй, дунд зэрэг өртсөн Дундговь, Дорнговь, Эверхангай, Баянхонгор аймагт цөлжилт, газрын доройтлыг бууруулах, элсний нүүлтийг сааруулах зорилгоор Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайдын 2022 оны А/431 дугаар тушаалаар нийт 32 га талбайд хамгаалалтын ойн зураас байгуулахад зориулан 370.1 сая төгрөгийн санхүүжилтийн шийдвэрлэлээр. Дундговь 8 га, Дорнговь 6 га, Эверхангай 8 га, Баянхонгор 5 га талбайд цөлжилтийг сааруулах, хамгаалалтын арга хэмжээ авах ажлын хурээнд нийт 27 га талбайд хамгаалалтын зураас, Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайдын А/166 дугаар тушаалаар Дорнговь аймаг Мандах сум 9 га, Дорнговь аймаг Хатанбулаг сум 8 га, Завхан аймаг 50 га, Сүхбаатар аймаг 20 га нийт 87 га талбайд ойкуулалт, нехэн саргээлтийн ажлыг ТБОНХБАУХАТХ-ийн дагуу худалдан авах ажиллагаа зохион байгуулж ажлыг хүзүүн авч санхүүжилтийг олгосон. Хэнтй аймгийн Бор ёнцэв суманд 6 га газарт хамгаалалтын зураас байгуулах ажлыг аймгийн Засаг даргын тамгын газраас 2022 оны 10 дугаар сарын 12-нд худалдан авах ажиллагааг зохион байгуулж 2022 оны 10 дугаар сарын 27-нд өдрийн 9/2468 албан тоот бичгээр Мэнх ногон хур ХХК шалгарч хийн санхүүжилт 30 хувийн олгосон. Төслийн хурээнд: БНСҮ-ын "Ногоон Ази" Монгол орны цөлжилтийн тэмцэх, шар широон шуурга, нарийн ширхагт тоосонцын бууруулах 2022-2027 онд хэрэгжих төслийн хурээнд. Төв аймгийн Баянхонгай суманд "Хамтын төгөл" ойкуулалт, нехэн саргээх төслийн хурээнд худаг, хашааны услагдааны төхөөрөмж, хүлээмж, ил талбад мод үржүүлэг, зооруулж ажлыг гүйцэтгэсэн. БНСҮ-ын "Ногоон хэрэм" төслийн хурээнд Эверхангай аймаг Арваихээр хотод "Цөлжилтийг бууруулах, шар широон шуурга, элсний нүүлэлээс байгаль орчныг хамгаалах" зорилгоор 15 га газарт агро ойт байгуулахаар ажиллаж байна. Нийт 229 га талбайд цөлжилтийг сааруулах хамгаалалтын арга хэмжээ авсан.	70
69	17.2.	Хөрс хамгаалах, цөлжилтийн сэргийлэх тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах	-	Хууль тогтоомжийн хэрэгцээ, шаардлагын урьдчилсан тандан судалгаа хийсэн эсэх	-	Хөрс хамгаалах, цөлжилтийн сэргийлэх тухай хуулийн хэрэгжилтийн үр нөлөөний судалгаа хийсэн байна.	ХБОБНУГ	БОАЖЯ-ны Териин нарийн бичгийн 2022 оны 04 дүгээр сарын 27-нд 150 дугаар тушаалаар үнэлгээний хороог байгуулсан. Хөрс хамгаалах, цөлжилтийн сэргийлэх тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулахаар Засгийн Газрын 2015 оны 59 дугаар тогтооюулбар баталсан "Хууль тогтоомжийн төслийн боловсруулалт аргачлал", "Хууль тогтоомжийн үр нөлөөг үнэлэх аргачлал", "Хууль тогтоомжийн хэрэгжүүлэхтэй холбогдон гарах зардлын тооцоог хийх аргачлал"-ыг боловсруулах ажлыг "Монголын унаган байгалийн хүцэлт тогтвортойлтыг хангах төслийн /Ensured/-ийн санхүүжилтээр зөвлөхүүлэгээ нийт 6 дадаар зарлас Эмгээллийн Эм Жэй Эл Атторнейс ХХК шалгарсан боловч Сангийн яамнаас 2022 оны 11 дүгээр сарын 07-ны 03/7606 албан тоот бичгээр гомдол гарч төнөрөй төслийн хүцэлтээр дэхин сонгон шалгаруулалтыг зохион байгуулах чиглэл ишгэн. "Монголын унаган байгалийн хүцэлт тогтвортойлтыг хангах төслийн /Ensured/-ийн зүгээс тус төнөрөй 2023 онд зохион байгуулахаар төвлөрөх байна.	50
70	17.4.	Хөрс хамгаалах, газрын доройтлыг бууруулах, цөлжилтийн тэмцэх үндэсний хөтөлбөрийн хурээнд Цагаан тоосонцор бууруулах доройтсон ойт нехэн сэргээх, зориудаар ойжуулна.	1,000.0 ОББҮХ	Нехэн сэргээсэн ойт талбай	Цагаан тоосонцын байгаль орчин болон хүн амын эрүүл мэндэд үзүүлэх нөлөөлийн судалгаа хийгдсэн.	Цагаан тоосонцор бууруулах зориудаар ойкуулах, байгалийн сэргэн ургалтыг дэмжих замаар доройтсон ойт нехэн сэргээсэн байна.	ОББҮХ ОБЗГ	ОББҮХ-ны 2022 оны даргын А/17 тоот тушаалын дагуу Орхон аймгийн Засаг даргын Тамгын газарт төсөөв зарцуулах эрх шилжүүлэн, захиргааны гэрээ байгуулсан. Эрдэнэт үйлдвэр ТӨҮГ-ын баяжуулалт үйлдвэрийн хаягдлын сангийн хэсгийг хөсөөр дараах, хуурайшилтэй талбайг норхог, технологийн хаягтын зуны хаягтын 3 хэсгийг сэлгэх, өвлийн хаягтын хэсэгт өтөрүүлэгч урвалжаар 300га талбайд боловсруулалт хийсэн. Хаягалд өтөрүүлэх технологийг нэвтрүүлах ажлыг гүйцэтгэжүүлж сонгон шалгаруулалт үнэлгээний хороо байгуулж олон улсын төнөрөй төхөөрөмжийн тааталыг оруулж, ангилийн хэл рүү хөрвүүлэлэн ТЭЗҮ-т 2022 оны 4 дүгээр сарын 29-ны өдөр Эрдээс баягийн мэргэжлийн зөвлөлийн өргөтгөсөн хурлаар хэлэлцүүлж, дэмжигдсэн. Орхон аймгийн нутаг дэвсгэрт 21.5 сая ширхэг мод тарихийн "Ногоон Эрдэнэт" хөтөлбөрийн хэрэгжүүлж доройтон ойшинын суулацаар зориуулар ойкуулах ажлыг 296 га талбайд мэргэжлийн байгууллагаар гүйцэтгүүлэх ажлыг даалгавар боловсруулж, орон нутагт хүргүүлсэн. Эрдэнэт үйлдвэр ТӨҮГ-ын хаягдлын аж ахуйн орчинд цагаан тоосны бусад хамгаалалтын ойн зуравс 607 га талбайд 1.5 сая ширхэг навчийн мөндороо. Хангол гол дагуу 701 га талбайд 2.8 сая ширхэг бургас, хайлсаас, улиас зэрэг навчийн мөндороо тус тус байгуулах, 1500 га талбайд шинэс мөндын 5.7 сая ширхэг тарьцаар доройтсон ойт зориудаар ойкуулах, нийт 10.0 сая ширхэг мөн тариулах ажлуудыг Эрдэнэт үйлдвэр ТӨҮГ-ар боловсруулсан лагаар баяжуулан 2022 оны 6 дугаар сарын 19-ний өдрөөс улсдын мөнчир, монос суулгах ажил хийгдсэн. Одоогийн байдлаар уг талбайн 13.5 га талбайд 387000 ширхэг мөнчир, 4.75 га талбайд 7000 ширхэг монос суулгасан.	100
71	17.5.	Дорнговь, Говьсүмбэр аймгуудын цөлжилтийг бууруулах зориудаар ойжуулсан, байгалийн сэргэн ургалтыг нэмэгдүүлэхэд шаардлагатай зардалд дэмжлэг үзүүлэх	1,200.0 ОББҮХ	Ойжуулсан талбай	-	Дорнговь, Говьсүмбэр аймгуудын цөлжилтийг бууруулах зориудаар ойкуулах, байгалийн сэргэн ургалтыг нэмэгдүүлэхэд шаардлагатай зардалд дэмжлэг үзүүлсэн байна.	ОББҮХ ОБЗГ	ОББҮХ-ны даргын 2022 оны А/17 тоот тушаалын дагуу Говьсүмбэр аймгийн Засаг даргад төсөөв зарцуулах эрх шилжүүлэн захиргааны гэрээ байгуулсан. Гэрээний хэрэгжилтийн хурээнд тус аймгийн Засаг даргын Тамгын газраас "Ногоон байгууламжийн усалгааны зориулалтаар инженерийн хийцтэй гун өрмийн худаг гаргах" ажил гүйцэтгэгчийг сонгон шалгаруулсан төнөрөй зарлаж, шалгаруулсаннаар, "Гидро тех инженеринг" ХХК-тай 2022 оны 8 дугаар сарын 3-ны өдөр гэрээ байгуулсан бөгөөд жилийн 4 улиралд гадаа -40 - +40 хэмд ажиллах, 10 бар даралтад тэсвэртэй усалгааны системийн ургалтыг хийж, хэвийн үйл ажиллагааг хангах, ажлын гүйцэтгэл 100 хувьд хүрсэн. ОББҮХ-ны 2022 оны 20/19 дүгээр тогтооюулсан дагуу Дундговь аймагт хэрэгжүүлэх арга хэмжээ хассан.	70
72	17.6.	Цөлжилт газрын доройтлыг бууруулах аргачилсан зааврыг боловсруулан батлуулах	-	Сайдын тушаал, даалгавар	Албан	Хөдөлгөөнт манхан элсний нүүлтийг сааруулах механик хаалт хийх аргачлал"-ыг Шинжлэх ухаан, технологийн зөвлөлөөр оруулж танилцуулсан байна.	ХБОБНУГ	Газарзүй Геоэкологийн хурээндээх хамтран цөлжилтийг сааруулах зорилгоор "Хөдөлгөөнт манхан элсний нүүлтийг сааруулах, байгальд эзлэхтэй механик хаалт хийх" аргачилын боловсруулан төслийн 2022 оны 11 дүгээр сарын 10-ны өдөр Шинжлэх ухаан, технологийн зөвлөлийн хурлад танилцуулж зөвлөмж гаргыулсан.	100

Зорилт 18	"Тэрбум мод" үндэсний хөдөлгөөний хүрээнд мод тарьж, арчилж ургуулж ажлыг нарийвчилсан стратеги, төлөвлөгөөний хүрээнд үр дүнтэй хэрэгжүүлэх	Ойн тухай хуулийн шинэчилсэн найруулын төслийг УИХ-аар батлуулж, мэргэжлийн боловсон хүчиний бэлтгэж, улсын хэмжээнд мод тарьж ургулсан байна.	Ойн тухай хуулийн шинэчилсэн найруулга 2012 онд батлагдсан.	Шинээр тарьж, арчилж ургулсан мод, ойгоор бүрхэгдсан талбайн хэмжээ нэмэгдсэн байна.	ОБЗГ	"Тэрбум мод" үндэсний хөдөлгөөний хэрэгжүүлэх нарийвчилсан стратеги төлөвлөгөөний төслийн боловсруулсан. Төлөвлөгөөний төслийг БОАЖ-Сайдын 2022 оны А/83 дугаар тушаалаар байгуулсан ажлын хэсгийн 2022 оны 8 дугаар сарын 19-ний өдрийн хуралдаанаар хэлэлцүүлсэн. "Тэрбум мод" үндэсний хөдөлгөөний хэрэгжүүлэх хүрээнд 3148.2 га талбайд ойкуулж, 168 га талбайд байгалийн сэргэн ургалтыг дэмжих ажил, 608.4 га талбайд хамгаалалтын ойн зуvas, 445.4 га талбайд ногон байгууламж, нийт 4370 га талбайд ойкуулжт нөхөн сэргээлт, ногон байгууламжийн ажлыг хэрэгжүүлсэн. Үүнээс улсын төслийн хөрөнгөөр 532 га талбайд байгаль хамгаалах, нөхөн сэргээх арга хэмжээний зардлаар 1000.1 га талбайд, төслэл, хөтөлбөр, аж ахуйн нэгж байгууллагын хөрөнгөөр 1989.8 га талбайд, тус тус хэрэгжүүлсэн. "Тэрбум мод" үндэсний хөдөлгөөний хэрэгжүүлэх мөн ширхэг мод, сөгийг тарьсан. Дээрх арга хэмжээг авч хэрэгжүүлсний үр дунд ойгоор бүрхэгдсан талбайн хэмжээ 8.0 хувьд хүрсэн.		
73	18.1.	Ойн тухай хуулийн шинэчилсэн найруулын төслийг УИХ-аар батлуулна.	Ойн тухай хуулийн шинэчилсэн найруулын төслийг УИХ-аар батлуулсан байна.	Ойн тухай хуулийн шинэчилсэн найруулга, 2012 он	Хуулийн хэрэгжилтийг хангасан байна.	ОБЗГ	Oйн тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийн узэл баримтлалыг боловсруулан, Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайд болон Хууль зүй, дотоод хэрэгийн сайдар 2022 оны 01 дүгээр сарын 10-ны өдөр баттуулан. Ойн тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийг боловсруулж, Шадар сайдын ажлын алба болон бүх яамдаас хуулийн төслийг саналыг авч нэгтгэн. Засгийн газрын 2022 оны 03 дугаар сарын 16-ны өдрийн хуралдаан. УИХ-ын 2022 оны 04 дүгээр сарын 08-ны өдрийн нэгдсэн чуулганы хуралдаанаар хэлэлцүүлэв. Тус хуулийн төслийг УИХ-ын чуулганы хуралдаанд хэлэлцүүлж бэлтгэх, үүргээ бүхий ажлын хэсэгт мэргэжил, аргазын туслацаа узуулж ажлын дэд хэсгийг УИХ-ын Байгаль хорооны 2022 оны 04 дүгээр сарын 13-ны өдрийн №02 дугаар тогтоогоор байгуулсан. Ажлын дэд хэсэг 4 үдаагийн узлаалтыг хохион байгуулж хуулийн төслийг хэлэлцүүлж, 2022 оны 05 дугаар сарын 23-ны өдөр. Байгаль орчин хүнс хөдөө аж ахуйн байнгын хорооны ажлын хэсэгт танилцуулсан. Мөн УИХ-ын 2022 оны 05 дугаар сарын 27-ны өдрийн чуулганы хурлаар анхны хэлэлцүүлэгт тус хуулийн төслийг хэлэлцүүлж, 2022 оны 06 дугаар сарын 3-ны өдөр Ойн тухай хуульд нэмэлт өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийг баталсан.	100
74	18.2.	Улсын хэмжээнд мод тарьж ургуулна.	Тарьж ургулсан модны тоо	10.6 сая мод	Аймаг, нийслэлийн Засаг даргатай байгуулсан гэрээний хэрэгжилтийд хяналт хяналт мониторинг хийж, тарьж ургулсан модыг хүлээн авсан байна.	ОБЗГ	Улсын хэмжээнд 3148.2 га талбайд ойкуулж, 168 га талбайд байгалийн сэргэн ургалтыг дэмжих ажил, 608.4 га талбайд хамгаалалтын ойн зуvas, 445.4 га талбайд ногон байгууламж, нийт 4370 га талбайд ойкуулжт нөхөн сэргээлт, ногон байгууламжийн ажлыг хэрэгжүүлсэн. Үүнээс улсын төслийн хөрөнгөөр 532 га талбайд, байгаль хамгаалах, нөхөн сэргээх арга хэмжээний зардлаар 1000.1 га талбайд, төслэл, хөтөлбөр, аж ахуйн нэгж байгууллагын хөрөнгөөр 1989.8 га тус хэрэгжүүлсэн. "Тэрбум мод" үндэсний хөдөлгөөний хэрэгжүүлэх мөн ширхэг мод, тарих үндэсний өдөр"-ийн хүрээнд мөрд тарих ажилд 355923 иргэн, 16104 аж ахуйн нэгж, байгууллага оролцож, нийт 10129.0 мин ширхэг мод, сөгийг тарьсан. Бүх нийтэр мод тарих үндэсний өдрийн хүрээнд тарьсан нийт модны тоо хэмжээг 1 га талбайд тарих модын дундаж тоо буюу 1200 ширхэгт харьцуулахад 8440 га талбайд мод, сөгийг тарьсан.	90
75	18.3.	Хүний неөцийг чадваржуулна.	Мэргэжлийн боловсон хүчин бэлтгэсэн байна.		Хүний неөцийн чадавхыг бэхжүүлсэн байна.	ОБЗГ	"Тэрбум мод" үндэсний хөдөлгөөний хүрээнд мод тарих, арчлан ургуулах чиглэлээр 1000 сургач багш бэлтгэх цахим сургалтыг Байгаль орчин, аялал жуулчлалын яам, Боловсрол, шинжлэх ухааны яам, Монгол Улсын их сургуул, Шинжлэх ухааны академийн харьяа эрдэм шинжилгээний хурэлцээнтэй хамтран зохион байгуулж байна. Сургалтын бэлтгэл ажлыг хангах хүрээнд сургалтын 8 модуль хичээлжийг боловсруулсан. Мод тарьж, арчлан ургуулах чиглэлээр 1000 сургач багш бэлтгэх ононын мэдэлгээний олонлог чахим сургалтыг 2022 оны 5 дугаар сарын 13-ны өдөрөөс эхлэн 7 хоногийн хугацаанд зохион байгуулсан. Тус сургалтанд 21 аймгийн 330 сум, нийслэлийн 9 дүүргийн нийт 1017 хүн хамрагдсан. Мөн хэзэртэй дадлагажих сургалтыг орон нутагт газар дээр нэ зохион байгуулж байна. Хоёрдогч бакалаврын зэрэг олонлог "Ойн аж ахуй" хөтөлбөрийн МУИС шинээр нээж 52 оюутан суралцаж байна. Энэ оны суулийн байдлаар мод тарьж ургуулах чиглэлээр цахим, практик, танхим хосолсон сургалтыг 23,876 хүнд хамруулан явуулсан байна.	90
БОАЖ-ын салбарын Стратеги төлөвлөгөөний зорилт 1. Улсын тусгай хамгаалалттай газар нутгийн сүлжээг өргөжүүлж, цэнгэг усны нөөц, гол мөрний урсац бүрэлдэх эхийн 55 хувийг улсын тусгай хамгаалалтад авна.								
Зорилт 19	Цэнгэг усны нөөц, урсац бүрэлдэх эх, ойн сан бүхий газар, биологийн олон янз байдлын хувьд чухал газар нутгийг улсын тусгай хамгаалалтад авах судалгаа хийж, өргөжүүлнэ.	60.5 TXГНХХ	Судалгаа хийсэн газрын талбайн хэмжээ, улсын тусгай хамгаалалтад авсан гол мөрний урсац бүрэлдэх эхийн талбайн залзах хувь, улсын тусгай хамгаалалтад газар нутгийн эзлэх хувь	11 аймгийн 23 сумын газар нутгийг хамарсан 2.2 сая га талбай бүхий 25 газар нутгийг улсын тусгай хамгаалалтад авах судалгааны ажил хийдэжсан. Цэнгэг усны нөөц томоохон гол мөрний урсац бүрэлдэх эхийн 49.9 хувь, нийт газар нутгийн хэмжээг 21 хувийг Улсын тусгай хамгаалалтад авсан.	"Зарим газар нутгийн улсын тусгай хамгаалалтад авах, хилийн заагт өөрчлөлт оруулах тухай" УИХ-ын тогтооны төслийг Засгийн газрын хуралдаанаар хэлэлцүүлж, УИХ-д өргөн мэдүүлсэн байна.	ТХБНУГ		

76	19.1.	Цэнгэг усны нөөц, урсац бурзлэх эх, ойн сан бүхий газар, биологийн олон янз байдлын хувьд чухал газар нутгийг улсын тусгай хамгаалалтад авах судалгаа хийх	55.5 ТХГНХХ	Судалгаа хийсэн газрын талбайн хэмжээ	11 аймгийн 23 сумын газар нутгийг хамарсан 2.2 сая га талбай бүхий 25 газар нутгийг улсын тусгай хамгаалалтад авах судалгааны ажил хийгдсэн.	Тайланг хулээн авч, гэрээг дүгнэсэн байна.	ТХБНУГ	Байгаль орчин, аялал жуулчлалын яамны Төрийн нарийн бичгийн даргын 2022 оны 02 дугаар сарын 24-ний А/45 дугаар тушаалаар "Цэнгэг усны нөөц, урсац бурзлэх эх, ойн сан бүхий газар, биологийн олон янз байдлын хувьд чухал газар нутгийг улсын тусгай хамгаалалтад авах судалгаа хийх, үндэслэл боловсруулах" зөвлөх үйлчилгээний гүйцэтгэгийг сонгон шалгаруулаж унзлэгээний хороог байгуулж. Байгаль орчин, аялал жуулчлалын яамны Төрийн нарийн бичгийн даргаар 2022 оны 03 дугаар сарын 02-ны өдөр ажлын даалгаврыг батлуулсан. Төнөрөн баримт бичгийг боловсруулж цахим худалдан авах ажиллагааг 2 удаа зохион байгуулсан боловч материал ирүүлэгүй тул Төрийн болон орон нутгийн өмчийн тухай хуулийн 36.18-д заасны дагуу зөвлөхтэй шууд гэрээр байгуулахаар зөвлөмжийг Төрийн нарийн бичгийн даргад хүргүүлсэн.	50
77	19.2.	Цэнгэг усны нөөц, урсац бурзлэх эх, ойн сан бүхий газар, биологийн олон янз байдлын хувьд чухал газар нутгийг улсын тусгай хамгаалалтад авч, тусгай хамгаалалттай газрыг өргөжүүлэх	5.0 ТХГНХХ	Улсын тусгай хамгаалалтад авсан гол мөрний урсац бурзлэх эхийн талбайн залзах хувь, улсын тусгай хамгаалалттай газар нутгийн залзах хувь	Цэнгэг усны нөөц, томоохон гол мөрний урсац бурзлэх эхийн 49.9 хувь, нийт газар нутгийн хэмжээг 21 хувийн улсын тусгай хамгаалалтад авч, Улсын тусгай хамгаалалттай газар нутгийн хэмжээг 23 хувьд хүргэсэн байна.	ТХБНУГ ОҮТХГХ	Шинээр тусгай хамгаалалтад авах 11, өргөтгөл 2, ангилал ахиулах 2 газруудын 2191872.9 га газрын зурган мэдээллийг боловсруулсан. Үүнд: Баянурын БНГ, Булган уулын ДЦГ, Бурхайн буудай уулын БЦГ, Их наартын БЦГ, Ноён хангай БЦГ өргөтгөл, Хамрын хийдийн ДГ, Хантайширын нуруу БЦГ, Харгын хөндийн ДГ, Хүйсийн говийн БНГ, Цагаан суврага, Дэл ул БНГ, Чандмань хайрхан уулын БНГ, Чингэлт уул, Бөхэн шарын нуруу БНГ, Чойрны бодг уулын БНГ, Шунхатын талын БНГ, Далтын нуруу. Шаргачны голын ай савын БНГ газруудын Аймгийн ИТХ-ас баталж ирүүлсэн хилийн заагийг нягталж зурган эзлэбэр оруулж ТХБНУГ-т хүргүүлсэн. Дээрх газруудын Улсын тусгай хамгаалалтад авах тухай УИХ-ын тогтоолын төслийг боловсруулж, санал авахаар Засгийн газрын гишүүдэд 2022 оны 03 сарын 24 өдрийн 01/1506 тоот тухайг явуулсан. Нийт 6 аймгийн 25 сумдын нутаг дэвсгэрийг хамарсан 2.1 сая га талбай бүхий 14 газар нутгийг улсын тусгай хамгаалалтад авахаар "Зарим газар нутгийг улсын тусгай хамгаалалтад авах тухай" УИХ-ын тогтоолын төслийг боловсруулсан Хуль зүй дотоод хэргийн сайдар батлуулсан уг тогтолцоын төсөлд Засгийн газрын гишүүдээс саналыг авч нэгтгэн Засгийн газрын хураадаанаар хэлэлцүүлэхээр бэлтгэл ажлыг хангасан.	70	
78	19.3.	Байгалийн нөөц болон дурсгалт газрын ангиллаар улсын тусгай хамгаалалтад авсан газар нутгийн хилийн заагийг Засгийн газраар батлуулсан	-	Байгалийн нөөц болон дурсгалт газрын ангиллаар улсын тусгай хамгаалалтад авсан газар нутгийн хилийн заагийг тогтоосон тоо	30 байгалийн нөөц газар, 12 дурсгалт газрын ангиллаар улсын тусгай хамгаалалтад авсан газар нутгийн хилийн заагийг тогтоох тухай Засгийн газрын тогтоолын төслийг Засгийн газраар хэлэлцүүлж, батлуулсан байна.	ТХБНУГ ОҮТХГХ	Монгол Улсын Их Хурлын 2019 оны 41 дүгээр тогтооолор 14 газрыг байгалийн нөөц газрын ангиллаар, 1 газрыг байгалийн дурсгалт газрын ангиллаар, 2020 оны 46 дугаар тогтооолор 3 газрыг байгалийн нөөц газрын ангиллаар, 1 газрыг байгалийн дурсгалт газрын ангиллаар улсын тусгай хамгаалалтад авсанхай холбогдуулан "Байгалийн нөөц болон дурсгалт газрын хилийн заагийг тогтоох тухай" Монгол Улсын Засгийн газрын тогтоолын төслийг боловсруулсан Засгийн газрын гишүүдээс санал авч, нэгтгэн Засгийн газрын хураадаанаар хэлэлцүүлэхээр Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайдын 2022 оны 04 дүгээр сарын 13-ны өдрийн 01/1937 дугаартай албан бичгээр хүргүүлсэн. Засгийн газрын Хэрэг эрэлхэг газрын 2022 оны 07 дугаар сарын 22-ны өдрийн ХЭГ/1724 дугаартай албан бичгээр Барилса, хот байгуулалтын болон Уул уурхайн хүнд үйлдвэрээр сайдас ирүүлсан санал болон Газрын харилцаа, геодези зураг зүйн газрын дүгнэлтийд дурдсан газруудын давхцалыг ариглах, нөхөн олговор, харьялах аямаг, нийслэлийн ИТХ-ын саналыг авахаар буцасан. Газрын харилцаа, геодези зураг зүйн газрын 2022 оны 1/312, 1/912 дүгээр дүгнэлт гаргүүлсан. Засгийн газрын бүтэц, бүрэлдэхүүнд өөрчлөлт орсон той холбогдуулан Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайдын 2022 оны 10 дугаар сарын 13-ны 01/5969, 10 дугаар сарын 27-ны өдрийн 01/6293 дугаартай албан бичгээр Засгийн газрын гишүүдээс санал авч, нэгтгэсэн. УИХ-ын БОХХАБХ-ны 2022 оны 11 дүгээр сарын 23-ны өдрийн 15 дугаар тогтооолор "Тусгай хамгаалалттай газар нутгийн хилийн цэсийн баталгажуулалтын ажлын явц байдлд хянжат тавих, санал дүгнэлт боловсруулж" үүргэ бүхий ажлын хэсэг байгуулагдан ажиллаж байна. УИХ-ын 2020 оны 46 дугаар тогтооолор Улсын тусгай хамгаалалтад авсан Алтан хөхийн ул БНГ, Баянхонгор хайрхан ул БНГ, Хөх нур бүмбат БНГ, Хурхуйтний хөндийн БНГ-удын хилийн заагийг тогтоох тухай Засгийн газрын тогтоолын төслийг боловсруулсан. УИХ-ын 2019 оны 41 дүгээр тогтооолор Улсын тусгай хамгаалалтад авсан Гун шууны хоолой, Баянзүн уул, Халх 5 уул, Мэнэнгийн цагаан хоолой, Жаран тоггооны тал, Ташгай 5 нур, Хөх нур, Дулаан хайрхан уул, Онгон 5 буга, Зотол хaan уул, Сугай уул, Улз гол, Дэлгэрхан уул, Цагаа дэлдэр, агуу зэрэг 15 газрын хилийн заагийг батлах тухай Засгийн газрын тогтооолын төслийг бэлтгэн ЗГХЭГ-т 2022 оны 05 сарын 20-ны өдөр хүргүүлсэн.	70	
Зорилт 20		Тусгай хамгаалалттай газар нутгийн хамгаалалтын захиргаадын дэд бүтэц, материаллаг баазыг сайжруулна.	7,317.5 Гадаад ын зээл, туслам ж	Материаллаг бааз сайжирсан тусгай хамгаалалттай газрын хамгаалалтын захиргааны тоо	2021 онд 33 улсын тусгай хамгаалалттай газрын хамгаалалтын захиргаанд нийт 7.3 тэрбум төгрөгийн хөрөнгө оруулалт хийсэн.	Тусгай хамгаалалттай газар нутгийн хамгаалалтын захиргаадын 30 хувьд материаллаг бааз сайжруулж, шинээр 1 хамгаалалтын захиргаа байгуулсан байна.	ТХБНУГ Төсөл хөтөлбөр		
79	20.1.	Улсын тусгай хамгаалалтад авсан газар нутгийн хариуцан хамгаалах шинээр хамгаалалтын захиргааг байгуулах	-	Шинээр байгуулсан хамгаалалтын захиргааны тоо	Улсын хэмжээнд 34 улсын тусгай хамгаалалттай газрын хамгаалалтын захиргааны бүтэц орон тоог шийдвэрлэж, хамгаалалт сайжирсан байна.	ТХБНУГ Төсөл хөтөлбөр	Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайдын 2022 оны 03 дугаар сарын 24-ний өдрийн А/72 дугаар тушаалаар Хэнтий аймгийн Батширээт, Биндэр сумдын нутгийг дамнан оршиж Гутайн даваа-Хемүүл голын эхийн байгалийн цогцолборг газрын хамгаалалтын захиргааг Хэнтий аймгийн Биндэр суманд байгуулж, хамгаалалтын захиргааны даргаар нЖавхлантыг томилсон байна.	100	

80	20.2.	Тусгай хамгаалалттай газар нутгийн тухай хуулийн шинэчилсэн найруулын төслийг батлуулах	-	Шинэчлэн найруулсан хуулийн тоо	1994 онд Тусгай хамгаалалттай газар нутгийн тухай хульяа батлагсан. 2014 онд хуулийн төслийн төслийг УИХ-д өргөн мэдүүлсэн боловсруулсан.	Тусгай хамгаалалттай газар нутгийн тухай хуулийн шинэчилсэн найруулын төслийг УИХ-д өргөн мэдүүлсэн байна.	ТХБНУГ	Тусгай хамгаалалттай газар нутгийн тухай болон Тусгай хамгаалалттай газар нутгийн орчны бүсийн тухай хуулийн хэрэгжилтийн үр дагаварт үнэлгээ. Тусгай хамгаалалттай газар нутгийн тухай хуулийн шинэчилсэн найруулын төслийг боловсруулсан хэлэлцүүлэг зохион байгуулж, талуудын санал авч. Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайдын 2022 оны 12 дугаар сарын 02-ны өдрийн 01/7044 дугаартай албан бичгээр Засгийн газрын гишүүдээс санал авахаар хургуулсан.
							50	
81	20.3.	Тусгай хамгаалалттай газар нутгийн талт хамгааллын менежментийг хэрэгжүүлж, менежментийг сайжруулах		Тусгай хамгаалалттай газар нутгийн тоо	Улсын тусгай хамгаалалттай 4 газрын хамгааллын менежментийг тэр, хувийн хэвшийн түншлэл, олон улсын байгууллага болон орон нутгийн өөрөө удирдах байгууллагад байгууллагуудад гэрээгээр хариуцласан.	1-ээс доошгүй тусгай хамгаалалттай газар нутгийн хамгааллын менежментийг бүтэн болон хэсэгчлэн, тэр, хувийн хэвшийн түншлэл, олон улсын байгууллага болон орон нутгийн өөрөө удирдах байгууллагад байгууллагуудад гэрээгээр хариуцласан байна	ТХБНУГ	Монгол Улсын хэмжээнд нийт 32,8 сая га талбай бүхий 120 тусгай хамгаалалттай газар нийт нутаг дэвсгэрийн 21 хувийг эзлэх байгаа бөгөөд 2022 оны жилийн эцсийн байдлаар улсын хэмжээнд 40 хамгаалалтын захиргаанд 826 албан хаагч ажиллаж байна. Эдгээр хамгаалалтын захиргадын 34 нь улсын төсвээс, 6 нь менежментийн гэрээгээр ажиллаж байгаа бөгөөд Хустай-Байгалийн цогцолборт газрын хамгаалалтын захиргаа нь аялал жуулчлал, бусад үйл ажиллаганы орлогор, Хар Ямаатын Байгалийн неэц газрын хамгаалалтын захиргаа нь Дэлхийн байгаль хамгаалах сангийн дэмжлэгтэйзэр, Тост-Тосон Бумбын нурууны байгалийн неэц газрын хамгаалалтын захиргаа нь Өмнөговь аймаг. Ирвэс хамгаалах сал болон уул уурхайн дүйцүүлэн хамгаалалтын зардлаар, Их Нартын байгалийн неэц газар нь Дорноговь аймагийн орон нутгийн төсвээс, Дорнод аймгийн байгалийн неэц, дурсгалт газар, орон нутгийн тусгай хамгаалалттай газрудыг Дорнод байгаль хамгаалалтын захиргаа ОНӨҮГ орон нутгийн төсвээс, Хурхуйтний хөндийн ормын Байгалийн неэц газрын Зэрэлгээ амьттан судлах хамгаалах төв төрийн бус байгууллага Олон улсын тогторуу хамгаалах сангийн дэмжлэгтэйзэр тус тус санхүүжик байна. Завхан аймгийн Дөрвөлжин сумын нутаг Хомын тал орчмын 411,403.82 га талбай байгалийн цогцолборт газрын ангиллаар улсын тусгай хамгаалалтад авсантай холбогдуулан Хомын талын байгалийн цогцолборт газрын хамгаалалтын менежментийн "Хомын талын тах." НҮТБ-аар гүйцэтгүүлэхэр "Төрийн зарим чиг үргүүлж төрийн бус байгууллагаар гүйцэтгүүлэх тухай" Засгийн газрын тогтоолын төслийг боловсруулж. Монгол Улсын сайд, Засгийн газрын Хэрэг эрхийг газарт Засгийн газрын хурагдаанаар хэлэлцүүлэхэр 2022 оны 07 дугаар сарын 01/4165 дугаар албан бичгээр холбогдох баримт бичгийг хургуулсан. Засгийн газрын Хэрэг эрхийг газрын 2022 оны 09 дүгээр сарын 12-ны өдрийн ХЭГ/2055 дугаар албан бичгээр Тусгай хамгаалалттай газар нутгийн тухай хуулийн 27 дугаар зүйлийн 10 дахь хэсэгт хамгаалалтын захиргааг байгуулж, дарыг зохиц журмын дагуу сонгон шалгаруулсан дараах хамгаалалтын захиргааны зарим чиг үргүүлж гүйцэтгүүлэх гасан ундаэслэлээр буцаасан. Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайдын 2022 оны 10 дугаар сарын 17-ны өдрийн 01/5903 дугаартай албан бичгээр дахин хургуулэхэд ЗГХЭГ-ын даргын 2022 оны 11 дүгээр сарын 17-ны өдрийн ХЭГ/2803 дугаартай албан бичгээр шинээр томилогдсон Засгийн газрын гишүүдээс санал авахаар буцаасан. Айгаль орчин, аялал жуулчлалын сайдын 2022 оны 10 дугаар сарын 13-ны өдрийн 01/5969 дугаартай албан бичгээр Засгийн газрын гишүүдээс санал авсан.
							100	
82	20.4.	Улсын тусгай хамгаалалттай газар нутгийн менежментийн үр ашигт байдлыг үнэлэх		Үнэлсэн улсын тусгай хамгаалалттай газар нутгийн тоо	Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайдын 2018 оны А374 дугаар тушаалаар Улсын тусгай хамгаалалттай газар нутгийн менежментийн үр ашигт байдлыг үнэлэх арга зүйг баталсан.	20-осс доошгүй Улсын тусгай хамгаалалттай газрын менежментийн үр ашигт байдлыг үнэлж, гэрээ дүгнэсэн байна.	ТХБНУГ	Байгаль орчин, аялал жуулчлалын яамны Төрийн нарийн бичгийн даргын 2022 оны 02 дугаар сарын 07-ны өдрийн А/18 дугаартай тушаалаар 2022 оны 02 дугаар сарын 09-ний өдөр "Эко Ази дээд сургууль"-тай 70,400,000.00 төгрөгийн үнийн дун бүхий 02/0821 дугаартай гэрээг байгуулж, улсын тусгай хамгаалалттай 22 газар, орон нутгийн тусгай хамгаалалттай 1 газрын нийт 23 улсын тусгай хамгаалалттай газар нутгийн менежментийн үр ашигт байдлыг үнэлж, 2022 оны 04 дүгээр сарын 22-ны өдөр эцсийн тайлланг хулээж авсан байна.
							100	
БОАЖ-ЫН САЛБАРЫН СТРАТЕГИ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ЗОРИЛТ 7. ХОВОР АМЬТАН, УРГАМЛЫГ ЗОРИУДААР ЕСГЕН ҮРЖУУЛЖ, АШИГЛАЛТЫН НЕЭЦ БИЙ БОЛГОНО. "АЛСЫН ХАРАА 2050" 6.1.2, 6.2.1, 6.2.3, Монгол Улсыг 2021-2025 онд хөгжүүлэх таван жилийн үндсэн чиглэл 6.1.2, 6.2, 6.2.2, Монгол								
Зорилт 21		Нэн ховор, ховор амьтан, ургамлыг зориудаар есгэн үржүүлж, ашиглалтын неэц бий болгоно.	408.0	Шилжүүлэн, сэргээн нутагшуулсан бодгалийн тоо	2020 онд 10 толгойт Бодг хан ууланд, 10 толгойт Сэлэнгэ базын орчимд нутагшуулсан.	2-осс доошгүй Халиун буга, 10-аас доошгүй Баданга худэр сэргээн нутагшуулсан байна.	АУБНХ ХБОБНУГ	2021 онд "Монголын унаган байгалийн хүлээлт, тогтвортойлтуг хангах нь" ENSURE төслийн санхүүжилтээр "Дэлгэр Консалтинг" ХХК Улаан гобо, чонон хармагийн байгалийн сэргээн ургалтыг дэмжих, эх ургамлын плантаци байгуулах ажлыг Говь-Алтай аймгийн Цогт сүмийн Баянтоорийн багийн нутаг байгуулсан, 2022 онд улаан гобог In vitro орчинд есгөвөрлөх ажлыг үргэлжлүүлэн хийж байна. Монгол орчны ховор ургамлын жагсаалтад орсон дэргэгэр жиргэрүү. Монгол хүнчир, байнайлан гүнх хөх зөрд 10 гаран зүйл ургамлыг зориудаар тарималжуулах ажлыг 400 орчим га талбайд ААНБ-үдэд гүйцэтгэх байна.
83	21.1.	Биологийн олон янз байдлын мэдээллийн санг шинэчлэн, зураглал хийх	343.0 KFW	Шинэчилсэн мэдээллийн сан	Байгаль орчны мэдээллийн сан	Биологийн олон янз байдлын мэдээллийн санг шинэчилсэн байна.	АУБНХ ХБОБНУГ	Биологийн олон янз байдлын мэдээллийн сангийн программыг бүрэн шинэчилж, хөгжүүлэлтийн ажил 90%тай явагдаж байна. Мэдээлэл шинэчлэх ажлын хүрээнд олон нийтэд гарч байгаа мэдээллийг англи хэл дээр орчуулах, 3200 гуурсыг бүрэн зурагжуулах, тархалтын зурийг шинэчилж, 2000 онд шинэчилсэн зүйлийн жагсаалтын дагуу ангилал зүйл шинэчлэх, 2018, 2019, 2022 онд хийдсэн улаан дансны үзүүлэгийн мэдээллийг оруулах зэрэг ажлууд явагдаж байна. Байгаль орчны мэдээллийн сангийн https://eic.mn/floraweb/, нэрээр түр байршуулан залгагт, засварын ажлууд хийгдэж байна.
							50	

84	21.2.	Халиун буга сэлгэн нутагшуулах	65.0 БОУАС	Сэлгэн нутагшуулсан халиун бүүн тоо	2021 онд 65 бодгаль халиун буга, 10 бодгаль баданга хүдэр сэргээн нутагшуулсан.	300-ас доошгүй халиун бүгээс сэлгэн нутагшуулах ажлын тайланг хүлээн авсан байна.	АУБНХ ХБОБНУ Г	Хустай БЦГ-ас 50 толгой халиун бугыг Сэлэнг, Дархан-Уул, Орхон, Баянхонгор аймагт нутагшуулах ажлын даалгаврыг боловсруулж, Үнэлгээний хороог байгуулан, худалдан авах ажиллагааны цахим санд зарыг байршуулав.	50	
85	21.3.	Зэрлэг амьтан аврах, асран хамгаалах ўйл ажиллагаа. Ерөнхий шаардлага MNS6943:2021 стандарт болон түүний дагадан гарсан хөхтөн, шувуу, хөр нутагтан, мөлхөгчөд тавих тусгай шаардлагын стандартыг сурталчлан танилуулж, сургалт зохион байгуулах, суурышлын бүсэд орж ирсэн зэрлэг амьтдыг авран хамгаалах арга хэмжээг стандартын дагуу хэрэгжүүлэх ажлыг зохион байгуулах	Гадаад ын эзэл, туслам ж	Зохион байгуулсан сургалт, сурталчилгааны ажлын тоо	Стандарт шинээр батлагдсан.	Олон улсын байгууллагатай хамтран сургалт, сурталчилгааг зохион байгуулсан байна.	ИЦТХ АУБНХ	Дэлхийн байгаль хамгаалах сан /WWF-гийн Монгол дахь хөтөлбөрийн газартай хамтран боловсруулсан "Зэрлэг амьтан аврах, асран хамгаалах анхан шатны мэдлэг, ур чадварт олгох сургалт"-ыг Говь-Алтай, Ховд, Баян-Өлгий. Ус аймгуудын Байгаль орчин, аялал жуулчлалын гарын мэргжилтнүүдэд 2022 оны 3 дугаар сарын 28-ас 04 дүгээр сарын 04-ний хооронд зохион байгуулсан хамрууллаа. Мен "Зэрлэг амьтан асран хамгаалах аргачлал" ном гарын авлагыг стандартыг нийслэл болон аймгуудын Байгаль орчин, аялал жуулчлалын газруудын холбогдох мэргжилтнүүдэд хүргүүлэн холбогдох заавар зөвлөмжийг егч ажиллалаа.	100	
Зорилт 22		Ашиглалтад өртөмтийг ургамал, амьтны тархац нөөцийг үе шаттайгаар тогтооно.	102.2 БОУАС Insure төсөл, ДМХХТ ЛБОЯБ- ын хамгаал ал төсөл	1-ээс доошгүй тойргийн Судалгааны тайллангийн тоо	2021 онд 1 тойргийн ургамалын алжилт, тархац нөөцийн судалгааг хийсэн	400 зүйл ургамлын биологийн болон ашиглалтын нөөцийг тогтоосон байна. 3 зүйл амьтны биологийн нөөцийг тогтоосон байна.	АУБНХ ХБОБНУ Г			
86	22.1.	Монгол Алтай болон Ховдны ургамал газарзүйн 2 тойргийн ургамалжил, тархац нөөцийн судалгааг хийж ашиглалтад өртөмтийн 150 зүйл ургамлын биологийн болон ашиглалтын нөөцийг тогтоох	KFW 64.5 сая төгр	Судалгааны тайлан Нөөц тогтоосон ургамлын зүйлийн тоо	2020 онд Хангайн уулын ойт хээрийн тойргийн ургамалжилт, тархац нөөцийн судалгааг хийсэн.	Гүйцэтгэлийн хэрэгжилтэд хянант тавьж явцын тайланг хүлээн авсан байна. Судалгааны тайланг хүлээн авч, 150 зүйл ургамлыг (ДБХХ)-ны улаан дансны шалгуураар үнэлж биологийн болон ашиглалтын нөөцийг тогтоосон байна.	АУБНХ ХБОБНУ Г	Монгол Алтай болон Ховдны ургамал газарзүйн 2 тойргийн ур амьстгалын вэрчлэлтэд эмзэг нэн ховор, ховор, мэдрэг зүйлийн суурь судалгааны ажлыг хийсэн. Судалгаагаар 4 зүйл ургамлыг ургамлын аймагт шинээр бүртгэж, 2 тойргийн нэн ховор, ховор, мэдрэг 200 зүйлийг олон улсын улаан дансны үнэлгээгээр үнэлж 15 зүйл устаж байгаа, 68 зүйл устаж болзошгүй нэн ховор ургамлын жагсаалтад, 116 зүйл эмзэг ургамлыг ховор ургамлын жагсаалтын төсөлд орууллаа. 2 тойргийн ургамлын зүйлийн жагсаалтыг шинэчлэн гаргаж, 200 зүйл ургамлын хамгааллын төлөвлөгөөг боловсруулсан.	70	
87	22.2.	1000 зүйл ургамлыг олон улсын улаан дансны үнэлгээгээр үнэлж, хамгааллын төлөвлөгөөг боловсруулж.	20.0 БОУАС	Улаан дансны үнэлгээгээр үнэлж, ургамлын зүйлийн тоо	2019 онд 150 зүйл доод ургамлын улаан дансны үнэлгээ хийж Монгол орны гуурсгүй ургамлын улаан данс 3 дугаар цувралыг хэвлэсэн.	1000 зүйл ургамлыг олон улсын улаан дансны үнэлгээгээр үнэлж, хамгааллын төлөвлөгөөг боловсруулсан байна.	АУБНХ ХБОБНУ Г	1000 зүйл ургамлын улаан дансны үнэлгээ хийж ажлыг Ботаникийн цэцэрлэгт хүрээлэн гүйцэтгэж, ажлыг ТНБД-ын 2022 оны A/493 тушаалаар байгуулагдсан ажлын хэсэг 11 дүгээр сарын 22-ны өдрийн хурлаар хэлэлцүүлж тайланг хүлээн авсан. Үнэлгээний дунд 22 зүйл ургамлыг нэн ховор, 83 зүйл ургамлыг ховор ургамлын жагсаалтад шинээр оруулж, 1000 зүйл ургамлын хамгааллын төлөвлөгөө, боловсруулсан.	70	
88	22.3.	1000 зүйл ургамлын экологи-эдийн засгийн үнэлгээг боловсруулж баттуулах.	15.0 БОУАС	Сайдын тушаал	2019 онд 1050 зүйл ургамлын экологи-эдийн засгийн үнэлгээг тогтоож БОАЖ-ын сайдын А/677 дугаар тушаалаар баталсан.	Экологи-эдийн засгийн үнэлгээг сайдын тушаалаар баттуулсан байна.	АУБНХ ХБОБНУ Г	1000 зүйл ургамлын экологи-эдийн засгийн үнэлгээ боловсруулах ажлыг Ботаникийн цэцэрлэгт хүрээлэн гүйцэтгэж, ажлыг ТНБД-ын 2022 оны A/493 тушаалаар байгуулагдсан ажлын хэсэг 11 дүгээр сарын 22-ны өдрийн хурлаар хэлэлцүүлж тайланг хүлээн авсан. Үнэлгээгээр эмийн 80, хүчиний 7, техникийн 2, чимэглэлийн 17, бэлчээрээс 656, бусад 236 зүйл нийт 1000 зүйл гүрст ургамлын экологи-эдийн засгийн үнэлгээ шинээр боловсруулсан. БОАЖ-ын сайдын 2020 оны экологи-эдийн засгийн үнэлгээ тогтоох тухай А/677 тушаалд нэмэлт өөрчлөлт оруулах тушаалын төслийг боловсруулж, холбогдох дарга наараар хянуулж байна.	70	
89	22.4.	Монгол орны унаган ургамлын ДНХ бар кодын сан бурдуулэх	20.0 Insure төсөл	Монгол орны унаган ургамлын ДНХ Баркодын мэдээллийн санг Олон Улсын ДНХ Баркодын Өгөгдлийн Санд оруулсан байна.	Монгол орны унаган ургамлын ДНХ Баркодын мэдээллийг санг Олон Улсын ДНХ Баркодын өгөгдлийн санд /DNA Barcode of Life Database/-д бүртгүүлсэн байна.	АУБНХ ХБОБНУ Г	МУИС, ШУА, Ховд Их Сургууль, Байгалийн түүхийн музей, Москвагийн Их Сургууль, ХБНГУ-ын Оснабрюкийн Их Сургууль, Халлегийн Их Сургууль, Новосибирский ботаникийн цэцэрлэг зэрэг гербарийн сангтууд болон inaturalist (https://www.inaturalist.org/) сайтад байх мэдээллийд ашиглан 102 зүйлийн унаган ургамлын 731 цаган тархацын мэдээллийг боловсруулж, Дэлхийн байгаль хамгаалах холбооны бус нутгийн үнэлгээгээр үнэлж 16% устаж байгаа, 48% устаж болзошгүй, 22% эмзэг, 14% устаж байгааг тогтоосон. Мен 102 зүйл ургамлын ДНХ-ийн нуклеотидын дараалалд анализ хийн бүтэн дарааллыг эцсийн байдлаар шалгаж, 6 зүйл эндемик ургамлын ITS маркерийн ДНХ-ийн дарааллыг Олон Улсын ДНХ Баркодын Өгөгдлийн Сан NCBI-GeneBank-нд бүртглийн (accession number) дугаар авсан.	100		
Зорилт 23		Генетик нөөцийг хамгаалах эрхзүйн зохицуултыг бурдуулж, генетик нөөц, түүнтэй холбоотой уламжлалт мэдэлгийг бүртгэнэ.	Insure төсөл	Шинээр батлагдсан хуулийг сурталчилсан байдал, боловсруулж баттуулсан журмын тоо	Хуулийн төслийг УИХ-аар баттуулсан.	Хуулийн сургалт сурталчилгааг зохион байгуулсан байна. Хуулид засаан холбогдох журмын төслийг эцслэн боловсруулж баттуулсан байна.	НХБТГ			

90	23.1	Генетик нөөцийн тухай хуулийн дагалдан гарах журмыг боловсруулж, батлуулах		Боловсруулсан журмын төслийн тоо, батлуулсан журмын тоо	-	Хуульд заасан холбогдох журмын төслийг эцэслэн боловсруулж батлуулсан байна.	НХБТГ	1. Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайдын 2022 оны А/324 тоот тушаалаар "Генетик нөөцтэй холбоотой уламжлалт мэдлэг зэмшигчийг тогтоо, генетик нөөцтэй холбоотой уламжлалт мэдлэгийг ашиглах урьдчилсан зөвшөөрөл авах журам"-ыг батлуулж Захиргааны ерөнхий хуулийн дагуу захираганы хэм хэмжээний 5940 дүгээр актад буртуулсан. 2. Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайдын 2022 оны А/325 дугаар тушаалаар "Генетик нөөц, генетик нөөцтэй холбоотой уламжлалт мэдлэгийн буртуулж, мэдээллийн санг бурдуулж, хөтөх, ашиглах, хадгалах, хамгаалах журам"-ыг батлуулж, Захиргааны ерөнхий хуулийн дагуу захираганы хэм хэмжээний 5941 дүгээр актад буртуулсан.	100
91	23.2	Генетик нөөцийн тухай хуулийг иргэд, олон нийтэд сурталчлан таниулах		Генетик нөөцийн тухай хуулийг иргэд, олон нийтэд сурталчлан таниулах чиглэлээр хийсэн арга хэмжээний тоо	Хуулийн төслийг ИХ-аар батлуулсан.	Хуулийн сургалт сурталчилгааг зохион байгуулсан байна.	НХБТГ	Генетик нөөцийн тухай хуулийг сурталчлан таниулах, дагалдан гарах журмын төслийд санал авах хэлэлцүүлгийг 2022 оны 04-р сарын 13, 14-ний өдүүдэд БОАЖ-ны холбогдох мэргэжилтнүүд, аймаг, нийслэлийн Байгаль орчин, аялал жуулчлалын газрын дарга, мэргэжилтнүүд, Санхүү, төрийн сангийн хэлтэйн дарга нарыг оролцуулан зохион байгуулсан. БОАЖ-ны цахим худасны хувь эзүүцэд БОАЖ-ын сайдын А/324 болон А/325 дугаар тушаалаар батлагдсан. "Генетик нөөцтэй холбоотой уламжлалт мэдлэг зэмшигчийг тогтоо, генетик нөөцтэй холбоотой уламжлалт мэдлэгийг ашиглах урьдчилсан зөвшөөрөл авах журам", "Генетик нөөц, генетик нөөцтэй холбоотой уламжлалт мэдлэгийн буртуулж, мэдээллийн санг бурдуулж, хөтөх, ашиглах, хадгалах, хамгаалах журам"-ыг таницуулж хамт байршуулж, олон нийтэд түгээн сурталчилсан. "Генетик нөөцийн Монгол Улсын хилээр нэвтрүүлэх журам", "Генийн сан байгуулах, сан хөмрөгийг баяжуулж, буртуулж, хадгаж хамгаалах, түгээх, солилцож журам"-ын төслийг эцэслэн боловсруулж, БОАЖ-ны цахим худаст иргэд, олон нийтээс санал авахаар 2022 оны 08-р сарын 25-ны өдөр байршуулсан. Саналыг нэгтгэн хууль, журмын төслийд тусгасан. Генетик нөөцийн тухай хууль, дагалдан гарах захираганы хэм хэмжээний актыг иргэд, олон нийт, оролцог талуудад сурталчлан таниулах зорилгоор Журмын төслийн хэлэлцүүлгийг төрийн болон нутгийн захираганы байгууллага, эрдэм шинжилгээ судалгааны хурээлэн, их дээд сургууль, аж ахуйн нэгж, иргэний нийгмийн байгууллага, иргэний төлөвлөгийн оролцуулан 2022 оны 10-р сарын 18-ны өдөр зохион байгуулсан.	100
БОАЖ-ын салбарын Стратеги төлөвлөгөөний зорилт 22. Газрын доройтлыг бууруулах, эвдэрсэн газар, газрын хэвлэлийг нөхөн сэргээх үйл ажиллагааг зохицуулах "Алсын хараа 2050" 6.2.10, 6.2.13, Монгол Улсыг 2021-2025 онд хөгжүүлэх таван жилийн үндсэн чиглэл 3.6.3,									
Зорилт 24		Уул уурхайн үйл ажиллагааны улмаас зөвдэрч, олон хил орхигдсон 8 мянган га талбайд нөхөн сэргээнэ.	Хувийн хэвшилийн хөрөнгө	Нөхөн сэргээсэн талбай га-аар	2021 онд улсын хэмжээнд техникийн нөхөн сэргээлтийг 2123.3 га талбайд, биологийн нөхөн сэргээлтийг 679.15 га талбайд тус тус хийсэн.	2000-аас доошгүй га талбайд нөхөн сэргээлтийн хийсэн 2000 га газрын зурган мэдээллийг гаргасан байна. 4-өөс доошгүй аймагт хяналтын тооллого хийсэн байна. Дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээг зөврэлд орж зээнгүй орхигдсон газарт хэрэгжүүлсэн байна.	ХБОБНҮГ		
92	24.1.	2000 га талбайд нөхөн сэргээлтийн хийх ажлыг төслийн тухай жилийн БОМТ-нд тусгуулж, биелэлтийг хангуулах	Хувийн хэвшилийн хөрөнгө	Нөхөн сэргээлтийн ажлыг БОМТ-д тусгасан тоо, га-аар	2021 онд улсын хэмжээнд техникийн нөхөн сэргээлтийг 2123.3 га талбайд, биологийн нөхөн сэргээлтийг 679.15 га талбайд тус тус хийсэн.	Нөхөн сэргээлтийн тайланг хүлээн авч, мэдээллийг нэгтгэсэн байна.	ХБОБНҮГ	Ашигт малтмалын тусгай зөвшөөрөл зэмшигчдийн 2022 оны байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг хянан батлахдаа нөхөн сэргээлтийн хувь хэмжээг нэмэгдүүлж, биологийн олон янз байдлыг дүйцүүлэн хамгаалах ажлын хүрээнд томоохон талбайдай аж ахуйн нэгжүүд хамттарч нөхөн сэргээлтийн хийхээр тусгасан. 2022 оны 12 дугаар сарын эхний байдлаар улсын хэмжээнд уул уурхайн үйл ажиллагааны улмаас эвдрэлд өртсөн 2189 га талбайд техникийн нөхөн сэргээлт, 773,3 га талбайд биологийн нөхөн сэргээлтийг хийлгүүлж 2020-2024 оны хооронд жил бүр 2000-аас доошгүй га газарт нөхөн сэргээлтийн хийх зорилтыг бүрэн хэрэгжүүлсэн.	100
93	24.2.	Усны сан бүхий газрын энгийн хамгаалалтын бусад олборлолт явуулж буй аж ахуйн нэгжийн нөхөн сэргээлтийн хийх 5 талт гэрээний хэрэгжилтийд хяналт тавих	-	Гэрээний хэрэгжилтийн дүгнэлтийн тоо	2021 онд 6 аж ахуйн нэгжийн 5 талт гэрээний хэрэгжилтийн дүгнэсэн.	Төв, Булган аймагт 4-өөс доошгүй аж ахуйн нэгж, байгууллагын 5 талт гэрээний хэрэгжилтийд үнэлэлт, дүгнэлт егсэн байна.	ХБОБНҮГ ОУТХГХ	Архангай аймгийн Цэнхэр сумын Орхон багийн нутагт олборлох үйл ажиллагааг явуулж байгаа ашиглалтын тусгай зөвшөөрөлтэй аж ахуйн нэгж байгууллагын техникийн болон биологийн нөхөн сэргээлтийн байдалтай газар дээр нь таницуулж үнэлэлт дүгнэлт өгөх. Орхон голын бодирдууллаасаа урьдчилсан сэргийлэх арга хэмжээг авах, санал боловсруулах үүрэг бүхий ажлын хэсэг БОАЖ-ын сайдын 2022 оны 05 дугаар сарын 2-ны өдрийн А/152 тоот тушаалаар байгуулагдсан. Ажлын хэсэг 2022 оны 5 дугаар сарын 12-15 хооронд газар дээр нь ажилласан. "БМНС" ХХК-ийн MV-001410, "Улаан групп" ХХК-ийн MV-020442, "Голден хаммер" ХХК-ийн MV-004780 тоот тусгай зөвшөөрөлтийн талбайд ажиллах хяналт шалгалтыг хийсэн. БОАЖ-ын сайдын 2022 оны 08 дугаар сарын 12-ны өдрийн А/297 тоот тушаалаар байгуулагдсан ажлын хэсэг 2022 оны 08 дугаар сарын 22-нд Төв аймгийн Заамар, Булган аймгийн Бурхангай суманд ажиллах тус сумын нутагт уул уурхайн олборлолтын үйл ажиллагааг явуулж буй аж ахуйн нэгжийд төлөвлөх, орон нутгийн удирдлагадуудтай улзант тохион байгууллаасаа Монполимет ХХК, Заамрын Их-Алт ХХК, Баянгол эко заамар ХХК, Жотойн бажууна ХХК, Наран гоулд ХХК, Уулс заамар гоулд ХХК-ийн даргын 2022 оны 09 дугаар сарын 16-ны өдрийн баталсан удирдамжийн дагуу Эвхэрхангай, Баянхонгор аймгийн нутаг дэвсгэрт ашиглалтын тусгай зөвшөөрөлтэй аж ахуйн нэгжийн үйл ажиллагааг болон хууль бус олборлолт явагдаж буй талбайт газар дээр нь таницуулж зорилгоо буюд бүхий Ундэсний аюулгүй байдлын зөвлөлийн ажлын алба. Ашигт малтмал, газрын тосны газар, Экологиян цагдаагийн алба, Мэргэжийн хяналтын ерөнхий газар, Байгаль орчин, аялал жуулчлалын яамны хамтарсан ажлын хэсэгт ажилласан. Одод гоулд ХХК, Жамж ХХК, Ти энд Ти Юникс ХХК-ийн 5 талт гэрээний хэрэгжилт, төлөвлөгийн дагуу ажиллаж байгаа эсэхтэй таницуулва.	70

94	24.3.	2022 онд нөхөн сэргээх 2000 га талбайн зурган мэдээллийг гаргах.	-	Мэдээллийн санд оруулсан эвдэрсэн газрын байршил, хэмжээ, га	2021 онд нөхөн сэргээсэн 2000 га газрын зурган мэдээллийг гаргасан.		ОУТХГКХ	"Эрдэнэт Үйлдвэр" ТӨҮГ-аас зарласан төндert заасан Сэлэнгэй аймгийн Ерөө сумын нутагт нөхөн сэргээлт хийх 2000 га газрын ерөнхий байршилтэй 45 цагийн мэдээлэлтэй урьдчилсан танилцах, нарийвилсэн зураг гаргах газрын цэгүүдийг тохиорсон. Сэлэнгэй аймгийн Ерөө сумын БОХУБайцаагч Д Алтантулаас газрын байршил, нөхцөл байдлыг тодруулсаны үндсэн дээр эхэлэд Могой, Харганаат, Цамхаг гэх газруудаас эхэлж Бугантын гол, Их-Алт, Хорийн даваа эр зэрэг газруудад ЕVO-II загварын дроноо зураг авалт хийж, хөрсний дээж, ураммын тооллогыг заргахнуудыг 2022 оны 03 дугаар сарын 30-наас 04 дугаар сарын 07-ны өдүрүүдэд хийсэн. Сэлэнгэй аймгийн Ерөө сумын нутагт орших 2000 га газрын байршилыг дроноор газар дээр нь зурагласан бөгөөд нөхөн сэргээх газрын эзлэхүүн, экологи эдийн засгийн хохиролыг мэргэжлийн байгууллага "Эх Монголын байгаль" ХХК тодорхойлох 2022 оны 05-сарын 31-нд "Эрдэнэт үйлдвэр" ТӨҮГ-т хүзүүлжн өгөхөр болсон. Тус эзлэсэн нөхөн сэргээх 2000 га газарт бичих урхайгаар ашигт малтмал олборлох дүнгүүд гаргасан талбайнуудыг цуцлах, цаашид нэмж олгохгүй байхад онцлог анхаарч хамтран ажиллах саналыг 2022 оны 04 сарын 26 өдрийн 01/2241 тоот албан бичгээр УҮХҮҮЯам, АМГТГазар, Сэлэнгэй аймгийн БОАЖГазар-т хүргүүлсэн.	100
95	24.4.	Эвдэрсэн газрын хяналтын тооллого хийх, нөхөн сэргээлтийн эрчимжүүлж, хяналт тавих	20.0 БОУАС	Хяналтын тооллого хийсэн аймгийн тоо	Сэлэнгэ, Төв аймагт хяналтын тооллого хийсэн	1 аймагт хяналтын тооллого хийсэн байна.	ХБОБНУГ	Эвдэрсэн газрын хяналтын тооллогыг Төв, Эверхангай аймаг, Налайх дүүрэгт тус тус хийсэн. БОАЖ-ын сайдын 2022 оны А/297 дугаар тушаалаар байгуулжсан ажлын хэсэг Төв аймгийн Заамар сумадаа 8, 10 дугаар саруудад 2 удаа ажиллах хэмжилт зурагалт хийсэн дунгэрээр нийт 2449,2 га талбай эндээрд орсон байна. Үүнээс тусгай зөвшүүрэлтэй талбайд 2032 га талбай, эвдэрч орхигдсон 416,3 га талбай байснаас гар аягаар алт олборлогчдын үйл ажиллагааны улмаас эндээрдээ өртсөн 142 га талбайд техникийн нөхөн сэргээлт хийлгэсэн. БОАЖ-ын Төрийн нарийн бичгийн даргын 2022 оны А/503 дугаар тушаалаар батлагдсан удирдамжийн дагуу ажлын хэсэг 11 дүгээр сард Налайх дүүрүүгийн "Зуун мод" орчмын нутаг дэвсгэрт элс олборлох үйл ажиллагаанд өртсөн газрын хэмжилт, зурагалт хийкэд нийт 70,8 га талбай эвдэрдээ орсон байна. Ашигт малтмал, газрын тоосны газрын даргын баталсан удирдамжийн дагуу Эверхангай аймгийн нутаг дэвсгэрт байгаа ашиглалтын тусгай зөвшүүрэлтэй аж ахуйн нэгжүүдийн үйл ажиллага, эвдэрсэн газрын хяналтын тооллого хийсэн. Аймгийн хэмжээнд нийт 859,7 га талбай эвдэрд өртсөн ба үүнээс аж ахуйн нэгжүүдийн тусгай зөвшүүрэлтэй талбайд 443,6 га, эвдэрч эзэнгүй орхигдсон 416,1 га талбай байна. Эверхангай, Баянхонгор аймагт үйл ажиллагааг явуулж буй 22 аж ахуйн нэгжийн үйл ажиллагаатай газар дээр нь танилцах 2022 оны байгаль орчны менежментийн төвлөвлөгөөнд тусгассан 118,2 га талбайд техникийн нөхөн сэргээлт, 29,8 га талбайд биологийн нөхөн сэргээлт, дүйцүүлэн хамгааллын хүрээнд эвдэрч орхигдсон 44,2 га талбайд техникийн нөхөн сэргээлт хийж гүйцэтгэснийг тогтоосон.	100
96	24.5.	Биологийн нөхөн сэргээлтийн стандартыг шинчлэх	-	Шинчилсэн стандартын тесел	Нөхөн сэргээлтийн стандарт	Биологийн нөхөн сэргээлтийн стандартыг шинчилсэн байна.	ХБОБНУГ ИЦХ	БОАЖ-ын Төрийн нарийн бичгийн даргын 2022.11.17-ны өдрийн А/493 дугаар тушаалаар байгуулжсан ажлын хэсэг "Эвдэрсэн газрын ургамалжуулах Техникийн ерөнхий шаардлага MNS5918.2008 стандарт"-ын шинчилсэн теслийг гүйцэтгэгээс хүлээн авч эзслэн хэлэлцэж, Байгаль орчны стандартчилын техникийн хороогоор батлуулахаар Стандарт, хэмжил зүйн газарт 2022.11.22-ний өдөр 06/6861 албан бичгээр хүргүүлсэн.	100
Зорилт 25		Туул голын сав газраас түгээмэл тархацтай ашигт малтмал олборлохыг таслан зогсоож, нөхөн сэргээлт хийж, усны төвшинг нэмэгдүүлнэ.	-	Нөхөн сэргээлт хийсэн талбай, га-аар	2021 онд Улаанбаатар хотын хэмжээнд 102,51 га талбайд техникийн, 4,5 га талбайд биологийн нөхөн сэргээлт хийлгэсэн байна.	25-аас доошгүй га талбайд нөхөн сэргээлт хийлгэсэн байна.	ХБОБНУГ		
97	25.1.	Туул голын дагуу түгээмэл тархацтай ашигт малтмал олборлосон 25-аас доошгүй га талбайд нөхөн сэргээлт хийж.	-	Нөхөн сэргээлт хийсэн талбай, га-аар	2021 онд Улаанбаатар хотын хэмжээнд 102,51 га талбайд техникийн, 4,5 га талбайд биологийн нөхөн сэргээлт хийсэн	25-аас доошгүй га талбайд нөхөн сэргээлт хийлгэсэн байна.	ХБОБНУГ	Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайд. Нийслэлийн Засаг даргатай 2022 онд хамтран ажиллах гэрээний 18.5-д уг арга хэмжэг хэрэгжүүлэх ажлыг тусгассан. 2022 онд Туул гол дагуу түгээмэл тархацтай ашигт малтмалын үйл ажиллагаа явуулж буй 1 иргэн, 7 аж ахуйн нэгжийн хөрөнгөөр 10,03 га талбайд техникийн, 2,54 га талбайд биологийн нөхөн сэргээлтийг тус тус хийж гүйцэтгэсэн байна. Биологийн олон янз байдлын дүйцүүлэн хамгаалах ажлын хүрээнд "Ядам-Од" ХХК, "Минийн ханчийн төгөл" ХХК, "Очириям" ХХК, "Батшил" ХХК, "Өвөр хэрээт" ХХК зэрэг 5 аж ахуйн нэгж, байгууллага Хан-Уул дүүргийн Залаатын ам, Чингэлтэй дүүргийн 19-р хорооноо нутагт тус тус 4 төрлийн 2500 ширхэг навчт болон жимсний мод, 2100 ширхэг нарс мод тарьсан. Туул гол дагуу уул урхайн нөвлөгөөр зөвдэгджээ зээнгүй орхигдсон 40 га талбайд нөхөн сэргээлт хийж ажлыг 2022 оны нийслэлийн тесэвт 500.0 сая төгрөгөөр тусгас баттуулсан. Тус ажлын гүйцэтгэгийн "Төрийн болон орон нутгийн омчийн хөрөнгөөр бараа, ажил, үйлчилгээ худалдан авах тухай хувь"-ийн дагуу 2 удаа сонгон шалгаруулахад шаардлалт хансагас аж ахуйн нэгж оролцогүйн улмаас дахин нээлттэй сонгон шалгаруулалт явуулж ажлын гүйцэтгэгчээр 2022.11.07-нд "Эм ду юу" ХХК шалгарсан бөгөөд нөхөн сэргээлтийг 2023 онд хийхээр болиж 500.0 сая төгрөгийг дараа оны тесэвт шилжүүлэн тусгассан болно. Ажил ирэх оны 05 дугаар сараас эхэлнэ.	100
98	25.2.	Түгээмэл тархацтай ашигт малтмал олборлосон газарт нөхөн сэргээлт хийж аялчалыг боловсруулж баттуулах	-	Баттуулсан аялчал	Аялчалын тэслийг боловсруулсан.	Аялчалыг баттуулсан байна.	ХБОБНУГ	"Түгээмэл тархацтай ашигт малтмал олборлосон газарт нөхөн сэргээлт хийж аялчал-ийг сайдын зөвлөлийн хуард 2022 оны 4 дугаар сард танилцуулан холбогдох яамдуудаас саналыг авч БОАЖ-ын сайдын 2022.08.29-ний өдрийн А/328 дугаар тушаалаар баталсан. Захиргааны хэм хэмжээний актын улсын нэгдсэн бүртгэлд 2022.09.16-нд 5946 дугаарт бүртгэсэн.	100
БОАЖ-ын салбарын Стратеги төвлөвлөгөөний зорилт 24. Аюултай хог хаягдлын менежментийг зохицуулах "Алсын хараа 2050" 6.4.18, 9.2.29, 9.2.30, Монгол Улсыг 2021-2025 онд хөгжүүлэх таван жилийн чиглэл 2.5.3, 6.4.6, 9.2.2, Монгол Улсыг 2022 онд хөгжүүлэх									
Зорилт 26		Байгаль эзлэгээ, нөөцийн хэмнэлттэй, үр ашигтай хэрэглээ, үйлдвэрлэлийг дэмжих, хог хаягдлыг дахин боловсруулж, эрчим хүч үйлдвэрлэх, аюултай хог хаягдлыг боловсруулах үйлдвэр байгуулна.	2,100.0 ОББҮХ	Засгийн газрын тогтоол Аймгийн тоо Байгууламжийн тоо	Засгийн газрын 2020 оны 4 дугаар сарын 15-ны 24 дугаар хүрүүн тэмдэглэл.	Аюултай хог хаягдлыг газрын байршил дээр БОНБ-ын урьдчилсан судалгааг хийсэн байна.	ХБОБНУГ		

Зорилт 28	Уур амьсгалын өөрчлөлтийн харилцааг зохицуулах эрхзүйн зохицуулалтыг боловсронгуй болгоно.	Гадаадын зээл, тусламж	Хэлэлцүүлэг судалгааны тоо, Хуулийн төсөл эцэслэн боловсруулсан эсэх	Уур амьсгалын өөрчлөлтөд дасан зохицох төлөвлөгөөнд шаардлагатай суурь судалгааг гүйцэтгэж байна. Урьдчилан тандан судалгааг эцэслэсэн.	Хууль тогтоомжийн төслийн үзэл баримтлалыг баттуулж, хуулийн төслийг боловсруулсан байна. Дасан зохицох төлөвлөгөөний төслийг эцэслэн боловсруулсан байна.	УАӨГ	
105	28.1. Уур амьсгалын өөрчлөлтийн харилцааг зохицуулах эрхзүйн зохицуулалтыг боловсронгуй болгоно.	Гадаадын зээл, тусламж	Хэлэлцүүлэг судалгааны тоо, Хуулийн төсөл эцэслэн боловсруулсан эсэх	Уур амьсгалын өөрчлөлтийн тухай хуулийн төслийн хэрэгцээ, шаардлагыг урьдчилан тандан судалгааг хийж гүйцэтгэсэн.	Хууль тогтоомжийн төслийн үзэл баримтлалыг баттуулж, хуулийн төслийг боловсруулсан ажлыг хийдэгж байна. Хуулийн үзэл баримтлалын төсөл болон хуулийн төслийг боловсруулсан ажлыг хийдэгж байна.	УАӨГ	Хууль тогтоомжийн тухай хуулийн 13 дугаар зүйл зүйл заасны дагуу "Уур амьсгалын өөрчлөлтийн тухай хууль тогтоомжийн хэрэгцээ, шаардлагыг урьдчилан тандан судалгааг хийж гүйцэтгэсэн. Тус хуулийн 14, 15 дугаар зүйлд заасны дагуу "хууль тогтоомжийн төслийн үзэл баримтлал"-ын төслийг боловсруулах ажлыг БОАЖ-ын сайдын "Ажлын хэсэг байгуулах тухай" А77 дугаар тушаалаар байгуулж хуулийн үзэл баримтлалын төсөл болон хуулийн төслийг боловсруулсан ажлыг хийдэгж байна. Хуулийн үзэл баримтлалын төсөл болон хуулийн төслийн үндэслэл, хамрах хүрэг тодорхойлох, уур амьсгалын өөрчлөлтийг сааруулах, дасан зохицох, нөвлөлтийг буруулах болон оролцогч талуудын оролцоо, эрх үргүйг тодорхойлох асуудлуудыг голлох хөдөө аж ахуй, эрчим хүч, мал аж ахуй, уул уурхайн салбаруудын оролцогч талуудын дунд 1 удагаагин хэлэлцүүлэг зохион байгуулж, судалгаа авч тодорхойсон. Ажлын хэсгийн хураалдаанаар тодорхойлох асуудлуудыг эцэслэж үзэл баримтлалыг Засгийн газрын хураалдаанд танилцуулж баттуулахаар төлөвлөн ажиллаж байна.
106	28.2. Уур амьсгалын өөрчлөлтөд дасан зохицох үндэсний төлөвлөгөөгээг эцэслэн боловсруулах	Гадаадын зээл, тусламж	Хэлэлцүүлэг судалгааны тоо, төлөвлөгөөний төсөл эцэслэн боловсруулсан эсэх	Уур амьсгалын өөрчлөлтөд дасан зохицох төлөвлөгөөнд шаардлагатай суурь судалгааг гүйцэтгэж байна	3 дугаар улиралд: УДЗТ-ний төсөлд оролцогч талуудын саналыг авч эцэслэн боловсруулсан байна. 4 дугаар улиралд: УДЗТ-г Үндэсний хороогоор хэлэлцүүлсэн байна.	УАӨГ	Уур амьсгалын өөрчлөлтөд дасан зохицох үндэсний төлөвлөгөөгээг боловсруулахаар гүйцэтгэгчийг үнэлгээнэй хороо сонгон шалгаруулсан. Шалгаруулалтын үр дүнд уур амьсгалын өөрчлөлтийн газраас гүйцэтгэгчийг гэрээз байгуулсан. Гэрээний хүрээнд гүйцэтгэгчийг хамтарч "Уур амьсгалын өөрчлөлтөд дасан зохицох үндэсний зорилтыг бүс нутагт хэрэгжүүлэх үйл ажиллагааны төлөвлөлтийг сайжруулах нь" хэлэлцүүлэгийг 2022 оны 8-р сарын 7-8-ны өдүүрүүд 21 аймгийн Байгаль орчин, аялал жуулчлалын газрын нийт 210 гаруй мэргэжилтийн дунд зохион байгуулж, төлөвлөгөөн тусгасан тайлан гүйцэтгэгчээс 2022 оны 12 дугаар сарын 15-нд хүлээж авна.
Зорилт 29	Уур амьсгалын өөрчлөлтийн Парисын хэлэлцээр оруулах үндэсний тодорхойлсон хувь нэмрийн хэрэгжилтийг хангана.	Гадаадын зээл, тусламж	Тайлан хүргүүлсэн эсэх. Тоног төхөөрөмж шинчлэгдсэн эсэх	Хууль эрх зүйн орчинд дун шинжилгээ хийсэн. 2010 онд худалдан авсан суперкомпьютерийн ашиглалтын хугацаа дууссан.	Үндэсний дөрөвдүгээр тайлан илтгэл, хүлээжийн хийн ялгарлын хөбөр жил тутмын нэмэлт хөбөрдүгаар тайланг Уур амьсгалын өөрчлөлтийн тухай НҮБ-ын суурь конвенцын Нарийн бичгийн дарга нарын газарт хүргүүлсэн байна. Үндэсний тодорхойлсон хувь нэмрийт боловсруулах аргазыг Үндэсний хороогоор хэлэлцүүлж, баттуулсан байна.	УАӨГ	
107	29.1. Уур амьсгалын өөрчлөлтийн тухай НҮБ-ын суурь конвенцын Үндэсний дөрөвдүгээр тайлан илтгэл, хүлээжийн хийн ялгарлын хөбөр жил тутмын нэмэлт хөбөрдүгаар тайланг тус тус боловсруулж Конвенцын Нарийн бичгийн дарга нарын газар хүргүүлэх	Гадаадын зээл, тусламж	Тайлангийн тоо	2 тайлангийн суурь судалгааны мэдээллийг нэгтгэсэн.	Үндэсний дөрөвдүгээр тайлан илтгэл, хүлээжийн хийн ялгарлын хөбөр жил тутмын нэмэлт хөбөрдүгаар тайланг Уур амьсгалын өөрчлөлтийн тухай НҮБ-ын суурь конвенцын Нарийн бичгийн дарга нарын газарт хүргүүлсэн байна.	УАӨГ	Төслийн үргэлжлэх хугацааг албан ёсоор 2023 оны 6 дугаар сар хүртэл сунгасантай холбогдуулан тайлангийн төслийдийг хянах, тоо баримт, мэдээлэл судалгааны үр дүнг нягтлах ажлууд хийдэгж байна. Үндэсний дөрөвдүгээр тайлан илтгэл, хүлээжийн хийн ялгарлын хөбөр жил тутмын нэмэлт хөбөрдүгаар тайланг Үндэсний төслийн өнгөтэй барихаар тохирхийн хийн төслийг Англи хэл дээр нэгтгэсэн. Тайлангийн эхийн төслийг холбогдох засваруудыг хийж сайжруулж байна.
108	29.2. Уур амьсгалын өөрчлөлтийн үндэсний чуулганы зохион байгуулах	Гадаадын зээл, тусламж	Оролцогчдын тоо	Зохион байгуулалтын урьдчилсан балтгэл ажлыг хангасан.	-	УАӨГ ЧУОСГ	Орхон аймгийн Эрдэнэт хотод Үндэсний тодорхойлсон хувь нэмрийн салбар дундын оролцогч идэвхийүүлэх, "Уур амьсгалын өөрчлөлт ба ХОТ" сэдэвт үндэсний чуулганы БХБЯ, Орхон аймгийн ЗДТТ, НҮБ-ын суурин төлөвлөгөөний газар, НҮБХХ, НҮБХААБ, ДДБХИ зэрэг байгууллагатай хамтран 5 дугаар сарын 30-31-ний өдүүрүүд Урхайчин соёлын ордонд зохион байгуулсан. Чуулганы 11 аймгийн ЗДТГ, БОАЖ-ын удирдллага, асуудал хариуцсан мэргэжилтийн салбар наамдуудын төлөвлөлүүд, олон улсын төсөл хөтөлбөрийн төлөвлөгөөн зөрчилтэй оролцогч уур амьсгалын өөрчлөлтийн өнгөтэй байдал, хариу арга хэмжээний төлөвлөлт, УТХН-ийн төлөвлөлтийн биелэлт, салбар дундын оролцоноос асуудлаар дэлгэрэнтүү мэдээллийг авч, хэлэлцүүлэгт оролцсон. Засгийн газар, орон нутгийн бодлогийн болон олон улсын төслийн үйл ажиллагааг уялдуулахад эч холбогдолтой болж, аймаг орон нутгийд эрчим хүч, дулааны хэмжлэл, ногон барилга, Тэрбум мод үндэсний хөдөлгөөнтэй уялдуулан төсөл хэрэгжүүлэх боломж, нөхцөлийг бурдүүлээ.
109	29.3. Парисын хэлэлцээрийг хэрэгжүүлэх Үндэсний тодорхойлсон хувь нэмрийг боловсруулах аргазыг баттуулах	Гадаадын зээл, тусламж	Хэлэлцүүлэг, тайлангийн тоо	Хууль эрх зүйн орчинд дун шинжилгээ хийсэн.	Үндэсний тодорхойлсон хувь нэмрийг боловсруулах аргазыг Үндэсний хороогоор хэлэлцүүлж, баттуулсан байна.	УАӨГ	Уур амьсгалын үндэсний хорооны мэргэжлийн зөвлөлийн гишүүд болон салбарын яамдын УТХН хариуцсан мэргэжилтийн, зохицалыгчад 03 дугаар сарын 25-ны өдөр дараах асуудлыг танилцуулж, хэлэлцүүлэсэн. Үүнд: Дэлхийн уур амьсгалын өөрчлөлтийн судалгааны явц, үр дүн, орнуудын хэмжээнд авах шаардлагатай арга хэмжээ, Монгол орны уур амьсгалын өөрчлөлтийг сааруулах, хүлээжийн хийн ялгаралтыг бууруулах зорилтыг ахиулж тодорхойлох шаардлагы, явц, Монгол орны нөхцөлбөйх тохирсны хүлээжийн хийн тоолын шинэ арга зүй боловсруулсан үр дүн, Монгол Улсын Эрчим хүч, Зам тээврийн салбарын хүлээжийн хийн тоолыг шинэ арга зүй зэрэг болно. Түүнчлэн УТХН-ийн үйл ажиллагааны төлөвлөлтийг хэрэгжүүлэх талаар Олон улсын хөгжлийн агентлагуудын шуурхай хурал болон БХБЯ, ЗТЯ, ОБЕГ-ын удирдлагуудад танилцуулж, олон улсын байгууллага, салбар дундын оролцогч хангахад анхаарч ажиллаа.

Зорилт 30		Ус, цаг агаарын урьдчилан сэргийлэх дунд, урт хугацааны мэдээ боловсруулах суперкомьютерийг шинэчилнэ.	Гадаадын эзэл, туслаамж	Тоног төхөөрөмжийн тоо	2010 онд худалдан авсан суперкомпьютерийн ашиглалтын хугацаа дууссан.	Тоног төхөөрөмж ашиглалтад оруулсан байна.	УАӨГ		
110	30.1.	Ус, цаг агаарын урьдчилан сэргийлэх дунд, урт хугацааны мэдээ боловсруулах суперкомьютерийг шинэчлэх	Гадаадын эзэл, туслаамж	Тоног төхөөрөмжийн тоо	2010 онд худалдан авсан суперкомпьютерийн ашиглалтын хугацаа дууссан.	Худалдан авах ажиллагааг зохион байгуулж, тоног төхөөрөмж байршиулах байрны үнэлгээ, засвар хийгдэн байна.	УАӨГ	Нэгдсэн үндэсний байгууллагын хөгжлийн хөтөлбөрийн төслийн нэгжтэй хамтран олон улсад зарлагдах төндерийн бичиг баримтыг боловсруулсан. Үүнд суперкомпьютер, программ хангамж, цахилгаан баригч, агааркуулалтын системийн техникийн узуулэлтийг гаргаж, төнөр шалгаруулалтад ашиглах критерии узүүлэлт, оноог дундаж систем, ажлын давалгаврыг боловсруулсан. Сууринуулах заал, барилга байгууламж, цахилгааны бэлэн байдал хангагдсан. Мөн суперкомпьютерийн хамгаалал, ашиглалт, тоон мэдээллийн өгөгдэл боловсруулалтыг сайжруулах чиглэлээр ЦУОСМХ болон ЦУОШ-ын 16 албан хаагчдыг чадавхжуулах сургалтыг Япон улсын Шига мушкин Цаг уурын төвийн сургач багш 2022 оны 10 дугаар сарын 01-ээс 31-ний өдрийн хооронд зохион байгууллас ЦУОШ-ын цаг агаарын урьдчилсан мэдээний техникийн хүчин чадал, тооцоолыг төхөөрөмжийн хэрэгцээ шаардлагыг нэмэгдүүлэх супер компьютёрыг нийлүүлэх компанийн төндерийн баримт бичгийг 2022 оны 11 сард дусгах НҮБХХ-ийн Бангкок дахь бусаар батлуулсан. Супер компьютёрын худалдан авалтын техникийн тодорхойлолтыг бэлдэж дусган, олон улсын төндерийн зарлахад бэлэн болгоод байна. Супер компьютёрын төндерийн баримт бичгийг няяглалах хугацаанд өндөр хүчин чадалыг супер компьютёрыг сууринуулах бэлтгэж ажлыг хангас зорилгоор ЦУОШ-ын барилын инженерийн хийд болон эрчим хүч, агааржулалтын нехцийлэг шалгах мэргэжлийн байгууллагар техникийн дүгнэлт гаргуулсан. Дүгнэлтээр ЦУОШ-ын одоогийн барилгын цахилгааны шийдвэрлэд засвар оруулж шинэчлэх, хөргөлтийн нөөц төхөөрөмж сууринуулах шаардлагатай гэсэн дүгнүүлж гарсан ба энэ засвар оруулж хийгэх гүйцэтгэгчийн сонгон шалгаруулсаа худалдан авалтын ажиллагааг гүйцэтгэж байна.	70
БОАЖ-ын салбарын Стратеги төлөвлөгөөний зорилт 23. Хог хаягдлын менежментийг сайжруулах болдого, хууль тогтоомж боловсронгуй болгож, хэрэгжилтийг ханган эдийн засгийн эргэлтэд оруулах үйл ажиллагааг зохицуулах. Монгол Улсыг 2021-2025 онд хөгжүүлэх									
Зорилт 31		Хог хаягдлын менежментийг сайжруулж, гэр хорооллын айл өрхийг үнс хадгалах зориулалтын савтай болгож, дахин боловсруулах бух терлийн үйлдвэрийг байгуулах судалгаа хийнэ.	-	1 байгууламж	Эрх зүйн орчин шинчлэгдсэн	Хог ангилан ялгах байгууламжийг барьж дуусгана.	ХБОБНУГ,		
111	31.1.	Хог хаягдал тээвэрлэх, цуглуулах, булшах менежментийн зураглал хийх	70.0 KFW	Менежментийн зураглал	Эрх зүйн орчин шинчлэгдсэн.	Менежментийн зураглал гарсан байна.	ХБОБНУГ	Төрийн нарийн бичгийн даргын 2022 оны 02 дугаар сарын 24-ний өдрийн А846 дугаар тушаалаар "Хог хаягдал цуглуулах, тээвэрлэх, булшах менежментийн зураглал хийх зөвлөх үйлчилгээ- ЗСШ-19/22-ний гүйцэтгэгчийг сонгон шалгаруулсаа төндерийн үнэлгээнээс хөроог байгуулж, ажлын давлтаврыг 2022 оны 02 дугаар сарын 28-нд батлуулсан. Үнэлгээний хороо 5 удаа хуралдах, "Байгаль орчин, эрүүл мэнд" ТББ-ыг шалгарсан. Төрийн нарийн бичгийн даргын 2022 оны 04 дүгээр сарын 13-ний өдрийн А/122 дугаар тушаалаар "Гэрээ байгуулах эрх олгох, хөрөнгөе зурагшуулж тухай"баталсан. "Байгаль орчин, эрүүл мэнд" ТББ-тай 2022 оны 05 дугаар сарын 12-нд Байгаль орчин, аялал жуулчлалын намттай гарзгэж байгуулан ажлыг эхлүүлсэн. Биологийн олон янз байдлын мэргэжлийн 2022 оны 09 дүгээр сарын 15-нд зөвлөлийн эзлжит хуралдаанд танилцуулж, ажлыг 100 хувь хийж гүйцэтгэсэн. Холбооны Бүгд Найрамдах Герман Улсын Засгийн газрын бүцдлүүг туслаамжийн хөрөнгөс гаргаж, санхүүжилтийг 100 хувь олгогдсон.	100
112	31.2.	Хог шатааж эрчим хүч үйлдвэрлэх үйлдвэр барих төслийн урьдчилсан судалгаа, шаардлагах хөрөнгийн эх үүсвэр, хэрэгжих боломжит бүтцийг тодорхойлох	-	Засгийн газрын хуралдааны тэмдэглэл	Засгийн газрын 2021 оны 11 дүгээр сарын 17-ний өдрийн хуралдааны 60 дугаар тэмдэглэл	Засгийн газрын хуралдаанаар хэлэлцүүлсэн байна.	ХБОБНУГ	Нийслэлийн Засаг даргын 2022 оны 04 дүгээр сарын 26-ны өдрийн А/571 дүгээр захираамжаар ажлыг хэсэг байгуулжсан. Хог хаягдлын сэргээн ашиглаж эрчим хүч гаргах үйлдвэрээ 100 хувь хувийн хавшигийн хөрөнгөе оруулалтад барих болдого баримтлан ажиллах байгаа ба дэлхий улс орнуудын хижигэр монгол улс хог устасны төлбөр төлөх бололцоо хараахан бурдэгүй учир техникийн эдийн засгийн үндэслэлийг судлан эрчим хүч худалдан олсын олгортогийн хөрөнгө оруулалтад нехжэдээ чадах үйлдвэрүүдээс хийж БНХАУ-ын хөрөнгөе оруулалтад Тайж ХХК-тай санамх бичиг, Англи Ульсын хөрөнгө оруулалтад Нааново грин энэхүү Монголий ХХК, БНХАУ-ын хөрөнгөе оруулалтад Экоуюби ХХК-тай хамтран ажиллах гарзж байгуулсан."Нааново Грин Энержи Монголий ХХК-ийн Сонгино хайрхан дүргүүн 32 хорооны нутаг дэвсгарт "Хог хаягдаас эрчим хүч үйлдвэрээс цахилгаан станцын төслийн хэрэгжүүлээр ажиллах байна. Эрчим хүчиний зохицуулах хорооноос Хог хаягдлыг шатааж 14MBit-ын сууринлэгдсэн хүчин чадал бүхий хатуу хог хаягдаас эрчим хүч үйлдвэрээс цахилгаан станцын төслийн тусгай зөвлөлийн 2022 оны 05 дугаар сарын 02-ний өдөр авч үйл ажиллагаагаа эхлэхэр ажиллах байна. Шинэ сэргэлтийн бодлогыг ажлын хүрээнд Засгийн газрын 2022 оны 03 дугаар сарын 23-нд Засгийн газрын хуралдаанд танилцуулжсан.	100
113	31.3.	Хог хаягдал шатаах зориулалтын дунд оврын зуух/Завхан аймгийн Отгон 2-оос доошгүй сум/	200.0 УТХО	Шинээр нийлүүлсэн хог хаягдал шатаах дунд оврын зуухын тоо, акт үйлдэж хулзэн авсан эсэх	Эрх зүйн орчин бурдсэн.	Хог хаягдал шатаах зориулалтын дунд оврын 1 ширхэг зуух нийлүүлсэн байна.	ХБОБНУГ	Төрийн нарийн бичгийн даргын 2022 оны 01 дүгээр сарын 31-ний өдрийн А/10 дугаар тушаалаар "Хог хаягдал зөөврөхөөн тоног төхөөрөмжийг худалдан авах /БОАЖ/ 202211016 /дугаартай ажлын үнэлгээнээс хөроог байгуулжад, техникийн тодорхойлолтыг 2022 оны 02 дугаар сарын 14-ний өдөр батлуулсан.2022 оны 02 дугаар сарын 16-ний өдөр www.tender.gov.mn цахим хуудсанд /БОАЖ/ 202211016 /дугаартай зарлаж, 2022 оны 03 дугаар сарын 18-ний өдрийн 11 цаг 40 минутад нээсэн. Үнэлгээнээс хөроог байгуулжад. Төрийн болон орон нутгийн өмчөөр барахаа үйлчилгээ худалдан авах тухай хуулийн 29.1-д заасны дагуу хамгийн сайн" төнөр ирүүлсэн "Мэжэстик-Адамс" ХХК-тай гарзж байгуулах мэдэгдлийг 2022 оны 03 дугаар сарын 24-ний өдөр 03/1513 дугаартай албан бичгээр хургуулсан. Завхан аймгийн Отгон суманд хог зөөврөхөөн тоног төхөөрөмжийг нийлүүлэх гэрээг 2022 оны 04 дүгээр сарын 15-ний өдөр гарзгэж байгуулсан. ТНБДаргын 2022 оны 10 дугаар 10 сарын 05 -ний А/432 тушаалаар тоног төхөөрөмжийг хулзэж авах ажлын хэсэг байгуулжсан. Ажлын хэсэг нь 2022 оны 12 дугаар сарын 17-нд хулзэн авч гарзж дүгнэсан актийг үйлдэж, санхүүжилтийг бүрэн олгосон.	100

114	31.4.	Хөвсгөл аймгийн Эрдэнэбулаган сумын хог хаягдлын хог хаягдлын буурулах, тээвэрлэлтийн менежментийг сайжруулах арга хэмжээнд дэмжлэг үзүүлэх	100.0 ОББҮХ	Арга хэмжээ	Эрх зүйн орчин бурдсан	Хөвсгөл аймгийн Эрдэнэбулаган сумын хог хаягдлын цуглуулах, тээвэрлэх, хог хаягдлын менежмент боловсронгуй болсон байна.	ОББҮХ ХБОБҮН Г Хөвсгөл аймгийн ЗДТТ	Хөвсгөл аймгийн Эрдэнэбулаган суманд ажиллах ажлын удирдамжийг төрийн нарийн бичгийн даргын 2021 оны 12 дугаар сарын 30-нд батлуулж, 2022 оны 01 дугаар сарын 03-08-ны өдрүүдэд дэд сайдарах алхуулсан ажлын эхэг газар дээр нь ажилласан. Өнөөгийн нехцэл байдлыг тодорхойлж, Хөвсгөл аймгийн Засаг даргатай уулзат зохион байгуулж. Ажлын эхсээс Эгийн голын ойролцоо уссэн хогийн цэгийн нүүлгэн шилжүүлэх зардлыг яаралтай шийдвэрлэх талаар дүгнэлийг боловсруулан Сайдад танилцуулсан. Орчны бохирдлыг бууруулах үндэсний хорооны 2022 оны 03 дугаар сарын 10-ний өдрийн "Төсөв зарцуулах эрх шилжүүлэх тухай" А/17 дугаар тушаалаар санхүүжилтийг шийдвэрлэх дараах ажлудыг хийж гүйцэтгэсэн. 1. Шинээр байгуулах хогийн цэгээс нь 2.5 га талбай бүхий байж, уг талбай уулын цулаараа 4,000 куб шороогоор нехен сэргээлт хийсан; 2. Шинэ хогийн цэгт гун нь 4 м, амсрын өргөн 10 м, урт 200 м, уулын цулаараа 104,000 куб хэмжээ бүхий хог асагч нүхүүхсан; 3. Хучин хогийн цэгээс 2,5 м зайд шинэ хогийн цэг рүү 150.00 куб хог зөвөрлөсөн; 4. Хогийн цэгийн орчимд бохирдлыг тодорхойлох хянантын 4 ширхэг цононгийг 5,5 метрийн гүнтэй өрөмдсөн; 5. Дээрх өрөмдсөн 4 цононгийг хөрсөн сусан хэсэгт шүүртэй газраас дээш цүхүйсан үзүүртэй таг, цоожтой нийт 6 м, урт, 100 мм-ийн диаметртэй ган хоолоо суулгасан; 6. Эгийн голын халиа, сурьшлын бус рүү орохосоо хамгаалах зорилттой түр далан /2500 м урттай 1 метрийн өндөртэй, доод хэсгийн өргөн 2.5 м, дээд хэсгийн өргөн 0.5 м, налуулаг 1:1 хийсан. Хөрсний бохирддэд хяналт хийж 4 ш цононгийг 4-р сард, хогийн цэгийн орчимд тодорхойлсон цэгт өрөмдсөн. Эрдэнэбулаган сумын хуучин хогийн цэгийн 8.8 га талбай төхөөрөмжийн нехэн сэргээлт хийсан. Шинээр 1,5 га талбайд төвлөрсөн хогийн цэгийг байгуулж, уг ажлын санхүүжилтийг Орчны бохирдлыг бууруулах үндэсний хорооны 2022 оны 03 дугаар сарын 10-ний өдрийн "Төсөв зарцуулах эрх шилжүүлэх тухай" А/17 дугаар тушаалаар санхүүжилтийг бурэн шилжүүлж, ажлыг 100 хувь хийж гүйцэтгэсэн.	100
115	31.5.	Хог хаягдал зеевверлэх тоног төхөөрөмж /Завхан аймгийн Отгон, Эрдэнэхайрхан, Улаастай, Тосонцангэл, Дэрвэлжин, Цагаанхайрхан, Тэс, Сонгино сум/	800.0 УТХО	Энгийн хог хаягдлыг зеевверлэх тоног төхөөрөмж нийлүүлсэн акт	Завхан аймгийн ИТХ-ын тогтооюур "Энгийн хог хаягдлыг цуглуулах, тээвэрлэх, дахин боловсруулах, буслын журам" батлагдсан.	Хог хаягдал зеевверлэх тоног төхөөрөмж нийлүүлсэн байна.	ХБОБҮН Г	Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайдын 2022 оны хөрөнгө оруулалтын худалдан авах ажиллагааны төлөвлөгөөний VI, 3.4-т тусгагдсан "Хог хаягдал шатаах дунд оврын зориулалтын зуух" /Завхан аймгийн Отгон, Эрдэнэхайрхан, Улаастай, Тосонцангэл, Дэрвэлжин, Цагаанхайрхан, Тэс, Сонгино сум/ нийлүүлэх худалдан авах ажлын гүйцэтгэх сонгон шалгаруулах узлыгээний хороог Төрийн нарийн бичгийн даргын 2021 оны 01 дугаар сарын 15-ны өдрийн А/15 дугаар тушаалаар батлуулсан. Төрийн болон орон нутгийн өмчөөр бараа үйлчилгээ худалдан авах тухай хуулийн дагуу худалдан авах ажиллагаас 3 удаа зарлах, нийт 6 аж ахуйн нэгж байгууллага оролцсон. БНХАУ-ын ZHUCHENG SIFANG ENVIRONMENTAL PROTECTION TECHNOLOGY CO.,LTD байгууллагаас ирүүлсэн бааралын дагалдаан хэрэгслэл нь үйлдвэрлэгчийн хариуцлагчагүй байдлаас дутуу ачигдаж ирсний улмаас дахин авирахад хугацаа шаардлагах тул гэрээний өрөнхий нэхцэлийн 2-т заасны дагуу гэрээний хүчинтэй хугацаа 23 хоногодоо сунгах хүснэгтийг "Цэцүүх Трейд" ХХК-ийн 2022 оны 11 дугаар сарын 03-ний өдрийн 01/865 тоот албан бичгээр мэдэгдсэндийн дагуу нийлүүлэгч нь барааг 2022 оны 11 дугаар сарын 03-ний өдөрөөс 2022 оны 11 дугаар сарын 26-ний өдрийн дотор нийлүүлэхээр 23 хоног сунгасан. ТНБДарьн 2022 оны 10 дугаар 10 сарын 05-ний А/432 тушаалаар Хог хаягдал шатаах зориулалтын дунд оврын зуухийг хүлээн авах ажлын хэсэг байгуулгадсан. Ажлын хэсэг нь 2022 оны 12 дугаар сарын 13-нд хүлээн авч гэрээ дүгнэсэн актийг үйлдэж тухайн жилийн санхүүжилтийг олгосон.	100
Хоёр. Хуулиар тусгайлан олгосон чиг үүргийг хэрэгжүүлэх зорилт /Байгаль орчныг хамгаалах тухай хуулийн 15 дугаар зүйл/									
Зорилт 32		Байгаль орчин, аялал жуулчлалын салбарын бодлого, хууль тогтоомжийг боловсронгуй болгох, бодлогын удирдамжаар хангах, ногон хөгжлийг дэмжих, инноваци, цэвэр технологи, шинжлэх ухааны ололтыг түршиж нэвтрүүлэхэд бодлогын дэмжлэг үзүүлнэ.	14.0 ОУБ	Боловсруулж, баттуулсан бодлогын баримт бичиг, тогтоол, тушаал шийдвэрлийн тоо Боловсруулсан бодлогын баримт бичгийн тэслийн тоо	Тогтоол 1, Сайдын тушаал 4. Засгийн хуралдааны тэмдэглэл 1, стандартчиллын төлөвлөгөө 1, Бэлзэн болгосон тесел 5	-	НХБТГ ИЦТХ	1. 3 (үндэсний хорооны тогтоол 1, журам 2) 2. 3 (Бэлзэн болгосон тесэл)	
116	32.1.	Байгаль орчны зорилтот хөтөлбөрийн тэслийг эцэслэх боловсруулж, УИХ-аар баттуулах	14.0 ОУБ	Байгаль орчны зорилтот хөтөлбөрийн тэслийг эцэслэх боловсруулж баттуулсан эсэх	Байгаль орчны зорилтот хөтөлбөрийн тэслийг эцэслэх боловсруулж, УИХ-аар баттуулсан байна.	НХБТГ	Хөгжлийн зорилтот хөтөлбөрийн тэслийг боловсруулах хүрээнд Монгол Улсын Ерөнхий сайдын 2022 оны 57 дугаар захиралынажар бүх сайд нарыг оролцуулсан ажлын хэсэг. Эдийн засаг, хөгжлийн сайдын 2022 оны 5-р сарын 13-ны өдрийн А/38 дугаар тушаалаар "Байгаль орчны зорилтот хөтөлбөр"-ийн тесел боловсруулах уүрэг бүхий дэд ажлын хэсгийг шинчилж байгуулсан. Байгаль орчны зорилтот хөтөлбөрийн тэслийг боловсруулахад нийт 8 удаагийн уулзалт, хэлэлцүүлгийг хохион байгуулж, ямын холбогдуулж мэргэжилтнүүд, НҮБ-ын зөвлөхүүд, ТББ-ын төлөөлэл, ОУБ-ын төлөөлэл, салбарын эрдэмтэн судлаачдын санаалыг тусгасан. Байгаль орчны зорилтот хөтөлбөрийн тэслийг Засгийн газрын 2021 оны 119 дугаар тогтооюур багталгасан журмын дагуу 5 зорилт, 16 зорилт, 121 уйл ажиллагатайгаар эцэслэн боловсруулж, БОАЖ-ын сайдын 2022 оны 01/3659 тоот албан бичгээр ЭЗХЯ-нд хүргүүлээн. ЭЗХЯ-наас "Зорилтот хөтөлбөр батлах тухай" УИХ-ын тогтооюур тэслийг 2022 оны 06-р сарын 29-ний өдрийн Засгийн газрын хуралдаанаар хэлэлцүүлж дэмжкуулж, 2022 оны 07-р сарын 05-ны өдөр УИХ-д өргөн барьсан. ЭЗХЯ-тай хамтран хөтөлбөрийн тэслийг УИХ-ын Эдийн засгийн байнгын хорооны хуралдаанаар 2022 оны 10-р сарын 04-ний өдөр хэлэлцүүлж, УИХ-ын нэгдсэн чуулганыаар хэлэлцүүлэх бэлтгэл ажлыг бүрэн хангасан.	70	

117	32.2.	Улсын хөгжлийн 2023 оны төлөвлөгөөнд тусгах Байгаль орчин, аялал жуулчлалын салбарын санал боловсруулах	-	Улсын хөгжлийн 2023 оны төлөвлөгөөнд тусгах салбарын санал боловсруулж ҮХГ-т хүргүүлсэн эсэх	Улсын хөгжлийн 2022 оны төлөвлөгөөнд тусгах санал боловсруулж, ҮХГ-т хүргүүлсэн.	-	НХБТТ	Улсын хөгжлийн 2023 оны төлөвлөгөөний төсөлд тусгах салбарын зорилт, арга хэмжээний саналыг "Алсын хараа-2050" Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлого, Монгол Улсыг 2021-2025 онд хөгжүүлэх таван жилийн үндсэн чиглэл, Монгол Улсын Засгийн газрын 2020-2024 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх арга хэмжээний төлөвлөгөөний 2023 онд хурзаг түвшин, үр дүнгийн үзүүлэлттэй улдуулан боловсруулж БОАЖ-ын сайдын 2022 оны 01/446 тоот албан бичгээр Эдийн засаг хөгжлийн яаманд хургуулсан. Төлөвлөгөөний төсөлд байгаль орчин, аялал жуулчлалын салбарын зорилт, арга хэмжээний саналд 2 зорилт, 33 арга хэмжээг улсын болон орон нутгийн төсөв, олон улсын байгууллага, төсөл хөтөлбөр, хувийн хэвлэшийн хөрөнгө оруулалтаар хэрэгжүүлэхэр төлөвлөж, салбарын танилцуулга, тайлбар үндэслэлийн хамт боловсруулсан. Эдийн засаг, хөгжлийн яамнаас УИХ-д өргөн барьсан УИХ-ын хөгжлийн 2023 оны төлөвлөгөөний төсөлд, аялал жуулчлалын 1 зорилт, 2 төсөл, арга хэмжээг олон улсын байгууллагын 29.0 тэрбум төгрөг, Байгаль орчны хамгаалах чиглэлээр 1 зорилт, 8 төсөл, арга хэмжээг 948.09 тэрбум төгрөгөөр хэрэгжүүлэхэр тусгасан. Улсын хөгжлийн 2023 оны төлөвлөгөөний төслийг Засгийн газрын 2022 оны 04-р сарын 29-ний өдрийн хурдаандаар хэлэлцэн дэмжих УИХ-д өргөн барьсан. УИХ-ын Эдийн засгийн байнгын хороо, УИХ-ын нэгдсэн чуулганын хэлэлцүүлэхэд холбогдуулсан сайд, дэд сайд, холбогдох газрын дарга нарыг мэдээлэлээр ханганд ажилласан. Төлөвлөгөө УИХ-ын 2022 оны 5-р сарын 26-ны өдрийн нэгдсэн чуулганын хэлэлцэн баталсан.	90
118	32.4.	Ойн хөнөөлт шавж, өвчинтэй тэмцэх ажлын техникийн зохицуулалтын төслийг эцэслэн баттуулах	-	Техникийн зохицуулалтыг Засгийн газрын тогтооолоор баттуулсан эсэх	Техникийн зохицуулалтын төсөлд Стандарт хэмжийн зүйн газраар дүгнэлт гаргуулсан.	Ой хамгаалах, нөхөн сэргээх, 3 стандарт, нийт 6 стандартыг эцэслэн боловсруулж шинээр боловсруулж. Стандарт хэмжилүүн газарт хүргүүлсэн байна.	ОБЗГ ИЦТХ	"Ойн хөнөөлт шавж, өвчинтэй тэмцэх ажлын техникийн зохицуулалт"-ы Монгол Улсын Засгийн газрын "Техникийн зохицуулалт батлах тухай" 2022 оны 05 дугаар сарын 25-ны өдрийн 205 дугаар тогтооолоор баттуулсан.	100
119	32.5.	"Байгаль орчны хамгаалах, нөхөн сэргээх арга хэмжээнд зарцуулах төлбөрийн орлогын хэсгийг бурдүүлэх, зарцуулах, тайлгачах журам" (БНАТ)-д нэмэлт, өөрчлөлт оруулж, хэрэгжилтийг хангуулах	-	Өөрчлөлт оруулсан журмын тоо-1	2014 оны "Байгаль орчны хамгаалах, нөхөн сэргээх арга хэмжээнд зарцуулах төлбөрийн орлогын хэсгийг бурдүүлэх, зарцуулах, тайлгачах журам"-ийн хэрэгжилтийг хангуулсан байна.	"Байгаль орчны хамгаалах, нөхөн сэргээх арга хэмжээнд зарцуулах төлбөрийн орлогын хэсгийг бурдүүлэх, зарцуулах, тайлгачах журам"-ийн хэрэгжилтийг хангуулсан байна.	НХБТТ ИЦТХ ХШУДАГ	Монгол Улсын Засгийн газрын 2022 оны 02 дугаар тогтооолоор "Байгаль орчны хамгаалах, нөхөн сэргээх арга хэмжээнд зарцуулах төлбөрийн орлогын хэсгийг бурдүүлэх, зарцуулах, тайлгачах журам"-ын шинэчлэлийн баттуулсан журмын хэрэгжилтийг хангах, сургалт сурталчилгааг НҮБ-ын Хөгжлийн хөтөлбөрийн "Биологийн олон янзийн байдлын санхүүжилтийн санаачилга"-2 төслийт хамтран хэрэгжүүлж, аймаг, нийслэлд 46 сургач баатгийг балтгэн, орлогч талуудыг чадавхжуулах цуврал сургалт, хэлэлцүүлж, зохион байгуулж, харьяа болон холбогдох төрийн байгууллагын 2000 гаруй албан хаагчийг хамруулсан. 2022 оны байдлаар нийт 12 аймаг (Булган, Орхон, Төв, Говьсүмбэр, Дундговь, Эмнеговь, Өвөрхангай, Завхан, Хөвсгөл, Говь-Алтай, Архангай, Баянхонгор), 16 сумдад томилолтой ажилласж, аймаг, сүмдэн Засаг дарга, Иргэдийн Төлөвлөгөөний Хурлын дарга, төлөвлөгөөд "Байгалийн нөөц ашиглалтын төлбөрийн тухай хууль"-ийн хэрэгжилт, шинэчлэгдсэн журмыг танилууллах, сургалт, хэлэлцүүлэг, нелөөллийн ажлыг зохион байгуулсан.	50
120	32.6.	Байгаль орчны стандартчиллын техникийн хорооны үйл ажиллагааг зохион байгуулах	-	Төлөвлөгөө баттуулж, стандартын төслийг хэлэлцүүлсэн эсэх	2021 онд төлөвлөгөө баттуулсан.	Стандартын төслийг хэлэлцүүлж, баттуулсан байна.	ИЦТХ	Байгаль орчны салбарын стандартчиллын ажлын хөтөлбөрийг боловсруулж. Стандарт, хэмжил зүйн газрын даргын 2022 оны А/95 дугаар тушаалын 06 дугаар хавсралтаар Байгаль орчны стандартчиллын техникийн хорооны 2022 оны төлөвлөгөөг, 38 дугаар хавсралтаар аялал жуулчлалын стандартчиллын техникийн хорооны 2022 оны төлөвлөгөөг тус тус баттуулсан. Байгаль орчны стандартчиллын техникийн хорооны эзлэхтэй хурлыг 2022 оны 05 сарын 31-ны өдөр зохион байгуулж хөрсний бохирдлын хяналт шинжилгээнд 4 стандарт хэлэлцэн шийдвэрлэсэн.	100
121	32.8.	БОАЖ-ын Шинжлэх ухаан технологийн зөвлөлийн үйл ажиллагааг хангах	-	ШУТЗ-ийн хурлын шийдвэрийн тоо	2021 онд ШУТЗ-ийн хурлыг 2 удаа зохион байгуулсан	ШУТЗ-ийн хурлыг 1 удаа зохион байгуулсан байна.	ИЦТХ	БОАЖ-ын Шинжлэх ухаан, технологийн зөвлөлийн хурлыг 2022 онд нийт 3 удаа хийж 25 төслийг хэлэлцж холбогдох шийдвэрийг гарган ажиллав. Тухайбал 2022 оны 2-р сарын 21-ний өдөр зохион байгуулсан хурлаар яамны захиалгаар шинэр хэрэгжүүлэх төслийн сонгог шалгаруулж, үр дүнгийн даалгаврыг хэлэлцэн. БОАЖ-ын дэд сайдын 2022 оны 2-р сарын 24-ний өдрийн 02/986 тоот албан бичгээр Боловсрол, шинжлэх ухааны яаманд хурлын шийдвэрийг хүргүүлсэн. Зөвлөлийн эзлэхтэй хурлыг 2022 оны 3-р сарын 21-ний өдөр зохион байгуулж. Шинэ сэргэлтийн бодлогын хурзэн хэрэгжүүлэх хөгжлийн төслийн судалгаа, ТЭЗҮ-г хэлэлцүүлж, санал, зөвлөхийг тусгасан. 2022 оны 11 дугаар сарын 10-ны өдөр зөвлөлийн эзлэхтэй хурлыг зохион байгуулж, 4 судалгааны ажлын үр дүнг хэлэлцэж, холбогдох шийдвэрийг гаргасан.	100
122	32.9.	Уур амьсгалын өөрчлөлт, цэлжилтийг бууруулах үндэсний хорооны үйл ажиллагааг мэргжилж, арга зүйн удирдлагаар хангахад дэмжлэг үзүүлэх	-	Үндэсний хороо, дэд хорооны хурлыг зохион байгуулсан эсэх, Үндэсний хорооны 2022 оны арга хэмжээний төлөвлөгөө баттуулсан эсэх	Монгол Улсын Засгийн газрын 2021 оны 333 дугаар тогтооолор Уур амьсгалын өөрчлөлт, цэлжилтийг бууруулах үндэсний хороо байгуулсан.	Дэд хорооны хурлыг 2-оос доошгүй удаа зохион байгуулсан байна.	НХБТТ	Монгол Улсын Ерөнхий сайдын ахалсан "Уур амьсгалын өөрчлөлт, цэлжилтийг бууруулах үндэсний хороо"-ны анхдугаар хуралдааныг 2022 оны 03-р сарын 14-ний өдөр Төрийн ордонд зохион байгуулсан. Хурлын протокол, тэмдэглэл, тогтоолын хамт Үндэсний хорооны гишүүд болон дэд хороодын нарийн биччиний дарга наарт цахимаар хургуулсан. Үндэсний хорооны дэд хороодын Нарийн биччиний дарга наарын хурлыг 2022 оны 09-р сарын 06-ны өдөр зохион байгуулсан. Үндэсний хорооны Хууль, эрх зүйн дэд хорооны хурлыг ХЭДХЯ-тай хамтран 2022 оны 09-р сарын 13-ны өдөр зохион байгуулсан. Хурлаар "Тэрбум мод" үндэсний хөдөлгөөний хурзэн авч хэрэгжүүлж байгаа арга хэмжээг танилцуулж, хургуулсан. Үндэсний хорооны 2022 онд хэрэгжүүлэх арга хэмжээний төлөвлөгөөний хэрэгжилтийг хангахад Хууль, эрх зүйн дэд хорооны хариуцан гүйцэтгэх ажлын зохион байгуулалтын талаар хэлэлцүүлж шийдвэрлүүлсэн.	100

123	32.10.	Мөнгөн усны тухай Минаматагийн конвенцын хэрэгжилтийг хангах	ОУБ	Зохион байгуулсан хэзэлцүүлгийн тоо-1	Мөнгөн усны тухай Минаматагийн конвенцын Үндэсний анхдугаар тайлланг конвенцын Нарийн бичгийн дарга нарын газарт цахимаар хүргүүлсэн.	HХБТГ	Олон талт оролцоог хангасан "Мөнгөн усны тухай Минаматагийн конвенцын хэрэгжилтийг хангах тухай" хэлэлцүүлгийг 2022 оны 06-р сарын 7, 8-ны өдүүдэд Байгаль орчны судалгаа шинжилгээний төвд зохион байгуулсан. Хэзэлцүүлгэгт Байгаль орчин, аялал жуулчлалын яам, Эрчим хүчиний яам, Эрүүл мэндийн яам, Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн яам, Онцгой байдлын ерөнхий газар, Экологийн цагдаагийн алба, Мэргэжлийн хангийн ерөнхий газар, Цаг уур орчны шинжилгээний газар, Ниймжийн эрүүл мэндийн үндэсний төвийн 30 орчим мэргэжилтэн, судлаачид оролцож, байгаль орчин, эрүүл мэнд, эрчин хүч, хөдөө аж ахуй, уул уурхай, онцгой байдал, мэргэжлийн хяналтын салбар дахь мөнгөн ус агуулсан бутэгдэхүүний хэрэглээ, орууллас боломж тулгамдаж байгаа асуудал, шийдвэрлэх арга замын талаар нийт 12 илтгэлийг хэлэлцүүлсэн. PlanetGOLD Монгол төсөлтэй хамтран "Алтны бичил уурхай дахь мөнгөн усны хэрэглээ, түүнийн тооцоолох нь" садавт сургалтыг 2022 онд 06-р 9-ний өдөр цахимаар зохион байгуулсан. Цахим сургалтад холбогдох яамд, төрийн байгууллагын нийт 24 албан хаагч оролцож, мөнгөн усны хэрэглэгээ тооцоолох чиглэлээр мэдлэг чадвараа дээшлүүлсэн. НУБ-ын Байгаль орчны хөтөлбөр Мөнгөн усны тухай Минаматагийн конвенцын нарийн бичгийн дарга нарын газраас Иndonex Улсын Жакарта хотноо 2022 оны 11-р сарын 14-16-ны өдүүдэд зохион байгуулгадсан "Мөнгөн усны ялгарлын тоорлогын масс баланс тооцох" сургалтад BOAJX-ын 2 албан хаагч, Тайланд Улсын Банког хотод 2022 оны 12-р сарын 6-8-ны өдүүдэд зохион байгуулсан "Мөнгөн усны хяналт мониторинг хийж" сургалтад Байгаль орчин, хэмжил зүйн төв лабораторийн 1 албан хаагч тус тус хамрагдаж олон улсын сайн туршилагыг судалж, мэдлэг чадвараа нэмэгдүүлсэн.	100	
124	32.10.	Цахилгаан автомашин цэнэглэгч станцыг нийтийн эзэмшлийн авто зогсоол, авто зам дагуу сууринуулах асуудлыг бодлогоор дэмжих, олон улсын шаардлагын талаар ЗТХЯ-тай хамтран судалгаа хийх	-	Судалгаа хийгдсэн эсэх	Цахилгаан автомашин цэнэглэгч станцыг нийтийн эзэмшлийн авто зогсоол, авто зам дагуу сууринуулах олон улсын шаардлагын талаар судалгаа хийсэн байна	ИЦТХ	Цахилгаан автомашин цэнэглэгч станцыг нийтийн эзэмшлийн авто зогсоол, авто зам дагуу сууринуулах олон улсын шаардлагын талаар судалгаа хийсэн байна 1. Монгол улсын автозаврийн хэрэгслийн буртгэл мэдээллийн санд 473 цахилгаан тээврийн хэрэгслээ буртглэгээ байна. Судалгааны ажлын зорилтууд булаг буюу цахилгаан автомашин /EV/ нийт цахилгаан тээврийн хэрэгслийн 63 % буюу 11 үйлдвэрлэгчийн 263 ширхэг цахилгаан автомашин /EV/ ашиглагдаж байгаа бүгээд үүнээс Nissan Leaf загварын автомашин давамгайлж байна. 2. Цэнэглэх станцуудын 23 байршил байгаагаас "Номин холдинг" ХХК-ны 4 цэнэглэх станцу нь үйл ажиллагаа явуулж эхэлжүүг байгаа бол Globel Motors ХХК-ны 5-н байршил, Петровис ШТС, Засгийн газрын ордон, Nissan leaf төв, Сэргээдэх эрчим хүчиний үндэсний төвийн 9 цэнэглэх станцу нь үйл ажиллагаа явуулж байна. 3. Манай улсын цахилгаан автомашин хэрэглэгчдийн 81.6% нь жилийн 4 улирлын түрийн хөдөлгөөнд оролцож, тухайн автомашини үйлдвэрлэгчийн оноос хамаарч ашиглалтын жил 10 болон түүнээс бага автомашины хувьд бүрэн цэнэгтэй үед Улаанбаатар хотод өвлийн улиралд 50-70 км, зуны улиралд 70-100 км автозамын хөдөлгөөнд оролцож байна. 4. Судалгааны үр дүн ногон технологийн үзүүгэлэн арга хэмжээ. Европын сэргээн босголт хөгжлийн банк болон бусад олон улсын байгууллагуудтай хийсан улзлалтад танилцуулж, цаашид цахилгаан автомашин цэнэглэгч станцын тоог нэмэгдүүлэх, цахилгаан автомашинд шилжихэд хамтарч ажиллах талаар санал солилцсон.	50	
125	32.11.	Тогтвортой хөгжлийн боловсрол II төслийг хэрэгжүүлж, тогтвортой хөгжил, ногоон хөгжлийн үзэл санааг олон нийтэд түгээн дэлгэрүүлэх	-	Дэд төсөлд хамрагдсан сургуулийн тоо	2021 онд 30 сургуульд бичил төслийг хэрэгжүүлж эхэлсэн	Дэд төслийг 3-аас доошгүй сургуульд хэрэгжүүлсэн байна	HХБТГ	"Тогтвортой хөгжлийн боловсрол II" төслийн хүрээнд тогтвортой хөгжил, ногоон хөгжлийн чиглэлээр идэвх санаачилгатай ажиллаж байгаа Хөвсгөл, Архангай, Ховд, Орхон, Булган, Хэнтий аймаг, нийслэлийн Баянгол, Сонгинохайрхан дүүргийн нийт 30 сургуульд байгаль орчин, тогтвортой хөгжил, ногоон хөгжлийн дэмжээн 42 дэд төслийт сонгон хэрэгжүүлж, ногоон хөгжлийн үзэл санааг түгээн дэлгэрүүлж байна. 2022 оны 06-р сарын 28-30-ны өдүүдэд Орхон аймгийн Эрдэнэт хот, Булган аймгийн Хангай сумын Хялганат тосгонд "Тогтвортой хөгжлийн төлөх хамтын санаачилга, туншил-2022" арга хэмжээг зохион байгуулж, "Тогтвортой хөгжлийн боловсрол-II" төслийн хүрээнд хэрэгжүүлж байгаа дэд төслийн үзүүгэлзэн олон нийтэд танилцуулж, дэд төслийдийн хэрэгжилтэд хянант, мониторинг хийсэн 2022 оны 09-р сарын 10-ны өдөр зохион байгуулсан "Тогтвортой хөгжлийн зорилго-Нээлттэй хаалганы едердэг" ийн үеэр "Алсын хараа-2050" Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлого, "Шинэ сэргэлтийн бодлого"-д туссан Байгаль орчин, аялал жуулчлалын салбарын зорилго, зорилт, арга хэмжээний хэрэгжилт болон байгальд эзлэтийн хандлага, дадлын талаар иргэд. олон нийтэд танилуулан сурталчилсан.	100
Зорилт 33		Аялал жуулчлалын талаар төрөөс баримтлах бодлого боловсруулах, зохицуулах, мэргэжлийн удирдлагаар хангах	30.0 АЖХ төсөл, хөтөлбөр	Зорилтот хөтөлбөр батлагдан, мэргэжлийн үйл ажиллагаа идэвхижүүлж, салбар дундын хамтын ажиллагаа эхлэн, ЗГ-ын тогтооны төслийг боловсруулж, хамтарсан төслийг хэрэгжүүлсэн эсэх	Ажлын хэсэг байгуулагдан, нехцэл байдлын судалгаа хийгээн, мэргэжлийн зөвлөл байгуулагдан. Экологийн цагдаагийн алба, төрийн бус байгууллагатай хамтран ажилласан.	Зорилтот хөтөлбөр батлагдан, мэргэжлийн зөвлөл хуралдах, салбарын асуудлууд тодорхойлогдсон, эрх зүйн таатай орчин бүрдэж, хамтын ажиллагааны бэлтгэл хангагдсан байна.	АЖБЗГ		
126	33.1.	Эдийн засгийн зорилтот хөтөлбөр боловсруулах ажлын хэсэгт оролцож, салбарын хөтөлбөр боловсруулах	5.0 АЖХ	Эдийн засгийн зорилтот хөтөлбөр боловсруулах ажлын хэсэг байгуулагдан.	Зорилтот хөтөлбөр боловсруулах ажлын хэсэг байгуулалт, хамтарсан төслийг зорилтот хөтөлбөрийн агуулганд аялал жуулчлалын салбарын дунд хугацааны шийдвэрлэх асуудал, стратегийг боловсруулан тусгасан. Мен "Эрүүл мэндээ хамгаалах, эдийн засаг сэргээх 10.0 (арван) их наядын тоог төлөвлөгөө"-нд аялал жуулчлалын салбарын дэмжих хөнгөлгөөний зээлийг арилжсаны банкуудын эх үүсвэрт тулгуурласан санхүүжилүүлэх тухай нэмж тусгасаар боловсруулсан "тогтол, тогтооны хавсралтад нэмэлт, өөрчлөлт оруулсан тухай" засгийн газрын тогтооны төсөлд санал авч нэгтгэн ЗГ-ын хуралдаанд хэлэлцүүлэхээр бэлтгэж байна.	AЖБЗГ	50		

127	33.2.	Аялал жуулчлалын мэргэжлийн зөвлөлийн үйл ажиллагааг идэвхжүүлэх	-	Аялал жуулчлалын мэргэжлийн зөвлөлийн үйл ажиллагаа идэвхжэсэн эсэх	Сайдын тушаалаар аялал жуулчлалын мэргэжлийн зөвлөл шинчлэн байгуулагдан.	Журмын дагуу 2 удаа хураадан салбарын асуудлыг хэлэлцэж зөвлөгөө өгсөн байна.	АЖБЗГ	БОАЖ-ын сайдын 2022 оны 01 дүгээр сарын 28-ны өдрийн А/18 дугаар тушаалаар сайдын дэргэдэх Аялал жуулчлалын мэргэжлийн зөвлөлийн бүрэлдэхүүний шинчлэн байгуулсан. Тус зөвлөлт тэр. хувийн хэвшийн төрийн бус байгууллага, мэргэжлийн холбоодын 33 төлөөлөн багтсан бөгөөд салбарын тулгамдсан асуудлыг шийдвэрлэх, сайдад мэргэжлийн арга зүйн дэмжигээ үзүүлэх зорилгоор БОНХАЖ-ын сайдын 2015 оны А/226 дугаар тушаалаар батлагдсан журмын дагуу улирлад 1 удаа буюу хагас жилд 2 удаа хураадад байна. 10 сарын 27-ны өдөр Аялал жуулчлалын хөгжүүлэх үндэсний хороонд нээлттэй танилцуулсан. Зочох жилийн бэлтгэл ажлын зохион байгуулах агаарын тээвэр, брэнд үг, цахим шилжилт, үйлчилгээний стандарт, хуулийн шинчлэл, эвэnt арга хэмжээ гэсэн зургаан асуудлаар дэд ажлын хэсэг байгуулах тухай Үндэсний хорооны тогтоол гарах бэлтгэлийг хангасан.	70
128	33.3.	Жуулчдын аюулгүй байдал, аюулгүй орчныг бий болгоход салбар дундын хамтын ажиллагааг хэлхүүлэх	30.0 АЖХ	Салбар дундын хамтын ажиллагааг хэлхүүлсэн эсэх	Экологийн цагдаагийн алба, төрийн бус байгууллагатай хамтран ажилласан.	Жуулчдын аюулгүй байдал, аюулгүй орчныг бий болгоход салбар дундын хамтын ажиллагааг хэлхүүлсэн байна.	АЖБЗГ	"2023-2024 оны "Монголд зочлох жил" болгон зарлаж байгаатай холбогдуулан гадаадын жуулчдын аюулгүй байдлыг хангах, гэмт хэрэг, зөрчлөөс үрдичилан сэргийлэх чиглэлээр 2022 оны 6 дугаар сарын 6-ны өдрийн Хуль зүй, дотоод хэргийн сайдын А/146 дугаар тушаад. Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайдын А/188 дугаартай хөөр сайдын хамтарсан тушаалаар ажлын хэсэг байгуулагдан. Ажлын хэсэг 6 дугаар сарын 13-ны өдөр Дотоод Хэргийн Их Сургуулын 167 сонгог нарт "Аялал жуулчлалын салбарын өвөөгийг байдал, жуулчдын аюулгүй байдлыг хангах хэргээз шаардлага" садрээ лекцii семинаар сургалтыг хийж, тус ажлын хурээнд улсын хэмжээнд 315 очуутан цагдаа нийслэл, хөдөө орон нутагт жуулчдын аюулгүй байдлыг хангах "Оюутан цагдаа" арга хэмжээг орон даяар өрүүлэн 80 дугаар сарын 30-ны өдрийн хүртэл зохион байгуулсан жуулчдын аюулгүй байдлыг ханган ажилласан. Улсын хэмжээнд цагдаагийн байгууллага үндсэн чиг үүргийн хурзанд жуулчдын аюулгүй байдлыг хангах асуудлыг хариуцан ажилласан. Монгол Улсын Засгийн газрын 2022 оны 350 дугаар тогтоолоор Аялал жуулчлалын хөгжүүлэх үндэсний хороо баталж Ерөнхий сийн даргаар томилогдсон. 10 дугаар сарын 27-ны өдөр Үндэсний хороо анхдугаар хураадаанаар Үндэсний хорооны дарга жуулчны аюулгүй байдлыг хангах стандартуудыг шинэчлах, шинээр боловсруулан баттуулах дэд хэсгийн БОАЖ-ын сайдар ахлуулан нарийн бичгийн даргаар Собэлын сайдыг томилон ажлын хэсгийн бүрэлдэхүүн болон тогтоолын төслийг боловсруулав.	100
129	33.4.	Улирлын хамаарлыг бууруулах чиглэлээр салбар дундын хамтын ажиллагааг хошигуулах 3г-ын тогтооолын төслийг боловсруулах	-	3г-ын тогтооолын төслийг боловсруулж, баттуулсан эсэх	-	Улирлын хамаарлыг бууруулах чиглэлээр салбар дундын хамтын ажиллагааг хошигуулах 3г-ын тогтооолын төслийг боловсруулж, Засгийн газрын хураадаанаар хэлэлцүүлж шийдвэрлүүлсэн байна.	АЖБЗГ	Аялал жуулчлалын салбарыг улирлын хамааралгүйгээр хөгжүүлэхэд зориулан Монгол Улсын Аялал жуулчлалын стратегийн төлөвлөгөөний нэг зорилт "Улирлын хамаарлыг бууруулах өвлийн аялал жуулчлалын хөгжүүлэх" "асудлыг тусгайд байна. Тус зорилтын хурзанд Монгол Улсад зохион байгуулгадах олон улсын хэмжээний хурал, зөвлөгөөн, үзэсгэлэн, спорт, урлагийн наадам, уралдаан, тэмцээн зэрэг арга хэмжээг жилийн дөрөн үеийн улирлын түрш зохион байгуулах, төвлөвлөх, хувийн хөвсүүлэтийг хамтран зохион байгуулах, арга хэмжээний нэгдээн календердэг ГХЯ дээр нэгтгэн олон улсад зарлах, сурталчлах дэд ажлын хэсгийг Үндэсний хорооны тогтоолоор байгуулах. Ажлын хэсгийн гишүүдийг тэр, хувийн хөвшийн төлөөллөөс бурднуулсан Улирлын хамаарлыг бууруулах зорилгоор 78 зөвт арга хэмжээний саналыг боловсруулан 11 сарын 23-ны өдрийн Засгийн газрын хураадаанаар танилцуулж тэмдэглэл гаргыгын. Жил бүрийн 9 дүгээр сараас 5 дугаар сарын хооронд төвлөрөх зохион байгууллагын төрийн байгууллагуудын зохион байгуулж байгаа арга хэмжээний судалгааг авч, нэгтгэн Гадаад хариулсаны яаманд хургуулсан. Улирлын хамаарлыг бууруулахад чиглэсэн зочид будуудын үний хөнгөлөл асуудлыг Монголын зочид будуудын холбоо ТББ-тай хамтран 40 хортэл хувийн хөнгөлөл гаргах, агаарын тээврийн нислэгийн үнийн аялал жуулчлалын тусгай тарифийн үнэ гаргуулах асуудлыг 10 дугаар сарын 01-ны агаарын тээврийн хамтарсан зөвлөгөөний курлаар санал тусган 2023 оны ажлын төвлөгөөнд тусгылан. Үндэсний хорооны тогтоолоор Өвлийн аялал жуулчлалыг дэмжихдээ зарцуулсан Монгол Улсын Засгийн газрын "Хөөрөнгө гаргах тухай" 390 дүгээр тогтоол батлах шийдвэр гарч Улаанбаатар хотод шинэ оныг утгах баярын узэр өвлийн зөвт арга хэмжээг зохион байгуулах ажил, 2023 оны 1-р сард зул сарын баярын узэр Оросын жуулчдаг Монгол татах зорилгоор "Оросын жуулчны татах стратеги" төвлөгөөгээ боловсруулж хэрэгжүүлэх ажлуудыг тус тус гүйцэтгэж байна.	100
Зорилт 34		Аялал жуулчлалын бүтээгдэхүүн, үйлчилгээний хөгжүүлэлт хийх, стандартын шаардлагын хэрэгжилтийн хангах	10.0 АЖХ, төсөл, хөтөлбөр	Гэр ба байгаль төслийг хэрэгжүүлж, 2-5 стандарт шинчлэн, шинээр боловсруулж, батлагдан эсэх	Гэр ба байгаль төслийн концепци гарц, олон улсын стандартын орчуулгууд хийгдсэн.		АЖБЗГ		
130	34.1.	Нутгийн иргэдэд түшиглэсэн эко аялал жуулчлалын "Гэр ба байгаль" төслийг хэрэгжүүлэх	20.0 төсөл, хөтөлбөр	Гэр ба байгаль төслийг хэрэгжүүлсэн эсэх	Нутгийн иргэдэд түшиглэсэн "Гэр ба байгаль" концепц гарсан.		АЖБЗГ	НУБ-ын Ногоон эдийн засгийн төлөөх туншлэл (НЭЗТТ) хөтөлбөртэй хамтран Монгол Улсын аялал жуулчлалын цаащдын хөгжилд нутгийн малчид, иргэд, нэхэрлэлүүд гол оролцож бөгөөд ашиг хүртэгчийн нэг нь байх зарчмаар нүүдлийн аялал жуулчлалын "ГЭР БА БАЙГАЛЬ" хэмээн нэрлэсэн шинэ концепцийг боловсрууллаа. Нүүдлийн собылын аялал жуулчлалыг хөгжүүлэх, байгаль, түүх, соёлын нөөцийг судлах, хамгаалах, хадгалах, хойд уедээ өвлийнхээ зорилтын бодит шийдэл нь аялал жуулчлалаар дамжуулсан сурталчлах явдал юм. Яамны зүгээс нүүдлийн собыл, аялал жуулчлал, бүтээгдэхүүн үйлчилгээний талаар судалгаа хийж, судалгаанд суурилсан төлөвлөлт хийх зарчмыг баримталан аялал жуулчлалын салбарын улс орны эдийн засагт узүүлэлт нелвэ, орон нутагт оруулах хувь нэмрийн тооцох, малчин өрхөд хүртэл өгөх загварыг тодорхойлж болид байдалд хэрэгжүүлэх арга хэмжээг хэрэгжүүлж байна Энэхүү төслийн хурзанд "ГЭР БА БАЙГАЛЬ" хэмээн нэрлэсэн шинэ концепц боловсруулагдаж, улмаар хижиг нэхэрлэлүүд бий болж жуулчдын сонирхсон үйлчилгээг үзүүлжийн зөргүүцөө өөрсдөө здийн засгийн үр өгөх хуртыхаа менежментийн орчин бурдтуулж байна. Одогийн байдааар Баянхонгор, Говь-Алтай аймгүүд манлайлан оролцож, Архангай аймаг намзгэдэн, Зүйлчлийн аймгийн 30 гаруй малчин төслийг хийж, аялал жуулчлалын салбарыас орлого олдог тогтолцоо бий болж байгаа бол цаашид бүхийл л аймгуудад байх малчдын төлөвлөл нэгдэх оломжийт юм. Төслийн хурзанд "ГЭР БА БАЙГАЛЬ" концепц бий болго, зорилтот аймгуудын малчдад сургалт хийгдэх, оролцож талуудад хэлэлцүүлж хийх, улмаар цахим мэдээллийн систем бий болго ажлууд хийгдээд байна.	50

131	34.2.	Зочлох үйлчилгээний байгууллагудын үйлчилгээний чанарын стандартыг шинэчлэн боловсруулж мөрдүүлэх	10.0 АЖХ3	2-5 стандарт шинээр болон шинэчлэгдэн боловсруулжсан байна.	2000, 2002, 2003, 2007, 2009 оны стандартууд мөрдөгдөж байна. 2019 онд шинэчлэгдсэн 1, 2021 онд шинээр батлагдсан 1 стандарт байна.	2 стандарт шинээр боловсруулж, батлуулах	АЖБ3Г	Аялал жуулчлалын стандартуудын шинэчлэлийн ажлыг эрчимжүүлж Зочид буудалд тавигдах өрөнхий шаардлага, Жуулчны баазад тавигдах өрөнхий шаардлага. Зочид буудлын зэрэглэл тогтоо, Гэр буудлын зэрэг байршуулах хэрэгслийн стандартуудын шинэчлэлийн ажил хийдэж байна. Аялал жуулчлалыг хөгжүүлах үндэсний хорооны дэргэд Аялал жуулчлалын үйлчилгээний стандартыг шинэчлэн сайкруулж дэд ажлын хэсгийт тэр, хувийн хэвлэлийн төлөөллөөс бурдцуулэн байгуулсан ба тус ажлын хэсгийн алхамыг Монгол Улсын Шадар сайд томилогдон ажиллаж байна. 11 дүгээр сарын 16-ны өдөр аялал жуулчлалын салбар дахь стандартуудын талаар мэдээлэл солицож хураадаанаар хохион байгуулж, салбарт шаардлагатай стандартуудын тоог нэмэгдүүлэх үүргийг холбогдох газруудад иgesen.	70
Зорилт 35		Улсын болон олон улсын хэмжээнд аялал жуулчлалын байгууллага хоорондын үйл ажиллагаагаа улдуулан хохицуулах	26.0 АЖХ3	Хамтарсан төлөвлөгөөний хэрэгжилтийн хувь	Хамтарсан 2 төлөвлөгөөний хэрэгжилтийн батлагдсан	Хамтарсан төлөвлөгөөний хэрэгжилтийн хангагдсан байна.	АЖБ3Г		
132	35.1.	Монгол Улсын гадаад сурталчилгааны чиглэлээр БОАЖЯ, ГХЯ, СоЯ-ны хамтран баталсан төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэх	26.0 АЖХ3	Хамтарсан төлөвлөгөөний хэрэгжилтийн хувь	Хамтарсан төлөвлөгөөний хэрэгжилтийн батлагдсан	Хамтарсан төлөвлөгөөний хэрэгжилтийн хангасан байна.	АЖБ3Г	Монгол Улсын түүх, собр, ёв уламжлал, үнэт зүйлсийг олон улсад сурталчлах, таниулах чиглэлээр үйл ажиллагаагаа улдуулан хамтран ажиллах зорилгоор Гадаад харилцааны сайд. Байтай орчин, аялал жуулчлалын сайд. Соёлын сайд. Зам, тээврийн хөгжлийн сайд хамтран "Монгол улсын гадаадад сурталчлах арга хэмжээний нэгдсэн төлөвлөгөө"-ийн төсөлд чиг үүргийн хүрээнд саналлас 2022 оны 06 дугаар сарын 03-ны өдрийн 01/3126 дугаартай албан бичгээр хүргүүлсэн ба хамтарсан төлөвлөгөөг батлагдсан. Ажлын хэсгийн эхийн хурал 2022 оны 10 дугаар сарын 13-ны өдөр хохион байгуулжсан ба яамд хариуцсан ажил үүргийн хүрээнд шуурхай ажиллахаар болсон. Хамтарсан төлөвлөгөөний дагуу: Соёлын яамтай хамтран 2022 оны 9 сарын 19-26-ны өдрүүдэд БНФУ-д хошигдсон "Монголын соёлын өдүүд" арга хэмжээнд хамтран хохион байгуулав. Гадаад харилцааны зам, тээврийн хөгжлийн яамтай хамтран Монгол Улсаас Хилийн чанадад сугууг дипломатын корпузын төлөвлөгөөдөөр дамжуулан Монгол Улсыг гадаадад сурталчиллах mongoliatravel.guide цахим платформыг сурталчуулах ажлыг тогтолцоутай байна.	100
133	35.2.	Агаарын тээвэр, аялал жуулчлалын салбарт хамтран хэрэгжүүлэх үйл ажиллагааны төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэх	-	Хамтарсан төлөвлөгөөний хэрэгжилтийн хувь	Агаарын тээвэр, аялал жуулчлалын салбарт хамтран хэрэгжүүлэх үйл ажиллагааны төлөвлөгөөний батлагдсан.	Төлөвлөгөөний дагуу арга хэмжээг хэрэгжүүлсэн байна.	АЖБ3Г	Агаарын тээврийн хүртээмжийг нэмэгдүүлэх, аялал жуулчлалын зах зээлийн эрэлт хэрэгцээг хангах, агаарын тээвэр, аялал жуулчлалын салбарыг харицсан улдваатай өргөүүлэн хөгжүүлах зорилгоор Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайд, Зам, тээврийн хөгжлийн сайдын хамтарсан A/71, A/33 дугаартай тушаалаар "Агаарын тээвэр, аялал жуулчлалын салбар хоорондын хамтарсан зөвлөлт"-ийн бураадзхүүний, мөн хамтарсан A/131, A/218 дугаартай тушаалаар "Агаарын тээвэр, аялал жуулчлалын салбарт харицсан улдваатай хамтын ажиллагаагаа явуулж байна. Үнд: МИАТ ТӨХХ-ийн Франкфуртын чиглэлийн эн оны 6-9 дүгээр сард хийх нэмэлт 17 нислэгт олгох 4,7 тэрбум төгрөгийн татаасыг Засгийн газрын неөөн сангаас гүйцэтгээр нь хянаж, санхүүжүүлэх БНСУ-ын жуулчдыг визийн шаардлагасаар чөлөөлж тухай Засгийн газрын шийдвэр гарсантай холбогдуулан Агаарын тээврийн салбарт 6-9 дүгээр сард Jeju air, T'way компаниуд 3-4 удаа Улаанбаатар-Инчён чиглэлд шинээр нислэгийг гаргах шийдвэр хэрэгжсэн. Үнтэй улдан нислэгийн тийзийн үз 20-30% хэмдэрч, зөвхөн Улаанбаатар-Инчён чиглэлд дотоодын 3, БНСУ-ын агаарын тээврийн түйнээр түйнээр тийзийн үз 7 агаарын тээврийн компани нислэг үйлдэн ажилласан. Мөн Улаанбаатар-Франкфурт чиглэлийн нислэгийн давтамжийт 7 хоногт 4 удаа байсан нь 5 удаа болгон нэмэгдсэн байна. "Аялал жуулчлалыг хөгжүүлах үндэсний хорооны 2-р хурлаар "Агаарын тээврийн либералчлалыг түргэсгэх, гадаад дотоодын агаарын тээврийн нислэгийн асуудлыг судлан санал дутгалт гаргах ЗГХЭГ-ын даргаар ахлуулсан Дэд ажлын хэсэг байгуулгадаж ажиллаж байна. 2022 оны 10 дугаар сарын 2-ны өдөр ИНЕГ дээр болсон "Агаарын тээвэр, аялал жуулчлалын салбар хоорондын хамтарсан зөвлөлт"-ийн 2023 оны ажлын төлөвлөгөөг хэлэлцэх узлалтаар Монголд зочлох жилийн хүрээнд агаарын тээврийн салбарт аялал жуулчлалын тусгай тарифын нислэгийг үйлэх талаар талууд харицсан санал солицож хамтран ажиллахаар болсон ба Засгийн газрын "Агаарын тээврийн талаар авах зарим арга хэмжээний тухай" 238 дугаар тогтолцоутай хэрэгжүүлэх, хуваарыт нислэг гүйцэтгэх бий доодоны агаарын тээвэрлэгчдэд шаардлагатай 145.0 тэрбум төгрөгийн хөнгөвлөлтэй зээлийн асуудлыг хэлэлцсэн болно.	100
Зорилт 36		Аялал жуулчлалын салбарт хүний нөөцийн хөгжлийг төлөвлөх, сургалтын бүтэц, хөтөлбөрийг эрх бүхий байгууллагатай хамтран батлах	20.0 АЖХ БНСУ буцалтг үй туслам ж	Мэргэжлийн индексийг шинэчлэн, дотоод болон олон улсын хамтарсан сургалтын хохион байгуулсан эсэх, сургалтад хамрагдаж гэрчилгээ авсан хүний тоо	Дотоод болон хамтарсан сургалтын хохион байгуулж, давхардсан тоогоор 200 хүний сургалтад хамруулж гэрчилгээ олгосон.	Аялал жуулчлалын мэргэжлийн индексийн санал сургалтын хохион байгуулжад, сургалтын хохион байгуулжадан, сургалтын хохион байгуулгадсан байна.	АЖБ3Г		
134	36.1.	Аялал жуулчлалын мэргэжлийн индексийг шинэчлэн боловсруулах, эрх бүхий байгууллагатай хамтран батлах	15.0 АЖХ3	Мэргэжлийн индекс шинэчлэгдэн батлагдсан эсэх	2014 онд мэргэжлийн индекс батлагдсан.	Их, дээд сургуулийн төлөөлөл, багш, судлаачдыг хамруулж хэлэлцүүлэх хохион байгуулж, санал боловсруулсан байна.	АЖБ3Г	Их, дээд сургуулийн төлөөлөл, багш, судлаачтыг хамтран аялал жуулчлалын мэргэжлийн индексийг шинэчлэн боловсруулах саналыг нэгтгэн 2022 оны 04 дүгээр сарын 29-ны 01/2383 дугаартай албан тоот бичгээр Боловсрол, шинжилгээний ухааны яаманд хүргүүлж Боловсрол Шинжилгээний сайдын 2022 он 05 дугаар сарын 09-ны өдрийн A/160 албан тоот Мэргэжлийн чиглэл /хөтөлбөрийн нэр/ индекс шинэчлэн батлах тухай тушаалаар мэргэжлийн индекс батлагдсан.	100

135	36.2.	21 аймгийн аялал жуулчлалын асуудал хариуцсан мэргэжилтнүүдийг чадваржуулах сургалт зохион байгуулах	5.0 АЖХ3	Чадавх бэхжүүлэх сургалтад хамрагдсан хүний тоо	Чадавх бэхжүүлэх сургалтад хамрагдсан хүний тоо	Сургалт зохион байгуулсан байна.	АЖБЗГ	Аялал жуулчлалын салбарт хүний нөөцийн хөгжлийн сургалт зохион байгуулах хүрээнд аймаг, нийслэлийн аялал жуулчлалын асуудал хариуцсан мэргэжилтнүүдийг чадваржуулах сургалт зохион байгуулах Новолт зочид буудлын хувьн танхимд "Орон нутгийн аялал жуулчлалын хөгжлийг" сэдвийн хүрээнд зохион байгуулаа. "Нийслэлийн 2022 онд зохион байгуулах зөвтгөлтөрөгийн танилцуулга", "Нийслэлийн нутагт давсгэр дах Биологийн олон янз байдлын хамгаалалт" сэдвэр сургалт орсон. Аялал жуулчлалын салбарын бодлого, агаа хэмжээ, хэрэгжүүлж буй төхөн болгоог хөгжлийн чиг хандлагыг танилуулж, мэргэжил агаа зүйн дэмжлэг узуулж хамтран ажиллас талаар уулзант, сургалтад нийт 40 хун оролцсон. Аялал жуулчлалын салбарын хүний нөөцийн чадваржуулах чиглэлээр 21 аймгийн БОАХГ-ын аялал жуулчлалын асуудал хариуцсан мэргэжилтнүүдийг "Аялал жуулчлалын бранд бий болгох, хөгжүүлэх" асуудлаар сургалтыг 2022 оны 10 сарын 30-ны өдөр зохион байгуулж орон нутгийн онцлогийг илрхийлан брэнд бүтээгдэхүүн, үйлчилгээ бий болгох нөхцөлийг бурдруулж ажиллаа.	100
136	36.3.	БНСУ-ын Си Жуон Их сургуультай хамтран гэр баазын үйлчилгээг сайжруулах сургалтын хөтөлбөр боловсруулж, сургалт зохион байгуулах, сургач багшийг бэлтгэх	БНСУ буцалтгүй тусламж	Сургалтад хамрагдаж гэрчилгээ авсан хүний тоо, сургач багшийн тоо	Давхардсан тооогоор 200 хүний хамтарсан сургалтад хамруулж гарчилгээ олгосон.	Сургалт зохион байгуулж 100-аас дээш хүний хамруулж, гэрчилгээ олгосон байна. Аялал жуулчлалын чиглэлээр 20 багшийг Солонгос Улсад мэргэшүүлэх сургалтад хамруулсан байна.	АЖБЗГ	БНСУ-ын Си Жуон Их сургуулийн үйлчилгээг сайжруулах сургалтын хөтөлбөрт боловсруулсан. Сургалтыг 1-3 жил үйл ажиллагаа явуулсан гэр баазын баазуудын ажилдад зориуулан 2022 оны 6 дугаар сарын 6-10-ны өдрүүдэд нийт 20 цагийн сургалтад хамруулахаар бэлтгэл ажлыг ханггад байна. Монгол улсын засгийн газар, бүгд найрамдах солонгос улсын засгийн газар хооронд байгуулсан хэлэлцээрийн дагуу " Монголын аялал жуулчлалын салбарын хүний нөөцийг чадавхыг бэхжүүлэх" төслийн хүрээнд 2021 оны 5 дугаар сард аялал жуулчлалын салбарын 500 хүний сургалтад хамруулсан. Бүгд Найрамдах Солонгос Улсын Сэхүүн их сургуулиас аммиктай суралцаж, сурлагараа тэргүүлсэн 20 хүний сонгон шалгаруулсын рүү дунд 2022 оны 4 дугаар сарын 22-ноос 5 дугаар сарын 8-ны өдрүүдэд БНСУ-д аялал жуулчлалын чиглэлээр тэргүүлж сэхжүүн их сургуулиас "зочид буудлын менхжмент, аяллын хөтөч"-ийн чиглэлээр 80 цагийн сургалтад хамруулж гарчилгээ олголоо. Дээрх сургалтад хамрагдсан 20 хүнээс онц сайн, суралцсан 2 хүний шалгаруулж 9 дугаар сард магистр, докторын тэтгэлэгт хөтөлбөрт хамруулсан.	100
Зорилт 37	Аялал жуулчлалын дэд бүтцийг хөгжүүлэх	3,998.10 5 АЖХ3, УТХО	Отоглох цэгийн жишиг зураг, төсөв батлагдан, хамтарсан төлөвлөгөөг хэрэгжик, бутээн байгуулалтын төслүүд хэрэгжин, ТЭЗҮ боловсруулагдсан эсэх	ТХГН-ийн отоглох цэгийн завар батлагдсан, хамтын ажиллагааны төлөвлөгөөг батлагдаж, төслүүд хуваарийн дагуу хэрэгжсэн.	Хамтарсан төлөвлөгөө, төслүүд хуваарийн дагуу хэрэгжсэн.	АЖБЗГ			
137	37.1.	Отоогох цаг, тусгай хамгаалалттай газар нутаг дахь аяллын зам маршурут, тэмдэг, тэмдэглэгээг олон улсын жишигт нийцүүлэн завар зураг, төсөв боловсруулж, батлуулах	20.0 АЖХ3	Отоогох цаг, тэмдэг тэмдэглэгээ, аяллын зам маршурутын жишиг зураг, төсөв боловсруулж, батлуулсан эсэх	ТХГН-ийн отоглох цаг байгуулах жишиг завар боловсруулсан.	-	АЖБЗГ ТХБНҮГ	Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайдын 2022 оны Улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтын VI.1.16-д. Аялал жуулчлалын байгаль, түүх, собын ёё бүхий газруудад ариун цэврийн газар, авто зогсоол бүхий отоглох цаг (Улсын хэмжээнд) байгуулахаар тусгагданы дагуу Отоогох цэгийн жишиг зураг төсвийн Барилгын хөгжлийн төв ТӨҮГ-аар магадлалын нэгдсэн дүгнэлт гаргүүлсэн. Отоглох цаг нь: -нэг удаа 100-ас багагүй хүн, 50-ас багагүй майхан барих талбай бүхий, бага оврын цэвэрлэх байгууламжийн зураг төсөв нь 419.238.752 төгрөг, -нэг удаа 50-ас багагүй хүн, 25-ас багагүй майхан барих талбай бүхий, септик танктай цэвэрлэх байгууламжийн зураг төсөв нь 374.059.578 төгрөг, -нэг удаа 20-ас багагүй хүн, 5-ас багагүй майхан барих талбай бүхий, стандартын шаардлага хангасан нүхэн жорлонтой зураг төсөв нь 149.598.087 төгрөг тус тус болсон байна	100
138	37.2.	Өвөрхангай аймгийн Хархорин суманд Эрдэнэзуу музеийн "Аялал жуулчлалын гудамж" төслийг хөрэгжүүлэх	1,200.0 УТХО	Аялал жуулчлалын гудамж төслийг хөрэгжүүлсэн эсэх	Төсөл хуваарийн дагуу хэрэгжсэн.	Аялал жуулчлалын гудамж төслийг хуваарийн дагуу хэрэгжүүлсэн байна.	АЖБЗГ	Хархорин, Эрдэнэзуу музей холбосон аялал жуулчлалын гудамж байгуулах 4 багц ажил хийгдэж байна. Одоогийн байдлаар төслийн хуваарийн дагуу "Цэвэр ус, ариутгах татуургын шугам сүлжээ, бохирин цоног" хийж багц ажлын хүрээнд 520 метр цэвэр усны шугам, 480 метр бохир усны шугам татах ажил, "Гадна цахилгаан хангамж, гэрээлтийн" багц ажлаас 1500 метр агаарын шугам татах, 04 кв-ийн ддд станцыг байршуулах, "Явган зам, гадна хайс, судэрэв" багцын хүрээнд 1100 метр хайсан хашаа, явган замын газар шорооны ажил тус тус хийгдээд байна. "Авто зогсоол, эко хавтан" багц ажлын хүрээнд 2800 м2 хатуу хүчинлэгтэй авто зогсоол, 3580 м2 эко хавтан зам баригдсан.	70
139	37.3.	Хөвсгөл аймгийн Мөрөн суманд "Соёмбо" цэцэрлэгт хүрээлэн байгуулах	1,800.0 УТХО	Цэцэрлэгт хүрээлэн байгуулах ажил хуваарийн дагуу хийгдсэн эсэх	Төсөл хуваарийн дагуу хэрэгжсэн.	Цэцэрлэгт хүрээлэн байгуулах ажил хуваарийн дагуу хийгдсэн байна.	АЖБЗГ	Сагсаны талбайн цутгалын ажил дууссан, хөлбөмбөгийн талбайн цутгал хийгдэж байна. Тайзны өрлөг шаварын ажил хийгдэж, оо-ын сурье цутгасан, төв халга хийгдсан, чийрэгжүүлэлтийн талбай цутгагдан, цэцэгийн мандлын сурье хийгдсэн гүйцэтгэлийн ажил хөвийн угрэлжилж байна. Шаардлагатай материалын хангалаас хийсэн байна. Аялал жуулчлалын Соёмбо цогцолбор дахь "Мэдээллийн төв"-ийг 2022 оны 6,7,8 дугаар сард БОАЖГ-аар техник төхөөрөмж, гарын авлагыа мэдээ, мэдээллийн хангаж ажилласан. Мэдээллийн төв 65 ийнчийн дэлгэц байрлуулж Хөвсгөл аймгийн байгалийн түээгэлэнт, түүх собын дурсгалт газруудын видео танилцуулгыг бэлтгэн хүргэсэн. Мэдээллийн төв гар урлалын бүтээгдлийн лангуу, тавиур /1,2 сая төг/өөр хийж байрлуулсан.	90
140	37.4.	Богдхан уулын дархан цаазат газрын явган аяллын маршурутын зураг төсөв боловсруулах/Улаанбаатар, Хан-Уул дүүргэй	400.0 УТХО	Явган аяллын маршурутын зураг, төсөв боловсруулахадсан эсэх	Явган аяллын маршурутын зураг, төсөв батлагдсан байна.	АЖБЗГ	Богдхан уулын дархан цаазат газрын явган аяллын маршурутын зураг төсвийн ажлын даалгаврын 2022 оны 02 дугаар сарын 28-ны өдөр ТНБД-р батлуулан Төрийн худалдан авах ажиллагааны газар хүргүүлсэн. Маршурутын замын судалгааны ажил хийдсэн. 2022 оны 04 дугаар сарын 16-ны өдөр "Нью урбанисм" ХХК 22/259 тоот гэрээг байгуулан ажил эхлээд байна. Тус компанийн нь ажлын даалгаврын дагуу гүйцэтгээд явган аяллын цэгийг тодорхойлж захиалагчар батлуулсаны дараа геодезийн хэмжилтийн ажлыг гүйцэтгэх юм.	100	
141	37.5.	Тэлмэн нуурын аялал жуулчлалын бүсийн зураг төсөв /Завхан, Тэлмэн сум/	400.0 УТХО	Аялал жуулчлалын бүсийн зураг, төсөв батлагдсан эсэх	-	Аялал жуулчлалын бүсийн зураг, төсөв батлагдсан байна.	АЖБЗГ	2022 онд хийсэн гэрээний дагуу "Сонголт Дизхийн" ХХК нь Тэлмэн нуурын аялал жуулчлалын бусийн зураг төсвийн ажлын даалгаврын газар хүргүүлсэн. Төсвийн ажил хийгдсэн: 1. суурь судалгаа, 2. газар дээрх судалгаа байр зүйн зураглалын тайлан, 3. хөрсний инженер геологийн судалгааны тайлан, 4. байгаль орчны ерөнхий үзүүлэлт хийгдсэн ажил нийт 118 худас ажлыг хүзүүлэгэнд ягчилж ажилласан. Гэрээг дүгнэсэн акт"-ыг 2022 оны 7 -р сарын 29-ний өдөр хийж гэрээний дун 388.0 сая төгрөгийн санхүүжилтээ авсан байна	100
142	37.8.	Богдхан уулын дархан цаазат газрын аманд нийтийн ариун цэврийн байгууламж байгуулах	31.765 АЖХ3	Богдхан уулын ДЦГ-т ариун цэврийн байгууламж байгуулсан эсэх	Бүтээн байгуулалтын ажлын гүйцэтгэл 90% хийгдсэн.	-	АЖБЗГ	2020 оны 05 дугаар сарын 26-ны өдрийн 182/ШШ2020/01237 дугаартай Чингэлтэй дүүргийн иргэний хэргийн анхан шатны шүүхийн шийдвэр үндэслэн Төрийн нарийн бичигийн даргын 2022 оны 04 дугаар сарын 07-ны 12 дугаартай Хөрөнгө гаргах тушаалын дагуу Богдхан уулын дархан цаазат газрын аманд нийтийн ариун цэврийн байгууламжийн улдээгэл төлбөрийг "Их мянган инженерчлэл" ХХК-д шилжүүлж ариун цэврийн байгууламжийн хулээн авсан.	100

146	38.4.	Цахим орчинд маркетингийн арга хэмжээг хэрэгжүүлэх	143.129 АЖХЗ	Маркетингийн арга хэмжээ хэрэгжсэн эсэх	Олон улсын аялал жуулчлалын үзэсгэлэн оролцож, сурталчилгааны тандалтын судалгаа хийгдсэн.	Mongolia Nomadic by Nature слоган дээр сууринсан идэвхжүүлэлт, брэндбүүк бий болсон байна.	АЖБЗГ	Монгол Улсын Засгийн газрын 2022 оны 350 дугаар тогтооюор байгуулагдсан Аялал жуулчлалыг хөгжүүлэх ўндэсний хорооны 2-р хураадаанаар Цахим хөгжил, харицаа холбоосын сайд Н.Учраалар алхулусан, Дэд дарга БОАЖСайд Э.Бат-Эрдэнэ сайдтай 22 гишүүнтэй "Аялал жуулчлалын цахим шилжилтийг нэвтрүүлэхтэй холбоотой дэд ажлын хэсэг байгуулагдсан. Мен Монгол Улсын аялал жуулчлалыг гаадаад улс оронд сурталчлактай холбоотой маркетинг сурталчилгааны төлөвлөгөө, концепц танилцуулгасан ба Монгол Улсыг гаадаад нэг цонхоор сурталчлак ажлын хувцанд нэгдсэн брэндинг, логогын талаараа хэлэлцэж Welcome to Mongolia брэндбүүк үргэж Зочлох жилийн хувцанд хэрэглэхээр тогтсон болно. Уг брэнд үзээр болон Visitmongolia албан ёсны хуудсыг цахим платформ дээр англи хэл дээр мэдээлэл оруулан ажиллаж байна.	70
147	38.5.	Аялал жуулчлалын мэдээ, мэдээлэл, сурталчилгааны гар утасны аппликашнийн хөгжүүлэх	20.0 АЖХЗ	Гар утасны аппликашнийн хөгжүүлэх эсэх	Feel Mongolia гар утасны аппликашнийн бий болгосон.	Аппликашнийн цэсийг нэмэгдүүлж, салбарын мэдээллүүдийн холболтын хийж хөгжүүлсэн байна.	АЖБЗГ	Монгол Улсыг зоринирхэж жуулчдын агаарын хилийн боомтоор нэвтрэх ургаслагы шуурхай болгох зорилгоор цахим систем хөгжүүлэлтийн Гэрээг системс ХХК-тай хамтран Altive MN гар утасны аппликашнийн 2022 оны 6 дугаар сард захиалсан. Altive MN гар утасны аппликашнийн хөгжүүлэлтийн явцыг танилцуулж арга хэмжээг 2022 оны 10 дугаар сарын 18-ны өдөр Чингис хаан нийсүү оюунцы будуудын "Жуулчны мэдээллийн төв"-д зохион байгууллаа. Тус арга хэмжээнд БОАЖ-ын сайд Э.Бат-Эрдэнэ болон албаны хумүүс оролцож, санал дутгынг өгч ажилласаа. Аялал жуулчлалын салбарт цахим шилжилтийг нэвтрүүлэх хувцанд жуулчил хамгийн ихээр зоридог Хөвсгөлийн цонцолборгат газар, Горхи-Тэрэлжийн байгалийн цонцолборгат газар, Богд Хан уулын дархан цаазат газруудын нэвтрэх цэгээр орох гаадаад дотодоин жуулчдын төлөлбөрийн гар утаснаас QR код ишүүшлэх замаар төлөлүүг нөхцлийг бүрдүүлэн ашиглалтад оруулаад байна. Мен улсын тусгай хамгаалалттай газар нутаг дээр үйл ажиллагаа явуулж буй иргэд, аж ахуйн нагийг байгууллагад узуулж тусгай зөвшүүрлийн хугацаа сунгах болон байгалийн энэлгийн цахимжуулах бэлтгэлтэй алжыг хангаж байна.Гаадаад харицааны ямын цахим визийн нэгдсэн систем https://evisa.mn цахим худасын холбоосын БОАЖ-ын https://met.gov.mn/-д байршуулсан. БОАЖ-ын сайдны 2022 оны A/384 тоот тушаалаар байгуулагдсан ажлын хэсэг Эмнегров аймгийн Гашуунсхайх. Шивээ хурэн, боомтуудад хил орчмын аялал жуулчлалаар 72 цагийн хугацаатай орхирхэг бүлэг жуулчдад олгох К3 ангилийн визийг хилийн боомт дээр шуурхай олгох талаараа газар дээр нь ажиллан бэлтгэж хангнуулхар ажиллаж байна.	70
148	38.6.	Гаадаад сурталчилгаанд ашиглах гэрэл зураг, бичлэгийн сан бурдуулэх	20.0 АЖХЗ	Гаадаад сурталчилгааны сан бурдсан эсэх	Бэлгийн багцын судалгаа хийгдсэн.	Гаадаад сурталчилгааны сан бурдуулсэн байна.	АЖБЗГ	Гаадаад сурталчилгаанд ашиглах гэрэл зургийн сан бурдуулэх зорилгоор ТНБД-ын 2022 оны 06-р сарын 09-ны "Хөрөнгө гаргах тухай" А/209 тоот тушаалын дагуу 2022 оны 06-р сарын 09-нд "Монголын гарзл зурагчдын нэгдсэн холбоо" ТББ - той гарээ байгуулж ажлыг эхлүүлээ. Тус холбоо нь 20 сая төгрөгийн төсөвтэйгээр Монгол орны 21 аймгийг 6 бүсэд хуваан байгалийн үзэсгэлэнт олон ястны зан заншил, түүх соёлын дурсгал ховор амьтан, Чингис хааны түүх болон сүлэ болон, аялал жуулчлалын зөвтүүд гэсэн бурдлээс үүссэн гарзл зургийн сан үүссэн 12 ДВД. Сд. хард файлуудыг хүлээлгэн өгч тайлантгаа дүгнүүлээ.	100
Зорилт 39		Аялал жуулчлалын судалгаа, статистик дүн шинжилгээ хийх	85.0 АЖХЗ, Төсөл хөтөлбөр	Аялал жуулчлалын дагуул дансны аргыг нэвтрүүлэхэд бэлэн болж, 3 судалгаа хийгдэн, ЭШХ хохион байгуулагдсан эсэх	Судалгааны эхний ажлууд хийгдэн, судалгааны төслийн ажлууд эхэлсэн байгаа.	Статистик үзүүлэлт тооцоолох Аялал жуулчлалын дагуул дансны аргыг нэвтрүүлэхэд бэлэн болсон байна.	АЖБЗГ		
149	39.1.	Статистик үзүүлэлт тооцоолох Аялал жуулчлалын дагуул дансны аргыг Монгол Улсад нэвтрүүлэх ажлын бэлтгэл ажлыг хангах	70.0 АЖХЗ	Статистик үзүүлэлт тооцоолох Аялал жуулчлалын дагуул дансны аргыг нэвтрүүлэхэд бэлэн болсон эсэх	ҮСХ, ХХЕГ-ын мэдээлэгээр статистик гардаг.	Статистик үзүүлэлт тооцоолох Аялал жуулчлалын дагуул дансны аргыг нэвтрүүлэхэд бэлэн болсон байна.	АЖБЗГ	Монгол Улсын Засгийн газрын 2022 оны 350 дугаар тогтооюор Аялал жуулчлалыг хөгжүүлэх ўндэсний хорооны 2-р хураадаанаар Үндэсний хорооны дарга аялал жуулчлалын нэгдсэн стандартыг бий болгох Дэд ажлын хэсгийн бүрэлдэхүүний Нийслэлээд Засаг дарга бөгөөд Улаанбаатар хотын захиргаачаар дагралтуулан аялал жуулчлалын салбарын статистик үзүүлэлтийн судалгааг харицаан ажилласан байна. Төрийн нарийн бичгийн даргын 2022 оны 10-р сарын 31-ны өдрийн А/465 дугаар тушаалаар аялал жуулчлалын салбарын статистик мэдээллийг үзэн бодитой горхаж зорилгоор "Аялал жуулчлалын статистикийн дагуул дансны олон улсын аргачлалын орчуулах ажлын зардлыг шийдвэрлэсэн ба "Эй Жи Жи ХХК ХХК-тай ажил жүйцэхгээд гарзл байгуулж 2022 оны 11-р сарын 31-ны өдөр орчуулын ажлыг дуусгах хүлээлгэж өглөө. Уг аргачлалын үндэслэн Үндэсний статистикийн хорооны төлөөлөл болон Дэд ажлын хэсэг 12.15-ны дотор Статистик үзүүлэлт тооцоолох Аялал жуулчлалын дагуул дансны аргыг нэвтрүүлэхэд бэлэн болгоно.	70
150	39.2.	Аялал жуулчлалын салбарын хүний нөөцийн нэхцэл байдлын цогц судалгаа хийх	15.0 АЖХЗ	Цогц судалгаа хийгдсэн эсэх	Хөтөч тайлбарлагчдын хөдөлмөрийн зах зээлийн судалгаа хийгдсэн.	Судалгааны агуулга, бутэц, дизайн боловсруулагдсан байна.	АЖБЗГ	Төрийн нарийн бичгийн даргын 2022 оны 5 дугаар сарын 24-ны А/183 Хөрөнгө гаргах тушаалыг үндэслэн Монголын аялал жуулчлалын холбоо ТББ-тай 2022 оны 05 дугаар сарын 25-ны 22/116 дугаартай гарэж ажлын даалгавартай хамт баттуулав. Ажлын даалгаварын дагуу "Аялал жуулчлалын салбарын хүний нөөцийн нэхцэл байдлын цогц судалгаа"-г 8 дугаар сард хүлээн авч, гарзл дүгнэсэн актыг үйлдэн санхүүжилтийг шилжүүлсэн.	100
151	39.3.	"Монгол улсын аялал жуулчлалын зөвтүүдийн стратеги төлөвлөгөө, бүтээгдэхүүн хөгжлийн дун шинжилгээ, зөвлөмж боломжруулах" судалгааны ажил хийх	Төсөл, хөтөлбөр	Судалгааны ажил хийгдсэн эсэх	Судалгаа хийх төслийн ажлыг эхлүүлсэн.	-	АЖБЗГ	Дэлхийн банкны Экспортыг дэмжих төсөлтэй хамтран үндэсний хэмжээнд зохион байгуулгадаж буй зөвт арга хэмжээндийн тоо, хэмжээ, хамгар хувь, байршил, тогтол зохион байгуулгадаг эсэх, төсөв, төсвийн эх үүсвэр зэрэг асуудлыг тодорхойжүүлж үнзээс урган гарах зөрөг болон серөг талуудыг судлан шийдвэрлэх боломжийг бий болгох зорилгоор үндэслэн статистикийн дагуул дансны олон улсын аргачлалын орчуулах ажлын зардлыг шийдвэрлэсэн ба "Эй Жи Жи ХХК ХХК-тай ажил жүйцэхгээд гарзл байгуулж 2022 оны 11-р сарын 31-ны өдөр орчуулын ажлыг дуусгах хүлээлгэж өглөө. Уг аргачлалын үндэслэн Үндэсний статистикийн хорооны төлөөлөл болон Дэд ажлын хэсэг 12.15-ны дотор Судалгааны ажлыг зорилгоо хангасан судалгаа болсон гэж узж байна	100
152	39.4.	Адал явдалт аялал жуулчлалын шинэ бүтээгдэхүүнийн хөгжүүлэх судалгаа хийх	Төсөл, хөтөлбөр	Судалгааны ажил хийгдсэн эсэх	Судалгаа хийх төслийн ажлыг эхлүүлсэн.	-	АЖБЗГ	Аялал жуулчлалын бүтээгдэхүүн, үйлчилгээ, чанар, стандартыг сайжруулж, ерөнхөдөх чадварыг дээшшуулж, иргэд, жуулчлалыг тоог нийг сайд хургах зорилтын хувьд алжилж жуулчлалын бүтээгдэхүүн үйлчилгээг нэмэгдүүлж, Далхийн банкны Экспортыг дэмжих төсөлд санал хургуулсанэрээ дэмжигдэн 2021 оны 11 сард төнөр шалгаруулалт хийгдсэн. Шалгарсан зөвлөх, судлаачтай эхлэлтийн уулзарт зохион байгуулгадаг төлөвлөгөөтэй танилцсанас одоог хүртэл судалгааны ажил төлөвлөгөөний дагуу хийгдэх 2-3 удаагийн танилцуулгаа уулзарт хийн, 2022 оны 05 дугаар сарын 26-ны өдөр салбарын орлогод талуудыг дунд хэлэлцүүлж зохион байгуулагдсан. Орлогод талуудын саналыг тусган төслийн тайлан шинчилж, дусгасад байна. Энэхүү үндэслний судалгааны үр дүнд аялал жуулчлалын зах зээлд нэвтрүүлэх адал явдалт аяллын 10 шинэ, шинэлг бүтээгдэхүүнийн нийгэм, здийн засгийн нелгээлгийг тооцсон сурье судалгаа хийгдсэн	100

Зорилт 40	Аялал жуулчлалын үйлчилгээний байгууллага хөорондын үйл ажиллагааг улдуулан зохицуулах	174.0 АЖХ3	Үндэсний хэмжээний үйл ажиллагаа зохион байгуулж, ААНБ, төрийн бус байгууллага дэмжих ажилласан эсэх	Ерөнхий сайд, БОАЖ-ын сайд, УОК-той хийх уулзлалтуд зохион байгуулж, ТББ-үүдийн үйл ажиллагааг дэмжсэн байна.	Аялал жуулчлалын чиглэлээс арга хэмжээ зохион байгуулж буй мэргэжлийн холбоо, төрийн бус байгууллагуудыг дэмжих ажилласан байна.	АЖБЗГ		
153 40.1.	Аялал жуулчлалын их, дээд сургуулиудын оюутнуудын дунд "Гранд тур" эрдэм шинжилгээний бага хурал, олимпиадыг зохион байгуулахад дэмжлэг үзүүлэх	15.0 АЖХ3	"Гранд тур" олимпиад, эрдэм шинжилгээний бага хурлыг зохион байгуулахад дэмжлэг үзүүлсэн эсэх	Жил бүр "Гранд тур" олимпиад, эрдэм шинжилгээний бага хурлыг зохион байгуулж байна.	Аялал жуулчлалын их, дээд сургуулиудын оюутнуудын дунд зохион байгуулагддаг "Гранд тур" олимпиадыг дэмжих ажилласан байна. Эрдэм шинжилгээний бага хурал зохион байгуулсан байна.	АЖБЗГ	"Дэлхийн аялал жуулчлалын едер"-ийг утгаж БОАЖ-ын аялал жуулчлалын хүний нөөцийг чадавхижуулах бодлогын хурээнд аялал жуулчлалын их, дээд сургуулиудын оюутнуудын дунд "Гранд тур" эрдэм шинжилгээний бага хурал, олимпиадыг 9.18-27-ны өврүүдэд зохион байгуулахад дэмжлэг үзүүлж ажиллаа. Энэ удаа урд жилүүдийнхэс өргөн цар хүрээтэй ажил зохион байгуулагдаа Үндэсний бизнес загварчлалын цахим тэмцээн, спорт явган аялал, оюутны эрдэм шинжилгээний бага хурал, танин мэдэхүйн центэр тэмцээн, мэргэжлээс сурталчлах узсэгзэн гэсэн 5 төрлийн тэмцээн зохион байгуулагдав. АЖБЗГ-ын дарга, мэргэжилтэнүүд Спорт явган аялал, оюутны эрдэм шинжилгээний бага хурал, танин мэдэхүйн центэр тэмцээнд арга хэмжээний нээлтэнд оролцож багш оюутнуудад аялал жуулчлалын бодлого хэрэгжилтийн байдалтай танилцуулж ажиллав.	100
154 40.2.	Аялал жуулчлалыг хөгжүүлэх бус нутгийн асуудлаар үндэсний хэмжээний үйл ажиллагааг зохион байгуулах	114.0 АЖХ3	Үндэсний хэмжээний үйл ажиллагаа зохион байгуулагдсан эсэх	Ерөнхий сайд, БОАЖ-ын сайд, УОК-той хийх уулзлалтуд зохион байгуулсан.	Уулзлалт зохион байгуулж, асуудлаа хэлэлцээн байна.	АЖБЗГ	2022 оны 2 дугаар сарын 23-24-ны өврүүдэд МУ-ын Төрийн ордонд Монгол Улсын Ерөнхийлгэчийн санаачилгаар "Хөвсгөл нүүрьс хамгаалах үндэсний чуулган". Тусшин зочид будаад 2022 оны 2 дугаар сарын 14-ны өдөр Аялал жуулчлалын салбарын "Шинэ сэргэлтийн бодлого-Аялал жуулчлал" хэлэлцүүлэг, Төрийн ордонд Монгол Улсын Засгийн газрын 2022 оны 3 дугаар сарын 25-ны өдөр "Шинэ сэргэлтийн бодлого-Аж үйлдвэржилт", "Ногон хөгжил-Аялал жуулчлал" хэлэлцүүлэг, континентал зочид будаад 2022.03.23-ны өдөр "Эдийн засгийн чуулган 2022" форумын урьдчилсан хэлэлцүүлэг "Аж үйлдвэржилтийн сэргэлт" хурлын ажиллагааг тус тус зохион байгуулж ТВ ээр шууд дамжуулах, олон нийтийд сурталчилсан. Хэлэлцүүлэгээр Шинэ сэргэлтийн бодлогыг хэрэгжүүлэхээр шийдвэрлүүлэх тулгамдсан асуудлыг хэлэлцэж тогтоолоо	100
155 40.3.	Аялал жуулчлалын мэргэжлийн холбоо, төрийн бус байгууллагуудыг дэмжих ажиллах /ITM, Улаанбаатарын аялал жуулчлал узсэгзэн зохион байгуулах/	45.0 АЖХ3	Аж ахуйн нэгж, төрийн бус байгууллагуудыг дэмжих ажилласан эсэх	Төрийн бус байгууллагуудын үйл ажиллагааг дэмжих ажилласан.	1 байгууллагуудын үйл ажиллагааг дэмжих ажилласан байна.	АЖБЗГ	Аялал жуулчлалын Холбоондо жил бүр зохион байгуулагд дотоодын ялагч, амрагчдад зориулсан "Улаанбаатар Травал Экспо 2022" үндэсний аялал жуулчлалыг узсэгзин наим дахь жилдээ 2022 оны 5 дугаар сарын 27-29 нийт өврүүдэд Мишээл Экспо ОУУХТ-д зохион байгуулагдав. Аялал жуулчлалын салбарыг сэргээх, дэмжихтэй холбоотой гадаадын жуулдыг хөүүзэн бэлтгэл ажлыг хангах хүрээнд "Улаанбаатар аялал жуулчлалын узсэгзэл", зочлох үйлчилгээний "Hospitality" узсэгзлиг тус зохион байгуулсан. Монголын Аялал жуулчлалын холбоо ТББ-асас "Аялал жуулчлалын салбар дахт техник технологи, инноваци" сэдвэр сурагт, Хорека институтаас "HoReCa Mongolia чуулган 2022"-ыг зохион байгуулиж, зочлох үйлчилгээний салбарын шинэ мэдээлэл, үйлчилгээний хөгжил, собыльс танилцуулах арга хэмжээг зохион байгуулсан ба давхардсан тоогоор 150 гаруй байгууллагын 270 орчим хүн оролцсон. 2022 оны 10-р сарын 28-30-ны өврүүдийн хооронд ITM- 2022" Олон улсын аялал жуулчлалын узсэгзлийн 23 дахь жилдээ Мишээл экспо төвд зохион байгуулагдан узсэгзлийн албан ёсны туншэр Булган аймаг, дамжихгүй байгууллагаар Байгаль орчин, аялал жуулчлалын яам Нийслэлийн аялал жуулчлалын газар хамтран ажилласан. Тунш аймгаар ажилласан Булган аймаг зорилтад ажилдууд амжилттай хэрэгжүүлж шилжин явах тутаа Хөвсгөл аймагт өгснөөр "Далал эзж"-ийн елгийн тутаг Хөвсгөл аймаг 2023 онд орон нутгийн онцлогтой тулгуулсан аялал жуулчлалыг хөгжүүлэхдээ бусад яймындаа манайлан ажиллахаар тогтолцоо. Узсэгзлийн Турк, ОХУ. Буриад зэрэг улс орны аялал жуулчлалын 60 гаруй, дотоодын 250 орчим аж ахуй нэгийн байгууллага оролцсон байна. Цаашид олон улсын хурал, зөвлөгөөн, форум узсэгзлийн худалдааг Монгол Улсад зохион байгуулахаа талаараа ГХЯ-тай хамтран судалж 78 агаа хэмжээг. Засгийн газрын 11 дугаар сарын 30 хурдаанд танилцуулж, түүнийг зохион байгуулах төлөвлөгөө гаргасан болно.	70
Зорилт 41	Дотоодын аялал жуулчлалын төлөвлөгөө гаргаж, хэрэгжилтийн хангах	30.0 АЖХ3	Үйл ажиллагааны мониторинг хийгдэж, төлөвлөгөө боловсруулагдан, нөлөөллийн ажлыг хэрэгжүүлсэн эсэх	Ирлээ, явлаа, цэвэр аян, Энэ зуны тэнд аянуудыг хэрэгжүүлсэн	Мониторинг хийгдэж, дотоодын аялал жуулчлалын төлөвлөгөө боловсруулагдан, нөлөөллийн ажлыг хийгдсэн байна.	АЖБЗГ		
156 41.1.	Засгийн газрын үйл ажиллагааны хөтөлбөрт туссан аялал жуулчлалыг хөгжүүлэх, зорилт, арга хэмжээний хэрэгжилтийд мониторинг хийх	30.0 АЖХ3	Мониторинг хийгдсэн эсэх	-	Мониторинг хийгдсэн байна.	АЖБЗГ	Засгийн газрын үйл ажиллагааны хөтөлбөрт туссан аялал жуулчлалыг хөгжүүлэх, зорилт, арга хэмжээний хэрэгжилтийд мониторинг хийх ажлаар орон нутагт томилолтор яамны удирдлагыг мэргэжилтэнүүд ажиллаж удирдамж чиглэл өгч, тодорхой арга хэмжээг авч ажилласан болно.	30
157 41.2.	Дотоодын аялал жуулчлалыг хөгжүүлэх нэгдсэн төлөвлөгөө боловсруулал	-	Төлөвлөгөө боловсруулагдсан эсэх	Ирлээ, явлаа, цэвэр аян, Энэ зуны тэнд аянуудыг хэрэгжүүлсэн	Дотоодын аялал жуулчлалыг хөгжүүлэх нэгдсэн төлөвлөгөө боловсруулсан байна.	АЖБЗГ	БОАЖ-ын Төрийн нарийн бичигийн даргын A/433 дугаар тушаалаар дотоодын аялал жуулчлалын төлөвлөгөө боловсруулах гүйцэтгэгчийн санхүүжилтийн асуудал шийдвэрдэж "Эй Эйч ХХК"-нх ажлыг 10 дугаар сарын 05-наас 11-р сарын 05 нь дотор гүйцэтгэх тайланг хүлээлгэн өгсөн болно. 2022-2025 оны дотоодын аялал жуулчлалын хөгжлийн төлөвлөгөөн дун шинжилгээ, түүний хэрэгжүүлэх арга хэмжээний нөхцөл байдлын судалгааг 2 хувийг хэвлэхээсээр, файл хэлбэрээр USB flash disc-д бичин 1 хувь хулзэлгэн өгнө. Word, PDF оффис программыг файл байдлаар Power point оффис программыг бэлтгэн хүлзэлгэж өгсөн болно	100
Зорилт 42	Ус бохирдуулсын төлбөрийн тухай хуулийн хэрэгжилтийн хангах	-	1 аргачлал батлуулсан эсэх	-	Журам, аргачлалыг шинчлэн батлуулсан байна	ҮБЗГ	Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайд, Сангийн сайдын хамтарсан "Журам, аргачлал батлах тухай" А/406/226 дугаар тушаалаыг Захиргааны ерөнхий хуулийн дагуу 2022 оны 01 дугаар сарын 07-ны өдрийн 5663 дугаарт улсын бүртгэлд бүртгүүлж, захиргааны хэм хэмжээний акт болгон, нийтэр дагаж мөрдөх нөхцлийг бурдуулж, мөрдүүлэн ажиллах, 2022 оны III улирлын байдлаар 2.18 тэрбум төгрөгийн орлого төвлөрүүлээд байна.	

158	42.1.	Ус бохирдуулсны төлбөр тооцох журам, аргачалыг шинчилэн боловсруулж, хуулийн хэрэгжилтийг хангах ажиллах, сургалт, сурталчилгаа хийх	-	Сургалт зохион байгуулсан тоо	-	21 аймгийн БОГ-ын мэргэжилтнүүдэл сургалт зохион байгуулсан байна.	УБЗГ	Усны тухай хууль, Ус бохирдуулсны төлбөрийн тухай хуулийг хэрэгжүүлэх, эрхзүйн орчныг сайжруулах хүрээнд Байгаль орчин, аялал жуулчилалын газрын усны мэргэжилтнүүдийг хамруулсан сургалтыг 05 дугаар сарын 26-27-ны өдрүүдэд Төв аймгийн Зүйнмод суманд зохион байгууллаа. Тус сургалтад 21 сав газрын захиргаадын гадаргын болон газрын доорх ус, усны хяналт шинжилгээ хариуцсан нийт 150 гаруй албан хаагчдыг оролцуулан “Усны салбарын тулгамдах байгаа асуудал, шийдвэр” зөвлөлдөх уулзалт сэдүйн дор зохион байгууллаа. Сургалтаар усны нөөц ашигласны төлбөр, ус бохирдуулсны төлбөрийн бурдуулж, хуулийн хэрэгжилтийг эрчимжүүлэх бусад холбогдох хууль тогтоомжуудын талаар сургалт зохион байгуулсан.	100
159	42.2.	Ус бохирдуулсны төлбөрийн хэмжээг шатлан өсгөх, эдийн засаг, нийгмийн нөлөөллийн судалгаа хийх	-	Судалгааны тайлан гарсан эсэх	-	Сайдын зөвлөлийн хуралдаанд танилцуулсан байна.	УБЗГ	Ус бохирдуулсны төлбөрийн хэмжээг шатлан өсгөх, эдийн засаг, нийгмийн нөлөөллийн судалгааг хийсэн бөгөөд Сайдын зөвлөлийн хурлаар хэлэлцүүлэхээр бэлтгэж байна.	50
160	42.3.	Ус бохирдуулсны төлбөрийн тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулж, ус бохирдуулагч аж ахуйн нэгж, байгууллагудын урьдчилсан цвэрлэх байгууламж сууринуулсан байх шаардлагыг тусгах.		Хуулийн төсөл батлагдсан эсэх	2017 онд Ус бохирдуулсны төлбөрийн тухай хуульд нэмэлт өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийг Улсын Их хуралд өргөн барьсан байна.	УБЗГ	Улсын Их Хурлын Байгаль орчин, хүнс , хөдөө аж ахуйн байнгын хорооны 2022 оны 04 дугаар сарын 13-ны өдрийн хуралдааны шийдвэрээр Монгол Улсын Их Хурлын Хяналт, шалгалтын тухай хуулийн 9.3-т заасны дагуу ус бохирдуулсны төлбөрийн тухай хуулийн хэрэгжилтийг хянах, шалгах, санал дүгнэлт гаргах үүргээ бүхий ажлын хэсэг байгуулгадсан. 2022 оны 05 дугаар сарын 10-ны өдөр хуралдаанын алхмын төлөвлөгөөнөөр төслийг хэрэгжүүлэхэд Мянганы сорилтын корпорацийн буцалтгийн тусламжийн хөрөнгөөр төв цвэрлэхэд байгууламжийн цвэрлэсэн усны дахин ашиглах зорилгоор Ус цвэршуулж үйлдвэрний барих гүйцэтгэгийн сонгоно шалгаруулсан. ТЕГ-ас ирүүлсан мэдээлэлээр хуулийн хэрэгжилтийн хурээнд улсын төсөвт 2.3 тэрбум орчим төгрөг төвлөрсөн бөгөөд уг орлогыг БОУАС-д төвлөрүүлж, зарцуулах асуудлыг шийдвэрлэх зорилгоор Ус бохирдуулсны төлбөрийн тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах санаалыг үрьдчилсан байдалаар бэлтгэж, танилцуулахаар ажиллаж байна.	30	
161	42.4.	Хаягдال усны бохирдлыг бууруулах болон ус дахин ашиглах, ашиглалт, үйлчилгээ, хяналт зохицуулалтын эрх зүйн орчныг сайжруулах	Зөвлөмж	Усны тухай болон Ус бохирдуулсны төлбөрийн тухай хуульд нэмэлт батлагдсан.	Хаягддаг усны бохирдлыг бууруулах болон ус дахин ашиглах, ашиглалт, үйлчилгээ, хяналт зохицуулалтын эрх зүйн орчинд судалгаа хийж, зөвлөмж гарсан байна.	УБЗГ	Засгийн газрын 2021 оны 148 дугаар тогтоогоор Усны чанарын техникийн зохицуулалтыг баттуулсан. 2022 оны 1 дугаар сарын 01-ний өдрөөс эхлэн мөрдүүлэн ажиллаж байна. Тус техникийн зохицуулалтаар үйлдвэр үйлдлигээнээс гарч буй хаягддад ус нь төвлөрсөн шугам сүлжээнд нийлүүлэгдэж байгаа тохиолдолд MNS 65.61 стандартад нийцүүлэх шаардлагатай аж ахуйн нэгж байгууллагын мэдээлэлийг гаргасан. Үйлдвэрэлзлийн зорилтуулгаар гүний цвэр ус ашиглах явдлыг хягаарлах арга хэмжээг ус шаттай хэрэгжүүлж, саарал усны хэрэглэгээ сайжруулах алхмын хурээнд Монгол Улсын Их Хурлын Байнгын хорооны 2022 оны 04 дугаар сарын 13-ны өдрийн 04 дугаар тогтоогоор алхмын хэсэг байгуулж, ноос ноолуурнууд болон бусад үйлдвэрэйн үрьдчилсан цвэрлэхэд байгууламжийн сайн туршиллага, технологийт танилцах, саарал усны хэрэглээг түгэн дэлгэрүүлэх зорилгоор MCS кока кола үйлдвэр болон “Товь” ХК-ийн ноос ноолуурнууд үйлдвэрүүдтэй газар дээр нь очиж ажилласан. ТЕГ-ас ирүүлсан мэдээлэлээр хуулийн хэрэгжилтийн хурээнд улсын төсөвт 2.3 тэрбум орчим төгрөг төвлөрсөн бөгөөд уг орлогыг БОУАС-д төвлөрүүлж, зарцуулах асуудлыг шийдвэрлэх зорилгоор Ус бохирдуулсны төлбөрийн тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах санаалыг үрьдчилсан байдалаар бэлтгэж, танилцуулахаар ажиллаж байна.	30	
Зорилт 43		Хилийн усны хамгаалах олон улсын хэлэлцээрийг хэрэгжүүлэх	-	2 хурал зохион байгуулсан эсэх	2021 оны хурлын протокол	Монгол Улс-Бүгд Найрамдах Хятад Ард Улсын Засгийн газар хоорондын хуралдааныг зохион байгуулсан байна	УБЗГ ҮГ		
162	43.1.	Хилийн усны хамгаалах ашиглах тухай Монгол Улс-Оросын Холбооны Улсын Засгийн газар хоорондын хэлэлцээрийг хэрэгжүүлэх Хамтарсан ажлын хэсгийн хуралдааныг зохион байгуулах	-	1 хурал зохион байгуулсан эсэх	2021 оны хурлын протокол	-	Хилийн усны хамгаалах, ашиглах тухай Монгол Улс, ОХУ-ын Засгийн газар хоорондын хэлэлцээрийн Бүрэн эрхт төлөвлөгөөний 16-р зөвлөгөөнийг 2 тал зөвшүүлсэнд үндсэн дээр 2022 оны 07 дугаар сарын 06-08-ны өдрүүдэд Улаанбаатар хотноо зохион байгуулахаар тохиролцон, бэлтгэл ажлыг хангах алхмын хэсгийн хурлыг 2 удаа зохион байгууласан Хилийн усны хамгаалах, ашиглах тухай Монгол Улсын Засгийн газар, Оросын Холбооны Улсын Засгийн газар хоорондын хэлэлцээр"-ийг хэрэгжүүлэх Бүрэн эрхт төлөвлөгөөнийг эзлэхийн хуралдаан 2022 оны 08 дугаар сарын 31-ээс 09 дугаар сарын 01-ний өдрүүдэд зохион байгуулж, 2 улсын хил дамнасан голуудын өнөөгийн байдалтай харилцан танилцах, цаашид анхваарах асуудлыг хэлэлцэж, протоколд тусгав. Хилийн усны хамгаалах, ашиглах тухай Монгол Улс, ОХУ-ын Засгийн газар хоорондын хэлэлцээрийн Бүрэн эрхт төлөвлөгөөний 16 дугаар зөвлөгөөнийг 2022 оны 8 дугаар сарын 30, 9 дугаар сарын 1-ний өдрүүдэд Улаанбаатар хотноо зохион байгуулж, хуралдааны дүнгээр протокол үйлдэж, хоёр талын Бүрэн эрхт төлөвлөгөөгид гарын үсэг зурсан.	100	
163	43.2.	Хилийн усны хамгаалах ашиглах тухай Монгол Улс-Бүгд Найрамдах Хятад Ард Улсын Засгийн газар хоорондын хэлэлцээрийг хэрэгжүүлэх Хамтарсан Шинжээчийн багийн хуралдааныг зохион байгуулах	-	1 хурал зохион байгуулсан эсэх	2019 оны хурлын протокол	Бэлтгэл ажлыг хангаж, хуралдааныг зохион байгуулсан байна.	УБЗГ ҮГ	Хилийн усны хамгаалах ашиглах тухай Монгол Улс-Бүгд Найрамдах Хятад Ард Улсын Засгийн газар хоорондын хэлэлцээрийг хэрэгжүүлэх Хамтарсан Шинжээчийн багийн хуралдааныг зохион байгуулах бэлтгэл ажлыг хангаж, хуралдааныг өдрийг төвлөхөөр 2 тал зөвшүүлсэн. "Хилийн усны хамгаалах ашиглах тухай" Монгол Улс, Бүгд Найрамдах Хятад Ард Улсын Засгийн газар хоорондын хэлэлцээрийн асуудлаар зөвлөлдөх цахим уулзалт зохион байгуулах хүснэгтийг Хятадын Усны нөөцийн яаманд албан захидаараа болон цахим захидаараа хургуулсан.	70
Зорилт 44		Усны мэргэжлийн байгууллагын чанар, хүртээмжийг сайжруулах	1,252 0 БОУАС ОББУХ	Цахим системд шилжсэн эсэх Лутгэлт хүргүүлсэн аймгийн тоо	2021 онд 124 хуулийн этгээдэд хийгдсэн	Бэлтгэл ажлыг хангаж, хуралдааныг зохион байгуулсан байна.	УБЗГ		
164	44.1.	Усны мэргэжлийн байгууллагын эрх олгох, сунгах, цуцлах үйл ажиллагаагаа цахим системд шилжүүлэх	-	Цахим системд шилжсэн эсэх	2021 онд 124 хуулийн этгээдэд хийгдсэн	Усны мэргэжлийн 20 байгууллагын үйл ажиллагаанд төвшин тогтоох үзлэг хийсэн байна. 11 аймгийн дунгзлийг гаргах хүргүүлсэн байна.	УБЗГ	Усны мэргэжлийн байгууллагын эрх сунгах, шинээр олгох тухай 2022 оны 04 дугаар сарын 05-ны өдрийн А/85 дугаар тушаалаар шаардлага хантасан 10 аж ахуйн нэгжид усны мэргэжлийн байгууллагын эрхийг олгох, 5 аж ахуйн нэгжийн эрхийг сунгасан. 2022 оны 8 дугаар сарын 29-ны өдрийн А/329 дугаар тушаалаар шаардлага хантасан 6 аж ахуйн нэгжид усны мэргэжлийн байгууллагын эрхийг олгох, 1 аж ахуйн нэгжийн эрхийг сунгасан. 2022 оны 11 дугаар сарын 11 өдрийн А/512 дугаар тушаалаар шаардлага хантасан 3 аж ахуйн нэгжид усны мэргэжлийн байгууллагын эрхийг олгох, 1 аж ахуйн нэгжийн эрхийг сунгасан.	30
165	44.2.	Усны сав газрын захиргаадын албан хаагчдын мэргзлиш, чадважийг дээшшүүлэх, алхмын орчныг сайжруулах	-	Хамрагдсан албан хаагчдын тоо	-	Шаардлагатай техник, тоног төхөөрөмжийг хангасан байна.	УБЗГ	Усны хэмжээлийн багаж, тоног төхөөрөмж, усны орчинд аюулгүй ажиллах арга хэмжээний талаар дадлага алхмын зохион байгуулж, захиргаадад багаж, төхөөрөмж шинээр олгох, ажиллах орчинг сайжруулсан.	50

166	44.3.	Нийслэл Улаанбаатар хотын нутаг дэвсгэрт иргэн аж ахуйн нэгж, хуулийн этгээдийн унд ахуйн зориулалтавар гаргасан ерөмдмөл худгийн бүртгэл, тооллогоо зохион байгуулах	-	Худгийн тоо	-	Чингэлтэй, Сүхбаатар, Баянзүрх дүүргийн хэмжээнд зохион байгуулсан байна.	УБЗГ	Нийслэлийн хэмжээнд 2022 оны тооллогоор хяналт шинжилгээний 168 цооног, иргэн аж ахуйн нэгж байгууллагын унд ахуйн зориулалтын 14843 худаг, ус хангамжийн эх үүсвэрийн 257 худаг бүртгэгдсэн байна.	100
167	44.4.	Туул гол, түүний цутгал Сэлбэ, Улиастай, Баянгол, Зүүн салаа, Баруун салаа, Толгойт зэрэг голуудад хамгаалалтын бусийн дэглэмийн мөрдүүлж, үерийн далан болон хамгаалалтын бусад бусан айл ерх, аж ахуйн нэгж, байгууллагын нүүлгэх балтэл ажлыг хангаж, үе шатттайгаар нүүлгэн шилжүүлэх	1,237.0 ОББҮХ	Арга хэмжээ	Шалгалтын дун	Бохирдсон гол нуурын хурдас цвэршиүүлж, олон арга хослуулан хэрэглэх давуу чанартай бөгөөд явуулж маягаар цаашид голуудын хурдсыг цвэрслэн.	ОББҮХ УГ	Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайд бөгөөд орчны бохирдлыг бууруулах үндэсний хорооны дэд даргын 2022 оны "Төсөв зарцуулах эрх шилжүүлэх тухай" А/17 дугаар тушаалаар гол нуурын броолын хурдас цвэршиүүлэх техник, хэрэгслийг худалдан авах ажиллагааг хуулийн хэрээнд зохион байгуулж Холбооны Бүгд Найрамдах Герман улсын "Шауенбург машин механизмын үйлдвэр /Schauenburg Maschinen- und Anlagen-Bau GmbH/" ХХК шалгарч 2022 оны 07 дугаар сарын 28-ны өдөр гэрээг байгуулсан. Тухайн техник, хэрэгслийг эхний санхүүжилт хийдсэн өдрөөс эхэнд үйлдвэрлэхээр гүйцэтгэгчтэй байгуулсан гэрээнд тусгасан бөгөөд эхний санхүүжилт саагтан шалтгаанаар 2022 оны 09 дугаар сарын 28-ны өдөр үйлдвэрлэж 2022 оны 12 дугаар сарын 01-ний өдөр Монгол улсуудаар ачигдсан тухай болон холбогдох материалыг ирүүлээд байна.	30
168	44.5.	Аймгийн төвүүдийн хүн амын унд-ахуйн ус хангамжийн эх үүсвэрийн тэжээгдлийн мүжийн эрүүл ахуйн болон хориглолтын бусийн хилийн заагийг тогтоох тухай дүгнэлт гаргах	15.0 БОУАС	21 аймаг	-	11 аймгийн дүгнэлтийг гаргасан байна.	УБЗГ	Аймгийн төвүүдийн хүн амын унд-ахуйн ус хангамжийн эх үүсвэрийн тэжээгдлийн мүжийн эрүүл ахуйн болон хориглолтын бусийн хилийн заагийг тогтоох тухай дүгнэлт гаргахууд, дэглэмийг чанд мөрдүүлэх тухай аймаг, нийслэлийн Засаг дарга нарт 2022 оны 04 дугаар сарын 20-ны өдрийн 01/2092 дугаар албан тоотоор чиглэл хүргүүлсэн. Үүний дагуу Говь-Алтай аймгийн усны сан бүхий газар, усны эх үүсвэрийн онцгой болон энгийн хамгаалалтын, ус хангамжийн эх үүсвэрийн эрүүл ахуйн бус, тэжээгдлийн мүжийн заагийг тогтоох дүгнэлтийг 2022 оны 04 дугаар сарын 27-ны өдрийн 01/2300 дугаар албан тоотоор, Ус аймгийн дүгнэлтийг 2022 оны 05 дугаар сарын 18-ны өдрийн 01/2814 дугаар албан тоотоор, Сүхбаатар аймгийн дүгнэлтийг 2022 оны 12 дугаар сарын 05-ны өдрийн 01/7080 дугаар албан тоотоор гаргах тус тус хүргүүлсэн. 2022 онд Ус, Говь-Алтай, Сүхбаатар аймгууд хүн амын унд-ахуйн ус хангамжийн эх үүсвэрийн тэжээгдлийн мүжийн эрүүл ахуйн болон хориглолтын бусийн хилийн заагийг тогтоох тухай дүгнэлт гаргах хүснэгтээ ирүүлсэн.	50
Зорилт 45		Ойн тухай бодлого, хууль тогтоомжийг боловсронгуй болж, эрх зүйн орчинг боловсронгуй болго бодлогын удирдамжаар хангаж ажиллана	-	Тушаал-2, шинэчилсэн журам-2, Стандарт 3 2022 онд ойроос балтгэх модны дээд хязгаар тогтоон, БОХ-3.1, 3.2 маягтын мэдээлэл шинэчилсэн эсэх	Тушаал 2, журам төсөл-2, Стандарт-3, 536 шинэчилсэн багц мэдээлэл	Журмын төсөл-3 эцэслэн боловсруулсан байна. Стандарт төсөл-3, 2 тушаал баттуулсан байна.	ОБЗГ		
169	45.4.	Байгаль орчны статистик мэдээллийн БОХ-3.1, 3.2 маягтын мэдээллийг хуульд заасан хугацаанд багтаан шинэчлэн баталгаажуулах	-	БОХ-3.1, 3.2 маягтын мэдээлэл	536 багц мэдээлэл (БОХ-3.1, 3.2 маягт-2021 он)	-	ОБЗГ	21 аймаг 330 сум, нийслэлийн 9 дүүргийн Байгаль орчны 2021 оны статистик мэдээллийн Ойн нээц, түүний ашиглалтын жилийн мэдээ (БОХ-3.1 маягт)-ын 249, Ойн сангийн хомсдол, дорожтол, түүний нөхөн сэргээлт, хамгаалалтын жилийн мэдээ (БОХ-3.2 маягт)-ын 280 нийт 529 багц мэдээллийг бүрэн хянаж баталгаажуулсан.	90
170	45.5.	2023 онд ойгоос бэлтгэх модны дээд хязгаарыг аймаг, нийслэл бүрээр тогтоох	-	2023 онд ойгоос бэлтгэх модны дээд хязгаар	БОАЖС-ын 2021 оны А/217 дугаар тушаал	Сайдын тушаал гарсан байна	ОБЗГ	Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайдын 2022 оны 08 дугаар сарын 29-ний өдрийн "2023 онд ойгоос бэлтгэх модны дээд хязгаар тогтоох тухай" А/327 дугаар тушаалаар аймаг, нийслэлийн ойн сангаас 2023 онд бэлтгэх модны дээд хязгаарыг батлан, орон нутагт хүргүүлсэн.	100
171	45.6.	2022 онд хүн модны ургацын байдалд үнэлэлт дүгнэлт өгч, ашиглалт хамгаалалтыг бусчлэн тогтоох шийдвэр гаргуюулах	-	Тушаал-1	БОАЖС-ын 2021 оны А/251 дугаар тушаал	Хүш модны ургацын судалгааг явуулж, дүгнэлт гаргасан байна Судалгааны дүгнэлт дээр үндэслэлэн, ашиглалт хамгаалалтыг бусчлэн тогтоох шийдвэр гаргуюулсан байна.	ОБЗГ	Улсын хэмжээнд үйл ажиллагас явуулж байгаа сумын болон сум дундын ойн ангиудын 60 ойн инженеруудэд 2022 оны 5 дугаар сарын 25-ны өдөр ойн дагалт баялагийг зүйл хохистой түүх бэлтгэх, үрийн ургацын тодорхойлох аргуудын талаар сургалт зохион байгуулсан. Тус сургалтанд ойн ангийн 80 ойн инженер хамрагдаж мэдлэг чадвараа дээшүүлжсэн. Ойн дагалт баялагийг хамгаалах, зохистой ашиглах журмын 2 дугаар зүйлийн 2.3 дахь хэсэгтэй дагуу хүшин ой бүхий аймгийн ойн анигд үрийн ургацын судалгааг хийж, ирүүлсэн ургацны мэдээ, судалгаанд хяналтын судалгааг "Ойн судалгааг, хөгжлийн төв" УТҮГ-ас зохион байгуулсан. Дээрх судалгааг дүгнэлтийг үндэслэн Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайдын 2022 оны "Ойгос хүн модны самар бэлтгэх ашиглахыг бусчлэн тогтоох тухай" А/372 дугаар тушаалт батлагдсан.	100
172	45.7.	Ойн дагалт баялагийг хамгаалах, зохистой ашиглах журмын төслийг шинэчлэх	-	Журмын төсөл-1	2014 оны А/166 журам	Батлагдсан журмыг хуулийн нэгдсэн санд бүртгүүлсэн байна	ОБЗГ	Байгаль орчин, ногоон хөгжлийн сайдын 2016 оны А/166 дугаар тушаалаар баталсан "Ойн дагалт баялагийг хамгаалах, зохистой ашиглах журам"-ын төслийг шинэчлэн боловсруулж байна. Шинэчлэн боловсруулсан журмын төслийг 2022 оны 05 сарын 12-ны өдрийн 09/2630 дугаар албан бичгээр 21 аймаг, нийслэлийн Байгаль орчин, аялал жуулчлалын газар, Мэргэжлийн хяналтын ерөнхий газар, Эрдэм шинжилгээний байгууллагууд, Экологийн цагдаагийн алба болон Самирын бизнес эрхлэгчдийн холбоонд хүргүүлж, санал авсан. Ирүүлсэн саналыг тусган узулж хэлэлцүүлэг зохион байгуулж журмын төслийг эцэслэсэн бөгөөд Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайдын 2022 оны 08 дугаар сарын 04-ний өдрийн "Журам батлах тухай" А/282 дугаар тушаалаар "Ойн дагалт баялагийг хамгаалах, зохистой ашиглах журам"-ыг баттуулсан захиргааны хэм хэмжээний актын улсын нэгдсэн бүртгэлд 2022 оны 08 дугаар сарын 22-ны өдрийн 5932 дугаарт бүртгүүлсэн.	100
Гурав. Хуулиар олгосон нийтлэг чиг үүргийг хэрэгжүүлэх зорилт									
Зорилт 46		Хамтын ажиллагааг бэхжүүлж, бусад улстай харилцан ашигтай хамтын ажиллагааг хөгжүүлэх	25,0 БОУАС	Уулзалтын тоо Шийдвэр, протоколын тоо	30 улстай байгаль орчин, аялал жуулчлалын салбарт хамтран ажиллаж, 230 гэрээ, санамж бичиг байгуулсан.	Яам хоорондын бодлогын зөвлөлдөх уулзалтын 1 оронтой зохион байгуулсан байна. Хөрш оруундтай хил дамнасан байгаль орчны асуудлаарх уулзалтын зохион байгуулсан байна.	УАӘГ ГХАХ		

173	46.1.	Сайд аймаг, нийслэлийн Засаг дарга нартай 2022 оны хамтран ажиллах гэрээг байгуулах, гэрээний хэрэгжилтэд хяналт тавих	-	Хамтран ажиллах гэрээ байгуулсан эсэх Биелэлтийн хувь	2021 онд Сайд аймаг, нийслэлийн Засаг дарга нарын хооронд хамтран ажиллах гэрээ байгуулагдах, гэрээний биелэлт: 83.2 %	Гэрээний биелэлтэд хяналт тавиж, гэрээг дүгнэсэн байна.	ТЗУГ ХШҮДАГ	Сайд аймаг, нийслэлийн Засаг дарга нартай 2022 оны хамтран ажиллах гэрээг байгуулж, гэрээний эхний хагас жилийн биелэлт, жилийн эцэйн биелэлтийг хүлээн авч нэгтгэн ажилласан.	70
174	46.2.	Монгол-Японы Байгаль орчны яамдын Бодлогын зөвлөлдөх 15 дугаар уулзалтыг зохион байгуулах	5.0 БОУАС	Зөвлөлдөх уулзалтын шийдвэр	Бодлогын зөвлөлдөх 14 дугаар уулзалтыг цахим хэлбэрээр 2021 онд зохион байгуулсан.	14 дугээр уулзалтын шийдвэрийн хэрэгжилтийг дүгнэсэн байна. Бодлогын зөвлөлдөх уулзалтад байгаль орчны хамгаалах чиглэлээр санал боловсруулан хэлэлцүүлж, протоколд тусгulan, хамтран хэрэгжүүлэх арга хэмжээний талаар хэлэлцэн тохирсон байна.	УАӨГ ГХАХ	Монгол-Японы Байгаль орчны яамдын Бодлогын зөвлөлдөх 15 дугаар уулзалтыг 2022 оны 4 дугээр улиралд зохион байгуулахаар бэлтгэлийг хангад байсан боловч японы талын хүснэгтээр 2023 оны 1 дугээр сар хүртэл хойшлуулав.	30
175	46.3.	Хүрээлэн буй орчны хамгаалах асуудлаарх Монгол, Оросын Засгийн газар хоорондын хэлэлцээрийг хэрэгжүүлэх	10.0 БОУАС	Хуралдааны протокол. Илтгэх хуудас	Хүрээлэн буй орчны хамгаалах асуудлаарх Монгол, Оросын Засгийн газар хоорондын хэлэлцээрийн хамтарсан комиссын 9 дүгээр хуралдааныг 2020 онд цахим хэлбэрээр зохион байгуулсан.	Дэд ажлын хэсэг, комиссын 6 хуралдааныг зохион байгуулж, хүрээлэн буй орчны асуудлаар санал боловсруулан, хэлэлцүүлж, хуралдааны протокол үйлдсэн байна. Хуралдааны илтгэх хуудсыг гаргасан байна.	УАӨГ ГХАХ	Хүрээлэн буй орчны хамгаалах асуудлаарх Монгол, Оросын Засгийн газар хоорондын хэлэлцээрийн хамтарсан комиссын X хуралдааныг 2022 оны 11 дүгээр сарын 3-ны өдөр цахим хэлбэрээр зохион байгуулсан. Хуралдаанаар 5 асуудлыг хэлэлцэж, хуралдааны дүнгээр протокол үйлдсэн.	100
176	46.4.	Монгол Улс, БНСУ-ын Байгаль орчны яамдын Бодлогын зөвлөлдөх 2 дугаар уулзалтыг зохион байгуулах	10.0 БОУАС	Хуралдааны протокол	Анхдугаар зөвлөлдөх уулзалтыг 2019 онд ҮБ хотноо зохион байгуулсан.	-	УАӨГ ГХАХ	Бодлогын зөвлөлдөх уулзалтыг 2023 оны 1 дугээр улиралд зохион байгуулахаар болсон.	30
177	46.5.	НҮБ-ын Байгаль орчны ассамблейн 5 дугаар чуулга уулзатад оролцох	-	Уулзалтын төлөвлөгөө	2021 онд 5 дугаар ассамблейн эхний хэсгийн цахим уулзалтад оролцсон.	-	УАӨГ ГХАХ	НҮБ-ын Байгаль орчны ассамблейн 5 дугаар чуулга уулзатад оролцсонон. Монгол Улсаас НҮБ-ын дэргэд суугаа Байнгын төлөөлөгчийн газар (Нью-Йорк), БОАКЯ-ны төлөөлүүд оролцсон. Монгол Улсаас өргөн барисан Sustainable and Resilient Infrastructure" шийдвэрийн төсөл нийт 15 хоногийн турш хэлэлцэгдэн батлагдсан.	100
178	46.6.	Биологийн олон янз байдлын тухай НҮБ-ын суурь конвенцii болон дагалдах протоколуудын талуудын нэгдсэн бага хуралд оролцох, зохион байгуулалтаар хангах	-	Хурлын төлөвлөгөө	2021 онд Дээд хэмжээний эхний хэсгийн цахим уулзалтанд оролцсон.	-	УАӨГ ГХАХ	Биологийн олон янз байдлын тухай НҮБ-ын суурь конвенцийн Талуудын бага хурлын Засгийн газар хоорондын бэлтгэл хуралдаанд цахимаар оролцсон. Канад Улсын Монреал хотноо 2022 оны 12 дугаар сарын 7-19-ний өдрүүдэд зохион байгуулагдах Талуудын 15 дугаар бага хуралд Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайд тэргүүтэй төлөөлэгчид оролцохор бэлтгэл ажлыг хангав.	50
179	46.7.	Уур амьсгалын өөрчлөлтийн тухай НҮБ-ын суурь конвенцii болон дагалдах протоколуудын талуудын нэгдсэн бага хуралд оролцох, зохион байгуулалтаар хангах	-	Хурлын төлөвлөгөө	2021 онд болсон нэгдсэн талуудын бага хуралд оролцон Монгол Улсын байр суурийг илрэхийлсэн байна. Мөрөөр хэрэгжүүлэх төлөвлөгөөг батлуулсан байна.	-	УАӨГ ГХАХ	Арабын Бүгд Найрамдах Египет Улсын Шарм-эл Шейх хотноо 2022 оны 11 дугээр сарын 02-19-ний өдрүүдэд зохион байгуулагдсан НҮБ-ын Уур амьсгалын өөрчлөлтийн суурь конвенцийн Талуудын 27 дугаар бага хуралд Монгол Улсын Засгийн газрын гишүүн, Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайд Б.Бат-Эрдэнэ болон албаны бусад төлөөлөлийг оролцуулах зохион байгуулалтыг хангаж ажиллав.	100
180	46.8.	Ази, номхон далайн бүсийн Ойн комиссын эзлжит хуралдааныг зохион байгуулах	-	Хуралдааны төлөвлөгөө	2021 онд болсон нэгдсэн талуудын бага хуралд оролцон.	-	УАӨГ ГХАХ	Ази, Номхон далайн Ойн комиссын 29 дугээр чуулганыг НҮБ-ын Хүнс, хөдөө аж ахуйн байгууллагатай хамтран 2 дугаар сарын 22-25-ны өдрүүдэд цахим хэлбэрээр зохион байгуулсан. Чуулганд нийт 23 улсын 130 гаруй төлөөлөгчид оролцсон.	100

Зорилт 47	Байгууллагын төлөвлөлт, тайлан, тесэв, санхүү, здийн засаг, дотоод, гадаадын хөрөнгө оруулалтыг төлөвлөх, хэрэгжилтийг зохион байгуулах, салбарын хууль тогтоомжийг системчлэх	Тайлан, биелэлтийн хувь, тушаал, архивд хулээн авсан хадгаламжийн нэгж, хууль тогтоомжийн болгос хууль тогтоомжийн тоо	Байгууллагын 2021 оны гүйцэтгэлийн төлөвлөгөөний биелэлт, 65 ахмадад 17,9 сая төгрөгийн хүндэтгэл үзүүлсэн.Архив д 753 хадгаламжийн нэгжийн хулээж авсан. БОТА-274, АЖТА-103, ЖУУХ-292. 2021 онд 25 хууль тогтоомжийн төслийг Хууль тогтоомжийн тухай хуульд нийцүүлэн боловсруулсан.	Байгууллагын төлөвлөгөөний биелэлтийг хангаж, төсөв, санхүү, здийн засаг, дотоод гадаадын хөрөнгө оруулалтыг төлөвлөх, хэрэгжүүлэх, салбарын хууль тогтоомжийг боловсронгуй болгох, хуулийн давхардал, хийдэл, зөрчлийг арилгах, хууль эрх зүйн болон арга зүйн зөвлөгөө үзүүлж ажиллана.	TЗУГ		
181	47.1. Байгууллагын гүйцэтглийн төлөвлөгөө, биелэлтийг хангтуулах	Төлөвлөгөө, тайлангийн тоо, Хурлын тэмдэглэлийн тоо	Төлөвлөгөө 1, тайлан 2	Байгууллагын гүйцэтглийн төлөвлөгөө, түүний биелэлтийг тайлагнаас байна.	TЗУГ	Байгаль орчин, аялал жуулчлалын яамны 2022 оны гүйцэтгэлийн төлөвлөгөөг 02 сард, нэмэлт өөрчлөлтийг 09 дугаар сард боловсруулж батлуулсан. Байгаль орчин, аялал жуулчлалын яамны 2022 оны эхний хагас жил болон жилийн эцсийн гүйцэтглийн тайлангийн 53 зорилт 230 арга хэмжээг газарт хэлтэс нэг бүрээс авч нэгтгэн, Хянантшинжилгээ үнэлгээ дотоод аудитын газарт хургуулсан	100
182	47.2. Төсөв, санхүү, здийн засаг, дотоод, гадаадын хөрөнгө оруулалтыг төлөвлөх, хэрэгжилтийг зохион байгуулах, зохицуулах	2022 оны төсвийн төсөл хургуулсан эсэх, Хөрөнгө оруулалтын хэрэгжилтийг ханган, ХАА-ны төлөвлөгөө баттуулсан. Санхүүгийн 2021, оны санхүүгийн нэгдсэн тайланг нэгтгэж Сангийн яаманд хургуулэн.	2022 оны төсөв, хөрөнгө оруулалтыг, ХАА-ны төлөвлөгөө баттуулсан. Санхүүгийн 2021, оны санхүүгийн нэгдсэн тайланг нэгтгэж Сангийн яаманд хургуулэн.	Хөрөнгө оруулалтыг төлөвлөх, ХАА-г зохион байгуулж, тайланг 1 удаа, санхүүгийн нэгдсэн тайланг, 2022 оны төсвийн төсөл нэгтгэж, Сангийн яаманд хургуулсан байна. Жилийн эцсийн тооллогыг хийсэн байна.	TЗУГ	1. Төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн 2021 оны жилийн эцсийн санхүүгийн тайланд 90 байгууллагын санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг нэгтгэж, Үндэсний аудитын газарт хургуулсан аудит хийлгэсэн. Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайдын эрхийн асуудлын хүрээнд байгууллагуудын 2022 оны эхний хагас жилийн төсвийн гүйцэтгэл. Тайланг 2022 оны 08 дугаар сарын 15-ны өдрийн 01/4455 дугаар албан бичгээр Сангийн яаманд хургуулсан. 2. Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайдын 2023 оны төсвийн төслийг ""Алсын хараа-2050"" Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн болгодог, Монгол Улсын 2021-2025 онд хөгжүүлэх таван жилийн үндэснээ чиглэл, Засгийн газрын 2020-2024 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөр, түүнийн хэрэгжүүлэх арга хэмжээний төлөвлөгөөг үндэслэн Монгол Улсын хөгжлийн 2023 оны төлөвлөгөөний хүрээнд Төсвийн тухай хуулийн 31 дугаар зүйлийн 31.1.1 дахь заалтад заасны дагуу төсвийн 8 хөтөлбөр, 1 засгийн газрын тусгай сан, 86 байгуулагатай, нийт 3248 орон тоотой, 333.5 тэрбум төгрөгийн төсвийтэй үйл ажиллагаа явууллахар төлөвлөлөө. Үүнээс 240.9 тэрбум төгрөг буюу 72 хувийн ургасал төсөв, 92.6 тэрбум төгрөг буюу 28 хувийн хөрөнгө оруулалт байхадар Төрийн хэмжэлтийн хуулийн тооцож хуулийн хугацаанд буюу 2022 оны 08 дугаар сарын 15-ны өдрийн 01/4510 тоот албан бичгээр Сангийн яаманд хургуулсан. 3. Эхний хагас жилийн хөрөнгийн тооллогыг хуулийн хугацаанд хийж, Төрийн өмчийн улсын узлэгт хамрагдсан. Жилийн эцсийн хөрөнгийн тооллогоо хүхэртэй ажлыг хангаж байна. 4. Улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтад 2022 онд нийт 31 арга хэмжээ буюу 17.7 тэрбум төгрөг батлагдсан ба 2022 оны 11 дугаар сарын 29-ний өдрийн байдлаар хөрөнгө оруулалтын санхүүжилтийн гүйцэтгэл 57 хувьтай байна. Үүнээс шилжисэн 11 арга хэмжээ буюу 7.3 тэрбум төгрөг, шинэ 20 арга хэмжээ буюу 10.8 тэрбум төгрөгийн төсвийтэй байна. 2022 оны 12 дугаар сарын 02-ны өдрийн байдлаар ур дун нь гарсан 23 худалдан авах ажиллагааг зохион байгуулсан байна. Худалдан авах ажиллагааны тайланг гаргаж Сангийн яаманд хургуулэх хуулийн хугацаа болоогүй.	100
183	47.3. Хууль тогтоомжийг системчлэх, салбарын хууль тогтоомжийг боловсронгуй болгох, хуулийн хийдэл, давхардал, зөрчлийтэй арилгах, улдваа холбоог хангах чиглэлээр боловсруулсан хууль тогтоомжийн тоо, Хууль тогтоомж, засгийн газрын шийдвэр, нийтээр дагаж мөрдөх захиргааны хэм хэмжээний акт, захиргааны акт, захиргааны гэрээг хууль тогтоомжид нийцүүлэн талаар албан хаагчдад хууль эрх зүйн зөвлөгөөг яч, хууль, шүүхийн байгууллагад яамыг төлөвлөн.	Салбарын хууль тогтоомжийг боловсронгуй болгох, хийдэл, давхардал, зөрчлийтэй арилгах, улдваа холбоог хангах чиглэлээр боловсруулсан хууль тогтоомжийн тоо, Хууль тогтоомж, засгийн газрын шийдвэр, нийтээр дагаж мөрдөх захиргааны хэм хэмжээний акт, захиргааны акт, захиргааны гэрээг хууль тогтоомжид нийцүүлэн талаар албан хаагчдад хууль эрх зүйн зөвлөгөөг яч, хууль, шүүхийн байгууллагад яамыг төлөвлөн.	2021 онд 25 хуулийн төслийг Хууль тогтоомжийн тухай хуульд нийцүүлэн боловсруулсан захиргааны акт, захиргааны хэм хэмжээний акт, захиргааны гэрээг холбогдох хууль тогтоомжид нийцүүлэн талаар албан хаагчдад хууль эрх зүйн зөвлөгөөг яч, хууль, шүүхийн байгууллагад яамыг төлөвлөн.	Байгаль орчны салбарын хууль тогтоомжийн хийдэл, давхардал, зөрчлийтэй арилгах, улдваа холбоог хангахтай холботой Байгаль орчны багц хуулийн нэмэлт, өөрчлөлтийн төслийг Улсын Их Хурлаар баттуулсан байна. Хууль тогтоомжийг истемчлэх, хууль эрх зүйн зөвлөгөө	XX	Байгаль орчны салбарын зарим хуулийн төслийг шинэчлэн боловсруулах байгаатай холбогдуулан багц хуулийн төслийн хасах, байгаль орчны салбарын хууль тогтоомжийг нэмэлт өөрчлөлттэй холбоотойгоор дахин боловсруулах хэрэгцээ шаардлага үүсж 2019 онд Хуралд өргөн мэдүүлсэн Байгаль орчны багц хуулийн төслийг татан авах талаар 2022.04.21-ний өдрийн 01/2124 тоот албан бичгээр Засгийн газрын хэргэээрхэлэх газарт хургуулсан. Үүний дагуу Монгол Улсын Засгийн газрын 2022 оны 05 дугаар сарын 04-ний өдрийн 01/2124 тоот албан бичгээр Салбарын хуулиудын давхардал, хийдэл, зөрчлийтэй арилгах дун шинжилгээ хийж, салбарын хуулиудад нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төсөл боловсруулах зөвлөх баг ажиллаж байна. Тусгай хамгаалалттай газар нутгийн тухай хуулийн шинжилсэн наиргуулалт/ийн төслийг үзүүлж баримтлалын Хууль тогтоомжийн тухай хуулийн 15 дугаар зүйлийн 15.4 дэх эсэгт заасны дагуу Барилга, хот байгуулалтын сайд, Хууль зүй, дотоод хөргийн сайдар 2022 оны 11 дугаар сарын 11-ний өдөр баттуулж, 2022.11.23-ны өдөр Улсын Их Хурлын Байгаль орчин, хүнс хөдөө аж ахуйн байнгын хорохиулаар хуулийн хэрэгжилүүлж байна. Ойн тухай хуулийн нэмэлт өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийг 2022.06.03-ны өдөр Улсын Их Хурлын чуулганы хуралдаанд хэлэлцэгдэж батлагдсан. Байгалийн ургамлын тухай хуулийд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийг Улсын Их Хурлын өмчийн мэдүүлэх, хэлэлцэхийг дэмжсэнтэй холбоотойгоор Байгаль орчин, хүнс, хөдөө аж ахуйн байнгын гарч УИХ-ас татаж Салбарын хуулиудын давхардал, хийдэл, зөрчлийтэй арилгах дун шинжилгээ хийж, салбарын хуулиудад нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төсөл боловсруулах зөвлөх баг ажиллаж байна. Тусгай хамгаалалттай газар нутгийн тухай хуулийн шинжилсэн наиргуулалт/ийн төслийг үзүүлж баримтлалын Хууль тогтоомжийн тухай хуулийн 15 дугаар зүйлийн 15.4 дэх эсэгт заасны дагуу Барилга, хот байгуулалтын сайд, Хууль зүй, дотоод хөргийн сайдар 2022 оны 11 дугаар сарын 11-ний өдөр баттуулж, 2022.11.23-ны өдөр Улсын Их Хурлын Байгаль орчин, хүнс хөдөө аж ахуйн байнгын хорохиулаар хуулийн хэрэгжилүүлж байна. Ойн тухай хуулийн нэмэлт өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийг 2022.06.03-ны өдөр Улсын Их Хурлын чуулганы хуралдаанд хэлэлцүүлж балтгах уүргэй бүхий дэд ажлын эсэгт орж ажиллаж байна Их Хурлын Байгаль орчин, хүнс хөдөө аж ахуйн байнгын хорохиулаар хуулийн хэрэгжилүүлж байна. Яам болон харьяа байгууллагын албан хаагчдаас боловсруулах багц ажиллаж байна. Ажлын хэсгийн пишүүд хуулийн төслийг заслаасан буюу 2022 онд сайдын 634 тушаал, Төрийн нарийн бичгийн дарын 837 тушаалын төсөл хянаж, харьяа байгууллага, төсөл, бусад нэгж, албан хаагчдаас ирүүлсэн 317 гэрээний төслийг хянаж тогтоомжийд нийцүүлэх баталгаажуулж бүртгэл хөтөлсөн ажиллаж байна. Шүүх болон хуль, хяналтын бусад байгууллагад Монгол Улсын Засгийн газар, Сайд, Төрийн нарийн бичгийн даргаас олгосон итгэмжилэлийн дагуу нийт 125 хэрэгээс 21 хэрэг нэхэмжилэлийг хангаж, 10 хэрэг нэхэмжилэлийг хэрэгсэхгүй болгож шийдвэрлэсэн. 94 шүүхийн маргаанд оролцож ажилласан байна.	90

Зорилт 48	Хууль тогтоомж, тогтоол шийдвэр, бодлогын баримт бичиг, яамны үйл ажиллагаа, гүйцэтгэлийн төлөвлөгөө, түүний хэрэгжилт, яам, агентлаг, харьяа байгууллагын үйл ажиллагаанд дотоод аудит хийж, дүгнэлт, зөвлөмж гарган тайлагнах, эрсдэлээс урьдчилан сэргийлэх	-	Тайлангийн тоо, Танилцуулгын тоо, Хурлын тэмдэглэлийн тоо	21 тайлан, 28 танилцуулга, 18 байгууллагад дотоод аудит хийсэн	Хэрэгжилтэд хяналт-шинжилгээ, үнэлгээ хийж. Удирдлагын зөвлөлийн хуралд танилцуулах. Тайлан Засгийн газрын Хэрэг эрхлэх газарт хургуулж, цахим системд байршуулсан байна.	ХШУДАГ	Монгол Улсын Ерөнхийлэгчийн зарлиг, Монгол Улсын Монгол Улсын "Үндэсний аюулгүй байдлын үзэл баримтлал", хууль тогтоомж, тогтоол шийдвэр, "Монгол Улсын 2021-2025 онд хөгжүүлэх таван жилийн үндэснэй чиглэл", "Алсын хараа-2050" Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлого, "Шинэ сэргэлтийн бодлого"-ыг хэрэгжүүлэх эхний үе шатны үйл ажиллаганы хөтөлбөр, Улсын хөрөнгө оруулалтын хөтөлбөр, Монгол Улсын хөгжлийн 2022 оны хөгжлийн төлөвлөгөө, Монгол Улсын Ерөнхий Сайдын үүрэг, даалгаварт байгаль орчин, аялал жуулчлалын чиглэлээр хэрэгжүүлэхээр тусгасан агаа хэмжээний 2022 оны жилийн хэрэгжилтийн нэгтгэн, хяналт-шинжилгээ, үнэлгээ хийж, Засгийн газрын Хяналт-шинжилгээ, үнэлгээний мэдээллийн цахим сан www.new.unelgee.gov.mn-д хэрэгжилтийн билэлт, холбогдох материалын тайлагнах, үнэлэв. Хэрэгжилтийн тайланг Ерөнхийлэгчийн тамын газар, Үндэсний аюулгүй байдлын зөвлэл, Засгийн Газрын Хэрэг эрхлэх газар, Эдийн засаг, хөгжлийн яаманд хургуулэв. Мен дүгнэлт, зөвлөмжийн холбогдох нэгжүүдэд танилцуулаар хургуулэв.	
184	48.1 Хууль тогтоомж, тогтоол шийдвэр, бодлогын баримт бичиг, яамны үйл ажиллагаа, гүйцэтгэлийн төлөвлөгөө, түүний хэрэгжилтэд хяналт-шинжилгээ, үнэлгээ хийж	-	Төлөвлөгөөний тоо, Тайлангийн тоо, Танилцуулгын тоо	20 тайлан 25 танилцуулга	Хэрэгжилтэд хяналт-шинжилгээ, үнэлгээ хийж. Удирдлагын зөвлөлийн хуралд танилцуулах. Тайлан Засгийн газрын Хэрэг эрхлэх газарт хургуулж, www.new.unelgee.gov.mn цахим системд байршуулсан байна.	ХШУДАГ	Монгол Улсын Ерөнхийлэгчийн зарлиг, Монгол Улсын Монгол Улсын "Үндэсний аюулгүй байдлын үзэл баримтлал", хууль тогтоомж, тогтоол шийдвэр, "Монгол Улсын 2021-2025 онд хөгжүүлэх таван жилийн үндэснэй чиглэл", "Алсын хараа-2050" Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлого, "Шинэ сэргэлтийн бодлого"-ыг хэрэгжүүлэх эхний үе шатны үйл ажиллаганы хөтөлбөр, Улсын хөрөнгө оруулалтын хөтөлбөр, Монгол Улсын хөгжлийн 2022 оны хөгжлийн төлөвлөгөө, Монгол Улсын Ерөнхий Сайдын үүрэг, даалгаварт байгаль орчин, аялал жуулчлалын чиглэлээр хэрэгжүүлэхээр тусгасан агаа хэмжээний 2022 оны жилийн хэрэгжилтийн нэгтгэн, хяналт-шинжилгээ, үнэлгээ хийж, Засгийн газрын Хяналт-шинжилгээ, үнэлгээний мэдээллийн цахим сан www.new.unelgee.gov.mn-д хэрэгжилтийн билэлт, холбогдох материалын тайлагнах, үнэлэв. Хэрэгжилтийн тайланг Ерөнхийлэгчийн тамын газар, Үндэсний аюулгүй байдлын зөвлэл, Засгийн Газрын Хэрэг эрхлэх газар, Эдийн засаг, хөгжлийн яаманд хургуулэв. Мен дүгнэлт, зөвлөмжийн холбогдох нэгжүүдэд танилцуулаар хургуулэв.	100
185	48.2. Яам, агентлаг, харьяа байгууллагын үйл ажиллагаанд дотоод аудит хийж, дүгнэлт, зөвлөмж гарган тайлагнах, эрсдэлээс урьдчилан сэргийлэх	-	Тайлангийн тоо, Танилцуулгын тоо	18 байгууллага	Яам, агентлаг, харьяа байгууллага, төсөл зэрэг нийт 23 байгууллагын үйл ажиллагаанд дотоод аудит, санхүүгийн хяналт шалгалт хийгдэх, тайлан удирдлагатай танилцуулсан байна. Тайлан дутгалаатай дотоод аудитын хорооны хуралдаанаар хэзэлжүүлэн тогтоогыг батлуулан, зөвлөмж хургуулсан байна.	ХШУДАГ	БОАЖК-ны Дотоод аудитын хорооны 2022 оны төлөвлөгөөнд 23 харьяа байгууллага, төсөл хөтөлбөрт дотоод аудит хийгээр төлөвлөгөөнээс 21 байгууллага, төсөл хөтөлбөр /19 харьяа байгууллага, 2 төсөл хөтөлбөр/-т дотоод аудитыг бүрэн хэрэгжүүлсэн. БОАЖК-ны хөтөлбөрүүд болон Цаг уур, орчны шинжилгээний газрын үйл ажиллаганы дотоод аудит хийгдэх байна. Мен БОАЖК-ын баталсан удирдамжийн дагуу "Хязгаарлалттай, серег дүгнэлт авсан байгууллагуудын аудитын дүгнэлтийн хүрээнд хэрэгжилж, түүний гүйцэтгэл"-д, БОАЖК-ны ТНБД-ын баталсан удирдамжийн дагуу ""БОАЖК-ны албан хаагчдын цалин тогтоолт, бодолт, олголт, нийтийн даяаттаны шимтэл, хувь хүний орлогын албан татварын ногдуулалт"-д төлөвлөгөөт бус дотоод аудитыг хийж гүйцэтгэн.	70
186	48.3. Байгалийн неөц ашигласны төлбөрийн тухай хуулийн хэрэгжилтэд хяналт-шинжилгээ, үнэлгээ хийж, зөвлөмж хургуулэх	-	Тайлангийн тоо	2020 онд 44.7 хувьтай хэрэгжсэн.	-	ХШУДАГ	"Байгалийн неөц ашигласны төлбөрийн тухай" хуулийн 18 дугаар зүйлд "байгалийн неөцийн ашигласны төлбөрийн орлогос 15-85 буюу түнээс дээш хувийт тухайн неөцийн хамгаалах, нөхөн сэргээх арга хэмжээнд тухайн төсвийн жилд зарцуулна" гэж заасны үндэслэн гүйцэтгэлийн дүгнэхэд 2021 оны жилийн эсийн дунгэр орон нутгийн төсөөт 149.9 тэрбум төгрөгийн орлогийн хуримтлагдан байна. Түнээс хуулийн дагуу зарцуулбал тохио 46.862.9 сая төгрөгөөс байгаль хамгаалах нөхөн сэргээх үйл ажиллаганаас бусад үйл ажиллаганад 34.6 тэрбум төгрөг тус тус зарцуулсан байна. Байгалийн неөц ашигласны төлбөрийн орлого 2020 оны мен үеийнээс 37.778 тэрбум төгрөгөөр өссөн бөгөөд хуулийн хэрэгжилтийн хувь 12.3 хувираа буурч 26 хувьтай хэрэгжсэн байна. Хэрэгжилтийн тайланг удирдлагад танилцуулан. Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайдын 2022 оны 02 сарын 10-ны өдрийн 01/691 дугаартаар "Чиглэл хургуулэх тухай" албан даалгаврыг аймаг, нийслэлийн Засаг дарга нарт хургуулсан.	70
187	48.4. "Шилэн дансны тухай" хуулийн Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайдын эрхлэх асуудлын хүрээнд харьяа 89 байгууллагудын шилэн дансны цахим мэдээлэлд улирал бүр дотоод аудит хийж тайлан мэдээ гаргах	-	Тайлангийн тоо	2020 онд 86.6 хувьтай үнэлгэжсэн.	Улирал бүр шилэн дансны мэдээлэлд дотоод аудит хийж. Аудитын тайланг сайдад танилцуулах. Сангиин яаманд цахимаар тайланг илгээсэн байна.	ХШУДАГ	Байгаль орчны сайдын эрхлэх асуудлын хүрээн дэх 93 байгууллагын "Шилэн дансны тухай" хуул, "Шилэн дансны цахим худсанд тавих мэдээллийн агуулга, нийтлэг стандартыг тогтоох журам"-ын 2021 оны 4 дүгээр улирал, 2022 оны 1, 2, 3 дугаар улирлын хэрэгжилтэд хяналт-шинжилгээ хийж удирдлагуудад танилцуулан 2022 оны 01 сарын 25-ны ТНБД-ын 03/469, 04 сарын 25-ны БОАЖК-ын Сайдын 01/2203, 07 сарын 21-ны ТНБД-ын 03/3998, 10 сарын 25-ны өдрийн ТНБД-ын 03/6215 дугаар албан бичигүүдээр Сангийн яаманд хургуулэв. Цахимаар тайланг тухайн бурт тогтоосон хугацаанд Сангийн яаманд илгээв. 2022 оны 3 дугаар улирлын байдлаар хуулийн хэрэгжилт 95.8% тай байсан ёмчны дунгээс 4.3 хувийн есслэлтийн байна.	90
188	48.5 Байгаль орчны захиргааны статистик маягийн мэдээг нэгтгэн хяналт-шинжилгээ, үнэлгээ хийж	-	7 багц 19 маягтын дагуу гаргасан салбарын 2021 оны мэдээ	-	-	ХШУДАГ	Байгаль орчны захиргааны статистикийн 7 багц 19 маягтын 313 үзүүлэлтийн аймаг, сум тус бүрийн www.eic.mn мэдээллийн санд цахимаар оруулсан төрийн байгууллагудын мэдээнд хяналт-шинжилгээ, үнэлгээ хийж, тайланг Үндэсний статистикийн хороонд 2022 оны 03 дугаар сарын 31-ний өдрийн 05/1650 дугаар албан бичгээр хургуулсан	100
Дөрөв. Төрийн үйлчилгээний чанар, хүртээмжийг сайжруулах зорилт								
Зорилт 49	Байгаль орчны бохирдлыг бууруулах, Байгаль орчинд эзлэтийн давшилтэд арга, технологийг нэвтрүүлах чиглэлээр иргэн, аж ахуйн нэгж байгууллагад чиглэсэн төрийн үйлчилгээний чанар хүртээмжийг сайжруулах	30.0 БОУАС	Төрийн үйлчилгээний чанар хүртээмжийг сайжруулах, чиглэлээр иргэн, аж ахуйн нэгж байгууллагын тоо	31	34-өөс доошгүй	НХБТГ ИЦТХ		
189	Байгаль орчинд эзлэтийн давшилтэд арга, технологийг үйлдээрэл, үйлчилгээнд нэвтрүүлсэн иргэн, аж ахуйн нэгж, байгууллагыг журмын дагуу шалгаруулж, "Эко тэмдэг", "Ногоон гэрчилгээ" олгосон иргэн, хуулийн этгээдийн тоо	10.0 БОУАС	Материал хүлээн авч үнэлж, дүгнэх, комиссын хурал зохион байгуулсан эсэх, сайдын тушаал болсворуулж баттуулсан эсэх "Эко тэмдэг", "Ногоон гэрчилгээ" олгосон иргэн, хуулийн этгээдийн тоо	16 хуулийн этгээд	4-өөс доошгүй байгууллагад "Эко тэмдэг", "Ногоон гэрчилгээ" олгосон байна.	ИЦТХ	Монгол Улсын Засгийн газрын 2017 оны 290 дүгээр тогтооюор батлагдсан Байгальд эзлэтийн хэмнэлтэй, цэвэр техник, технологи, нэвтрүүлсэн иргэн, аж ахуйн нэгж, байгууллагад урамшиуулалт олгох журмын дагуу иргэд ,ААН байгууллагын материал хүлээн авах тухай зарлал мэдээллийн яамны цахим хуудас, олон нийтийн файсбүүк хуудсаар дамжуулсан түгээсэн. 2022 онд хүслэлт гаргасан 10 аж ахуйн нэгж, байгууллагын материалыг шалгур үзүүлэлтээр дүгнэж 8 ААН байгууллын материалыг бууласан. БОАЖК-ын дэд сайдын алхасан Ногоон гэрчилгээ олгох комиссын хурлыг 2022 оны 12 дугаар сарын 15-ны өдөр 2 ААН байгуулалтын материалыг хэлэлцүүлэх бэлтгэл ажлыг хангасан.	70

190	49.2.	Орчны бохирдлыг бууруулах, нөөцийн үр ашгийг нэмэгдүүлэх техник технологийг сурталчлан таниулах зорилгоо "Ногоон технологи 2022" үзэсгэлэн, семинар зохион байгуулах	20.0 БОУАС	Үзэсгэлэн, семинарын бэлтгэл ажлыг хангах, тушаал гаргулсан эсэх, хэвлэл мэдээллийн хэрэгслээр сурталчилсан эсэх Үзэсгэлэн, семинар оролцож, ногоон технологийг сурталчилсан иргэн, хуулийн этзээдийн тоо	2021 онд "Ойн салбарын ногоон технологи 2021" үзэсгэлэнд 15 хуулийн этзээд оролцсон.	Үзэсгэлэн, семинарыг 30-аас доошгүй хуулийн этзээдийг хамраулан зохион байгуулж, хэвлэл мэдээллийн хэрэгслээр сурталчилсан байна.	ИЦТХ	"Агаар, орчны бохирдлыг бууруулах ногоон технологи-2022" үзэсгэлэнгээ энэ онд 2 удаа зохион байгуулсан. Эхний үзэсгэлэн 2022 оны 01-р сарын 28-ны өдөр НҮБ-ын Хүүхдийн сантай хамтран зохион байгуулсан бол хөрх дахь үзэсгэлэнгээ Байгаль орчин, аялал жуулчлалын яам, Орчны бохирдолтой тэмцэх газрын хамтран "Цэвэр технологи-Эрүүл орчин" урман дор Дунжинтарах худалдааны төвийн Нийслэлийн Үйлчилгээний нээлтэн төвд 2022 оны 10-р сарын 8, 9-ний өдрүүдэд зохион байгуулсан. Үзэсгэлэнд 40 гаруй аж ахуйн нэгж, байгууллага тогот төхөөрөмж, баарал бутээгдэхүүнээс сурталчлан танилцуулсан бол нийт 1000 гаруй хүн үзэж, сонирхсон. Үзэсгэлэнд агаар, орчны бохирдлыг бууруулах чиглэлээр шинэлэг инновацii нээвтрүүлсэн аж ахуйн нэгжид оролцсоноороо онцлог байлаа. Түхлэблэл, ногоон байгууламжийг бий болгох боломжтой гаргийн хувьламж, хонини носсор агаар цэвэршуулэгч шүүлтүүр болон бордоо ўйлдвэрлэсэн компаниуд, авто тээврийн хэрэгслээс ялгарах бохирдуулагч бодисын хэмжээг бууруулах технологи, хог хаягдлыг дахин боловсруулсан эко ариун цэврийн байгууламж, эрчим хүчиний хэмнэлтэй цахилган болон хийн халаагуур, явган хүний зам болон автобусын буудлын хүлээлгийн судалдаа сургуултуулалт боломжтой цас, мөс хайлзуулалт хүйтнүүд мэдэрх халдаг халаалтын систем, цахилганаа автомашинуудыг оролцсон.	100
191	50.1	Ойн мэргэжлийн байгууллагын эрх олгох, сунгах, хүчингүй болгох	-	Тушаал	18 аж ахуйн нэгж байгууллага	Ойн мэргэжлийн байгууллагын эрх авхаар хүсэлт ирүүлсэн хуулийн этзээдийн хүснэгтийг журамд заасан хугацаанд шийдвэрлэх сайдны тушаал гарсан байна	ОБЗГ	Ойн мэргэжлийн байгууллагын тусгай зөвшөөрөлд 2018 оны үзлэг хийсэнтэй холбоотойгоор 2021 онд 21 аймагт үйл ажиллагааг авуулж буй ойн мэргэжлийн байгууллагын тусгай зөвшөөрөлийн хүчинтэй хугацаа дуусгавар болсон. 2022 онд Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайдын А/02, А/07, А/19, А/88, А/177, А/223 эзргэж тушаалаар аймаг, нийслэлийн Засаг даргын тодорхойлолт, Байгаль орчны газрын дүгнэлт, хянан магадалгааны хувьсдыг үндэслэн 367 аж ахуйн нэгжийг байгууллагын эрхийн сунгах, 111 аж ахуйн нэгжид эрх шинээр олгосон байна. Мөн Засгийн газрын хэрэгжүүлэгч агентлагийн даргын 2022 оны А/22 дугаар тушаалаар 14 аж ахуйн нэгжийг байгууллагын ойн мэргэжлийн байгууллагын эрхийг сунгасан.	100
Зорилт 51		Бүс нутаг, салбарын хөгжлийн хөтөлбөр, төлөвлөгөө болон төслийн байгаль орчинд нөлөөлөх байдлыг үнэлэх, байгаль орчны төлөө байдалд үнэлгээ, дүгнэлт өгөх, байгаль орчны аудитын хэрэгжилтийг зохион байгуулах, зохицуулах.	10.0 ХБОСШ	Хянаж баталсан менежментийн төлөвлөгөө, тайланийн тоо	-	300-аас доошгүй байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө, тайлан хянаж, баттуулсан байна.	ХБОБНҮГ		
192	51.1.	Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай хуулийн 7.7.3-ын хэрэгжилтийг ханган байгаль орчны өрөнхий үнэлгээний дүгнэлт гаргах	-	Байгаль орчны нөлөөллийн өрөнхий үнэлгээний дүгнэлтийн тоо	2021 онд 750 байгаль орчны нөлөөллийн өрөнхий үнэлгээний дүгнэлт гаргасан.	300-аас доошгүй төсөл хэрэгжүүлэгчийн байгаль орчны нөлөөллийн өрөнхий үнэлгээний дүгнэлт гаргуулах хүснэгтийг хянан үзэж, дүгнэлт гаргасан байна.	БОУАХХБОБНҮГ	"E-Mongolia" цахим системээр хүсэлт ирүүлсэн 763 төсөлд байгаль орчны нөлөөллийн өрөнхий үнэлгээ хийж, дүгнэлтийг гарган төсөл хэрэгжүүлэгчид хүргүүлсэн. Түхлэблэл: Төслийн ангиллаар нь авч үзвэл улс түүхийн үйлдвэрээр 295, дэд бүтэц, хөдөө аж ахуй, химиин бодисын 375, аялал жуулчлал, үйлчилгээний салбарын 93 төсөл байна.	100
193	51.2.	Байгаль орчны нөлөөллийн үнэлгээний журамд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах	-	Засгийн газрын тогтоол	Засгийн газрын 2013 оны 374 дүгээр тогтоол	Журам, аргачлалын төслийн эцэслэн боловсруулсан байна.	БОУАХХБОБНҮГ	Байгаль орчин аялал жуулчлалын сайд. Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын сайдын 2021 оны А/144, А/216 дугаартай хамтарсан тушаалаар ажлын хэсэг байгуулагдан нийгмийн нөлөөллийн үнэлгээний журам аргачлалыг боловсруулав. Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайдын 2021 оны А/107 дугаар тушаалаараа байгаль орчны нөлөөллийн үнэлгээний журам шинэчилж боловсруулах урзгыг бүхий ажлын хэсэг байгуулагдан ажилласан бөгөөд ажлын хэсгийн хүрээнд нийгмийн нөлөөллийн үнэлгээний журмын төслийг байгаль орчны нөлөөллийн үнэлгээний журмын төсөлтэй уялдуулж, эцэслэн боловсруулав. Журмын төслийг төрийн болон мэргэжлийн байгууллага, ТББ-үүдэн төлөөллийг хамаруулж үзүүлэхийг 7 удаа зохион байгуулж давхардан тоогоор нийт 332 санал ирснэйн журмын төсөлд тусгас. Журмын төсөлд яамдуудаас 01/6707, 6708, 6709 тоотоор санал авч. Засгийн газрын эзлэлтийг хуралдаанаар хэлэлцүүлэхээр Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайдын 2022 оны 12 дугаар сарын 02-ны өдрийн 01/7053 дугаар албан бичгэрз ЗГХЭг-т холбогдох материалыг хүргүүлэв. Мөн Байгаль орчны нөлөөллийн үнэлгээний журамд өөрчлөлт оруулах болон Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай хуулийн эрх зүйн орчны асуудлаар танилцууллаа бэлтгэн 2022 оны 05 дугаар сарын 11-ний өдрийн Засгийн газрын хуралдаанд танилцуулж, 28 дугаар тэмдэглэл гаргуулан гүйцэтгэлийг ханган ажиллав.	90
194	51.3.	Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах	-	Нэмэлт, өөрчлөлт оруулсан хуулийн төсөл	Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай хууль	Хуулийн төслийг эцэслэн боловсруулсан байна.	БОУАХХБОБНҮГ	Засгийн газрын 2022 оны 05-р сарын 11-ны өдрийн хуралдаанд Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний эрх зүйн орчныг боловсронгуй болгох талаарх саналыг танилцуулж, уг хүрлийн 28 дугаар тэмдэглэлийн 7 дахь хэсэгт Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний хууль, журамд нэмэлт, өөрчлөлт оруулсаан боловсруулж танилцууллаа уүргийг өгсөн. БОАЖ-ын сайдын 2022 оны 08-р сарын 03-ны өдрийн А/281 дүгээр тушаалаар Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулж, хууль тогтолцоожийг боловсронгуй болгох урзгыг бүхий ажлын хэсгийн хүчиний Үндэсний комиссын ХЭДХЯ, ЭЭХЯ, БХБЯ, ХНХЯ, ЭТХЯ, УУХЯЯ, ХХААХУЯ, ЭМЯ, МХГЕ, НЭДТТ-ын төлөөллийн бүрдэлхүчинэгийг байгуулсан. Хууль тогтолцоожийн тухай хуулийн дагуу холбогдох судалгааны ажлыг зөвлөх багаар гүйцэтгүүлж, судалгааны үр дүнд тулгуурлан БОННҮ-ний тухай хуульд шинэчилсэн наиртуулга хийх үзэл баримтлалын төсөл, хуулийн төслийг боловсруулаад байна. Үзэл баримтлалыг БОАЖ-ын болон ХЭДХЯ-ийн сайдад баттуулж болтгэв. Яамны удирдлагасаа өгсөн чиглэлийн дагуу БОАЖ-ын сайдын 2022 оны 11-р сарын 22-ны өдрийн А/535 дугаар тушаалаар ажлын хэсгийн шинэчилж байгуулав. Үзэл баримтлалыг баттуулахаар төлөвлөн ажилласаа.	70
195	51.4.	Тэрбум мод үндэсний хөдөлгөөнийг хэрэгжүүлэх, зөвдэрсэн газрыг нөхөн саргзэх, хөв цөөрөм байгуулах ажлыг шаардлагатай төслийн БОННҮ-ний тайландаа дүйцүүлэн хамгааллын арга хэлбэрээр тусгах	-	БОННҮ-ний тайландаа тусгасан тоо	-	25-аас доошгүй БОННҮ-ний тайландаа дүйцүүлэн хамгааллын арга хэмжээг тусгасан байна.	БОУАХХБОБНҮГ	БОННҮ-ний тайландаа дүйцүүлэн хамгааллын чиглэлээр дараах ажлуудыг гүйцэтгэсэн. Үүнд: 1. "Тэрбум мод" үндэсний хөдөлгөөний хүрээнд улс түүхийн 437 төслийн БОННҮ-ний тайландаа тухайн бус нутгийн онцлогтой тохирсон ногоон байгууламжийн бий болгох, мод тарижаар тусгасуулж 2. Эвдрээлд орж эзэнгүй орхигдсон 8000 га талбайг нөхөн саргзэх, боломжит газарт усны хөв цөөрөм байгуулах ажлыг биологийн олон янз байдлын дүйцүүлэн хамгааллын хүрээнд ГИДЦГ-ын А хэсэг, ГБДЦГазар, Нагалхаан БНГ-ын Ар наарангийн рашаан, Дэлгэрхан уулын БНГ-ын Дэлгэрэн уул. Их наартын БНГ болон 33 ОНТХГ-ын хамгааллын мөнжментийг дэмжих, биологийн арга хэмжээ авах, 9 булаг, рашааныг тус тус хашиж хамгаалах ажлыг 146 уул тусгасуулан баталж бөгөөд 2022 оны дүйцүүлэн хамгааллаар арга хэмжээний хүрээнд улс түүхийн тос, хунд үйлдвэрээр 164 төсслэд тусгасуулан баталж бөгөөд 2022 оны дүйцүүлэн хамгааллаар арга хэмжээний хүрээнд тусгасуулан ажиллаа.	100

196	51.5.	MNS 6518:2015 стандартын D1 заалт /ЦДАШьг шувуудад аюулгүй болгох техникийн шаардлагагүй хэрэгжүүлэх зөвлөмжийг шаардлагатай теслийн БОННУ-ний тайланда тусгах.	-	БОННУ-ний тайланда тусгасан зөвлөмжийн тоо	MNS 6518:2015 стандарт	2-оос доошгүй БОННУ-ний стандартын зөвлөмжийг тусгасан байна.	БОУАХ ХБОБНҮГ	Дэд бүтэц, хөдөө аж ахуй, үйлдвэрлэл, химийн бодисын теслийн байгаль орчны нөлөөллийн нарийвчилсан үнэлгээний тайлан хэлэлцэх Мэргэжлийн зөвлөлийн хурлаар эзрэг амьтад зориулсан гарц, гаралт барих стандартыг хэрэгжүүлэх шаардлагыг 25-н теслийн тайланда тусгуулан баттуулав. Тухайлбал "Цахилгаан дамжуулах үндэсний сүлжээ" ТӨХХ-ний 6 дүүргэгт хэрэгжүүлж буй 110/35/10 кВ-ын хүчин чадалтай дэд станцын теслиуд, Эрдэнэбүрэн-Улиастайн 220 кВ-ын 2 хэлэхээгт 468.3 км цахилгаан дамжуулах агаарын шугам, дэд станц барих теслиуд болно.	90
197	51.6.	Теслийн БОННУ-ний тайлан болон БОМТ-г хэлэлцэн шийдвэрлэх	10.0 ХБОСШ	Хэлэлцэн шийдвэрлэсэн БОННУ-ний тайлан болон БОМТ-ний тоо	2021 онд байгаль орчны нөлөөллийн нарийвчилсан үнэлгээний 625 тайлан. Байгаль орчны менежментийн төвлөвлөгөө 654-ийн хянан шийдвэрлэсэн.	Мэргэжлийн зөвлөлийн хурлыг зохион байгуулж, 250-мас доошгүй теслийн БОННУ-ний тайлан болон БОМТ-г хэлэлцэн шийдвэрлэсэн байна.	БОУАХ ХБОБНҮГ	Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний Мэргэжлийн зөвлөлийн хурлыг сард 3-5 удаа, улиралд 9-12 удаа хийхээр хуваарийг баталж, шаардлагатай тохиолдолд Мэргэжлийн зөвлөлийн эзлжит бус хурлыг зохион байгуулан ажиллав. Нийт 35 удаагийн хурлаар уул уурхай, хүнд үйлдвэрийн 146, дэд бүтэц, хөдөө аж ахуй, химийн бодисын 226, аялал жуулчлал, үйлчилгээний 65 теслийн хийсэн Байгаль орчны нөлөөллийн нарийвчилсан үнэлгээний тайлан, Байгаль орчны менежментийн төвлөвлөгөөг хэлэлцэж, нийт 437 теслийн тайланг батлав.	100
198	51.7.	Агуурын менежментийн бүсийн кадастрын зураглалыг шинчилж	-	Шинчилсэн зураг	Агуурын бүсийн зураг	Агуурын менежментийн бүсийн кадастрын зураглалыг шинчилсэн байна.	ОУТХГКХ АУБНХ	2013-2021 он хуртэл батлагдсан Агуурын бус нутгийн ан агуурын менежментийн төвлөвлөгөөнд дун шинжилгээ хийсан. Амьтын тухай хуулийн 22.3-т заасны дагуу 21 аймгийн 145 сумын ИТХ-ын тогтоолоор нийт 256 агуурын бус байгуулагдсан байна. Үүнээс 68% нь Ховор амьтын агуурын бус, 32% нь Элбэг тархацтай амьтын агуурын бус байна. Агуурын бус нутгийн кадастрын зураглалын давхардлыг арилгасан.	70
Зорилт 52		Төрийн үйлчилгээний чанар, хүртээмжийг сайжруулж, цахим систем нэвтрүүлэх	45.0 Төсөл хөтөлбөр	Үйлчилгээ авсан иргэн, аж ахуй нэгжийн тоо, систем хөгжүүлэх ёе шат хувь, тоон гарын үсэг нэвтрүүлсэн албан хаагчдын тоо	-	Улсын тусгай хамгаалалттай газрын газар ашиглалтын ўйл ажиллагааг онлайн хэлбэрт шилжүүлэн цахим системийг нэвтрүүлж, тогтолц ўйл ажиллагаанд шилжсэн байна.	ТХБНҮГ ОУТХГКХ	Тусгай хамгаалалттай газар нутгат газар ашиглахаар сайдын тушаал гарсан газар ашиглагч нарын газрын кадастрын бүртгэл кадастрын мэдээллийн санд бүртгэлтэй байгаа. ОУТХГКХэлтэс газарзүйн мэдээллийн сангийн бүртгэлийг хийж оронзайн мэдээлэл бэлтгэсэн.	
199	52.2.	Ой, ус, тусгай хамгаалалттай газрын кадастрын лавлагааны мэдээллийн санг e-mongolia платформд холбох	-	Лавлагаа авсан иргэн, хуулийн этгээдийн тоо	Усны сан, ойн сан бүхий газар, улс, орон нутгийн ТХ газрын давхаралттай кадастрын лавлагааг eic.mn сайтад оруулж, 2019 онос лавлагаагаар гаргадаг болсон.	Хэргэлээнд нэвтрүүлсэн байна	ОУТХГКХ ХБОБНҮГ	Ой, ус, тусгай хамгаалалттай газрын кадастрын лавлагааны мэдээллийн санг e-mongolia платформд холбох ажлаар санал солилцож уулзаж 2022 оны 03 сарын 22 өдөр e-mongolia хөгжүүлэлтийн теслийн мэргэжилтийнүүдэй уулзаж зохион байгуулжсан. Тус уулзaltaар "Хур" Төрийн мэдээлэл солилцооны системд БОАЖЯам болон түүний харья байгууллагууд холбогдсон тохиолдолд техникийн хувьд хүндэрлэгийн шууд холбогдох боломжийт хариу ёген. Үүний дагуу БОАЖЯамнаас Үндэсний дата төвтэй хамтран ажиллас газрээ байгуулахаар ажиллас байна. Үндэсний дата төв шинээр "Хур" системд холбох мөн сервер байршуулсаа ажлыг Яамны мэдээллийн технологийн ажилтан солигдсоны улмаас хийгдэгүй байна.	70
200	52.3.	Байгаль орчны менежментийн төвлөвлөгөө, тайланг цахим болгох.	-	Хөгжүүлсэн цахим платформ	-	Системийг ашиглалтад оруулсан байна.	ХБОБНҮГ	Байгаль орчны мэдээллийн сан буюу eis.mn-ийн Байгаль орчны үнэлгээний дэд санд тухайн жилийн байгаль орчны менежментийн төвлөвлөгөө хүзүүн авах, хянах, батлах уул ажиллагаагаар бүрэн цахимжулсан.	100
201	52.4.	Цахим гарын үсгийн хуулийн хэрэгжилтийг хангаж, төрийн үйлчилгээнд тоон гарын үсгийг нэвтрүүлэх.		Тоон гарын үсгийн тоо	Яамны 121 албан хаагч	Нийт ажиллаж буй төрийн албан хаагчид	ТЗҮГ	Хувийн мэдээлэл хамгаалах тухай болон цахим гарын үсгийн тухай тухай хэрэгжих эхэлсэнтэй холбогдуулан харья байгууллагын удирдлагуудад албан хаагчынхаас ажлын цагийг хурууны хэзэгзэр бүртгэхийг байх чиглэл хургуулсан. Яамны нийт албан хаагчад 121 тоон гарын үсгийг олгосон мөн шинээр томилогдсон 20 гаруй албан хаагчид тоон гарын үсэг олгон ажиллас байна. 2022 оны 06 дугаар сарын 10-ны өдөр тоон гарын үсгийн сургалтыг хошион байгуулж дуургийн иргэний улсын бүртгэлийн хэлтэсээс БОАЖЯ-ны 100 гаруй албан хаагчид тоон гарын үсгийн бүртгэлийн хийсэн. Одоо ашиглах бүй мэдээллийн системүүдийг сайжруулах, нэмэлт хөгжүүлэлт хийж, шинээр мэдээллийн систем хөгжүүлэхэд тоон гарын үсгийг ашиглахаар ажлын даалгавар, системийн шаардлагад нь тусган ажиллас байна.	90
202	52.6.	E-mongolia 21 тусгай зөвшөөрлийн 4 бүлэг орсон, 17-г E-mongolia системд нэвтрүүлэх, тусгай зөвшөөрлийн нэгдсэн мэдээллийн сан бий болгох. Тусгай зөвшөөрел, магдан итгэмжлийн мэдээллийн сан үүсгээд систем хөгжүүлэх.		Олгосон герчилгээний тоо	1414 тусгай зөвшөөрел олгох, 294 тусгай зөвшөөрлийн хугацааг сунгасан.	Тусгай зөвшөөрел, эрхийн гэрчилгээг хууль тогтоомжийн дагуу олгох ажлыг цахим болгосон байна.	ТЗҮГ	БОАЖЯ-наас нийт 21 тусгай зөвшөөрел, зөвшөөрлийг олгодог бөгөөд Байгаль орчны нөлөөллийн ерөнхий үнэлгээний дүгнэлт, Ан агаар тусгай зөвшөөрел. Ойн мэргэжлийн байгууллагын эрх олгох, Химийн хортой болон аюултэй бодис импортох, экспортлох, хил дамжуулан тээвэрлэх, ашиглах, үйлдвэрлэх, худалдах тусгай зөвшөөрлийн 4 системийг хөгжүүлэлтийг бүрэн дуусгаж Е-Монголиа цахим системд холбосон. Үлсэн 17 тусгай зөвшөөрел, зөвшөөрлийг цахим болгохор бүртгэлийг хэлэлцэхээр холбогдох балтгайт ажлыг ханган ажиллас байна. "Газрын нэгдмэл сангийн удирдлагын цахим системийг нэвтрүүлэх тухай" Засгийн газрын 2020.03.25-ны өдрийн 110 дугаар тогтолцоог хэрэгжүүлэхтэй холбогдуулан "БОАЖ-ын сайдны 2021 оны A/27 тушаалын хүрээнд газрын нэгдмэл сангийн удирдлагын нэгдсэн цахим системийг хэрэгжээнд нэвтрүүлэх ажлыг зохион байгуулсан ажиллас байна. УТХ-ын хамгаалалттай захиргааны 16 албан хэлэгж ГЗБГЗГ-ын LM-ийн сургалтанд хамруулсан, улсын тусгай хамгаалалттай газар нутгийн ажиллалтад цахим гарын үсгийн тухай тухай хэрэгжих эхэлсэнтэй холбогдуулсан Софт мастер ХХК-тай газрээ байгуулсан сургалтыг 795 хувийн хэргийн тоон хэлбэрт шилжүүлэн газрын нэгдмэл сангийн нэгж талбартай холбох боломжийг бурдлуулсан, мэдээллийн сангийн баазыг нэгтгэж, газрын кадастрын мэдээллийн нэгдсэн системд бүрэн холбогдох, программын хангамжийн хөгжүүлэлт, сайжруулахыг хийж байна. Тус ажлыг хэрэгжүүлснээр тусгай хамгаалалттай газарт газар ашиглуулах асуудлыг бурган цахим хэлбэрт шилжүүлэн ТХГН-ийн зөвшөөрэгдсэн бусад олгосон газрын нэгж талбарын мэдээллийг улсын хэмжээний кадастрын мэдээллийн нэгдсэн сүлжээнд холбож, иргэн, хуулийн этгээдэд нээлттэй, ил тод үйлчлэх арга хэмжээг хэрэгжүүлүн.	100

Зорилт 53	БОАЖЯ-ны салбарын бодлого, үйл ажиллагааг олон нийтэд хүргэх Нэг цагийн үйлчилгээг иргэдэд түргэн шурхай, хүртээмжтэй хүргэх, иргэд, аж ахуйн нэгж байгууллагаас ирүүлсан албан бичиг, өргөдөл, гомдлыг шийдвэрлэх, БОАЖЯ-ас олгодог тусгай зөвшөөрөл, эрхийг цахимжуулах.	25.0 БОУАС	Үйлчилгээ авсан иргэн, хуулийн этгээдийн тоо, нийгмийн судлээний хэргэлзэр мэдээлсэн мэдээний тоо, бүрдүүлсэн материалын төвьёг, үүсгэсэн архивын сан тоо, ирсэн, явсан албан бичгийн тоо	79 хэвлэл мэдээлэл, сошиал хөгжүүлэгчидтэй гэрээ байгуулан хамтран ажиллаж Албан ёсны сайт tpp.mn -д 380 мэдээ, мэдээлэл, сошиал пайж хуудаст нийт 1109 мэдээ мэдээлэл, видео контент, постер бэлтгэн түгээсэн. 14254 албан бичиг ирснээс 10850 хариутай, 3404 нь хариугүй албан бичиг байсан.	Хэвлэл мэдээллийн байгууллагатай гэрээ байгуулсан байна. 50 нэвтрүүлгийн глон нийтэд хүргэсэн байна. Ирсэн, явсан бичиг, өргөдөл, гомдлын бүртгэл хөтөлж, шийдвэрлэлтэд хяналт тавьж, архивд хүлээлгэн өгсэн байна.	ТЗУГ	Яаманд нийт 15091 албан бичиг цахим болон цаасан хэлбэрээр хүлээн авч бичиг хэргийн системд бүртгэж, гадны байгууллага болон ААН, хувь хумүүст 7091 албан бичигийг илгээсэн байна. Нийт явсан бичгээс 6957 бичиг хариутай, 134 бичиг хариугүй. Яамны албан хаагчид болон Биологийн олон янз байдлыг хамгаалах, уур амьсгалын берчелтэд дасан зохицох төслийс нийт 1004 ботиж актаар хүлээнлэцэн, хадгаламжийн нэгж үүсгэсэн. Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай хуулийн дагуу 616 нарийвилсан үнэлгээний тайланг нэг цэгээс хүлээн авч, бүртгэл үйлдэж, хүлээн авсан мөн 308 тайланг хүлээн авахад бэлтгээд байна.
203	53.1. БОАЖЯ-ны салбарын бодлого, үйл ажиллагааг цахим хуудас болон олон нийтийн судлээгээр дамжуулан сурталчлах	-	Яамны бодлого, үйл ажиллагааны талаарх мэдээ, мэдээллийг постер, видеогоор хүргэсэн тоо, сургалтын тоо, хөтөлбөр	Нийт 79 хэвлэл мэдээлэл, сошиал хөгжүүлэгчидтэй гэрээ байгуулан хамтран ажиллаж Албан ёсны сайт tpp.mn -д 380 мэдээ, мэдээлэл, сошиал пайж хуудаст нийт 1109 мэдээ мэдээлэл, видео контент, постер бэлтгэн түгээсн.	Хэвлэл мэдээллийн байгууллагатай гэрээ байгуулж, 50 нэвтрүүлгийг олон нийтэд хүргэсэн байна. Салбарын үйл явдал, мэдээллийг материалыг архивын сан үүсгэж, архивласан байна. Салбарын мэргэшсэн сэргүүлчдийг бэлтгэх сургалт зохион байгуулсан байна.	ТЗУГ ХМОНХ А	Хэвлэл мэдээллийн 45 байгууллагатай хамтран ажиллах гэрээ байгуулан түүгээр дамжуулан БОАЖЯ болон Засгийн газрын бодлого, шийдвэр, үйл ажиллагааны хөтөлбөрийг иргэдэл олон нийтэд сурталчилан ажиллах чиглэлээр нийт 1200 мэдээ, мэдээлэл постер, багино видео, шортк, мэдээ, танилцуулга зөгрийг бэлтгэн хүргэжээ. Мен БОАЖЯ-ны албан ёсны фэйсбуук хуудсанд 230 мянга 971 удаагийн идэвхтэй хандалт, мэдээллийн байршуулан ажиллав. НҮБ-ийн нийгмэлтэй хамтран байгаль орчны заплуу манлайлагч хөтөлбөрийг амжилттай хэрэгжүүлэв. Байгаль орчин, аялал жуулчлалын яамны албан ёсны фэйсбуук худас дагагчдын тоо 2022 оны 12 дугаар сарын 05-ны өдрийн байдлаар 102 мянга 638 буюу нийт 48,5 хувиар хандалт өссэн.
204	53.2. Нэг цагийн үйлчилгээг иргэн, хуулийн этгээдэд түргэн шурхай хүргэх, албан бичиг, өргөдөл, гомдлыг шийдвэрлэх, БОАЖЯ-ас олгодог тусгай зөвшөөрөл, эрхийн гэрчилгээг хэвлэх, цахимжуулах	15.0 БОУАС	Гэрчилгээний тоо Ирсэн, явсан албан бичиг, өргөдөл, гомдлын тоо	1414 тусгай зөвшөөрөл олгож, 294 тусгай зөвшөөрлийн хугацааг сунгасан. 14254 албан бичиг ирснээс 10850 хариутай, 3404 нь хариугүй албан байсан байна.	Тусгай зөвшөөрөл, эрхийн гэрчилгээг хууль журмын дагуу олгосон байна Ирсэн, явсан бичиг, өргөдөл, гомдлын бүртгэл хөтөлж, шийдвэрлэлтэд хяналт тавьж, архивд хүлээлгэн өгч, тайлгагасан байна.	ТЗУГ	Байгаль орчин, аялал жуулчлалын яам, Цаг уур, орчны шинжилгээний газар, Усны газар, албан тушаалтанд хандаж гаргасан өргөдөл, гомдлын шийдвэрлэлтийн 2021 оны жилийн эцэс, 2022 оны I улирлын тайланг нэгтгэн боловсруулж, Сайдын зөвлөлийн хурлаар хэлэлцүүлэн 2022 оны 01 дугаар сарын 10-ны өдрийн 01/169, 04 дугаар сарын 05-ны өдрийн 01/1723 дугаар 07 дугаар сарын 05-ны өдрийн 01/2788, 10 дугаар сарын 10-ны 01/5846 албан бичгээр Засгийн газрын Хэргээрийн газарт тус тус хүргүүлсэн. 2022 оны IV улирлын тайланг 12 дугаар сарын 31-ны өдөрөө тасалбар болгон дараа сарын 10-ны өдрийн дотор хүргүүлнэ. 11-11 төвөөс ирсэн өргөдөл, гомдол, санал хүснэгтийг хүлээн авч хариуцах албан тушаалтанд шилжүүлэн шийдвэрлүүлэхдэд тухай бүр хяналт тавьж ажилласан 12 дугаар сарын 06-ны өдрийн байдлаар нийт 567 өргөдөл голомд хүснэгт ирүүлснээс 564 өргөдөл, гомдол, хүснэгтийг хүйслэл, шийдвэрлэлтийн хувь 99.7 байна.
205	53.3. Аялал жуулчлалын салбарын мэдээлэлд үзүүлэлт хийж, дүгнэлт гаргах, яамны цахим хуудас хөгжүүлэлт хийж, хандалтын тоо өсгөх	-	Гүйцэтгэх байгууллагатай гэрээ хийн ажлуудыг хэлүүлсэн эсэх	-	Хандалтын тоог 50-иас дээш хувирд өсгесэн байна.	АЖБЗГ ОНХА	Монгол Улсын Засгийн газраас Аялал жуулчлалын салбарт барьж буй бодлого, шийдвэрүүдийг хэвлэл мэдээллийн байгууллагудаар дамжуулан олон нийтэд түзээн ажиллаж байна. Мен аялал жуулчлалын хуулийг УИХ-д өргөн барьсантай холбогдуулан 65 саат, 18 төлөвийзэр мэдээлэл өгөх, 3 удаагийн хэлэлцүүлэг зохион байгуулсан байна. Ингэхэд БОАЖЯ болон БОАЖЯ-ны Аялал жуулчлалын газартай хамтран ажиллаж байна.
206	53.4. Эрчим хүчиний цахилгаан дамжуулах шугамын стандартын хэрэгжилтийг хангуулах, сурталчлан таниулах	-	Хэвлэл мэдээллийн сурталчилгааны тайлан	-	-	ХБОБНУ Г ХМОНХ А ИЦХ	Эрчим хүчиний цахилгаан шугамын стандарт болон стандартыг мөрдөөгүйгээс үүдэх эрсдлийг олон нийтэд таниулах чиглэлээр мэдээ, мэдээлэл бэлтгэн ТВ-ын байгууллага болон мэдээллийг сайтуудаар дамжуулан нийтэлж ажиллав.
207	53.5. Улсын тусгай хамгаалалттай газар нутагт нэвтрэх тасалбарыг хэвлэх	10.0 БОУАС	Хэвлэсэн нэвтрэх тасалбарын тоо	400,000 нэвтрэх тасалбар хэвлэж хамгаалалтын захиргаадад 200,000-аас доошгүй нэвтрэх тасалбар хүргүүлсэн	Улсын тусгай хамгаалалттай газрын 30 хамгаалалтын захиргаадад 200,000-аас доошгүй нэвтрэх тасалбар хүргүүлсэн	ТХБНУГ	Байгаль орчин, аялал жуулчлалын яамны Териин нарийн бичгийн даргын 2022 оны 02 дугаар сарын 24-ний А/45 дугаар тушаалаар "Улсын тусгай хамгаалалттай газар нутагт нэвтрэх тасалбарыг хэвлэх" гүйцэтгэгчийн сонгон шалгаруулах үнэлгээний хороог байгуулж, 2022 оны 03 дугаар сарын 02-ны өдөр ажлын даалгаврыг баттуулсан. 2022 оны 02 дугаар улиралд багтаан сонгон шалгаруулж, гэрээ байгуулахаар ажиллаж байна.

208	53.6.	ЗГ, БОАЖЯ-ны салбарын бодлого, Төрийн үйлчилгээг ил тод, хурдан шуурхай, чанартай, хүртээмжтэй болгох		БОАЖЯ-ны салбарын бодлого, Төрийн үйлчилгээг ил тод, хурдан шуурхай, чанартай, хүртээмжтэй болгох	Хэвлэл мэдээллийн байгууллагатай гэрээ байгуулах, /телевиз, вебсайт, сонин/	Хэвлэл мэдээллийн хэрэгсэлтэй гэрээ байгуулж, байгаль орчин, аялал жуулчлалын салбарын бодлого, үйл ажиллагаа, цаг үеийн асуудлаар мэдээ мэдээлэл олон нийтэд хүрсэн байна.	ТЗҮГ ХМОНХ А	Байгаль орчин, аялал жуулчлалын яам. Орчны бохирдлыг бууруулах үндэсний хорооноос Засгийн газрын үйл ажиллагаа, бодлого шийдвэр, цаг үеийн мэдээ, мэдээллийг олон нийтэд түгээх зорилгоор 45 хэвлэл мэдээллийн байгууллагатай хамтран ажиллах гэрээ байгуулан ажиллав.	100
209	53.7.	Аялал жуулчлалын салбарын бодлого, Засгийн газраас хэрэгжүүлж буй үйл ажиллагааг олон нийтэд сурталчлан танилцах		Байгаль орчин, аялал жуулчлалын яамны бодлого, үйл ажиллагааг олон нийтэд сурталчлах шаардлагатай эсэх	Байгаль орчны нэвтрүүлэг бэлтгэх Телевизээр долоо хоногт нэг удаа "Байгаль орчин, аялал жуулчлалын яам, Орчны бохирдлыг бууруулах үндэсний хороо үзүүлж байна" нэвтрүүлэгт 40 удаа гарсан байна. 40 хэвлэл мэдээллийн байгууллага, сошиал хөгжүүлэгчидтэй гэрээ байгуулан хамтран ажиллаж	Байгаль орчны нэвтрүүлэг бэлтгэх Телевизээр долоо хоногт нэг удаа "БОАЖЯ, БОББҮХ үзүүлж байна" нэвтрүүлэгт 40 удаа гарсан байна. 40 хэвлэл мэдээллийн байгууллага, сошиал хөгжүүлэгчидтэй гэрээ байгуулан хамтран ажиллаж	АЖБЗГ ОНХА	Байгаль орчин, аялал жуулчлалын яам. Орчны бохирдлыг бууруулах үндэсний хорооноос Засгийн газрын үйл ажиллагаатай хамтран МҮОНРТ-ийн байгаль орчны булагнаар 7 хоног бурийн Хэргава гарагт, сард 4 удаа улиралд 12, хагас жилд 24, жилд 48 удаа салбарын мэдээ, мэдээллийг хүргэн ажиллав. "Ногоон бу нутгийн санхүүгийн чуулган" урьдчилсан эзлэлцүүлгийн нэг болох ногоон санхүүжилт бус нутгийн чуулганы 5-8 цагийн шууд дамжуулалтыг Tenger TV хийсэн. Медиа идэвхжүүлэлтийн алхлын хүрээнд 10 гаруй ярилцлагын, сурталчилгааны алхлыг хийсэн байна. Сошиал контент 29,300 нийт хэрэглэгчдэд хүрсэн.	100
210	53.8.	Иргэн, хуулийн этгээдээс Нэг цагийн үйлчилгээ, цахимаар буюу Иргэд олон нийтэй харицах 11-11 төвөөс ирүүлсэн гомдол, мэдээлэлд түргэн шуурхай хариулт ёгч, шийдвэрлэсэн мэдээллийг олон нийтэд мэдээлж		Гомдол, мэдээлэл шийдвэрлэсэн эсэх	Иргэд, аж ахуй нэпк, олон нийтэй ирсэн санаал, гомдлын шийдвэрлэсэн байх	Хэвлэл мэдээллийн гэрээ байгуулсан байгууллагатай мэдээллийг олон нийтэд нээлттэй мэдээлэл хүргэж, 1-5 дахь алхлын өдрүүдэд газар, хэлтсийн дарга нар БОАЖЯ-ны 117 дугаарын утсанд ирсэн амьтадаа гомдол, санаал шууд хариулт ёгч ажиллав. Мен сошиал хуудсанд комментоор орж ирсэн асуултуудад тухай бүрт хариулт ёгч ажиллав	ХМОНХ А	Байгаль орчин, аялал жуулчлалын яамны хэвлэл мэдээлэл, олон нийтэй харицах албанад иргэн, аж ахуй нэгжээс ирсэн хамтран ажиллах болон бусад санаал, гомдолтой холбоотой мэдээ, мэдээллийг иргэд олон нийтэд нээлттэй мэдээлэл хүргэж, 1-5 дахь алхлын өдрүүдэд газар, хэлтсийн дарга нар БОАЖЯ-ны 117 дугаарын утсанд ирсэн амьтадаа гомдол, санаал шууд хариулт ёгч ажиллав. Мен сошиал хуудсанд комментоор орж ирсэн асуултуудад тухай бүрт хариулт ёгч ажиллав	100
211	53.9.	Ой хээрийн түймэр, шар усны үер болзошгүй байгалийн гамшигт аюулаас урьдчилан сэргийлэх чиглэлээр цуврал нэвтрүүлэг бэлтгэж олон нийтэд түгээж, сурталчлах		Иргэд ой хээрийн түймрийн аюул болоод ан агуулттай холбоотой батлагдсан хууль шинээр батлагдсан эсэх	Иргэд ой хээрийн түймрийн аюул болоод ан агуулттай холбоотой батлагдсан хууль шинээр батлагдсан хуулиад байна.	Нийт 40 Хэвлэл мэдээлэл, ТББ мэдээлэл хүргэж, хамтарч ажилласан байна.	ХМОНХ А	Ой хээрийн түймрээс урьдчилан сэргийлэх чиглэлээр өргөн нэвтрүүлгийн ТВ-ийн 10 байгууллага болон Үндэсний хэмжээний МҮОНРТ-ээр 6-р сараас 12 сарыг дуусах хугацаанд өдөрт 2 удаагийн давтамжтайгаар сурчилан ажиллав. Мен ан агуулттай холбоотой хууль, хуулийн шинчилсэн нариуултыг ТВ, сайтаар олон нийтэд түгээн ажиллав.	90
212	53.1	Олон нийтэд чиглэсэн сургалт явуулах, гарын авлага, сурталчилгааны болон холбогдох материал алтлгэх, хэвлүүлэх, түгээх	320.0 ОББҮХ	Гарын авлага, сурталчилгааны материал	Сургалт явуулж, тараах материал, хяналтын хуудас зэрэгжийн хэвлэж, тарааж, олон нийтэй мэдлэг, мэдээлэл, хандлага, оролцоо сайжирсан байна.	Сургалт явуулж, тараах материал, хяналтын хуудас зэрэгжийн хэвлэж, тарааж, олон нийтэй мэдлэг, мэдээлэл, хандлага, оролцоо сайжирсан байна.	ОББҮХ ХМОНХ А	"Ногоон бус нутгийн санхүүгийн чуулган" шууд дамжуулалтыг, MNB, Mongol TV, SBN, C1, NTV, ETV, TV5, Gogo mn, Ikon.mn гах зэрэг мэдээллийн хэрэгслээр давхар шууд дамжуулалтын алхлыг хийсэн. "Байгаль орчиндоо зэлтэй баярлацаагаа" уриа бүхий олон нийтэд шууд чиглэсэн арга хэмжээг Үндэсний их баяр наадмын үйл ажиллагааны узр зохион байгуулсан. Үндэсний сурьын харвааны нээлтийг 2 өдөр зохион байгуулж, англи монгол хэл дээр хөтөлт хийж, цэвэрхэн, байгаль орчиндоо зэлтэй баярлах тухай олон нийтэд ухуулах алхлыг хийсэн байна. Нийгэмд нөлөө узүүлэгч зарим хүмүүстэй хамтран ажиллах олон нийтэд хог хаягдалгүй, цэвэр цэмцээр наадах тухай ухуулга алхлыг хийсэн. Www.agaaar.mn веб сайтын хэвинд ажиллагааг хангах, Нийслэлийн болон Эрдэнэт хотын суурин харуулын 2 станцын мэдээг олон нийтэд түгээх нэхцелийн бурдүүлж, сүлжээнд холбосон.	100
213	53.11	Агаар, орчны бохирдлыг бууруулах техник технологийг туршин нэвтрүүлсэн	20.0 ОББҮХ	Үзэсгэлэн зохион байгуулсан эсэх	Жил бүр үзэсгэлэн зохион байгуулж, үзэсгэлэгнийн талаарх мэдээ мэдээлэл: агаар, орчны бохирдлыг бууруулах чиглэлээр хийдсэн шинэ технологи, инновацийн өргөн нэвтрүүлгийн 10 ТВ, бусад мэдээ мэдээллийн сайт, БОАЖЯ-ны албан ёсны фэйсбуук хуудас болон вэб сайтад байршуулан ажиллав.	ОбБҮХ ХМОНХ А	Ногоон технологи инновацийн үзэсгэлэн зохион байгуулж, үзэсгэлэгнийн талаарх мэдээ мэдээлэл: агаар, орчны бохирдлыг бууруулах чиглэлээр хийдсэн шинэ технологи, инновацийн өргөн нэвтрүүлгийн 10 ТВ, бусад мэдээ мэдээллийн сайт, БОАЖЯ-ны албан ёсны фэйсбуук хуудас болон вэб сайтад байршуулан ажиллав.	50	
								77.0	

БАТАЛСАН:
САЙД

ТАНИЛЦСАН:
ТӨРИЙН НАРИЙН
БИЧГИЙН ДАРГА

ХЯНАСАН:
ХЯНАЛТ-ШИНЖИЛГЭЭ, ҮНЭЛГЭЭ,
ДОТООД АУДИТИН ГАЗРЫН ДАРГА

Б.БАТ-ЭРДЭНЭ

Э.БАТТУЛГА

Т.ГОЦБАЯР